

LÊ - VĂN - TRƯỜNG

***người
anh
cả***

mây hồng

Người anh cả

LÊ VĂN TRƯỜNG

người anh cả

Lê Văn Trương

Bìa: *Nguyễn Thu*

Nguồn: *Thư viện Tiểu Lùn*

người anh cả

LÊ VĂN TRƯỞNG

**Phổ Thông bán nguyệt san số 73, 74 và 75
Mây Hồng xuất bản 19...**

1

ạo năm ấy sao đắt thế! Đang từ sáu hào, vụt nhảy lên hai đồng tư một nôi. Và xem chiều khan như thế này thì cái giá ấy còn có thể lên, lên nhiều nữa.

Sáng hôm nay, lúc Vượng đi làm, em gái chàng đã dặn:

– Cuối tháng này, anh phải cho thêm tiền để mua gạo đấy.

Câu ấy theo Vượng ra tới đường, vào tận sở. Nó nhảy múa trên những sổ sách của chàng.

Thừa một lúc rỗi công việc, Vương đem vấn đề ấy ra giải quyết.

Trên tờ giấy, những con số đã chi chít, đã bị gạch đi, thêm vào bao nhiêu lần, và trong đầu chàng đã bao lần xà xẻo, thêm bớt, cái vấn đề ấy vẫn chưa giải quyết xong.

Trong ba tháng này, giá gạo lên như mực nước lũ. Tháng trước, Vương đã phải gạch đi ở trong sổ chi thu năm đồng số tiền mỗi tháng “đóng góp” với anh em để đi chén và đi hát. Anh em đã làm tình làm tội chàng bao nhiêu bận, đã chế giễu chàng bằng đủ các thứ tên, đã khiêu khích chàng bằng đủ mọi cách, nhưng chàng vẫn cứ làm lơ đi như không biết. Tháng thứ hai, chàng đã phải gạch đi cái hai đồng bạc tiền phở buổi sáng. Anh hàng phở bán ở cửa sổ đã trề môi nhún vai mỗi bận chàng đi qua, và khi bước

chân vào công sở, chàng vẫn còn nghe văng vẳng cái giọng châm biếm của anh ta:

– Thằng ấy dễ thường nó nhin ăn mà mặc! Tưởng thế nào, vận lời thôi lếch thếch, chẳng “nước mẹ” gì!

Bao giờ cũng như bao giờ, chàng vẫn cứ giả điếc. Chàng chỉ rảo cẳng để được chóng khỏi phải nghe. Những lần sau, chàng cố tránh anh hàng phở. Và chàng sung sướng mỗi khi anh hàng phở “bỏ qua” cho chàng.

Lần này, chàng không thấy còn gì để gạc nữa rồi! Nhưng vấn đề gạo là một vấn đề không thể không giải quyết.

Chàng đặt bút, rút một điều thuốc lá, đánh diêm, kéo một hơi, một hơi dài nó đem cái khoan khoái vào cho cơ thể, rồi

mắt đăm đăm nhìn lên mảnh giấy, soát lại những món chi thu.

Nhà 15đ Gạo 16đ Chợ 20đ Đóng họ
10đ Điện 2đ Công thẳng xe 3đ Tiền học
hai em 10đ Tiền túi các em 12đ Tiền
thuốc lá 4đ Tiền phần sếp của em gái
3đ Vật vãnh 5đ Tổng cộng 100đ Lương
chàng 100đ

Tiền gạo theo thời giá phải hơn hai
chục, lấy gì điền vào?

Trong đầu chàng nổi lên một cuộc
bàn cãi kịch liệt để cố tìm cho đủ mấy
cái đồng bạc gạo ấy.

Nhà? Không thể. Tòa nhà bốn buồng
này mới đủ mát cho các em chàng. Vả,
có như thế mới đủ buồng riêng để cho
các em chàng học hành.

Chợ? Thì sáu hào một ngày cả mắm,
muối, mỡ thế đã là sên lăm rồi. Thịnh,

người em thứ ba của chàng năm nay đang học ở ban tú tài, đã nhiều lần buông đũa vì hết thức ăn.

– Giá còn đồ ăn, tôi còn ăn được bát đây nữa.

Lần nào, nghe Thịnh nói thế, Vượng cũng bảo Nhàn, em gái:

– Chiều cô đưa thêm tiền chợ cho thằng xe. Ừ, ít đồ ăn thật đấy.

Nhưng lần nào, Nhàn cũng ừ hử, rồi không đưa thêm, vì tiền chỉ còn đủ tiêu đến cuối tháng, và nàng biết anh không chạy vào đâu được.

Đóng họ? Không thể. Đó là số tiền để dành may quần áo, sắm sửa cho các em, và để phòng bị những bất ngờ có thể buộc phải chi nhiều. Nghĩ đến tiền họ, Vượng nghĩ luôn ngay đến mùa rét sắp đến. Cái pa-đờ-suy của Thịnh đã sòn

cổ, và Nhân thì ao ước một chiếc măng tô. Tháng sau, thế nào chàng cũng phải mua họ. Tuy thế thì thiệt đi vài ba chục, nhưng mùa rét đến nơi mà bốn tháng nữa, họ mới dóc bát, biết làm thế nào!

Điện? Không thể.

Công thẳng xe? Không thể.

Tiền học hai em? Không thể.

Tiền túi của các em? Vượng thà nhin đói, chứ không dám chạm đến món tiền thiêng liêng ấy. Đạt, học ở trường thuốc, mỗi tháng có sáu đồng tiêu vặt, thế là ít lắm rồi. Thịnh, tính thích đi xem chớp bóng, thường tháng vẫn phải xin thêm chàng dăm bảy hào, một đồng. Lần nào, chàng cũng phải lấy vào tiền chợ, vì trong túi chàng không bao giờ có một đồng xu thừa.

Nhàn, ngoan ngoãn không tiêu gì, nhưng mỗi tháng cũng phải cho nàng vài đồng, để phòng khi chị em rủ đi chơi đâu cho có đồng ra đồng vào chứ.

Tiền thuốc lá? Chàng nghiện đã lâu lắm rồi. Và đời chàng chỉ có cái thú ấy. Chàng nhớ tới những khi còn học ở Bưởi, chàng chúi vào chuồng xí những giờ ra chơi để hút. Chà, cái khói thuốc nó mới thần tiên làm sao! Nó làm cho người bỗng nhẹ nhõm. Chàng nhớ tới những điều thuốc lá khi buổi sáng, tuy nó làm cho còn cào, nhưng trong cái còn cào ấy, có một thứ gì ý nhị như cả một bài thơ hay. Chàng nhớ tới những điều thuốc lá sau bữa cơm nó làm cho chàng được hưởng lại một lần nữa cái vị của những món ăn đã trôi từ bao giờ vào trong dạ dày. Chàng nhớ tới những điều thuốc lá trước khi đi ngủ, nó đem đến cho giấc ngủ bao nhiêu mộng đẹp. Chàng nhớ

tới những điều thuốc lá trong khi buồn bực, nhọc mệt. Chà, nó như có cái phép nhiệm mầu kéo những buồn bực và nhọc mệt vất đi. Thuốc lá? Trong đời chàng, chàng nhìn đâu cũng có khói thuốc lá, chỉ có khói thuốc lá thôi. Những ngày chủ nhật chàng lang thang ở những con đường vắng cũng như những ngày hội hè huyên náo, thuốc lá là người bạn trung thành nhất của chàng.

Nó đem lại cho chàng bao nhiêu vui thú, nó đuổi đi cho chàng bao nhiêu bực dọc. Chàng hút thuốc lá không như người khác hút. Chàng thận trọng đánh diêm, chàng nâng niu đặt nó lên môi, chàng trù mền hút cái khói của nó vào trong tạng phủ như một kẻ tình nhân hít làn má thơm phức của người yêu. Và lần nào, chàng cũng ném cái mẩu đuôi của nó đi bằng một cái nhìn tiếc rẻ.

Không, đời chàng có thể thiếu cái gì, chứ không thể thiếu thuốc lá. Những cái lỗ hồng của ngân sách gây ra bởi giá gạo cao kia, lấy gì mà đút nút?

Tiền phẩn sáp của em gái? Không thể. Một người con gái tân thời trong buổi này mà chỉ tiêu có ba đồng về phẩn sáp là quá ít lắm rồi. Đã bao nhiêu lần, Nhàn không dám mua những nước hoa thượng hảo hạng. Điều đó, chàng có thể bỏ qua, vì nước hoa thơm nhiều hay thơm ít không thể làm hại sắc đẹp của người đàn bà. Chứ rút số tiền ấy đi để cho em gái chàng phải dùng phẩn xấu, son xấu nó có thể làm hại da, hại môi... Ồ thì thà chàng... bán chiếc xe nhà đi. Nhưng điều đó cũng không thể. Nhà gần sở, chàng có thể đi bộ, không sao, nhưng còn em gái chàng mỗi khi đi chợ, đi đâu?.. Một người con gái cần phải sang trọng mới dễ lấy chồng. Đây là cái vấn đề chàng

thắc mắc nhất. Em gái chàng mới có một chuỗi ngọc, một chiếc vòng vàng. Một khi đi lấy chồng, thế nào chàng cũng phải sắm thêm, và làm sao cũng phải cho em một ít tiền. Hy vọng dành dụm để cho em gái có một cái vốn nhỏ khi đi lấy chồng thì không thể được rồi. Mà thế nào đi lấy chồng, em gái chàng cũng phải có cái vốn ấy: “nó” không thể về nhà chồng với hai bàn tay trắng. Chàng đã dự định rồi: ở nhà quê, kỷ phận của chàng còn hơn một mẫu ruộng. Chàng sẽ bán đi, chàng không phải lo về sau nữa. Nhưng chàng phải lo cái lo bây giờ: số tiền gạo. Vật vãnh có năm đồng trong một gia đình như gia đình chàng đã phải mua những cân chè mạn chỉ có bốn hào. Đạt, người em thứ hai của chàng, tính xuề xòa, ăn mặc thế nào cũng xong, nhưng cần phải có chè ngon. Đã có lần, Đạt càu nhàu với em gái:

– Một tháng chỉ uống có hai cân chè, sao cô không mua thứ kha khá một chút. Đêm thức khuya để học mà phải uống chè khô như thế này thì “sâu” quá. Cô hà tiện gì cấm không được hà tiện chè.

Vượng nhớ rằng lần ấy Vượng có mắng oan em gái. Và ngay buổi chiều, lúc ở sở ra, Vượng lên thẳng phố Kiến mua một cân chè tám hào; khi tạt qua hàng Bò, chàng lại mua thêm hộp đường tây để cho Đạt, ban đêm, lúc nào mỗi một thì cho vào nước chè uống.

Chàng thường nghe Đạt nói trong đường có nhiều chất bổ lắm. Đạt học nhiều tốn sức, phải cần nhiều chất bổ.

Số tiền hoa mỗi ngày chỉ có năm xu, nhưng một tháng cũng thành một đồng rưỡi. Hay là chàng bảo em gái đừng mua nữa. Nhưng chàng lại nghĩ đến những cử chỉ âu yếm của em gái, khi cấm những

chùm hoa lên bình. Nhân yêu hoa lắm. Nàng thường bảo nhà đẹp đến đâu mà thiếu hoa thì cũng là cái nhà không hồn; nó chứng tỏ bà chủ là người không có một tâm hồn biết yêu cái đẹp. Mà chàng thì chàng không thể để cho người ta có thể ngờ, em gái chàng là người có một tâm hồn không biết yêu cái đẹp.

Nhưng mọi món tiền đều không thể bớt đi thì lấy gì để đút nút cái lỗ hồng trong ngân sách kia?

Vượng cầm điều thuốc lá đang cháy, kéo mạnh một hơi, hai hơi, ba hơi, rồi khi điều thuốc lá đã không sao có thể cầm được nữa, chàng mới trân trọng để nó xuống cái gạt tàn. Chàng nhìn cái gạt tàn đầy những que diêm, đầy những tro xám, cái thứ tro mà chàng thích, bởi nó hình dung lại những khoái lạc mà thuốc lá đã đem đến cho đời chàng; rồi chàng

thở dài, thứ thở dài náo nuột của một tình nhân khi sắp phải từ giã người yêu.

Người thư ký làm phụ với chàng nghe tiếng thở dài ấy, đang viết, ngừng bút quay lại:

– Ông... nghĩ gì đây?

Vượng ném một cái nhìn cuối cùng vào cái gạt tàn thuốc lá:

– Không. Tôi có nghĩ gì đâu.

– Tôi vừa mới nghe ông thở dài thôi. Ông buồn gì?

Vượng nhếch mép cười:

– Ông tưởng tượng thế. À! Thế nào, sổ lương ông đã đưa anh em ký cả chưa?

Người thư ký cầm một mảnh giấy đem lại:

– Ký cả rồi. Hôm nay mấy giờ thì ông phát, để tôi bảo anh em.

– Bao giờ thì cũng mười giờ. Tháng này, ông còn thừa nhiều không? Hôm qua, ông chủ vừa mới bảo tôi không được cho ai vay thêm nữa đây.

– Thế thì chết tôi! Chóc nữa, ở đây ra, khách nợ họ đến lấy hết, tôi chẳng còn đồng xu nào để tiêu. Ông nghĩ thế nào giùm tôi...

– Tôi biết làm thế nào, chủ đã dặn thế.

Vốn biết Vượng là người cẩn thận, không bao giờ dám trái lời chủ, người thư ký không nói nữa. Y chắc lười, vỗ túi rồi giờ tay:

– Ông cho tôi điều thuốc lá. Hôm nay tôi quên.

Vượng móc gói thuốc lá giấy đỏ mà chàng đã cẩn thận để ở túi trên cho khỏi nhàu:

– Đây.

Người thư ký rút lấy một điếu, uể oải cầm bao diêm:

– Thứ này ngon hơn tất cả, nặng, nhưng êm giọng. Ông hút sành lắm.

Vượng mỉm cười một cách khoái trá:

– Tôi hút thứ này đã mười mấy năm. Tôi đã thử tất cả các thứ thuốc lá, không thứ nào bằng nó. Nhưng chỉ phải cái đắt, những mười ba xu một gói.

– Tôi tưởng thuốc lá thơm đắt hơn chứ.

– À cái đó để những người hút chơi, hút bời, chứ người nghiện sành thì phải hút thuốc này. Thuốc lá thơm, ai cho

không tôi, tôi cũng không hút, chẳng có tí gì gọi là cái chân vị của thuốc lá. Họ pha toàn những cái quái gì.

Vượng nói xong, móc mùi soa đưa lên hỉ mũi:

– Nhưng thuốc gì hút thì cũng ráo. Cứ không hút là tốt nhất.

o

Gần mười hai giờ, Vượng về đến nhà thì gặp Đạt lúc ấy cũng vừa về.

– Hôm nay, chú phải ra học ở nhà thương phải không?

– Vâng, bây giờ sáng nào, tôi cũng phải ra nhà thương.

Vượng lùi lại sau để cho Đạt dắt xe đạp vào trước. Nhìn thấy cái xe đạp bám đầy bùn, Vượng quay lại mắng thẳng xe lúc ấy đang kéo xe lên vỉa hè:

– Tao đã bảo mày mỗi buổi chiều phải lau xe cho các cậu, sao mày để thế kia?

Thằng xe cãi ngay:

– Thừa cậu, chiều nào con không lau. Cậu Đạt cứ đi bạt mạng, không chịu tránh bùn và nước, cho nên nó thế đấy ạ. Đấy, cậu xem xe cậu Thịnh, lúc nào cũng bóng lộn.

– Thế từ giờ, mày nhớ lau xe cậu Đạt ngày hai buổi.

Vượng nhìn chiếc xe của Thịnh để dựa ở góc tường, rồi cười bảo Đạt:

– Chú đi xe không giữ gìn bằng chú Ba thật.

Vượng để chiếc xe của mình lên xe của em.

– Ô thằng ấy nó cẩn thận như con gái.

Đạt nói xong, giơ tay lên miệng làm loa:

– Tiou, tiou.

Nhàn ở dưới bếp chạy lên, Thịnh ở trên gác chạy xuống.

Nhàn đỡ chồng sách cho Đạt:

– Hôm nay, lúc anh đi được một tí thì anh Tô lại tìm anh.

– Lúc này, anh vừa gặp nó. Cô nhớ bảo thằng xe đến trưa cầm cái mũ nâu lại trả nó cho anh nhé.

Vượng thấy thế hỏi ngay em:

– Kia chú có cái mũ dạ tím cơ mà?

Đạt chưa nói thì Nhàn đã nói ngay:

– Chủ nhật trước, không biết anh ấy đi đâu về, mũ bẹp cả, bây giờ trông như cái mũ phở.

– Thế thì chú phải mua đi chứ. Tiền đây này.

Đặt bẻ một quả chuối đặt ở trên «búp phê»:

– Thôi, chả mua, tính tôi lơ đãng, đội mũ gì rồi cũng đến hỏng.

– Thế cứ mượn mãi của người ta à? Không tiện.

– Không, tôi có mượn đâu. Hôm nọ, nó để quên ở buồng gác nhà thương, tôi cầm về hộ nó đấy chứ.

– Anh tưởng nếu chú cần mua thì mua đi.

– Không. Tôi cho để đầu trần vừa tiện, vừa dạn nắng gió.

Nhàn xuống bếp xem lại món ăn. Vượng theo hai em lên gác. Vượng đến thẳng giá treo áo, cầm lấy chiếc mũ ngấm

nghĩa. Ngắm nghĩa xong, chàng đội thử lên đầu, rồi nhìn vào gương:

– Ô, còn tốt chán. Chú Ba, có phải trông hơn cái mũ đen của tôi không?

– Hơn nhiều, anh đội cái ấy trông được đấy.

Đạt vừa cởi áo, vừa bảo anh:

– Anh có dùng, tôi “cho” anh đấy. Tôi từ giờ quyết không bao giờ đội mũ.

– Ủ, chú không dùng để tôi.

Hai người đang rửa mặt thì Nhàn ở dưới nhà gọi:

– Các anh xuống ăn cơm không nguội cả canh rồi.

Vượng ngừng tay, quay lại bảo Thịnh lúc ấy đang ngêu ngao ở trước hiên:

– Chú xuống trước đi, không nó lại không bằng lòng.

Thịnh vừa chạy xuống, vừa nói với lại:

– Hai anh cũng xuống ngay nhé.

– Được rồi.

Vượng vắt chiếc khăn mặt lên giá, rồi hỏi Đạt lúc ấy đang đánh răng:

– Tôi đồ chú biết canh gì mà nó gọi nheo nhéo thế này?

– Phi canh cá rô thì canh cá giấm.

– Sáng đã làm gì có cá để nấu giấm.

– Thế thì canh cá rô.

– Cũng không phải. Tôi chắc là canh tôm cà chua. Tôi thấy hôm nay ho quá.

Vượng vừa nói, vừa ho lên mấy tiếng.

Đặt đặt cái bàn chải:

– Anh muốn uống thuốc để tôi đem ở nhà thương về cho anh.

– Không cần, tôi ho vì hút thuốc lá nhiều. Độ này đờm khiếp quá. Cứ thôi hút là khỏi.

– Anh nghiện nặng thế, thôi làm sao được.

o

Cơm xong, Vượng ho lên mấy tiếng, rồi móc tập bạc tiền lương. Nhân thấy thế nói ngay:

– Nhà ta bây giờ mỗi tháng ít ra cũng phải hai chục bạc gạo. Gạo đắt quá và khó mua nữa.

– Đây hai chục tiền gạo. Đây tiền chợ, tiền đóng họ, tiền nhà. Đây tiền học và tiền tiêu vặt của chú Hai, chú Ba.

Nhàn thấy anh chỉ đủ các món, duy có tiền thuốc lá là chưa chi, cô xóc tập bạc rồi hỏi:

– Thế còn tiền thuốc lá của anh đâu? Bây giờ một “tút” lên giá những hai hào đấy.

Vượng thò tay vào túi, giả vờ như để móc túi tiền, rồi lại rút tay không ra:

– Thôi, tôi chả hút thuốc lá nữa. Ho chết đi đây. Đờm cứ vàng khè. Chú Hai, có phải hút thuốc lá nhiều đen phổi không? Chất nicotine là độc khiếp lắm!

Đạt vừa dứt tiền vào túi, vừa trả lời:

– Hút ít thì cũng không hại mấy. Anh nghiện bao nhiêu lâu, nay bỏ thì khó chịu lắm. Hút ít đi vậy.

Vượng lại thò tay vào túi như để lấy tiền, rồi lại rút tay không ra:

– Nhưng ít thì cũng có hại phải không?

– Đành thế, nhưng hại ít.

– Thế thì âu bằng chữa hẳn đi cho nó không hại tí nào.

– Nhưng thế thì lấy gì để trợ hứng...

– Chẳng hứng thì đừng hứng. Phải lo đến hai buồng phổi trước. Bệnh lao bây giờ nhiều lắm.

Đạt nhìn anh:

– Anh khỏe như thế, điều độ như thế thì bao giờ lao được.

– À biết đâu. Cứ đề phòng trước là hơn.

Rồi sợ các em dò biết sự thực, Vượng làm bộ nghĩ ngợi rồi nói bằng một giọng nghiêm trang:

– Ở đời, một khi đã nghiện thì bất cứ nghiện cái gì, cũng là không tốt. Mà quái, người ta lại cứ nghiện những chất cay, chất đắng, chứ chẳng ai nghiện chất ngọt, chất bùi cả. Đã để cho nghiện, thì bất cứ nghiện một thứ gì, cũng là yếu đuối. Phải thắng sự yếu đuối của mình. Tôi tính trong hơn mười năm nay, tôi nghiện thuốc lá, hại bao nhiêu là sức khỏe, tốn bao nhiêu là tiền. Từ nay, tôi nhất định chữa. Lợi cả đôi đường. Ở đời mà để cho nghiện thì ngu thật.

Nhàn biên số tiền anh đưa cho vào sổ chợ:

– Thế thôi không mua thuốc lá nữa nhé?

– Thôi, thôi hẳn. Hút để hại thì hút làm gì.

Vượng lại vỗ tay vào túi:

– Để món tiền năm đồng này mua thứ khác còn hơn.

Thịnh thấy thế, hỏi ngay:

– Thôi thế anh cho tôi ba đồng để tôi mua cái “cà vạt”. Hôm nay đi qua Hàng Ngang, tôi thấy một cái “cà vạt” đẹp quá, nó ăn với màu bộ áo tím của tôi lắm.

Vượng bối rối vì trong túi chàng chỉ còn có mấy hào lẻ. Chàng ấp úng rồi bảo em gái:

– Thế cô hãy cho anh vay ba đồng đưa cho chú ấy, rồi anh trả lại cô. Anh không sẵn tiền lẻ.

Nhàn đếm ba đồng đưa cho Thịnh:

– Anh là hay diện lắm.

– Cô diện bằng mấy tôi. Mùa rét cô bao nhiêu là áo, nhưng, da đủ thứ. Mà tôi chỉ có hai bộ, lại cũ rồi.

Vượng cười:

– Thì nó là con gái, phải cho nó ăn mặc lành lặn. Tháng sau, anh lấy họ, anh sẽ may một bộ áo dạ và chiếc pa–đờ–suy mới cho chú. Chú có muốn đóng giày thì đóng cả đi một thể.

– Lần này, tôi phải đóng giày màu da cam.

– Ủ muốn đóng gì thì đóng. Anh lấy được những gần ba trăm cơ mà. Cô thì may lấy một chiếc măng tô, anh xem chiếc của cô hình như cũ rồi.

Thịnh nhìn Nhàn:

– Áo măng–tô nó mới may năm kia. Nó mới xỏ tay chùng vài chục bận, đã cũ thế nào được.

Nhàn không bằng lòng:

– Cũ thì không cũ, nhưng màu ấy bây giờ chẳng ai mặc nữa. Mà cái lỏi may như thế, bây giờ hủ lắm rồi.

Vượng sợ Nhàn giận Thịnh, vội dàn giải:

– Ủ, anh xem cái lỏi ấy cũng cổ lắm rồi thật. Ba chục hay ba mươi lăm đồng chứ bao nhiêu.

– Hãy thế. Con gái bây giờ ăn mặc tốn gấp mấy đàn ông.

Nhàn phụng phịu đứng dậy. Đạt đang nhìn ra ngoài sân, quay lại mắg Thịnh, mắg bằng tiếng Pháp để cho Nhàn không nghe hiểu, hay cũng nghe hiểu tí ti thôi:

– Chú không muốn cho em gái chúng ta xinh đẹp. Một chàng thanh niên mà khi nào cũng quá chăm sóc đến sự ăn mặc của mình như chú, trông chẳng ưa

mắt chút nào!

Thịnh lặng im không dám cãi Đạt, cũng như Nhàn không bao giờ dám cãi Thịnh, cũng như Đạt không bao giờ dám cãi Vượng.

Vượng sợ Thịnh xấu hổ, liền cười bảo Đạt:

– Biết làm sao được! Chú ấy còn quá trẻ mà. Nhưng tuổi trẻ rồi cũng phải qua đi và sự suy nghĩ chín chắn sẽ đến cùng với tuổi tác!

Đạt ném cái vỏ chuối vào ống phóng, rồi khi nhìn thấy Nhàn đã đi ra ngoài, mới bảo Vượng:

– Nó hai mươi một rồi. Nó còn trẻ nữa đâu. Anh cũng chiều nó vừa vừa chứ, không rồi sau này lại thành ra một ông công tử bột, tốt mã nhưng óc rỗng và tim rỗng đấy thôi.

Thịnh cứ cúi gằm mặt xuống, không nhúc nhích. Vượng thấy thế thương hại liền vỗ vào vai em:

– Thôi lên học đi. Chú Hai chú ấy nói thế là phải, chú nên nghe. Diện nhưng mà học chăm thì cũng không sao. Chỉ sợ diện mà lười thôi.

Rồi quay sang Đạt:

– Kỳ thi cuối năm, tất cả có sáu mươi mấy người mà chú Ba được thứ tám, kẻ cũng khá đấy chứ. Thôi cái chỗ ấy cũng có thể đền bù được.

Thịnh và Đạt lên gác rồi, Vượng đi ra buồng khách. Thấy Nhàn đang ủ rũ ngồi ở ghế, chàng liền nghiêm sắc mặt:

– Cô với chú Ba thật là trẻ con. Chú ấy nói thế mà cô giận chú ấy đấy à? Cái cử chỉ của cô như thế là không đẹp đẽ. Nó làm mất sự hòa khí trong nhà đi. Cô

là con gái, càng cần phải dịu dàng và kiên nhẫn.

– Không, em có dám giận anh ấy đâu.

Thấy Nhàn đã chối, Vượng liền đổi giọng:

– À, gạo đắt lắm phải không?

– Vâng, những mười tám đồng một tạ gạo tốt.

– Hai mươi đồng liệu có đủ không?

– Đủ đấy, nhưng em chỉ sợ giá gạo còn lên nữa. Mua gạo chợ bây giờ khó lắm, phải tranh nhau. Mà mua gạo tạ thì gạo thuyền, nhiều khi hôi. Có thể mua gạo xấu, đỡ được mấy đồng, nhưng anh Hai không có đồ ăn thì ăn được, chứ gạo xấu thì...

– Ai bảo mua gạo xấu. Chú ấy độ này học nhiều, cần phải tầm bổ, nhớ lâu lâu

chủ nhật, mua con gà hay con vịt làm cho chú ấy ăn.

– Em vẫn mua đấy chứ. Nhưng bây giờ cái gì cũng đắt. Ngày sáu bảy hào chợ, chẳng có gì ăn cả.

– Thôi được, cuối năm nay chủ sẽ tăng lương cho anh, lúc ấy tha hồ dư dật.

– Chủ tăng cho anh bao nhiêu?

– Ít ra cũng hai chục. Một mình anh ở đấy làm bằng năm người. Thôi, nhẫn nại vài tháng nữa. Còn ba năm, chú Hai ra thì tha hồ. Cô lên gác lấy tờ nhật trình xuống đây cho anh. Xem các chú đọc xong rồi hãy lấy xuống nhé, không để tôi anh xem cũng được.

Nhàn vừa vào tới nhà trong thì Vượng lại gọi lại:

– À thế nào, vẫn có đủ đường cho

chú Hai đây chứ? Sao lúc nãy anh lên gác mở hộp chẳng thấy viên nào?

– Mỗi tháng em vẫn mua hai hộp. Hai hộp thì một mình anh Hai uống đủ, nhưng anh Ba độ này cũng uống, thành ra chỉ đến hai mươi là hết. Mà em sợ thiếu tiền chợ, nên em không dám mua.

Vượng ngẫm nghĩ một lát, rồi móc túi còn mấy hào đưa nốt cho em:

– Thôi, cứ mua đủ cho các chú ấy uống. Thiếu rồi anh xoay sau.

– Vâng, thế để chiều em mua hẳn ba hộp. Bây giờ những sáu hào tư đường tốt.

– Ba hộp thì đủ chứ?

– Vâng, đủ.

Nhàn toan quay đi thì Vượng vội vàng hỏi:

– À thế nào, độ này cô có hay đến chơi bà Xuân Thái không đấy?

Câu nói ấy có một nghĩa khác. Cái nghĩa ấy, Nhàn đã hiểu, nên nàng trả lời ngay:

– Lâu lâu lên phố mua bán, em có tạt vào, mà chị Quỳ đi chợ buổi sáng, thường vào chơi đây.

Vượng lặng thinh thì Nhàn lại nói luôn:

– Mỗi lần em lên, bà Xuân Thái cứ hỏi sẵn, hỏi đón em sao độ này không thấy anh lên chơi.

– Thế cô có bảo rằng, anh bận không?

– Có, em có bảo độ này anh phải đem nhiều việc về nhà làm đêm, nên không thể lên được. Chị Quỳ thì chị ấy bảo em nói dối.

– ???

– Chị ấy bảo đi làm ở sở hết giờ thì thôi, chứ việc gì còn phải làm đêm nữa.

Vượng sốt sắng hỏi ngay:

– Thế em có bảo cô ấy rằng có thể thì chủ mới chịu trả thêm anh mỗi tháng hai mươi đồng không?

– Nhưng chị ấy vẫn hình như không tin. Để tối nào em dắt chị ấy xuống đây cho chị ấy nhìn thấy anh làm việc thì chị ấy sẽ phải tin ngay.

– Thôi đừng. Cô ấy chả đi chơi đêm được. Bà Xuân Thái nghiêm lắm.

– Nhưng đi với em thì bà ấy bằng lòng. À hay chủ nhật này anh lên chơi bà ấy.

– Bà ấy cứ bắt anh đánh tổ tôm.

- Thì anh cứ đánh chứ sao.
- Nhưng anh sợ thua.

2

Vượng đã xem xong tờ nhật trình. Mọi trưa, cứ gần hết mục thời sự Hà Nội là chàng đã díp mắt lại. Nhưng trưa nay, không hiểu tại sao chàng cứ trần trọc không ngủ được. Chàng nhớ thuốc lá cũng có, chàng băn khoăn về chỗ cô Quý cho mình là con người nói dối cũng có. Môm thấy nhật phèo mà bụng thì nôn nao.

Bà Xuân Thái là bạn của mẹ chàng xưa kia từ hồi hai người còn con gái. Mẹ

chàng mất đi, cái giao tình của hai nhà cũng không vì thế mà gián đoạn. Trong ba năm chàng học ở Bưởi, cha chàng gửi chàng trọ học nhà bà Xuân Thái. Bà Xuân Thái rất yêu chàng, mà cô Quỳ lúc ấy tuy còn nhỏ, nhưng đối với chàng cũng rất là quán quýt. Năm Vượng đỗ bằng Cơ thủy thì cha chàng, một công chức ở tỉnh nhỏ qua đời, chàng phải xin thôi học, kiếm việc làm để nuôi ba em. Lúc đầu thì thật là chật vật, nhưng dần dần nhờ vào sự thông minh và chăm chỉ của chàng, ảnh ngộ cũng khá dần, chàng đã trở nên một chánh kế toán của một hãng buôn lớn với số lương một trăm bạc.

Chàng nhớ hôm chàng từ giã nhà bà Xuân Thái, cô Quỳ, năm ấy mới có mười bốn tuổi, nắm lấy áo chàng khóc rung rức, và bà Xuân Thái hai mắt cũng đỏ hoe. Cả nhà bà Xuân Thái, ai cũng mến chàng, từ Hồ, là anh Quỳ cho đến Tý, là

em Quỳ, đều coi chàng như anh cả.

Hồ bây giờ đã là ông Tham và Tý đã lên lớp nhất, Quỳ năm nay đã hai mươi một mà chàng thì đã hai mươi tám rồi.

Xưa kia, cứ chủ nhật chàng dắt các em lại chơi nhà bà Xuân Thái, ăn buổi cơm chiều ở đấy, rồi mãi khuya, anh em mới dắt nhau về. Nhưng từ khi Đạt và Thịnh lớn lên, chàng thấy hai em không thích bỏ phí ngày chúa nhật vào những câu chuyện vô vị ở đấy, nên chàng không dắt hai em lại nữa. Mà chàng thì dần dần cũng thưa đến. Chàng thưa đến, không phải vì chàng không thích. Chàng thích lắm, chàng thích nhìn cái cười tươi thắm của Quỳ, cái dáng đi khoan thai của cô và vẻ mặt phúc hậu hiền từ của bà Xuân Thái mà chàng coi như mẹ. Nhưng sợ dĩ chàng không dám đến là vì chủ nhật nào nhà bà Xuân Thái cũng đánh tổ tôm

và bà cứ ép chàng phải ngồi một chân. Chàng sợ thua, và chàng đã thua to mấy lần rồi. Số chi thu của gia đình chàng đã dự tính sát từng đồng bạc, thua năm ba đồng là thiếu thốn, chàng cũng lại chẳng muốn cho các em nhìn thấy cái nghèo của gia đình.

Luôn luôn, chàng nghĩ đến cái hôm bi đát mà ba em chàng ôm lấy chàng khóc sướt mướt, cạnh thi hài của cha chàng. Vuốt mắt cho cha, chàng nguyện với vong hồn người đã khuất rằng, chàng sẽ làm đầy đủ cái bốn phận thiêng liêng đối với các em.

Lúc ấy, chàng cũng chỉ mới có hai mươi tuổi, chàng cũng chỉ là một thằng bé con, nhưng một thằng bé con, lớn hơn những đứa bé con mồ côi cả cha lẫn mẹ kia.

Lòng thương em đem đến cho chàng nghị lực và sự nhẫn nại. Chàng đem các em về Hà Nội. Những ngày đầu thì cũng khôn đốn, nhưng dần dần nhờ sự làm việc, cái no ấm đến dần. Ngày nay như thế này, kể cũng là mát mặt, mặc dầu không tháng nào chàng có thừa tiền để tiêu những cái tiêu nhảm, những cái tiêu vô ích, nhưng chính là những cái nó đem thi vị đến cho cuộc đời.

Nằm ở sập, chàng nhớ thuốc lá, nhớ luôn tới những ngày thơ ấu mà nhờ tấm lòng thương con của cha chàng, chàng và các em chàng không bị đau đớn mấy về nỗi mất mẹ. Cha chàng không bao giờ chịu tục huyền, cha chàng không bao giờ chịu để cho một người không phải là mẹ chàng có thể sai bảo được chàng.

Các em chàng còn nhỏ không biết, nhưng chàng lớn chàng biết. Lúc còn mẹ

chàng, cha chàng cứ thứ bảy chủ nhật là tổ tôm, cô đầu. Nhưng từ khi mẹ chàng mất đi, thì cha chàng thôi hẳn. Lương tháng dè sẻn từng xu, và sẵn sóc đến con lại có phần chu đáo hơn một người đàn bà. Tỉnh Hải Dương đã đặt cho cha chàng cái biệt hiệu: “vú đực”. Cái biệt hiệu ấy mới êm ái cho lòng chàng biết bao!

Cha chàng lương mỗi tháng cũng gần trăm bạc, nhưng sở dĩ lúc chết đi chỉ còn mấy trăm đủ ma chay là vì phải chu cấp cho họ hàng anh em nhiều. Bác chàng và chú chàng đều nghèo. Tháng nào cũng như tháng nào, cha chàng đều gửi cho mỗi người năm đồng. Lúc cha chàng mất đi, chàng sưu tập các giấy má, nhìn thấy tập cùi măng-đa, chàng rung rung nước mắt. Chàng thề sẽ bắt chước cha ăn ở hết lòng với các em. Trong tám năm nay, lời thề ấy chàng giữ đúng. Vì thế cho nên, tuy yêu Quỳ mà không bao giờ

chàng dám nghĩ đến việc lấy cô, mặc dầu chàng biết chắc rằng nếu chàng ngỏ lời ra thì bà Xuân Thái bằng lòng ngay. Bà Xuân Thái hiểu chàng, biết những đức tính và rõ tấm lòng trung hậu của chàng. Bà không cầu mong gì hơn cho con gái bà lấy được một người chồng như chàng.

Cái mối băn khoăn của chàng buổi trưa hôm nay gây ra bởi sự thiếu thuốc lá cũng có, nhưng một phần là bởi cái ý nghĩ: chẳng biết Quỳ có đợi chàng được ba năm nữa không? Hay trong cái thời hạn ấy, có người hỏi, Quỳ sẽ đi lấy chồng? Chàng thì chàng không thể ngỏ lời trước thời hạn ấy. Còn ba năm nữa, Đạt mới ra trường. Lúc ấy, Đạt mới kiếm được tiền để giúp đỡ cho sự học hành của Thịnh. Bây giờ, chỉ nghĩ đến hạnh phúc riêng mình, chàng không thể.

Vả lại hiện nay, anh em đang hòa thuận. Nhà đang giữ quyền thu, quyền phát trong nhà; chàng lấy vợ về, để cho Nhà xuống cái địa vị số hai, để trong anh em có những điều xích mích, chàng không sao vui lòng được.

Thực ra Vượng phải sống với sự sợ hãi, sợ hãi cái tin nó báo cho chàng biết Quỳ sắp đi lấy chồng. Trong sự sợ hãi ấy lại xen vào những đau đớn của một tình yêu chưa đi tới đích, nhưng dù sao, lòng thương em của kẻ làm anh vẫn mạnh hơn.

Không ngủ được, Vượng trở dậy, lên gác, lục túi áo xem có còn điều thuốc lá nào không. Trong túi chàng, chỉ còn có cái vỏ, chàng cầm lấy đưa lên mũi hít một hơi dài, rồi vỏ ném ra ngoài cửa sổ. Cái vỏ bao thuốc lá vương chán song, bật lại gần bàn học. Đạt đang xem sách,

nghe tiếng động, ngừng đầu lên, nhìn thấy, quay lại:

– Anh không ngủ trưa à?

– Không hiểu sao trưa nay không ngủ được.

Đạt mỉm cười:

– Hay tại không có thuốc lá hút bị nó hành đấy? Hút một vài điếu hại gì.

Vượng vội vàng nói:

– Không. Có thấy gì đâu. Tôi lên tìm cái... này. Thuốc lá có phải thuốc phiện đâu. Tôi chả thấy thèm gì cả.

Vượng lại ngồi cạnh Thịnh, Vượng nhìn vào quyển sách triết lý mà Thịnh đang xem:

– Chú chắc thi về ban triết, chứ không thi về ban số học như chú Hai?

– Vâng.

Vượng đọc mấy câu ở đầu trang:

– Trước kia, thầy vẫn hy vọng cho tôi vào trường Luật. Thầy hy vọng cho tôi một ngày kia sẽ ra làm quan. Nhưng tôi... Thôi, chú Hai đã vào học trường thuốc thì chú sau này sẽ vào trường Luật. Cái điều thầy mong muốn cho tôi, tôi không thể đạt được thì chú vậy. Một khi chú đỗ được luật khoa cử nhân thì thầy hẳn là bằng lòng lắm. Tưởng tượng một ngày kia, về làng, có người gọi chú bằng quan lớn... Ở đấy, tôi đã nhìn thấy cái cười nở như hoa đại của chú Lý.

– Nhưng nếu tôi có vào học trường Luật thì cũng không phải để cho chú Lý bắt nạt mọi người.

– Ừ thì đành thế, nhưng biết làm thế nào. Xưa kia, mỗi lần chú lên thăm thầy,

thầy vẫn khuyên chú đừng đê nén con em, nhưng tính chú hống hách thế biết làm sao. Tôi nhớ có một lần không biết chú ức hiếp ai, họ lên mách với thầy, thầy viết thư về gọi chú lên. Thầy gắt om nhà rồi... không biết chú nói thế nào, thầy bắt chú nằm thầy đánh chú một trận đau lắm. Chú khóc rung rức, rung cả bộ râu tôm. Tôi cứ nghĩ đến lúc chú nằm dài khóc sụt sùi mà tôi cười nôn ruột. Bộ điệu của chú lúc ấy trông thiếu nảo và thương hại lắm. Có lẽ vì thầy thấy thế mà thầy dỗ. Và có lẽ vì thế mà thầy không bắt chú từ lý trưởng. Khi về, thầy cho chú cái điều ông khám. Từ đấy thì bất cứ đi đâu, chú cũng sai người mang cái điều ấy đi theo. Thầy vẫn bảo chú tốt, nhưng phải cái tội hống hách xằng, chẳng bù với bác cả, cứ hiền như bụt.

Đạt và Thịnh đều chăm chú nghe Vượng nói. Đồng hồ đánh một tiếng.

Vượng giật mình:

– Chết, tôi làm mất thì giờ của hai chú.

– Không, chúng em học thuộc cả rồi. À thế bác cả có bao giờ mắng chú Lý về cái tội hồng hách không?

– Bác cả hiền như đất ấy, còn mắng ai, nhưng chú Lý cũng sợ bác cả lắm. Đi đâu với bác cả, chú ấy không dám mang tráp điếu đi theo. Tôi nhớ năm nào về quê ăn tết, bao giờ thầy cũng tạt vào thăm bác cả trước, rồi mới về nhà. Mà chú Lý thì bao giờ cũng đến thăm thầy ngay. Thầy không bao giờ dám ngồi cùng giường với bác cả, cũng như chú Lý không bao giờ dám ngồi cùng giường với thầy. Kể như thế thì cũng khó quá, nhưng tôi xem sự thủ lễ ấy cũng có chỗ hay. Nó cũng là một đặc điểm của phong tục Á Đông. Nhờ nó mà không bao giờ

có sự cãi cọ trong anh em. Trong làng ta, hễ nhà nào có anh chị em cãi nhau là y như người ta nhắc đến sự trên kính dưới nhường của nhà ta. Các chị em dâu cũng ăn ở với nhau như bát nước đầy; và một khi anh em đã như thế thì đời nào các chị em dâu dám cãi nhau. Gia đình lúc nào cũng vui vẻ và cứ êm như ru. Các chú còn nhỏ không biết, chứ tôi, tôi được chú Lý dắt đi chơi luôn, tôi thấy rõ mọi sự. Chú Lý sợ thầy như cọp, nhưng chú ấy mê cờ bạc lắm, thành ra chú ấy liều. Có một lần, chú ấy đang đánh bạc, thầy đến; chú ấy vội vàng dắt tôi chui vào gầm giường. Thầy ngồi ngay lên cái phản mà hai chú cháu đang trốn...

– Thầy có biết không?

– Không biết có biết không! Nhưng thầy chỉ ngồi một tí rồi thầy đi; chủ nhà sai đun nước mời thầy, nhưng thầy không

ở. Hai chú cháu ở dưới nghe thầy nói: «Thôi, tôi đã uống nước đăng kia rồi» mừng quá. Lúc thầy ra rồi, hai chú cháu liền trèo qua rào đi đường tắt về ngôi ở nhà trước. Tôi nhớ lần ấy chú cho tôi một hào và dặn «Hễ thầy có hỏi thì bảo tao với mày đi ra chợ về nhé. Mày mà bảo đi đánh bạc thì tao đánh mày chết». Hai chú cháu ngồi một chốc thì thầy về. Chú ấy vờ khéo lắm:

– Gớm, chợ hôm nay đông quá, bác chả ra. Tôi định ra xem có con mèo nào đẹp, mua biếu bác một con để bác đem lên tỉnh, trên ấy chuột lắm, nhưng chả có con mèo nào vừa ý.

Thầy không trả lời, rồi thầy nắm tai tôi:

– Mày đi đâu về mà mạng nhện chẳng chịt đầy đầu thế này?

Tôi nhìn chú Lý, rồi tôi vội vàng nói:

– Con cũng ra chợ với chú.

Thầy tùm tùm cười:

– Chợ mà có mạng nhện thì thần tình thật!

Đạt và Thịnh đều nói:

– Thế là thầy biết, chứ lý.

– Có lẽ. Thầy xoắn tai tôi: «Đi đâu về phải nói ngay?». Tôi luôn luôn chối: «Thưa thầy, con đi chợ mua mề với chú thật». Chú Lý ngồi chết cứng ở tràng kỷ. Đến khi chú thấy thầy buông tai tôi, rồi sai tôi xuống bảo người đun nước để pha trà tàu cho chú uống, chú mừng như bắt được vàng. Hôm thầy mất, chú khóc thảm thiết. Và có một sự lạ mà không ai có thể ngờ là từ khi thầy mất, chú ấy thôi đánh bạc. Khi còn thầy thì chú mê lắm.

Thôi thì trong nhà có cái gì bán ráo, lúc nào cũng chẳng có một xu dính túi.

– Có lẽ vì chú ấy thương thầy.

– Chính thế. Chú ấy thường than thở với mọi người rằng thầy mất đi thì không còn ai để mắng chú ấy nữa, chú ấy phải tự tu tỉnh lấy.

Vượng đặt tay lên vai Thịnh:

– Thầy thường bảo em giống chú lắm. Mà em giống chú thật.

Rồi Vượng cười:

– Cái đức làm dáng của em cũng giống chú. Ai đời làm lý trưởng mà lúc nào cũng sa tây, giầy “ban” như quan huyện.

Ba anh em đang ôn lại những kỷ niệm thì Nhàn lên.

- Kìa anh cả không ngủ ư?
- Hôm nay, anh không thấy buồn ngủ.
- Thế thì đi làm mệt chết.

Nhàn nhìn đồng hồ:

– Bây giờ mới có một giờ mười lăm. Anh xuống ngủ đi cũng còn được một giờ. Hai rưỡi, anh mới phải đi làm cơ mà. Hôm nay khi ra sở, anh bảo thằng xe về ngay, để nó kéo em đi mua bán nhé.

– Thôi thế thì anh nhường xe cho em. Đây ra sở mấy bước, hôm nay lại mát trời. Ba giờ, em mới đi thì sợ cơm chiều muộn chẳng.

Vượng xuống nhà, đặt mình lên sập, nhưng quá giấc, chàng không sao ngủ được, chàng lại nhồm dậy.

Nhàn lúc ấy đã sắm sửa xong sắp đi.

– À, cô có đi, nhớ tạt vào chơi bà Xuân Thái nhé. Đã lâu lắm, chúng mình chưa lên chơi bà ấy.

– Em hiểu rồi. Và em hẹn với bà ấy đến chủ nhật anh lên chơi nhé.

Vượng lưỡng lự:

– Nhưng anh chỉ lo bà ấy bắt đánh tô tôm.

– Thì anh đánh. Nhỡ được biết đâu?

– Nhưng nhỡ thua.

– Thua thì thua, có sao?

Vượng cười:

– Đánh thế. Nhưng...

Vượng vừa nói, vừa vuốt lại mấy sợi tóc xòa xuống mặt em:

– Cô mặc cái màu này trông nổi lắm.

Nhàn sung sướng:

– Chị Quỳ, chị ấy cũng bảo thế. Chị ấy cứ hẹn em hôm nào lên phố dắt chị ấy đi mua một áo như áo này; anh Ba chọn cho em đây.

– Thằng ấy tinh mắt thật.

Rồi Vượng như nói một mình:

– Cô Quỳ mặc áo này chắc cũng nổi.

– Nổi hơn em, vì cái “co” cô ấy đẹp hơn. Cô ấy cao hơn.

– Chả chắc.

– Thôi em đi nhé. Em đi trả tiền nhà nhân thể.

Nhàn ra đến cửa, Vượng còn dặn với:

– Em nhớ tạt vào nhà bà Xuân Thái, và nhớ bảo vì anh bận việc nên không năng lên chơi được nhé.

Không ngủ được, Vượng trở dậy đi bách bộ trong nhà. Nhìn thấy chiếc xe đạp của Đạt đầy bùn mà thẳng xe vì phải kéo Nhàn đi, chưa kịp lau, chàng đi lấy giẻ ra lau. Quay cái “pê đan” thấy lịch kịch, chàng bèn lấy đồ tháo tung ra, cho dầu mỡ và thay bi.

Hí húi đến hai giờ thì vừa xong. Chàng nhìn chiếc xe bóng nhoáng bằng một con mắt sung sướng; chàng tưởng tượng đến sự vui vẻ của Đạt, khi phóng như bay ở trên đường nhựa với một chiếc xe êm ái như thế này.

Nhìn một lát, chàng lên gác mặc quần áo đi làm.

Đạt lúc ấy đã thôi học, đang lúi húi đánh giày. Thấy Vượng lên, Đạt nói ngay:

– Giày anh đi lâu hỏng quá, còn mới nguyên trong khi của tôi với thằng Thịnh thì đã gần hỏng rồi.

– Tôi đi xe nhà, hai chú đi xe đạp, kể gì. À nhớ lúc đi học, khóa cửa lại cẩn thận, rồi đưa gửi chìa khóa bên bà giáo nhé. Em nó phải lên phố.

Thịnh lẩm bẩm:

– Nó lại lên cô Quỳnh thôi!

– Nó đi mua bán nữa.

– Cô Quỳnh độ này đến đây luôn.

Vượng nhìn em, Thịnh lại nói:

– Cô ấy độ này diện lấm lấm. Đi chợ mà cũng ví đầm, giày cao gót như đi chơi.

Đạt đang đánh giày, ngừng tay:

– Đó là quyền của cô ta. Tại sao chú cứ hay bình phẩm người ta?

– Tôi nhận xét thấy như thế, chứ có phải tôi bình phẩm đâu.

Đạt tùm tùm:

– Nhận xét có nghĩa là bình phẩm rồi. Tôi thì tôi cho người đàn bà có quyền làm đẹp.

– Nhưng cô ấy làm đom quá. Mà đàn bà làm đom quá thì không tốt.

– Thế đàn ông làm đom quá như chú thì tốt hay sao?

– Tôi cũng không làm đom quá.

Vượng vừa thắt dây giày, vừa bảo Thịnh:

– Bà Xuân Thái là bạn thân của nhà ta. Dầu sao đối với cô Quỳnh, em cũng nên

lịch sự, không bà ấy có thể giận. Chúng ta không nên quá... khắc nghiệt với những người bạn.

– Không, thì em chỉ nói với anh em mình đây.

Vượng lại hỏi hộp bảo em:

– Chắc là em không ưa cô ấy?

Thịnh không rõ mối tình u ẩn của Vượng đối với Quỳ, nói trắng ngay:

– Ưa làm sao được một người môi đánh đỏ chót và mặc áo gài chấm đất như thế.

Vượng có cảm tưởng như vừa bị một vật gì nhọn đâm vào ngực. Đập phá lên cười:

– Người ta thường bảo những kẻ giống nhau thì ưa nhau. Cái «ca» của chú với cô Quỳ thì trái ngược hẳn. Chú

thích làm dáng mà chú lại không ưa sự làm đom của cô Quỳ thì lạ thật. Anh cả trông cái đầu nó chải, thật là cả một công trình vĩ đại, ngay ở nhà, nó cũng sợ rối tóc.

Vượng cố gượng cười:

– Chú nghĩ thế nào, chú cũng chỉ nên để bụng, chứ một khi cô ấy đến chơi đây, chú đừng tỏ ra cho cô ấy biết. Bà Xuân Thái là bạn thân của mẹ.

o

Vượng xuống nhà, nhưng khi qua buồng em gái, chàng không thể không vào để xét xem lời phê bình của Thịnh có đúng không, chàng biết có bức ảnh của Quỳ ở trong ấy. Nhìn bức ảnh, chàng thấy không đúng một tí nào. Áo tuy dài, nhưng Quỳ cao, chẳng có gì là chấm đất, và «mốt» mới như thế lại ưa nhìn. Vượng

thầm xin lỗi với bức ảnh những lời phê bình gay gắt của em chàng.

Rồi nhìn trước nhìn sau không thấy ai, chàng sẽ cúi đầu đặt môi lên bức ảnh, đặt môi ngay vào cái gấu áo mà em chàng chê là chàm đất.

Trước khi quay ra, chàng nhìn gian buồng một lượt. Trong gian buồng của cô trinh nữ, có một cái gì làm cho chàng cảm động, chàng nghĩ đến gian buồng của Quỳ. Có lẽ nó cũng thanh nhã và ấm cúng như gian buồng này, cái gian buồng sáng nhất, mát nhất, đẹp nhất của nhà này.

Khi bắt đầu dọn tới đây, cả ba anh em đều đồng tình nhường gian buồng xinh xẻo này cho em gái. Chính vì thấy gian buồng đẹp mà Vượng đã tự mình lên phố Hàng Sũ đặt làm một bộ «phòng ngủ» cho nó xứng đáng với gian buồng.

Hôm giường, bàn, tủ đem về đây, chính Vượng tự kê cho em gái, cái miếng gỗ lót ở dưới chân giường để cho nó khỏi cập kênh kia, chính tay chàng đeo. Chàng nhớ hôm ấy, em gái chàng bảo:

– Bây giờ anh mua cho em thì em hãy nằm, khi nào anh lấy vợ, em lại nhường cho chị.

Vượng không thể lấy vợ trước khi Nhân lấy chồng bởi vì như thế tức là đuổi em gái ra khỏi gian buồng nó đang yêu quý. Cách bày biện chứng tỏ tấm lòng yêu tha thiết ấy. Tưởng tượng em gái chàng phải rời bỏ gian buồng ấm cúng này, xuống ngủ ở chiếc sập phòng khách trống hốc trống hác mà chàng vẫn ngủ, chàng thấy cái hạnh phúc lấy Quý của chàng có một chỗ không đầy đủ, và hình như trong đó lại có xen vào một cái gì như hồi hận. Chàng thấy chàng chỉ có thể

sung sướng khi nào sự sung sướng của chàng không làm giảm sự sung sướng của các em chàng.

Nhà có bốn gian. Gian ngoài ở dưới rộng, để làm phòng khách. Vượng đem cái tủ chè, cái sập, bộ «sa lông» tàu của cha mình thủa xưa bày ở đấy. Trưa và tối, Vượng đều ngủ ở chiếc sập này. Chàng không lên gác ngủ với Thịnh và Đạt vì chàng sợ có mặt chàng ở đấy, hai em không được tự do. Gian trong làm buồng ăn. Hai buồng trên gác thì một buồng để cho Nhàn, còn buồng ngoài thì vừa làm buồng ngủ và buồng làm việc của Thịnh và Đạt.

Bao nhiêu sự tiện lợi ở trong nhà này, Vượng đều để dành cho các em, còn mình thế nào cũng xong. Chàng không dám có một sở thích, nhưng các em đã ngỏ lời thích cái gì là chàng chiều ngay.

Ôn lại cái lịch sử Vượng gom góp tiền để mua xe đạp, để sắm giường, tủ cho em, thật là ôn lại cả một sự kiên nhẫn và một lòng yêu thương không bờ bến.

Chính chàng là người kiếm tiền và chủ trương trong cái gia đình này, nhưng chàng chỉ kiếm tiền và chủ trương cho các em, vì các em. Tất cả mọi thứ đều vì các em mà mua, mà sắm, mà làm, chứ chàng thì không, chàng không cần một thứ gì cả. Chàng chỉ cần sao cho các em được no ấm và luôn luôn vui vẻ.

Đời chàng không biết một thứ tiêu khiển, mặc dầu trước kia, lúc gạo chưa đắt, mỗi tháng chàng cũng góp số tiền năm đồng với anh em trong sở để đi ăn, đi hát. Chàng thuận góp số tiền ấy là vì muốn được yên thân với bạn đồng nghiệp mà thôi.

Những buổi chiều thứ bảy, hễ ngồi vào bàn tiệc linh đình đặt tại một hiệu cao lầu lớn phố Hàng Buồm là Vương nghĩ đến bữa cơm xoàng xĩnh ở nhà. Vì điều nghĩ ấy mà thành ra chàng ăn những món vậy, yền thấy không được ngon mảy. Từ sau, mỗi lần đi ăn, chàng đều bảo Nhàn phải làm gà, làm vịt, làm thang, nem, chả, để ở nhà ăn.

Những tối chàng đi hát với anh em là những tối chàng khổ sở nhất. Nhưng không đi không được, thành ra lòng rầu rười rượi mà vẫn phải cười nói.

Như người ta, sự đi hát như thế là một khoái trá, nhưng đối với chàng, chẳng những không khoái trá mà nó lại còn là khó chịu. Không phải chàng không thích gái. Chàng thích lắm, nhưng lòng thích gái của thằng người không mạnh bằng lòng thương em của người chàng. Chàng

chỉ lo các em biết. Và như thế, chàng thấy như chàng đã tự làm giảm cái oai quyền của người anh, đã phạm lỗi và do thế, làm giảm cả lòng yêu và lòng kính trọng của các em chàng đối với chàng.

Gái thích chàng và chàng cũng thích gái, nhưng bao giờ đi hát, cứ đến nửa đêm là chàng cũng về. À quên, chàng chỉ ở lại có một đêm. Lần ấy là lần đầu, mà cũng là lần cuối. Cái đêm đã gây cho chàng biết bao hổ thẹn và bức tức, luôn luôn, chàng vẫn giữ một kỷ niệm hãi hùng.

Hôm ấy ở cao lâu, vì anh em nài ép, chàng uống hơi say, rồi khi đến nhà hát, chị em mời mọc quá, chàng lại hút mấy điếu thuốc phiện. Rồi thì Huệ, một cô đầu nhất ở đây đã quý mến chàng từ lâu, hết sức giữ chàng ngủ lại. Sức mạnh nồng nàn của gái nhờ rượu và thuốc phiện

giúp sức, một phen đã thắng, thắng cái xác thịt của tuổi hai mươi sáu, rồi trong một lúc say sưa vì sắc đẹp, vì rượu và vì thuốc phiện, chàng đã không cưỡng nổi mệnh lệnh của nó. Đêm ấy, chàng đã làm cho Huệ sung sướng, nhưng chàng thì sau khi xác thịt đã được thỏa mãn, chàng bỗng thấy mình biến thành một người khờ sở. Chàng khờ sở bởi vì mặt trời đã mọc trên những nóc nhà của phố Khâm Thiên, chàng mới bừng tỉnh giấc mê ly. Chàng khờ sở khi phải bước chân về nhà trông thấy mặt ba em. Chàng then không biết ngần nào khi Nhàn vui mừng chạy ra nắm tay chàng:

– Hôm qua anh đi đâu cả đêm, làm cho chúng em ở nhà nóng ruột quá. Em tưởng anh lên đánh tổ tôm trên nhà bà Xuân Thái, em cho thẳng xe lên đón, nhưng bà ấy bảo anh không lên đấy.

Ở sở, Vượng đã nghĩ sẵn một câu nói dối, nên chàng nói cũng trôi chảy:

– Hôm qua đi ăn cỗ ở nhà bà Chín Cao, rồi họ rủ tổ tôm. Anh cũng định đánh vài ba hội rồi về, ai ngờ mình lại được. Ăn non coi không tiện, thành ra cứ phải ngồi đánh mãi cho tới sáng.

Rồi chàng lấy ra chục bạc mà chàng đã vay ở «két» đưa cho Nhàn:

– Đây anh được chục bạc, em xem nhà có thiếu gì thì mua.

Thịnh đang nằm ở trên sập xem báo, liền nhảy xổ ngay xuống:

– Ô, thế thì để cho em mua một cái đồng hồ đeo tay.

Vừa nói, Thịnh vừa toan đưa tay cướp lấy chục bạc, Nhàn du Thịnh ra:

– Không, để cho em. Chị Quỳ chị ấy có một cái đồng hồ đẹp đẹp là.

Đạt đi học về, đứng ở cửa, nghe biết chuyện liền bảo:

– Ở nhà này, nếu có một người phải cần đến đồng hồ đeo tay là em. Con Nhân, mày ở nhà cần gì đồng hồ, thằng Thịnh, mày đi học một ngày hai buổi cần gì đồng hồ. Tao lúc ra nhà mồ, lúc ra cao đẳng, lúc đi nhà thương mới phải cần đồng hồ chứ. Tao vẫn định bảo anh cả mua cho tao một cái, nhưng thấy chưa có tiền thành ra tao chưa dám xin. Bây giờ, anh cả được cái bổng trời cho này thì chính là trời dành cho tao hưởng. Tao đã nhìn thấy ở Tràng Tiền một cái đồng hồ mạ kền kiểu Suisse đẹp lắm mà chỉ có chín đồng rưỡi. Đưa mười đồng đây, tao mua đồng hồ, còn năm hào, tao rẽ vào Gô Đa mua kẹo cho mà ăn.

Nhàn đưa mười đồng ra một cách tiếc rẻ:

– Thế là chị Quý có đồng hồ mà em không có.

Đạt dứt mười đồng vào túi:

– Thế mà thấy người ta có ô-tô, sao mà không than phiền rằng không có ô-tô.

Vượng thấy vẻ mặt tiu nghỉu của Nhàn liền bảo:

– Thôi chú Hai cũng đừng mua vội. Để sáng chủ nhật, anh dắt đi mua cả cho ba người một thể.

Ấy thế là Vượng phải đi vay của một người cho vay lãi số tiền ba chục, trả làm sáu tháng, mỗi tháng sáu đồng để cho bằng lòng cả các em.

Suốt mười hôm sau, Vương cứ lo ngay ngáy rằng, không khéo mình bị bệnh, bởi chàng thấy anh em sở dĩ vì đi hát mà bị bệnh nhiều quá. Ngày thứ mười một chàng mới thở dài một cái thở dài khoan khoái. Nhưng sự khoan khoái ấy không lâu. Buổi chiều, Huệ, vì ý cái quyền của một đêm hiến thân, đến tìm chàng tại sở. Thoạt nghe người loong toong nói có một người đàn bà hỏi chàng, chàng ngỡ em gái chàng đến gọi chàng vì nhà xảy ra việc gì quan trọng, chàng thấy run cả người. Nhưng khi ra, nhìn thấy Huệ, chàng mới lại hồn, vui vẻ mừng lộ ra nét mặt.

Huệ lại lầm tưởng rằng sự vui mừng ấy là vì mình:

– Sao đã lâu anh không xuống? Làm cho em nóng cả ruột. Anh đối với em tệ bạc quá.

Vượng tuy vì thương các em, mà thành ra khắc khổ, nhưng vốn không phải là người tàn nhẫn, thành ra lòng tốt của chàng buộc chàng phải tìm cách nói dối:

– Anh bận quá. Thôi để thứ bảy này anh xuống.

– Thật nhé? Anh thề đi nào.

– Anh bảo anh xuống là anh xuống, hà tất phải thề.

– Không, anh thề đi em mới tin cơ.

Vượng không bao giờ có thể thề bậy, dù là đối với một cô đầu:

– Nếu em đa nghi đối với anh thì em còn đến tìm anh làm gì?

Chàng nói xong bỗng thấy thẹn, vì chàng biết chàng không thể xuống và không bao giờ chàng xuống nữa.

Trái lại, Huệ nghe chàng nói thế mừng hơn hở:

– Ủ thế hôm nay anh xuống nhé. Không em lại tận nhà đón anh đây.

Sấm nổ ngang đầu làm cho Vượng giật mình bằng câu nói ấy. Chàng tưởng tượng ngay khi Huệ lững thững vào nhà, rồi các em chàng biết.

Chàng bối rối, rồi sự bối rối làm cho chàng thành cộc cằn:

– Nếu cô đến nhà tôi thì tôi không bao giờ thèm nhìn mặt cô nữa.

Huệ hốt hoảng:

– Anh sợ vợ anh biết hay sao? Sao các anh ấy bảo anh chưa có vợ?

– Tôi có vợ hay chưa, không cần biết, tôi chỉ cảm cô không được bước chân tới nhà tôi.

Vượng nói xong, quay phắt vào để mặc Huệ đứng trơ đó với sự ngơ ngác của mình.

*

Không phải rằng trong đời Vượng đã không có những cuộc tình ái. Trước khi yêu Quỳ một mối tình u ẩn và nồng nàn, Vượng lúc còn là học sinh trường Bưởi đã yêu cô hàng bạc ở trước cửa nhà bà Xuân Thái. Anh cô lại là bạn học với Vượng. Vì thế hai người đã có dịp để hò hẹn với nhau, một khi Vượng đỗ ra, sẽ nói thật với nhà để xin cưới. Mối tình ấy tuy không đậm thắm như mối tình đối với Quỳ ngày nay, nhưng nó cũng đủ sức mạnh làm cho khi biệt ly, Vượng phải ngẩn ngơ mất mấy tháng, bởi vì đó là mối tình đầu. Cô hàng bạc đi lấy chồng gieo vào tâm hồn Vượng một băng khuâng không bờ bến. Cô đi lấy chồng

bởi vì Vượng thôi học, Vượng không đỗ «đíp lôm», Vượng không đỗ tú tài, Vượng không vào trường Luật, Vượng không thi ra làm quan, cái mộng mà cô hàng bạc đã ôm ấp từ bao lâu trong đầu.

Lúc cha mất, thấy mình có cái bổn phận phải kiếm ngay tiền để nuôi các em không thể theo học được nữa, Vượng có viết cho cô một bức thư trần tình, và xin xóa lời hẹn ước. Cô viết cho Vượng một bức thư trả lời rằng dù thế nào, cô cũng nhất quyết trung thành với Vượng. Cái thư ấy viết được ba tháng, trong thời gian Vượng còn bận ở Hải Dương thu xếp việc nhà, thì một hôm Vượng được tin cô đã đi lấy chồng, lấy một ông tham tòa sứ.

Cái tin ấy nếu đến trong những lúc khác, thì có thể làm cho Vượng đau đớn, nhưng may cho Vượng, nó lại đến trong

lúc này, đến trong lúc mà lửa thiêng của bốn phận đang ngùn ngụt đốt tâm hồn. Vì thế cho nên Vượng dễ tha thứ. Vượng tự nhủ: «Mình vì nghĩa vụ nên phải bỏ cả nguyện vọng một đời, thì biết đâu cô ấy lại không vì muốn được trọn chữ hiếu với gia đình mà phải nghe theo lời cha mẹ?». ».

Trước những trách nhiệm phơi bày ra trước mắt, mà Vượng đang dần mình vào, Vượng chỉ nghĩ đến cô như một đứa bé nghĩ đến cái đồ chơi đã vỡ, cái đồ chơi tuy đẹp, nhưng cũng không phải là không thể có nữa.

Vượng đem ba em về Hà Nội tìm việc làm, chàng năng đi lại nhà bà Xuân Thái. Bà biết cảnh Vượng, biết lòng Vượng, nên coi Vượng như một đứa con. Bà tìm hết cách để giúp Vượng.

Lòng kính người mẹ bỗng kéo đến lòng yêu người con. Vượng được nhìn cái sắc đẹp của Quỳ nảy nở dần từ ngây thơ đến e thẹn, từ e thẹn đến tình tứ.

Cái sắc đẹp ấy thấm dần, thấm dần vào tâm hồn Vượng, rồi đến khi Vượng nhận thấy, thì tim chàng đã đầy ắp rồi. Vượng nhận thấy rằng mình yêu khi Quỳ còn mười tám, lúc Đạt đã đỗ tú tài. Lúc ấy, giá Vượng hỏi thì bà Xuân Thái gả ngay, và Quỳ cũng ưng thuận, nhưng Vượng không hỏi, và cũng chưa bao giờ ngỏ một ý tứ gì, mặc dầu đã nhiều lần, bà Xuân Thái gọi đến.

Vượng giả mù, giả điên, vì chàng còn có những nguyện vọng cao xa cho em.

Hôm được tin Đạt đỗ, bà Xuân Thái có đặt tiệc mừng. Rồi khi tan tiệc, bà bảo Vượng:

– Bây giờ cậu Hai đã đỗ, đã có thể kiếm việc làm, cậu lo cho em thế cũng là chu đáo rồi. Vậy bây giờ, cậu cũng nên xem có chỗ nào thì... liệu đi, chứ cậu đã lớn rồi.

Vượng nhìn Đạt, nhìn Thịnh, nhìn Nhân lẳng lẳng không nói thì bà Xuân Thái lại nói tiếp:

– Bây giờ đỗ tú tài, xin đi dạy học hay làm ở tòa sứ cũng dễ. Lo cho anh trước, rồi em sau. Cậu liệu thế nào?

Vượng kéo Nhân lại lòng, vuốt má, rồi hỏi Đạt:

– Chú có thích đi làm không?

Đạt ngần ngừ:

– Bây giờ đi làm thì... Nhưng... nếu...

Vượng nhìn vào mắt, đã hiểu ý em:

– Chú thường nói với anh chú thích vào trường thuốc cơ mà?

– Thích thì thích, nhưng tiền đâu mà học?

Vượng nắm tay em:

– Chỉ sợ chú không có chí, chỉ sợ chú không thích, chứ chú muốn thì tại làm sao không có tiền? Phải, anh cũng nghĩ thế. Thầy vẫn ao ước cho chúng mình được vào học cao đẳng, nay anh đã không vào được thì chú phải vào.

Rồi Vượng ngoảnh mặt đi, không dám nhìn Quỳ lúc ấy đang ngồi ở trước mặt chàng.

Bà Xuân Thái kéo tráp trâu lại cạnh mình:

– Cậu nghĩ thế rất là tốt, nhưng học Cao đẳng thì tốn tiền lắm, và nghe đâu

học trường Thuộc thì những năm năm mới thi ra. Tôi chỉ sợ cậu không lo được, dở dang thì âu bằng đi làm từ bây giờ. Vả lại, cậu năm nay đã hai mươi năm, cậu cũng phải nghĩ đến chuyện vợ con chứ. Nếu cậu bằng lòng, tôi sẽ làm cho mới cho... đám này... cũng xứng đáng.

Bà vừa nói, vừa nhìn Quỳ. Quỳ còn ngây thơ không hiểu cái nhìn ý nghĩa ấy nên cười khanh khách:

– Mợ làm mồi, không khéo lại phải đèn đầy thôi.

Vượng nén tim, nói với bà Xuân Thái:

– Bà có lòng thương con như thế, con cũng đa tạ bà. Nhưng con định chờ cho các chú nó đỗ đạt cả rồi, con mới có thể tính được việc ấy. Nay cha mẹ con mất đi, các chú ấy chưa trưởng thành mà, con không lo thì sao cho phải.

Bà Xuân Thái không bằng lòng:

– Thế cậu định chờ đến bao giờ? Cậu định chờ đến khi già khụ mới lấy vợ hay sao?

Vượng muốn khóc:

– Chờ đến bao giờ thì chờ, nhưng ít nhất thì cũng phải chờ đến khi chú Hai ra trường.

Rồi như muốn tạ lỗi với bà Xuân Thái, chàng nói:

– Năm năm nữa, chứ bao lâu!

Bà Xuân Thái nhặt miếng trầu bỏ vào mồm:

– Năm năm! Năm năm cậu tưởng chóng lắm đấy hay sao? Lúc ấy thì có lẽ tôi đã chết ngẫm rồi.

Vượng sốc lại chiếc “ca vát” cho Thịnh, không trả lời.

Bà Xuân Thái lại nói bằng một giọng giận dỗi:

– Tôi muốn tính việc vương tròn cho cậu là vì tôi nghĩ cái tình của bà nhà, cậu không bằng lòng thì tùy cậu.

○

Sự cảm động làm cho Vượng ăn bữa cơm trưa chủ nhật ấy không thấy ngon. Chàng cảm động vì nhiều lẽ. Chàng sung sướng vì sắp được gặp Quỳ, được nói với nàng và nghe nàng nói. Chàng lo sợ về chỗ bà Xuân Thái sẽ ép chàng đánh tổ tôm. Từ chối thì chàng không thể rồi, vì đó là một cơ hội để chàng có thể gần Quỳ được lâu. Nhưng nếu chẳng may chàng bị thua?

Từ đêm hôm qua, Vượng đã chải kỹ càng cái mũ mà Đạt không dùng nữa, và chàng đã phun rượu vào để cho nó cứng, hết những dấu vết nhàu nát. Bộ tropical đã là, cái “ca vát” đã là, đôi giày đã đánh bóng. Com xong là chàng lên gác mặc quần áo; chàng nhờ Thịnh bóp hộ cái mũ cho nó có vẻ sang. Thịnh nhìn ngắm khuôn mặt anh một lát lâu:

– À, nếu anh đội thì phải bóp bẹt theo lối Y pha nho. Mặt anh nghiêm, đội thế này thì trông nó trẻ, nó chữa bớt cái đạo mạo đi.

Vượng tủm tỉm cười:

– Tùy chú. Anh chẳng hiểu gì về ăn mặc cả.

Thịnh bóp xong, đội lên đầu cho anh:

– Ồ, trông như mũ mới. Bao nhiêu vết hằn biến vào trong cả. Anh đội cái

mũ bóp như thế này trông... “công tử” lắm.

Lòng Vượng bỗng tràn ngập một niềm vui sướng. Chàng ngắm bóng mình trong gương:

– Ủ, trông tôi khác hẳn đi thật. Y phục cũng ảnh hưởng đến tuổi tác của con người ta nhiều quá nhỉ. Trông thế này, đồ ai biết tôi đã già?

Đặt mở tủ lấy chiếc mùi soa mới đưa cho anh:

– Chả thế thì anh cũng chả già. Anh năm nay bao nhiêu?

– Hai mươi tám.

– Anh hơn tôi ba tuổi. Hai mươi tám mà đã già à? Có anh lo nghĩ nhiều thì trông mặt anh có vẻ nghiêm nghị thế thôi.

– Ấy thế mà có khi tôi thấy trong người tôi già đão đẽ. Thế nào hai chú có lại chơi nhà bà Xuân Thái với tôi không?

Đạt lắc đầu:

– Tôi đã hẹn anh Tộ đi xem đá bóng.

Còn Thịnh thì bữu môi:

– Tôi quý bà Xuân Thái thật, nhưng tôi không “tiêu” nổi cô Quỳ.

Vượng chẳng qua hỏi chiếu lệ như thế, chứ chàng cũng không muốn cho hai em theo mình. Chàng sợ hai em đến đây buồn cũng có, chàng sợ Thịnh làm điều gì thất thố để buồn cho bà Xuân Thái và Quỳ cũng có.

– Thế chú có đi chơi đâu không?

– Hôm nay có phim hay, có lẽ tôi đi xem chớp bóng.

– Thế chú cho em Nhàn nó đi với. Hôm nay chủ nhật, ăn cơm chậm một chút cũng được.

– Ủi thôi, chịu thôi. Đi với nó thì nó kênh càng lắm. Với lại tôi đi một mình thì tôi ngồi hạng bát được, chứ đi với nó, ít ra cũng phải ngồi hạng nhì.

– Thì hạng nhì. Cho nó đi với chú cho vui. Chú không thương nó một tí nào cả. Nếu tôi đã không trót hẹn với bà Xuân Thái thì tôi đưa nó đi ngay.

Câu trách ấy làm cho Thịnh thẳng nỗi cái ý nghĩ về những khó chịu mà Nhàn sẽ gây ra cho chàng:

– Ủ thì cho nó đi. Nhưng tôi chỉ còn có ba đồng.

– Thì nó giữ tiền đấy. Bảo nó bỏ ra lấy vé. Thôi, hai chú ở nhà nhé.

Bước đi hai bước, Vượng lại quay lại:

– Chú có đi với em thì đừng có gắt, chứ không, cho em đi, vui được một tí lại chả bỏ. Phải cái đùa hay tủi thân, chịu khó chiều nó một tí.

Lòng nhân ái của Vượng đưa Thịnh đến những nhượng bộ:

– Thì tôi vẫn chiều nó đấy chứ. Anh xem tôi có gắt gỏng với nó bao giờ đâu?

Vượng sung sướng:

– Cũng có. Nhưng ai chẳng có lúc bực mình. Nó là út, mình...

Đạt ngắt lời anh:

– Thôi, anh cứ đi đi. Để Nhân đi xem đá bóng với tôi. Như thế là chắc chắn không xảy ra cự nự. Và đỡ tốn tiền. Chứ đi với thằng ông mãnh thì nó hếch mặt lên, nó coi gì đến em đấy!

– Nhưng phải hỏi nó xem, nó thích đi đâu đã chứ?

Vượng xuống đến dưới nhà thì Nhàn đã chờ chàng ở buồng ăn với mười đồng bạc:

– Anh cầm tiền đi, nhớ người ta mời đánh tổ tôm.

Vượng ngần ngừ:

– Anh chỉ sợ thua. Thôi anh lấy năm đồng, nhớ thua còn chạy được.

– Thì anh cứ cầm cả đi. Nhớ nửa chừng hết tiền thì có ê không? Tiền em đưa là mát tay lắm. Anh không sợ thua.

– Đúng chứ?

– Đúng lắm lắm. Anh cứ vững dạ.

Vượng cầm lấy số tiền:

– À, thế hôm nay cô định đi xem chớp bóng với chú Ba hay đi coi đá bóng với chú Hai?

– Em đi ciné. Chứ đi coi đá bóng chán lắm.

– Thế chú Ba chú ấy có... gì thì mặc kệ chú ấy nhé. Cái tính chú ấy thế, nhưng bụng tốt lắm.

– Em hiểu rồi. Thế anh có ăn cơm nhà không?

Hỏi xong, Nhàn lại tự trả lời:

– Chắc thế nào bà Xuân Thái cũng giữ anh ở lại ăn cơm, và đánh tổ tôm đến khuya. Nhưng chúng em cũng cứ chờ anh đến bảy giờ. À, anh nhớ bảo với chị Quỳnh mai đến chơi nhé.

Bà Xuân Thái tiếp Vượng thân mật như một đứa con.

Đang ngồi trên sập, thoáng thấy Vượng ở trên xe bước xuống, bà vội vã chạy ra. Bà trách Vượng bằng một câu trách êm ái của những người mẹ:

– Gớm, lâu lắm. Cậu tệ quá!

Rồi bà liền chữa nhẹ lời trách:

– Tôi định nếu chủ nhật này cậu không lại thì tôi cho em nó xuống triệu cậu lên.

– Con bận quá.

– Bận thì chủ nhật cũng phải được nghỉ chứ?

– Có khi con làm cả chủ nhật. Mỗi chủ nhật đi làm, chủ trả thêm cho con ba đồng.

Bà Xuân Thái nhìn kỹ mặt Vượng:

– Cậu cũng không nên cố lắm. Nhớ một cái thì khôn.

Nhà đã có hai bà khách, nhiều lần đánh tổ tôm với Vượng. Thấy Vượng vào, hai bà mừng rỡ:

– Ô, thế thì chỉ còn thiếu có một chân nữa. Cù cho đi gọi ai đi.

– Được rồi, được rồi, không thiếu. Để cậu cả cậu ấy uống ấm nước đã. Này cậu cả, tôi mới ướp được mấy lứa chè ngon quá. Cậu thử xem có ngát không nhé.

Bà giục u già đi đun nước, rồi mở tủ lấy lọ chè. Bà bốc ra một dúm, đặt vào lòng bàn tay Vượng:

– Tôi định hôm nào cậu lên chơi, cho cậu mấy lạng để cậu đem về uống, nhưng chờ mãi chả thấy cậu lên. Mà tôi

thì vợ chồng thằng Cả đi làm xa, bận quá, chẳng đi đến đâu được.

Vượng đưa chè lên mũi ngửi rồi khen:

– Thơm quá!

Chàng khen chiếu lệ như thế, chứ thật ra, lúc ấy, chàng có ngửi thấy gì đâu. Cả tâm hồn chàng còn đang xao xuyến về chỗ sắp được gặp Quỳ.

Chàng dăm dăm nhìn về phía cầu thang. Ấm nước chè đã tàn, mà Quỳ vẫn chưa thấy xuống.

Vượng bứt rứt không thể chịu được nữa:

– Cậu Tý đi đâu ấy nhỉ?

– Ấy nó đi bẻ răng. Hôm qua đau răng khóc cả đêm. Lúc này, chị nó phải đưa nó đi bẻ. Cũng sắp về bây giờ. Nó nhắc đến cậu luôn. Thế nào, đánh tổ tôm

nhé. Để tôi gọi bà Cả Lợi.

Vượng nghĩ ngay đến cái lỗ hồng của ngân sách, nếu chẳng may mình bị thua.

Nhưng lúc đó, tình ái mạnh hơn tâm lòng lo về gia đình. Vả lại, chàng chưa được gặp mặt Quỳ:

– Vâng, nhưng đánh nhỏ chứ.

– Thì cũng như mọi lần. Tôm ba, gà ba, sáu chín mười hai.

Một bà khách xen vào:

– Thế là nhỏ lắm rồi.

– Thôi hôm nay không đánh gà nữa.

Bà Xuân Thái nhìn Vượng:

– Ô, không gà thì buồn chết. Cậu sợ thua à? Thua tôi cho vay.

Bà khách lúc này, lấy ngón tay cái quẹt mép:

– Cao như cậu đánh với chúng tôi thì chỉ có phần được.

Vượng nói một cách lo lắng:

– Cao chẳng có bài, cũng chả làm gì.

Thoạt vào cuộc, Vượng ù ngay ván đầu, bài lại có tôm. Chàng đã vững dạ. Ván sau lại ù thông. Lúc này thì Vượng hết hẵn hồi hộp. Chàng thấy tỉnh táo lắm rồi. Chàng định ninh rằng canh này thế nào cũng được. Ván thứ ba bài lên tốt như ngọc, chạm chờ tứ sách xuyên cân lại có lèo. Nhà đầu cánh đánh tứ sách, bà Xuân Thái đã gọi phỗng, nhưng sau một khắc ngẫm nghĩ, bà lại thôi:

– Chả phỗng nữa nhường cậu.

Bà Cả Lợi xuýt xoa trong khi Vượng hạ tam ngũ:

– Người ta ù thông, phải phổng đi chứ. Tốt thế kia lại ù thông thôi.

Vừa lúc ấy thì Quý về. Vượng mừng rỡ hoa cả mắt thành ra không nghĩ đến xoay, bỏ ù bát văn. Đến khi bà Xuân Thái bốc yêu, chàng hạ ù thì bà Cả Lợi nhận thấy.

Bà Xuân Thái mắng các con:

– Chúng mày tíu tíu để cho anh nó bỏ ù. Thôi thế là mất ván bài gần ba đồng.

Quý cười hỏi Vượng:

– Thế anh có tiếc không?

Vượng chưa trả lời thì bà Xuân Thái đã lại nói:

– Con hỏi dở, sao không tiếc?

Từ đây, Vượng không ù một ván nào. Quỳ thấy thế cứ bắn khoăn:

– Tại em đây.

– Đâu phải. Tại tôi xoay chậm.

Hết hai hộ, Vượng vẫn không ù, Quỳ bảo chàng đứng dậy:

– Đề em cầm cho. Thay tay em nó thế nào.

Vượng không còn mong gì hơn: vừa đề giải đen cũng có, vừa được ngồi gần Quỳ cũng có.

Quỳ cầm hộ sáu ván, bài vẫn cứ nát như tương. Lúc ấy thì Vượng đã thấy mất hẳn cái thú được ngồi cạnh Quỳ. Cái lỗ hồng của ngân sách đã hiện ra một cách ghê sợ! Và chàng đã gần hết tiền. Mà vay thì chàng không muốn:

– Thôi, thừa các cụ hội này, xin cho đánh hút đây.

Bà Xuân Thái không bằng lòng:

– Cứ đánh đi. Hội sau nó khắc lại bài. Cậu có hết tiền, tôi cho vay. Dở dang thế thì chán lắm. Cậu phải ở đây ăn cơm, tôi đã bảo nó làm cơm rồi.

Vượng không làm sao được, phải bằng lòng. Lúc ấy, ruột chàng đã nóng như lửa đốt. Chàng không còn đủ bình tĩnh để hưởng cái khoái cảm gây ra bởi bàn tay Quý lâu lâu chạm vào bàn tay chàng nữa. Chàng nghĩ đến lúc hết tiền phải hỏi vay bà Xuân Thái. Chàng thấy ngượng ngùng không thể nói.

Vừa lúc ấy thì Đạt vào. Quý thấy Đạt liền buông bài:

– Thôi xấu lắm trả anh.

Rồi nàng chạy ra đón Đạt, bà Xuân Thái thấy Đạt reo lên:

– À, thế cả hai anh em ở đây ăn cơm.

Dạt lắc đầu:

– Con phải về, vì con không dặn ở nhà.

– Thì tôi sẽ cho em Tý xuống bảo.

Dạt lại ngồi cạnh anh:

– Anh được hay thua?

– Máy hội trắng chân. Hội này không khéo lại đến “bạch cước” nốt.

Dạt cầm lấy bài ở tay anh:

– Để em cầm cho. Em cầm là phải đỏ. Hôm nay, em đánh cuộc được bốn đồng đấy.

3

Vượng nói nhỏ em bằng tiếng Pháp:

– Chú có tiền đây không? Tôi thua hết cả rồi.

– Có, tôi có chín đồng đây.

Rồi nhìn thấy vẻ băn khoăn hiện rành rành trên mặt anh, Đạt bảo:

– Không cần. Bài lá chỉ mấy ván là gỡ được. Nó cho ăn cho ú, mấy chốc. Anh đừng lo.

Vượng thấy em có tiền đã vững dạ:

– Không, lo gì. Chú cầm đánh đi.

Đạt bắt cái, đổi bài lung tung. Trước khi lật quân bài, Đạt cầm nó khê khê đập vào phần bài nọc:

– Tao đây, chứ không phải ông Vượng đâu đấy nhé.

Mọi người đều cười. Mà người cười một cách khoái trá nhất là Quỳ. Quỳ lại đứng sau lưng Đạt:

– Đề tôi xem anh cầm có đỏ hơn tôi không nào.

Đạt, mặt nghiêm trang:

– Chắc chắn là phải đỏ hơn cô.

Rồi vừa lên bài, Đạt vừa bảo anh:

– Bài đen, phải đánh tráo trở đi mới

được. Anh thì cao thật, nhưng anh cứ để mặc tôi nhé.

– Được rồi, chú muốn đánh thế nào thì đánh.

– Tôi đánh không theo lẽ lối đấy.

Bà Cả Lợi vừa đếm bài, vừa bảo Đạt:

– Nhưng không phải thì phải đèn.

– Thì hẵn như thế.

Bài lên chỉ có cây bát vạn là đỏ, lại có phu ngũ lục thất bát. Lẻ đôi tam văn và con tứ văn. Cánh trên đánh cửu vạn. Đạt không ăn, thò tay bóc nhất sách. Chàng đánh phăng cây bát vạn đi.

Quỳ đứng đằng sau nói ngay:

– Ô, anh bướng quá, anh không đánh chờ ư?

– Cô mặc tôi.

– Nó lên mất ù bây giờ.

Đạt gõ vào đôi tam văn:

– Thế nhớ nó lên cái này thì sao?

Chàng vừa nói dứt lời thì mọc lên tam văn thật.

Đạt quay sang Quỳ:

– À ai cao?

Ván ấy Đạt ù bạch đỉnh.

– Phải liềm mới được chứ. Nhát như cô thì bao giờ ù được ván to như thế này.

Nghe Đạt nói thế, Vượng sợ Quỳ không bằng lòng, liền bảo:

– Chú đở thì ù, và như thế là may, chứ không gọi là cao. Phép phải đánh

tam văn, chờ nhị ngũ, rồi đến lúc chạm hũ hay.

– Thì tôi biết rồi, nhưng tôi đã bảo anh đen thì đánh phải luồng cơ mà.

Rồi Đạt lật nọc, tìm suốt không có con nhị, ngũ văn nào.

– Ấy đây, nếu không đánh thế thì lại mất ù. Non gan như cô thì ván này hỏng.

Vượng chỉ lo Quỳ giận, nhưng trái lại. Quỳ đã không giận, nàng lại còn vỗ vai Đạt mà bảo:

– Giỏi đây! Giỏi đây!

Sự suồng sã của Quỳ đối với Đạt làm cho Vượng khó chịu. Còn Đạt thì gắt ngay:

– Ô, người ta mới ù một ván, đã vỗ vai là nghĩa lý gì!

Rồi khi nghe bà Xuân Thái kể chuyện lại vì Quỳ mà Vượng bỏ ù, để cho đến nổi trắng chân mấy hội. Đạt bảo Quỳ:

– Ô, ra thế thì đen tự cô. Bây giờ, xin cô cứ im cho tôi đánh.

Vượng lại sợ Quỳ giận:

– Ô, cô Quỳ cao đáo đề.

Đạt tàn nhẫn như... một người không yêu:

– Cao không bằng đở. Biết mà, vô vai mình một cái là bài mình xấu ngay.

Quỳ không giận, lại cười hỏi Đạt:

– Anh cũng tin dị đoan à? Tôi tưởng một khi anh đã học ở trường thuốc.

Đạt ngắt lời:

– Học trường thuốc là một việc, mà đánh bài là một việc khác. Không biết tôi có tin dị đoan hay không. Nhưng cô cứ thử coi như là tôi có tin, cô đừng nhìn bài tôi nữa xem sao nào.

Vượng sợ Quỳ giận, vội khôi hài:

– Gớm, cái chú này mới khó tính như dì ghẻ thôi. Cô đừng thèm nhìn bài của chú ấy nữa, xem sao nào.

Quỳ chẳng những không đi, còn lấy ngón tay dí vào cổ Đạt:

– Đã thế, tôi cứ đứng đây ám.

Đạt phỗng luôn hai phỗng, được chờ.

– Ám cũng không nổi.

Ván ấy, Đạt lại ù. Rồi ù luôn bốn ván nữa, ván nào cũng có cước sắc. Vượng tính nhảm, đã được hơn tám đồng. Sự vui mừng lộ hẳn ra mặt:

– À, nếu không có chú anh đã mất một chục bạc đấy.

Quỳ cũng tươi cười:

– Anh ấy đỏ hơn tôi thật.

Đạt vẫn nghiêm khắc như bà mẹ chồng:

– Cái đó thì đã hẳn.

Đạt cầm cho anh ù được bốn đồng nữa thì đứng dậy xin cáo từ. Bà Xuân Thái và Quỳ nhất định giữ lại ăn cơm. Đạt nhất định không nghe, Quỳ phải cầu cứu với Vượng:

– Anh bảo anh ấy ở lại ăn cơm.

Vượng chiều Quỳ:

– Thì chú ở lại cho cô ấy bằng lòng.

Đạt lắc đầu:

– Em còn phải về học.

Quỳ năn nỉ:

– Thì ăn cơm xong rồi, anh về. Học đâu bây giờ. Ngày chủ nhật anh không nghỉ à?

Cái giọng sốt sắng và nhất là cái nhìn đầy âu yếm của Quỳ đối với Đạt làm cho Vượng bỗng thất ruột lại. Chàng đã hiểu cái lẽ tại làm sao Quỳ bây giờ cứ đến nhà chàng luôn, đến những buổi sáng chàng đã đi làm vắng, mà Đạt thì chưa đi học. Đạt đi, đem sự vui vẻ của nàng đi theo. Từ đây cho tới lúc ăn cơm, Quỳ cứ ngồi ở trên gác không xuống. Mà đến bữa ăn, mặt nàng cũng cứ vờ vẫn làm sao.

Sự nhận xét ấy càng làm cho Vượng tê tái. Tuy thế, nhưng chàng không thấy thù em, ghét em. Chàng chỉ thấy rằng chàng không thể địch với em được. Đạt

trẻ hơn chàng, lại nay mai thi ra làm bác sĩ, tương lai thắm như hoa, như gấm. Còn chàng thì suốt đời chỉ là một anh kỹ khổ nhà buôn!

Chàng cũng không trách Quỳ, bởi vì Quỳ có quyền chọn một tương lai tốt đẹp. Chàng chỉ ngùi ngùi mà nhận rằng nếu chàng không vì nghĩ đến các em thì nay Quỳ đã là vợ chàng rồi. Vả, nếu chàng không sớm phải lo gánh vác gia đình để nuôi các em, thì có lẽ chàng cũng đã là một ông bác sĩ để cho bao nhiêu thiếu nữ mỹ miều như Quỳ phải thềm muốn rồi!

Những ý nghĩ ấy làm cho chàng thấy rằng những sự hy sinh trước kia đề lên đời chàng một cách nặng nề quá. Nhưng đối với tâm hồn một con người giàu lòng thương em, giàu quan niệm về nghĩa vụ như chàng, những ý nghĩ đen tối ấy không ở được lâu. Chàng đã quen

quên mình rồi. Chàng tưởng tượng đến một cuộc hôn nhân của Quỳ đối với Đạt, chàng thấy nó tốt đẹp vô cùng, tốt đẹp hơn là Quỳ lấy chàng.

Chàng không còn nghi ngờ gì nữa.

Quỳ yêu Đạt lắm lắm rồi. Nhưng còn Đạt có yêu Quỳ không, điều đó còn ở trong một dấu hỏi? Mà không yêu làm sao cho được? Một người vui vẻ, đẹp đẽ và nét na như thế! Có lẽ vì Đạt biết rằng chàng yêu Quỳ, nên lãnh đạm với nàng. Rồi chàng nhận thấy rằng trong những cử chỉ ngôn ngữ của Đạt đối với Quỳ, có một vẻ «cô» làm ra ghét bỏ.

Ồ, nếu có phải thế thì chàng phải tìm cách để cho hai bên lấy nhau. Nhà bà Xuân Thái giàu, giàu lắm. Bà có thể giúp Đạt sang Pháp du học, nếu Đạt muốn học thêm. Vượng nhận thấy rằng

nếu Quỳ mà lấy Đạt thì đời chàng từ đây là tẻ lạnh. Nhưng trong cái tẻ lạnh ấy, lại xen vào một cảm giác êm ấm, cái cảm giác đã gây được một hạnh phúc hoàn toàn cho Đạt.

Vì có những điều nghĩ ấy, cho nên khi cơm xong, Vượng nhất định đòi về. Việc chàng ở lại đây không còn cái nghĩa của nó nữa rồi. Mọi người cố ép chàng chơi vài hội nữa, chàng không nghe. Mọi người giữ chàng, duy có Quỳ là không giữ. Quỳ chỉ cố giữ Đạt trong khi mọi người chẳng ai giữ Đạt cả! Bà Xuân Thái và Quỳ cùng tiễn chàng ra tới cửa. Nhưng việc Quỳ tiễn chàng bây giờ so với sự tiễn Đạt lúc nãy chênh nhau biết mấy!

Bà Xuân Thái dặn chàng tuần sau thế nào cũng đến, trong khi Quỳ bảo chàng:

– Anh có đến thì nhớ lời cả anh Đạt đến, để anh ấy cầm bài cho anh. Anh ấy đỏ lấm đấy.

Phải nhận rằng lúc Vượng ở nhà bà Xuân Thái bước ra, chàng buồn lắm. Buồn cái buồn xé ruột của kẻ bị thất vọng trong tình trường. Đầu chàng lúc ấy thật là một chiến trường của những ý nghĩ đen tối và những tư tưởng trái ngược. Chàng cảm thấy một trống rỗng ghê gớm kéo đến chiếm đoạt trái tim.

Từ Hàng Bạc, chàng đi bộ về phía Phạm Phú Thứ. Chàng theo bản năng mà đi, chứ chàng chẳng nhìn thấy gì hết. Chàng về đến nhà thì các em chàng vừa ăn cơm xong, còn đang ngồi uống nước và nói chuyện chung quanh bàn.

Vẻ mặt tái nhợt của chàng làm cho Nhàn giật mình:

– Anh làm sao thế? Thua hay sao?

Chàng chưa kịp trả lời thì Nhàn lại nói luôn:

– Thua thì thôi. Thua thì chúng em ăn ít, tiêu ít, chứ việc gì anh phải lo ngại.

Vượng cố cười:

– Thua được thì anh có lo gì. Nhưng hôm nay anh được, được nhiều. May quá, nếu không có chú Hai lại cầm hộ mấy ván thì có lẽ anh thua thật.

Nhàn, mặt đang bần khoản, bỗng hớn hở. Nhưng nàng vẫn nhìn anh bằng một con mắt dò hỏi. Nàng lấy linh tính mà cảm ứng, nên nàng hiểu Vượng hơn hai anh:

– Thế anh được bao nhiêu? Tại sao anh về sớm thế? Chị Quỳ và bà Xuân Thái không giữ anh à?

Vượng nói dối:

– Tại trên ấy thôi đánh.

Chàng dốc cả ví tiền ra cho Nhàn đếm:

– Ô, hai mươi năm đồng bảy hào.
Tiền vốn của anh bao nhiêu?

– Thì có mười đồng em đưa anh.

Nhàn nhìn anh:

– Thế anh không có đồng nào à?

– Không.

Rồi sợ em biết tới chỗ hy sinh của mình, chàng nói thêm:

– Anh có mấy đồng để tiêu vặt thì anh em trên sở họ vay cả. Đây, thôi cô giữ lấy hai mươi đồng, còn chỗ lẻ thì cho chú Hai ba đồng đó. Đó là cái công của chú.

Đạt cầm lấy ba đồng:

– Thế thì vừa may. Tôi cần hơn chục bạc để mua sách, mà đây tôi mới có chín đồng thôi.

– Ô, thế thì chú cứ để mà tiêu, bảo Nhàn nó đưa tiền cho mua sách, chứ không chú lấy gì mà tiêu.

– Tôi cũng không cần tiêu gì.

– À biết đâu. Chú bây giờ cũng phải để năm ba đồng trong túi, lỡ gặp anh em, cần phải dùng đến chúng. Mình không có thì họ có thể cười mình.

Nhàn đưa cho Đạt mười đồng, Đạt chỉ cầm có ba:

– Thôi, thế này thì tôi cũng có năm đồng để tiêu vặt rồi. Để anh giữ, lỡ chủ nhật anh có phải cần đánh tổ tôm nữa chẳng.

Vượng lắc đầu:

– Thôi, từ giờ tôi không đánh nữa.

Rồi sợ các em dò biết sự thật, chàng lại vội nói:

– Đánh mà lo thua thì không thích một tí nào. Cứ không chơi là hơn cả.

Nhàn lú díu kể cho Vượng nghe cuộc đi xem chớp bóng với Thịnh. Nàng nói chuyện phim. Nàng bình phẩm các nhân vật. Trên mặt nàng, lưu thông một hớn hở của vui sống.

Vượng nhìn bộ mặt tươi cười của em, lòng rạo rực một sướng khoái. Chàng trở Thịnh:

– Thế chú ấy không gắt với cô chứ?

– Không, hôm nay, anh ấy chiều em lắm. Xem xong, anh ấy còn đưa em đi

xem phòng triển lãm. Nhiều tranh đẹp quá. Anh ấy quen nhiều bạn lắm.

Vượng cười:

- Thế có bạn gái không?
- Có, có hai cô trông đẹp quá.

Từ lúc này đến giờ, Vượng chỉ muốn tìm cách nói cho Đạt biết sự nhận xét của mình ở nhà bà Xuân Thái, và để dò la ý tứ em, nhưng chàng chưa biết bắt đầu thế nào. Chàng liền nắm ngay lấy cơ hội ấy.

Chàng cố làm ra hớn hờ:

– À, hôm nay... chú Đạt cũng có một cô bạn gái khá lắm, cảm chú ấy lắm mà chú ấy không biết.

Nhàn hỏi dồn:

– Ai, ai? Anh ấy lúc nào mặt cũng lạnh thế kia thì bạn gái nào còn dám đến gần?

Vượng chưa kịp trả lời thì Đạt đã nhún vai:

– Tôi không chịu được những sự giao du với đàn bà. Họ tính tình nông nổi, và thường làm mình mất nhiều thì giờ lắm. Không phải tôi khinh, nhưng thật tôi không ưa.

– Thế chú sau này không lấy vợ à?

Đạt nhìn anh bằng một cái nhìn đầy kính phục:

– Có lẽ tôi cũng bắt chước anh để được sống cho những tình cảm cao siêu và mạnh mẽ hơn.

– À, một ngày kia biết đâu rồi tôi chả lấy vợ?

Nhàn nắm tay áo Vượng, lay lay:

– Nhưng anh hãy nói cho em biết bạn gái của anh Hai là ai đã?

Đặt khế đặt tay vào trán em:

– Đây, tính tình đàn bà cứ hay tò mò như thế đây!

Vượng nắm tay em gái:

– À, có thể họ mới là đàn bà. Mà biết đâu chính họ thần tiên ở những chỗ ấy.

Nhàn lắc mình nũng nịu:

– Nhưng ai? Anh nói đi.

– Cô Quỳ.

Mặt Nhàn đang tươi tỉnh bỗng tái lại. Tay nàng bỗng run lên. Nội nhà, chỉ duy có nàng là nhận biết mỗi tình u ẩn của Vượng đối với Quỳ. Nàng cảm thấy

trong khi anh cười nói như thế thì lòng anh chua xót biết ngần nào. Ít lâu nay, Quỳ hỏi nàng về Đạt luôn, nàng vẫn ngỡ rằng Quỳ yêu Đạt. Nàng hỏi hộp nhìn Đạt, chờ câu trả lời:

Đạt nhếch mép:

– Tôi đối với cô Quỳ không có ác cảm như chú Ba, nhưng tôi xét cô ấy không thể là bạn của tôi được. Bởi vì tôi không thích những cái nông nổi, hời hợt ở bề ngoài. Mà người đàn bà nào thì cũng đến hời hợt nông nổi cả!

Nhàn hỏi ngay:

– Thế anh cũng coi em như thế à?

– A, cô là em anh thì lại khác.

Vượng cố nén đau đớn:

– Không, anh xem cô Quỳ cũng khá đấy chứ. Cô ấy có lắm tính nết của mẹ

xưa kia, thứ nhất là sự dễ dãi và vui vẻ. Anh xem ra thì cô ấy có nhiều cảm tình với chú lắm. Từ lúc chú về rồi thì cô ấy như người mất hồn. Giá chú lấy cô ấy thì cũng là một cuộc nhân duyên tốt đẹp. Anh hỏi một tiếng, là bà Xuân Thái gả ngay. Nhà bà Xuân Thái giàu, sau này bà ấy có thể giúp chú nhiều việc, như bỏ tiền ra cho chú mở phòng khám bệnh chẳng hạn. Chú có bằng lòng không, để anh nói với bà ấy.

Nhàn đưa mắt nhìn Vượng, nhìn Đạt. Cũng như Vượng, nàng chỉ lo Đạt bằng lòng, mặc dầu nàng cảm thấy Vượng muốn cho Đạt bằng lòng lắm.

Đạt nghe anh nói phá lên cười:

– Anh chỉ giỏi dò tâm tính chúng tôi thôi. Có lẽ cái lòng làm anh đã khiến cho anh được sáng suốt trong cái địa hạt ấy, chứ đối với đàn bà thì sự dò xét của anh

sai lầm lắm. Cô Quỳ không thể có cảm tình với tôi bởi vì tôi không làm gì để gây cái cảm tình ấy cả.

– Thì biết đâu chỉ vì chú đứng đưng mà cô ấy cảm chú. Đàn bà là bóng, khi mình tránh họ...

– Cho dù có thể đi nữa thì tôi cũng không thể lấy cô ấy được. Lẽ thứ nhất là tôi còn đương đi học, chưa đủ điều kiện để nuôi vợ...

– Ô, thì đã có anh, chú nói dở...

– Đành rằng cái lòng anh rộng như trời như bể, nhưng gần cô ấy, tôi không thấy có một mỹ cảm gì thì anh bảo sao? Vả thật ra, tôi không chịu được đàn bà, tôi không thể chiều họ. Tôi không thể có được cái tính khoan hồng và đại lượng như anh, mặc dầu tôi đã hết sức cố học theo.

Nhàn biết rằng Đạt đã quả quyết, mà thật ra Đạt không có chút mỹ cảm gì đối với Quỳ thật, nàng liền xen vào bằng một cái cười ý nhị, rồi nhìn Vượng:

– Các anh đàn ông, xét đàn bà chúng tôi sai cả, xét chị Quỳ cũng sai lắm.

Rồi nàng nói dối:

– Chị ấy không có cảm tình gì đối với anh Hai đâu. Chị ấy thường vẫn bảo với tôi: Anh Hai làm làm lì lì như một con gấu, ai lấy anh ấy, chắc phải khổ lắm.

Đạt gật gật đầu:

– Đúng! Khổ cả cho người ta và khổ cả cho tôi.

Thịnh thì hỏi giật giọng:

– Thế cô ấy bình phẩm tôi thế nào?

– Anh ấy à? Thì anh bình phẩm chị

ấy thế nào, chị ấy cũng bình phẩm anh thế ấy. Nội nhà này, chị ấy chỉ mền có độc anh cả thôi.

Vượng thấy trái tim mình đập mạnh, tất cả máu nóng đều xô đến thái dương. Một cái gì âm ỉ như hạnh phúc bỗng kéo đến với cơ thể.

Nhàn lại tiếp:

– Chị ấy hỏi em nhiều về anh cả. Và những chủ nhật anh cả không lên chơi, chị ấy cứ trách đấy. Chị ấy thường bảo: Ai lấy được anh cả, chắc là sướng lắm.

Câu ấy là để đưa đến một kết luận nó làm cho Vượng lão đảo:

– Có lẽ chị đã yêu anh cả, mà anh cả không biết đấy.

Vượng lòng đã sướng ê mê, nhưng cũng phản đối chiều lệ:

– Có đâu thế. Anh già cằn mà cô ấy thì trẻ măng. Như thế thì chẳng hóa ra cô ấy dở hơi hay sao?

Đạt cau mày:

– Tại sao anh cứ có cái cảm tưởng là anh già trong khi anh mới có hai mươi tám? Tôi tưởng nếu cô Quỳ mà lấy được anh thì là một cái phúc to cho cả cô ấy, lẫn cho nhà cô ấy. Anh xứng đáng lấy bất cứ một người con gái nào, dù người con gái ấy đẹp như tiên hay giàu như vua sát ở bên Mỹ. Những đức tính của anh thì cả vàng ở trên trái đất này cũng không mua được. Mà lòng anh thì không thể đem ví với một thứ gì. Em Nhàn nó nói đúng đấy. Anh lấy cô ấy đi. Chúng tôi đều bằng lòng thờ cô ấy làm chị. Và chúng tôi rất sung sướng có một người chị như thế. Tôi tin rằng bà Xuân Thái đã biết rõ anh, bà không cầu mong gì hơn là

có được một người con rể đức hạnh như anh.

Tuy lòng rạo rức những khoái cảm, nhưng sự rạo rức ấy không làm mờ trí xét đoán của Vượng. Vẻ mặt buồn như rũ của Quỳ khi Đạt về rồi còn rành rành ở trong trí nhớ của chàng. Chàng nói một cách chua chát:

– Nhưng đức hạnh ở đời có đủ cho một người con gái đâu? Phải cho họ nhiều thứ khác. Mà những thứ khác ấy, tôi không có. Với lại, một khi các chú chưa thành đạt, em Nhân chưa đi lấy chồng thì dù thế nào, tôi cũng không lấy vợ. Bà Xuân Thái trước kia cũng có giục tôi đôi ba lần, nhưng tôi đều từ chối. Anh em mình cứ ở với nhau như thế này chẳng sung sướng lắm rồi hay sao, cần gì phải đi tìm hạnh phúc ở tận đâu.

Nhàn với Thịnh lặng im. Vả chính hai người ích kỷ – thứ ích kỷ đáng tha thứ của tuổi trẻ nó gây ra bởi tấm lòng yêu anh – đều không muốn cho Vương lấy vợ mặc dầu là lấy Quỳ, người mà cả hai đều có thể tin ở sự đối đãi tử tế với mình. Nhưng Đạt năm ấy đã hai mươi lăm, đã biết nghĩ xa xôi. Chàng gọi luôn Quỳ bằng chị:

– Thì anh cứ lấy chị ấy, có gì là thay đổi ở trong nhà này, hay chỉ thêm vui ra thôi! Mà thế thì anh cũng đỡ lo, vì bà Xuân Thái chắc chắn là có thể giúp chúng ta được nhiều việc. Thôi anh lấy đi, để chúng tôi được thêm một người chị.

– Không, chờ ba năm nữa, chờ khi nào chú đỗ bác sĩ lúc ấy sẽ hay. Để cho các chú... phải... vì một người khác là điều tôi không muốn.

– Nhưng trong ba năm nữa, cô ấy có người khác hỏi thì sao?

– Thì cô ấy đi lấy người ta.

– Nhưng lúc ấy thì anh đã ngoài ba mươi.

– Tôi mới có ba mươi một. A! Ba mươi một còn trẻ chán. Người Tây họ bốn mươi mới lấy vợ thì sao? Các chú cứ cố học đi, không nghĩ đến chuyện ấy nữa. Tôi cứ tưởng tượng chú Hai đỗ bác sĩ, chú Ba đỗ cử nhân luật, rồi chúng ta kéo nhau về làng thì... bác cả với chú Lý phải múa hét lên.

Viễn tưởng ấy xóa mờ trong một khắc cái hình ảnh hạnh phúc một khi chàng lấy được Quỳ. Chàng sẽ nhắm mắt để nhớ lại những kỷ ức:

– Tôi nhớ khi còn thầy, sau khi đã gỡ cho chú Lý những vụ kiện rắc rối, và sau

khi đã mắng chú một cách tàn tệ, thầy thường bảo. “Trừ khi nào chú có cháu làm quan, chú mới có thể hồng hách như thế được”.

Rồi thấy bộ mặt tiu nghỉu của chú, thầy trở tôi, rồi dỗ chú: “Thôi, thằng cả cố học đi làm quan để cho chú mày bằng nặng”. Thầy cười, chú ấy cũng cười. Tôi không làm được, thì bây giờ đến các chú. Tôi chắc dù mỗi người đàn bà hiền đến đâu, một khi... tôi đã lấy họ, trong nhà cũng không được yên vui như thế này. Thôi, tôi cố chờ ba năm nữa mấy chốc. Thầy mới mất, thế mà thoáng cái đã tám năm rồi. Mẹ mất năm nay là mười một năm.

– Nhưng...

– Chả có nhưng gì cả. Bây giờ cho dù tôi có lấy vợ thì lòng tôi cũng thắc mắc làm sao. Như thế thì không khi nào tôi

hưởng được một hạnh phúc hoàn toàn cả. Tôi rất lo có những sự xích mích xảy ra giữa...

Đạt ngắt lời:

– Nhưng một khi chúng em cứ kính cẩn với chị ấy như đối với anh thì làm gì có chuyện xích mích nữa?

– Nhưng nhớ vợ tôi nó tác quái thì sao? Đến lòng mình, còn có khi không thể chắc được nữa là lòng người.

Nhàn và Thịnh đồng thanh:

– Thì chúng em nhin.

– Tuy vì nể tôi, có chú nhin. Nhưng đã đến thế thì cô chú không vui rồi. Tưởng tượng cô chú không vui... Thôi xếp cái chuyện ấy lại. Bây giờ sẵn tiền được đây, chúng ta kéo nhau lên bờ hồ ăn kem.

Nhàn và Thịnh vỗ tay đồng tình.

Vượng nhìn bộ mặt hớn hở của hai em:

– Thế này có vui không nào, tội gì mà lại đâm lo.

*

Tuy rằng người ta thương em, nhưng người ta cũng không thể quên ngay được mối tình hun đúc đã trong bao nhiêu này. Thường thường, Vượng nghĩ đến Quỳ, nhưng nghĩ đến bao nhiêu, chàng thấy buồn bấy nhiêu, vì chàng biết Quỳ đã không yêu mình, mà chỉ yêu Đạt. Tuy rằng Đạt không yêu nàng, nhưng dù sao, chàng cũng không thể lấy Quỳ được nữa, lấy thế nào được người đã đem lòng yêu em mình.

Đó là cái ý nghĩ của chàng những khi nghĩ kỹ về tương lai, và trong khi chàng không gặp mặt Quỳ. Chàng thấy một cuộc nhân duyên như thế không đem

lại cho người ta những kết quả đẹp đẽ. Trong ấy, xen vào một lòng ghen, nó sẽ đầu độc những ngày thân mật. Rồi thì luôn luôn hình ảnh của Đạt sẽ len vào giữa hai người. Chàng sẽ nghĩ đến Đạt để mà đau đớn, nàng sẽ nghĩ đến Đạt để mà bức tức.

Từ ngày Vượng biết Quý không yêu mình, chàng tự nhủ phải tìm hết cách để mà quên và chữa khỏi bệnh tương tư kia đi.

Sự phân đầu ấy làm cho chàng thờ thần và võ vàng. Chàng kém ăn và kém ngủ. Nhàn thấy thế tưởng chàng ốm, cứ giục uống thuốc. Chàng lắc đầu, cười bảo em:

– Anh có làm sao đâu? Cô tưởng tượng thế! Cô muốn cho anh ốm à?

Nhàn bắn khoăn:

– Anh không ôm sao người lại thế?

Chàng nhìn vào gương thấy mặt mình hốc hác đi thật.

Đã bao đêm nay, chàng đi nằm với những ý nghĩ đen tối, và luôn luôn cái hình ảnh mỹ miều của Quỳ lờn vào trong giấc mơ của chàng. Chàng cố xua đuổi nó đi mà nó không đi cho. Có lắm khi đang nửa đêm, chàng vùng dậy, đầu nóng như lửa đốt.

Biết mình không thể ngủ được nữa, chàng bật đèn điện. Ánh đèn làm cho chàng tỉnh táo, chàng lại tự cười mình ngu dại. Một khi chàng đã phải trông coi các em, không thể lấy được Quỳ ngay, thì thế nào từ đây đến ba năm nữa, chẳng có người hỏi Quỳ. Dù chàng muốn hay không thì Quỳ cũng là vợ của người khác, hà cớ mình phải làm tội mình như thế.

Chàng vừa nằm mơ thấy mình cưới Quỳ. Rồi khi quan khách về rồi, chàng vào buồng tân nhân thì gặp Đạt ở đây đang trò chuyện với cô Quỳ. Nổi nóng, chàng cầm một con dao xông đến chém hai người. Chàng chém, chém nhiều nhất lắm. Đến khi Đạt ngã gục xuống thì chàng bừng tỉnh mộng.

Đạt lúc ấy còn đang học ở trên gác, thấy đèn sáng bèn chạy xuống. Vượng đang ngồi bó gối trên sập, nghe có tiếng chân người ở thang gác vội vã đứng dậy, vờ cầm một quyển sách để đọc.

Đạt đi xuống với một nét mặt lo sợ:

– Anh làm sao đây? Tôi nghe như có tiếng anh kêu.

Vượng đặt sách:

– Có lẽ hôm nay tôi ăn no quá, nên cứ trần trọc mãi không ngủ được.

– Có đâu, buổi chiều anh ăn có ba bát.

Rồi Đạt sờ trán Vượng để xem nhiệt độ, nắm cổ tay Vượng để xem mạch.

– Đạo này, anh kém sút lắm. Nếu chưa đau thì cũng sắp đau về một bệnh gì. Để mai tôi bảo một người bạn tôi ở năm thứ tư lại khám bệnh cho anh, anh ta tuy chưa đỗ, nhưng khá lắm.

Vượng mỉm cười:

– Chú cũng lại tưởng tượng giống cô Nhàn. Tôi xét tôi chẳng có bệnh tật gì cả. Trong người tôi, máy vẫn chạy tốt như thường.

Đạt nhìn anh bằng một con mắt trách móc:

– Thế thì anh có điều lo nghĩ buồn bực gì? Tại làm sao anh muốn rằng

chúng tôi lo nghĩ điều gì thì phải nói thật hết với anh, mà anh lo nghĩ điều gì, anh lại không nói với chúng tôi.

Lời nói thành thật của em, một suýt nữa làm cho Vượng thú nhận hết. Nhưng may, chàng vụt nhận thấy rằng điều đó sẽ làm rối loạn sự yên vui của gia đình chứ chẳng được ích gì.

Chàng cố làm ra vẻ ngạc nhiên:

– Ô, tại sao chú lại có tư tưởng ấy? Chú bảo như tôi thì còn có cái gì lo buồn nữa? Cái lo buồn của đời tôi, nếu có, thì là tự gia đình mà sinh ra. Nay gia đình đương êm ấm như thế này, thì tôi còn có điều gì phiền muộn? Thôi chú lên gác học đi. Mà thôi cũng nên đi ngủ, học vừa chứ.

Đặt lên gác với một mối ngờ. Cái mối ngờ ấy, Vượng đọc thấy ở trong con

mắt em. Chàng giận mình đã làm cho em phải lo nghĩ vì mình.

Cái duyên có những giấc ngủ trần trọc của Vượng là do tinh thần cũng có, mà là do xác thịt cũng có. Ta lại phải nhận rằng cái nọ ảnh hưởng bởi cái kia.

Cái mầm lo thiếu thốn trong gia đình vẫn là một động lực nó buộc Vượng phải sống xa sự chơi bời; cái tư tưởng mình là một người anh cả phải làm gương cho các em, buộc chàng phải tránh những cuộc hành lạc. Hai điều đó, trong bao lâu, đã giúp Vượng tránh được những đêm trần trọc do xác thịt gây nên. Nhưng từ ngày Vượng bắt đầu then, nghĩa là bắt đầu yêu hơn trước, từ ngày chàng chuyển tình yêu từ địa hạt lý tưởng ra địa hạt thực tế, thì xác thịt do sự tiếp dẫn của tinh thần bỗng vùng dậy. Rồi từ đấy, sự cần dùng vật chất và mối tình thất vọng thi nhau hành hạ Vượng.

Với mỗi tình thất vọng, Vượng còn có thể đem nghị lực ra để chống đỡ, viện những lý lẽ ra để lừa dối mình, chứ với sự thúc bách của giác quan chàng thấy mình bất lực. Vì thế, chàng thường phải sống những đêm đầy ác mộng. Trong những ác mộng ấy, luôn luôn có cái khuôn mặt kiêu diễm, cái thân hình mềm mại của Quỳ làm cho chàng tưởng đến bao nhiêu lạc thú mà chàng không thể bao giờ tới được.

Nhiều khi chàng nghĩ đến Huệ, đến cái đêm ân ái với Huệ, nghĩa là chàng nghĩ đến sự đi hát, nhưng nhìn lên ngân sách của gia đình chỉ vừa xoắn, chàng lại không dám.

Chàng lo thiếu tiền tiêu trong nhà cũng có, chàng lo các em biết cũng có, chàng lo bị bệnh tật cũng có. Luôn luôn, bốn phận và địa vị người anh không cho

phép chàng làm những điều có thể di hại đến gia đình.

Muốn giải quyết vấn đề ấy, chỉ có cách lấy vợ, mà chàng thì không thể lấy.

4

Từ chủ nhật ấy, chàng không lên chơi nhà bà Xuân Thái nữa, mặc dầu bà đã mấy lần cho Tý xuống mời. Mỗi khi Quỳ đến chơi thì chàng tìm hết cách để tránh mặt. Cái hình ảnh của Quỳ, chẳng những làm cho chàng rối loạn còn nhắc nhở cho chàng nhiều đau đớn. Những đau đớn ấy, chàng không bao giờ muốn nghĩ tới, chàng cho rằng như thế là chàng có tội đối với các em. Và chàng tự làm giảm cái đẹp đẽ của một bốn phận thiêng liêng mà chàng đã theo đuổi trong

bao nhiêu năm. Chàng không thể ngậm ngùi về chỗ vì nuôi em mà chàng không có một địa vị trong xã hội để cho những người như Quỳ yêu. Ngậm ngùi như thế, tức là trái với cái thiên chức của kẻ làm anh, và làm cho các em phải tủi cực.

Đã có nhiều phen, vì nhớ Quỳ quá, ngày chủ nhật, chàng muốn lên chơi. Lúc ấy, chàng viện ra nhiều lý thuyết để dối mình. “Mình đã không thể lấy Quỳ, Đạt cũng không muốn lấy Quỳ, mà Quỳ thì thế tất nhiên rồi sẽ lấy người khác. Mình dù có nghĩ ngợi đến nàng, hay không nghĩ ngợi đến nàng, thấy mặt, hay không thấy mặt thì nó vẫn chẳng đưa đến kết quả gì. Vậy thì ta cứ nghĩ, cứ đến chơi, hà tất mình phải làm tội mình như thế này?”.

Đã mấy lần, chàng mặc quần áo toan đi, nhưng đến phút cuối cùng, chàng lại

tự chủ được. Chàng tự nhủ mình không nên mó vào lửa. Và ái tình không phải là thứ có thể đùa giỡn với nó được.

Đã bốn tuần lễ nay, chàng không lên nhà bà Xuân Thái, mặc dầu bà đã nhiều lần cho người xuống mời. Nhưng lần này thì chàng không thể lấy cớ gì mà từ chối được. Hồ là bạn học của chàng được nghỉ về chơi với mẹ, xuống tận nhà đón chàng lên.

Hôm ấy là chiều thứ bảy. Chàng về đến nhà thì thấy một chiếc ô-tô lộng lẫy đỗ ở trước cửa. Chàng đang băn khoăn chưa biết là ô-tô ai thì đã thấy Hồ thập thò ở cửa, hình như mong ngóng chàng lắm.

Chàng xuống xe thì Hồ đã chạy ra nắm lấy tay:

– Anh tệ thế thì thôi. Máy lần tôi viết giấy bảo anh xuống chơi, sao anh không xuống?

– Tôi bận quá.

– Ừ, thì anh bận không xuống chơi tôi được, nhưng tại sao trên nhà anh cũng không lên. Tôi nhờ anh trông coi nhà cửa mà anh thế đấy. Hay mợ tôi...

Vượng vội vàng bịt mồm Hồ:

– Chết, anh đừng nói thế. Bao giờ cụ cũng coi tôi như con, mà bao giờ tôi cũng coi cụ như mẹ...

– Thế tại sao anh không lên để mợ tôi cứ băn khoăn?

Vượng sẽ ghé vào tai Hồ:

– Tôi phải đi làm cả chủ nhật. Các chú nó đi học tốn, phải tiêu nhiều.

–Ồ thế ra anh là thằng mọi của gia đình?

Hồ vừa nói xong, biết mình lỡ lời:

– Tôi biết anh đối với nhà tốt lắm, nhưng cũng một vừa hai phải thôi chứ.

Vượng giờ ngón tay trở:

– Chết, anh đừng nói thế, nhớ các em tôi nghe thấy, chúng nó buồn.

Vào đến nhà, Vượng lại bị vợ Hồ trách:

– Nhà tôi cứ mong anh, càng mong càng biên biệt.

Rồi vợ Hồ du hai đứa con gần Vượng:

– Các con hôn bác đi.

Thằng Quốc, thằng Quân trông kháu lắm. Vượng vừa hôn chúng nó, vừa bảo vợ Hồ:

– Mới ngày nào nhỏ tí ti mà nay đã ngoan quá.

– Phải, gặp anh một lần nữa thì cháu đã có vợ.

Nhàn đang tíu tít với Quỳ và Thịnh ở buồng ăn, thấy anh về cũng chạy ra.

– Anh Tham, chị Tham đến chờ anh đã lâu lắm.

Vượng ngược mắt lên nhìn chiếc đồng hồ treo, nhưng chính để nhìn Quỳ:

– À, hôm nay bận, tôi về chậm thật.

Lại đến lượt Quỳ trách:

– Mợ tôi cho xuống mời anh mấy lượt, anh không lên, mợ tôi cứ bắn khoăn không biết anh giận gì.

– Tôi giận cụ thì còn trời đất nào.

Vượng bế thằng Quốc, thằng Quân lên lòng nụng nịu. Hai đứa không lạ chàng cứ hỏi chuyện rồi rít. Hồ trông thấy thế cười:

– Nếu anh nghe lời mợ tôi lấy vợ thì có phải bây giờ cũng có mấy con rồi không?

Vượng nhìn ba em đứng xúm xít chung quanh bằng một cái nhìn đầy yêu mến, lại nhìn Quý bằng một cái nhìn đầy đau đớn, rồi cố cười và cố nói một cách thản nhiên:

– Con thì tôi cũng thích, nhưng tôi rất sợ phải chiều đàn bà.

Quý ngoẹo cổ:

– Vì thế cho nên không bao giờ đàn bà yêu anh.

Câu ấy liền làm cho Vượng tắt thở.

Hồ vỗ vai bạn:

– Đàn bà chẳng yêu anh ấy thì đã có các em anh ấy yêu anh ấy. Anh ấy cũng chẳng cần.

Đạt nhìn Quỳ bằng một cái nhìn trách móc:

– Phải là người có một tâm hồn thế nào mới biết yêu anh tôi!

Rồi quay sang Hồ nói bằng tiếng Pháp:

– Il est un peu notre mère... (Đối với chúng tôi, anh ấy có một chút tính cách của một người mẹ)

Hồ gật gật đầu:

– Oui, c'est mère «Jacques» d'Alphonse Daudet. Il a sacrifié pour vous tous beaucoup d'aspiration et de plaisir. (Đúng thế. Anh ấy là má

«Jacques» của d'Alphonse Daudet. Anh ấy đã vì tất cả các cậu mà đành hy sinh bao nhiêu khát vọng và niềm vui.)

Vượng cãi ngay:

– Anh nhầm, chính tôi đã tìm thấy ở các chú ấy bao nhiêu sung sướng. Nếu chúng tôi cứ có thể sống như thế này mãi, thì tôi không cần một thứ gì khác nữa.

*

Vợ chồng Hồ cố mời cả các em Vượng lên nhà mình ăn cơm, nhưng Đạt với Thịnh cố từ chối, lấy cớ là đã hẹn với bạn. Một khi Thịnh với Đạt đã không đi thì Nhàn không thể nào đi được, vì nàng còn phải ở nhà trông coi sự ăn uống cho các anh.

Ngồi lên chiếc xe êm ái chạy vùn vụt, chàng thấy trong đầu nảy ra một so sánh.

Chàng đem so sánh cái địa vị trong xã hội của mình ngày nay với cái địa vị của Hồ. Chàng chỉ so sánh cái địa vị thôi, chứ cuộc đời thì bao giờ chàng cũng tự phụ rằng nó đẹp hơn của Hồ nhiều lắm. Cái địa vị của chàng ngày nay kém lắm, có thể nói rằng phải dè dặt từng đồng xu mới đủ ăn. Mà tang chứng đã rành rành ra đây, chàng chẳng đã phải nhịn hút thuốc lá là gì. Chàng nhớ lại Hồ xưa kia học sau chàng và kém chàng nhiều. Nếu nhà chàng không xảy ra tai biến, chàng không bị gánh nặng gia đình chồng chất lên vai, thì bây giờ, chàng cũng đã làm nên đến gì rồi, chàng cũng đã lấy vợ giàu và lúc đi đâu, chàng cũng đã có thể dùng một chiếc ô-tô lịch sự và mau chóng như chiếc ô-tô này. Vượng nhớ lại một cách không ngậm ngùi. Kém địa vị ở trong xã hội, nhưng chàng đã được lòng kính trọng và yêu mến của các em đền bù lại.

Như thế, chàng cho rằng đã đủ cho đời chàng. Cứ nghĩ rằng vong hồn song thân chàng đã bằng lòng chàng, chàng thấy mình có đủ sức để chịu mọi sự thiệt thòi ở trên đời. Lúc ấy, chàng thấy không đau đớn mấy về chỗ Quỳ không yêu mình, mặc dầu chàng vẫn thấy một thèm muốn bám chặt vào trong thần trí của chàng.

Ngồi trong ô-tô, chàng hình dung ra một cuộc đời khác cuộc đời ngày nay, mà chàng không phải là một tên ký khổ. Chàng lấy một người vợ vừa đẹp, vừa giàu như Quỳ, rồi vợ chồng cùng nhau đi chơi phố bằng một chiếc ô-tô như chiếc ô-tô này. Cuộc đời như thế có lẽ rộn rịp hơn, nhưng cái phần vui sướng thì cũng đến như thế này thôi. Chàng chẳng đã được hưởng ở bên các em chàng một yên vui không bờ bến đó hay sao?

Lòng chàng lúc ấy là một bể nước trong veo với ngọn gió thổi hiu hiu, chàng thấy bằng lòng cuộc đời của mình, bằng lòng sự hy sinh của mình.

Nhưng than ôi! Sắc đẹp là một mãnh lực ghê gớm. Sự gần gũi với Quỳnh lại thổi lên trong lòng chàng một trận phong ba.

Ở nhà bà Xuân Thái, người ta tiếp đón chàng như một đứa con yêu quý ở xa về. Hồ cùng chàng ôn lại những kỷ ức thuở xưa. Mà bà Xuân Thái thì luôn luôn phàn nàn cho chàng cái tai biến nó đã làm cho chàng phải tan vỡ bao nhiêu mộng tưởng. Bà nhắc lại cô hàng Bạc, bà nhắc lại những khi chàng được phần thưởng đầu, đem về nhà cả một xe sách. Rồi bà chép môi:

– Nếu cậu mà cứ học thì không biết bây giờ đến quan gì rồi.

Chàng ôn tồn thưa với bà:

– Tuy thế, nhưng con không tiếc gì cả. Cứ nghĩ một điều các chú ấy sau này sẽ khá giả con sung sướng lắm rồi.

– Nhưng dù sao em làm quan thì cũng vẫn không như mình làm quan. Hồi ấy tôi đã bảo cậu cứ để các cậu ấy ở nhà quê, rồi cậu cứ ở đây đi học cho đến khi đỗ, rồi vào Cao đẳng, cậu không nghe.

Hồ ngắt lời mẹ:

– Với cái tâm tính như anh ấy thì mợ bảo nghe thế nào được? Mà con cho là anh ấy không nghe là phải. Nếu anh ấy nghe thì có lẽ bây giờ anh ấy cũng như con hay hơn con, nhưng như thế, đời còn gì là đẹp dễ. Con cho anh ấy như thế này là hay hơn. Mình hy sinh để cho các em.

Bà Xuân Thái gấp giò vào bát cho Vượng:

– Nhưng tôi chỉ sợ các em không nghĩ đến chỗ ấy mà đối lại với anh thôi. Một người rồi đây quan Đốc, một người quan Huyện đều là tự cậu gây dựng cho, nhưng...

Hồ ngắt lời mẹ, đề trả lời thay cho Vượng:

– Cái đó thì con chắc anh Vượng không bao giờ nghĩ tới. Chỉ vì thương em mà làm việc bốn phận đấy thôi. Có thể thì nó mới quý, chứ nuôi em để sau này định nhờ em thì còn có gì là đáng kể. À thế nào, lương anh bây giờ bao nhiêu?

– Trăm bạc.

– Thế cũng khá đấy. Trước kia, anh có bảy chục thôi mà.

– Tôi vừa được tăng lương, và tôi đem việc về nhà làm đêm, cho nên mới được thêm hai mươi đồng nữa.

– Thế chắc anh dư dật?

Vượng nghĩ đến sự mình phải thôi đi chơi với anh em, thôi hút thuốc lá:

– Bây giờ cái gì cũng đắt đỏ, tiền học, tiền tiêu của các chú ấy lại nhiều, thật không thừa lấy một trinh.

– Dễ một tháng anh không đi chơi gì cả?

– Không, chỉ thỉnh thoảng lên đây tổ tôm và lần nào cũng cứ sợ thua ngay ngày.

Bà Xuân Thái cười:

– Thế thảo nào không dám lên. Tôi đã bảo thua thì tôi cho vay mà.

– Nhưng vay cũng phải trả cụ chứ. Cứ cái tình hình này thì con xem chừng đến khi chúng nó thi ra, con mới có dư.

Hồ nhìn quần áo của Vượng tuy rất sạch sẽ, nhưng đã tàn tàn và không đúng thời trang nữa:

– Có lẽ anh phải tiết kiệm đến cả sự ăn mặc của anh?

Vượng thấy nóng bừng hai tai, vì có một người đàn bà đẹp ngồi trước mặt chàng, và người ấy đang trừng trừng nhìn vào chàng. Loài người vẫn kỳ lạ như thế, họ vẫn xấu hổ những cái không đáng xấu hổ, không có gì là xấu hổ. Cái bản năng chinh phục của giống đực làm cho họ như bị giảm giá trị trước một người đàn bà, một khi họ có một cái bề ngoài không sang trọng. Vượng áp úng mãi, mới trả lời được bạn:

– Vâng, anh tính bây giờ quần áo tây tốn lắm. Mà tôi thì phải nghĩ đến các chú ấy trước. Các chú ấy trẻ trung, lại có lắm bề bạn.

– Thế anh già rồi à? Anh chưa vợ cơ mà?

– Đành thế, nhưng tính tôi thì xuề xòa thế nào xong thôi. Và thật ra, tôi cũng không thích ăn mặc.

Điều ấy là chàng nói dối, chứ chàng cũng thích ăn mặc lắm, chàng cũng thích cho gái yêu lắm, nhưng tình cảnh không cho phép thì chàng cũng đành phải nghĩ đến sự lạnh lặn của các em trước.

– Tôi thấy các chú ấy sang lắm.

– Sang gì đâu, đủ mặc thôi.

Hồ trầm ngâm một lát:

– Thời buổi một lúc một khác. Anh cũng nên sắm sửa cho nó lịch sự một chút, chứ không rồi thì chẳng gái nào nó yêu anh đâu.

Vợ Hồ phản đối ngay:

– Mình khinh đời vừa chứ! Người ta yêu người, chứ ai yêu áo!

Hồ nói bằng một giọng cả quyết:

– Khinh hẳn đi chứ lì. Đàn bà phần nhiều chỉ biết yêu áo với yêu chức tước, chứ mấy ai biết yêu người và đức tính.

Rồi bỗng Hồ nhìn em, rồi nhìn Vượng:

– Nếu tôi là đàn bà thì thế nào tôi cũng yêu anh.

Vượng tùm tùm cười:

– Tôi không nghĩ đến sự lấy vợ, cho nên tôi thấy cũng không cần ăn mặc.

Chàng nói xong, ngừng đầu lên. Lúc ấy, Quỳ đang chăm chú nhìn chàng. Trong cái nhìn ấy. Vượng thoáng nhận thấy một cái gì như kính phục, một cái gì

nồng đượm, nó vụt làm cho ấm áp lòng chàng.

Ấy thế rồi thì bao nhiêu điều chàng đã tự nguyện với mình đều bị cái nhìn ấy xô đuổi đi hết. Chàng thấy ngây ngất như người say thuốc.

Quỳ ngời ở trước mặt, nàng đẹp như một bà tiên. Mái tóc vấn lồi mới, mượt, bóng, khuôn mặt bầu bĩnh và hồng hào, đôi bàn tay nhỏ, trắng như ngó càn, lại cái khỗ người tròn trĩnh. Tất cả những cái say sưa mà chàng thường nhìn thấy ở trong mộng. Chàng lại thấy yêu, yêu rạo rực.

Rồi từ đây cho tới khi xong bữa cơm, lâu lâu chàng ngừng đầu lên lại hình như thấy đôi mắt mơ màng kia nhìn chàng bằng những cái nhìn đầy lửa nóng.

Vượng có cảm tưởng như mình được

lên tiên. Đạt, Thịnh, Nhân, tương lai của họ, chàng không nhìn thấy gì nữa. Chàng chỉ nhìn thấy Quỳ, Quỳ mà chàng vẫn yêu bằng một mối tình tha thiết.

*

Với những cảm giác ấy, cho nên khi đánh tổ tôm, chàng thấy mất hẳn bình tĩnh khi Quỳ đứng cạnh chàng. Chàng viện đủ cớ để nhờ Quỳ cầm hộ. Mà hôm ấy, có lẽ vì Quỳ nghe câu chuyện, đem lòng mến chàng, nên luôn luôn ở bên cạnh chàng. Quỳ đối với chàng dường như thân mật và sốt sắng hơn mọi lần.

Vượng đã hiểu lắm, sự sốt sắng và thân mật ấy. Đó chỉ là do lòng kính trọng, và có lẽ chính vì Quỳ yêu Đạt mà nàng thấy kính trọng Vượng, người đã ban cho Đạt bao nhiêu ân huệ.

Đêm ấy, sau khi xong tổ tôm, Hồ nhất định giữ Vượng ngủ chơi lại đây.

– Ô, anh em lâu mới gặp nhau.

– Nhưng tôi chỉ sợ cô chú nó ở nhà nóng ruột.

– Để tôi cho tài xế đi bảo.

Buồng của Hồ sát ngay với buồng của Quỳ. Vượng nằm ngoài này vẫn nghe thấy tiếng hai chị em nói chuyện với nhau và lâu lâu vợ Hồ ở bên trong nói chỗ ra, và Hồ ở ngoài cũng nói chỗ vào.

Cái cảm tưởng mình nằm cách Quỳ có một bức vách mỏng, luôn luôn đốt nóng giác quan của Vượng, và làm cho chàng không thể chăm chú nghe những câu chuyện của Hồ nói với mình.

Giá lúc ấy mà Hồ im đi đừng nói đề cho chàng tha hồ tưởng tượng thì chàng sung sướng hơn.

Chàng vừa đi nằm một lát thì người tài xế về, đem theo một mảnh giấy của Nhàn.

Anh cả yêu quý,

Chúng em ở nhà ngủ ngon cả. Anh Ba đi chơi đến mười giờ thì về. Còn anh Hai thì ở nhà vẽ mũi giày để cho em khâu. Chúng em thức đến mười một giờ chờ anh thì thấy người tài xế đến.

Anh cứ vui vẻ ở chơi trên ấy cho hết ngày mai. Anh đừng có lo gì ở nhà cả. Không xảy ra việc gì đâu. Lại quá, lúc nào anh cũng cứ coi chúng em như những đứa bé con. Mà có lẽ chính vì thế mà chúng em thấy sung sướng, quên phăng rằng mình là những đứa mồ côi.

Em bé của anh.

NHÀN

Bức thư đầy yêu thương ấy như chậu nước lũ dội lên tấm lòng sung sướng của Vượng. Chàng xem thư, rồi ngẩn người ra nghĩ ngợi.

Hồ thấy thế liền hỏi:

– Ai viết gì thế?

Vượng đưa bức thư cho bạn xem. Hồ xem xong, ngâm ngùi bảo bạn:

– Có những người em thế này, anh hy sinh là phải. Nhưng chính cũng vì anh đứng đắn và biết thương họ mà thành ra họ ngoan ngoãn như thế.

– Thì anh bảo tôi là con chim đầu đàn, cái gì chẳng là ở tôi.

Câu ấy tuy là Vượng nói với bạn,

nhưng chính là mình nói với mình. Bao nhiêu khoái cảm gây ra bởi yêu đương, vì câu ấy mà giảm vẻ thơ mộng. Nó lại lôi Vượng về với bốn phận. Nó không cho quyền chàng được theo những ước muốn của chàng.

Chàng lại hình dung thấy lúc ba em ôm chàng khóc nức nở cạnh thi hài của cha. Lòng người anh cả lại bùng bùng nổi dậy, xua đuổi những tư tưởng của kẻ tình si. Lúc ấy thì những câu nói của Hồ, Vượng vẳng nghe như một điệu đàn, ăn vào với những điều nghĩ tha thiết của chàng lúc bấy giờ.

– Tôi cho chỉ kẻ nào biết nghe theo tiếng gọi của bốn phận là kẻ ấy đã tìm thấy lẽ sống tốt đẹp nhất ở trên đời. Tôi tuy thế này, nhưng thật tình, tôi ghen tị cái đời anh. Tôi sinh vào một hoàn cảnh sung sướng quá, tôi có một người mẹ

đảm quá. Tôi sống ở đời, hái những trái hạnh phúc như một trò chơi. Vì thế mà cái nhân cách làm người của tôi kém anh xa lắm. Tôi không gặp những trường hợp éo le, để thi thố tài mình và để thử thách lòng mình. Đời tôi về phần đẹp để kém đời anh xa lắm. Tôi thành thật ghen tị với anh. Đời anh có một cái nghĩa ghê gớm. Anh đã có dịp để dùng hết điện ở trong người, chứ tôi thì thật vô vị. Ăn chơi, rồi ngủ, rồi hú hí với vợ con. Nhiều khi tôi thấy đời tôi tẻ lạ lùng.

– Anh tưởng thế, chứ nhiều người...

– Ghen với cái địa vị của tôi chứ gì? Những kẻ ấy đều là xoàng không đáng kể.ác. Vượng biết Thịnh đã làm trái điều gì, đang bị Đạt mắng, nên chàng không lên gác thay quần áo. Chàng đi thẳng ngay xuống bếp. Nhàn đang làm thức ăn, thấy anh, hỏi ngay:

– Thế nào, anh được hay thua?

– Xì xằng, thua hơn đồng.

Trên gác vẫn còn tiếng quát tháo, xen vào cả tiếng khóc.

Vượng nhường chân mày, đánh một cái đầu hói.

– Anh Ba cãi anh Hai nên anh ấy đánh.

– Đánh có đau không?

– Tát hai cái. Rồi anh Hai đuổi anh Ba lên gác. Các anh ấy vừa ở cả đây.

– Đầu đuôi thế nào?

– Em không để ý câu chuyện lúc đầu, nên không rõ hai anh nói với nhau những gì. Em chỉ biết sau khi anh Hai bảo: «Thế thì chú ngu lắm, từ giờ chú đừng nên phê bình những cái gì mà chú

không biết rõ», anh Ba cãi, ấy thế rồi lời qua tiếng lại, anh Hai giận đánh.

Thoáng nghe câu chuyện Vượng đã hiểu ngay, Vượng hiểu cái tính hiếu thắng của Thịnh, cái gì cũng cho là mình biết, không chịu kém ai. Và nhiều khi dốt, lại cứ tưởng mình khôn. Đã có nhiều lần, Thịnh trái lè lè, cứ cãi là mình phải. Vốn tánh tự phụ, Thịnh không chịu thua ai, Vượng là người đại lượng, lại hiểu cái nghệ thuật làm anh. Xét những sự lỗi lầm ấy là do tuổi trẻ sinh ra, rồi thời gian dần dần sẽ làm cho mất đi, nên mỗi lần như thế, Vượng chỉ tủm tỉm cười không nói. Vượng không chiết diện em bao giờ. Đạt thì nóng tính, nói là bóp ngay vào mặt. Có lẽ vì tức, Thịnh mới cãi lại, rồi bị đánh.

Vượng lại chặn, lấy một cái đĩa lại cho em để trứng trắng, rồi hỏi:

– Thế chú Ba có dám chống cự và... gì không?

– Đâu dám. Anh Hai tát là anh ấy im không dám cãi nữa. Giá anh Hai không đuổi anh ấy lên gác thì anh ấy cũng chưa khóc đâu. Anh Hai ở dưới này nghe thấy tiếng khóc, mới lại chạy lên mắng ầm ĩ.

– Thế cô xem lỗi tại ai?

– Em đâu có biết.

Vượng biết Nhàn không dám xét đoán các anh, nên không hỏi nữa. Chàng lên gác thì thấy Thịnh đang ngồi ở bàn khóc, mà Đạt thì mặt hầm hầm đang mắng. Thấy Vượng về, Đạt nói ngay:

– Đây, có anh cả về đây, để anh cả dạy cho mày, chứ để cho mày lão lêu như thế, rồi mày quen đi thì sau này ra đời chỉ hại cho mày. Mày là một thằng ngốc mà không biết rằng mình ngốc.

Vượng treo chiếc mũ lên mắc, rồi bảo Đạt:

– Thì chú ấy không phải, chú cứ dạy chú ấy. Cái kiến thức của tôi thì cũng đến giống cái kiến thức của chú, và cái lòng của chúng ta cũng chỉ là mong muốn cho chú ấy tốt.

Rồi quay sang Thịnh mỉm cười:

– Eh bien, tu pleures comme une femmelette? (Sao, chú khóc như một người phụ nữ yếu đuối ấy ư?)

Thịnh càng khóc to. Vượng vừa cười áo, vừa bảo em:

– Trông chú khóc, tôi liền nhớ đến chú Lý những hôm bị thầy đánh.

Gọi cái hình ảnh thiêng liêng ấy, Vượng đã xua đuổi đi tất cả những hăm dọa trong lòng Thịnh đối với anh.

Thay quần áo xong, thấy Thịnh còn chưa nín, chàng đổi giọng:

– Mày chưa nín có phải không? Hay là mày còn oán anh?

Xưa nay, Vượng ít dùng cái giọng nghiêm nghị ấy, và chỉ trong những trường hợp quá đáng, chàng mới xưng hô mày tao, nhưng một khi chàng đã như thế thì mỗi một lời nói là một cái lệnh, các em phải răm rắp nghe ngay.

Trong những khi Thịnh đánh Nhàn, hay Đạt đánh Thịnh, không bao giờ chàng hỏi đầu đuôi. Mà nếu có hỏi chỉ hỏi kín một người, để nếu kẻ bề trên mà có trái thì chàng sẽ bảo nhỏ, và dẫn dụ cho biết sự lỗi lầm. Chàng không hỏi đầu đuôi trước mặt là sợ làm như thế thì nó giảm mất cái quyền của kẻ bề trên. Sự hành động ấy dựa vào cái lý rất thiêng liêng: người anh đã thương yêu em, sẵn

một lòng tha thiết đối với em, không bao giờ lại bất công. Mỗi khi đã trừng phạt em là vì bốn phận bắt phải như thế, là vì tâm lòng thiết tha mong cho em tốt hơn.

Thịnh lau nước mắt, rồi đứng dậy toan xuống nhà thì Vượng đã nói:

– Ở đây tao bảo. Chú Hai đi xuống nhà đi.

Đạt đi rồi, Vượng dịu giọng:

– Chú khóc như thế thì người ta có thể ngờ rằng chú oán anh. Và hình như chú Hai chú ấy xử ức chú.

– Anh ấy...

– Tôi không cần phải hỏi đầu đuôi. Chú ấy đã đánh chú tức là chú trái rồi. Trong một gia đình anh em thương nhau như gia đình nhà ta, người anh ruột khi đã phải trừng trị người em là khổ tâm

lắm. Xưa kia, tôi thấy nhiều khi thầy đánh chú Lý xong, thầy khóc. Mà chú Lý lại sợ những lúc thầy khóc hơn là thầy đánh. Tôi nói ví dụ, nhưng điều ấy quyết là không có bao giờ, thứ nhất là đối với một người đã biết nghĩ ngợi và đúng tuổi như chú Hai, ví dụ chú Hai có lầm mà đánh chú một cách trái lẽ nữa, thì chú cũng phải nghĩ đến cả ý định của chú Hai, mong cho chú tốt, chứ không phải ỷ làm bề trên mà xử ức chú. Nếu chú ngờ cho anh như thế thì bụng chú hư lắm. Tôi tin rằng một người như chú Hai, nếu có dùng đến cái quyền làm anh chỉ là để làm điều tốt lành cho chú, chứ không phải để ăn hiếp chú. Chú cứ ngâm nghĩ kỹ lại những việc xảy ra xem tôi nói có đúng không?

Thịnh còn lặng im thì Vượng nói:

– Chú Hai chú ấy thẳng. Người thẳng thì thường nóng. Chú ấy y như tính thầy, thương em không để đâu cho hết. Hôm nào, chú về quê, xem lại chồng thư thầy gửi cho chú Lý thì chú sẽ rõ trong họ nhà ta không có những người anh kém bụng dạ, mà chỉ có những người em hư. Chú còn trẻ, nên chú sôi nổi, điều đó còn có chỗ tha thứ, chứ không tôi thấy cái thái độ của chú như thế, tôi buồn lắm. Thôi đi rửa mặt rồi xuống ăn cơm cho trong nhà vui vẻ.

Hai anh em cùng ra rửa mặt. Vượng chỉ lọ eau de Cologne:

– Tu vois... C'est pour toi qui aimes à faire le beau qu'il acheté ça l'autre jour, ce n'est pas pour lui. Et toi, tu lui gardes rancune... (Chú thấy... chú thích làm đom, hôm nọ anh ấy mua lọ nước hoa là mua cho chú đấy, chứ có phải mua cho

anh ấy đâu. Vậy mà chú lại còn giận với hờn.)

– Mais non... (Đâu có phải)

*

Khi ăn cơm xong, Vượng rủ Đạt đi chơi. Đạt biết ý anh muốn nói chuyện riêng với mình, nên ra đến đường, Đạt đã tạ lỗi với anh ngay:

– Lúc chiều em nóng quá.

– Thấy nó trái mà lại bướng, ai mà không tức. Thầy xưa kia có khi tát chú Lý đồ cả máu mũi. Chú đánh thế là còn nhẹ đấy. À đầu đuôi thế nào?

– Nó học còn kém, sử Hy Lạp, La Mã và sử Tàu chưa biết một tí gì, triết lý thì mới võ vế, ấy thế mà phê bình ai thì cứ như ông tướng. Bảo nó thì nó cứ gân cổ cãi. Nó ngu dốt và tự phụ lắm.

– Thì nó có ngu dốt nó mới thế? Nó mới nhảy vào những địa điểm mà nó không biết.

Rồi vỗ vào em, tùm tùm cười:

– Nhưng chú nên nhớ không phải cứ đánh nó mà chú chữa được sự ngu dốt của nó. Thầy ấy à, thầy dẫn dụ cho chú Lý từng ly, từng tí, nói hết khan, hết vãi, rồi khi nào cùng lắm, thầy mới đánh. Nhưng thầy không đánh xoàng như chú, thầy đã đánh trận nào là nên thân trận ấy. Nó còn trẻ, khách khí nhiều, chỉ có sự dẫn dụ dần dần, mới có thể chữa được tính tự phụ và hiếu thắng của nó. Và cái tính nó đã bướng như thế, ta phải dùng cái mềm để trị nó. Già nèo thì đứt dây, mà lạt mềm thì buộc chặt. Nó đã thế, mà mình cứ xẵng với nó, thì chẳng những không có kết quả gì hay cho nó, mà mình thì thêm bực tức. Với những

đưa thông minh, sôi nổi như nó, phải cần kiên nhẫn, kiên nhẫn lắm lắm thì cái chủ tâm của mình mong cho nó hay mới đạt được.

– Anh nói đúng. Tôi nóng quá. Tôi vẫn biết tôi không bao giờ bằng anh mà. Nhưng nhiều khi tức quá... Anh dạy tôi thế, lần sau tôi xin nghe. Sự làm anh thật là một nghệ thuật, phải có nhiều đức tính như anh.

Vượng ngắt lời em:

– Tôi xét mình cũng chẳng có đức tính gì. Sự thông minh hoạt bát thì tôi kém các chú xa, nhưng tôi vì biết mình như thế, nên chịu nghe những lời giáo huấn của thầy. Tôi tiếc rằng hồi ấy các chú còn nhỏ... chứ thật không có một lời nào là lời bỏ đi. Cái nghệ thuật làm anh của thầy thật đã đi đến một chỗ đẹp vô cùng, thân mà không nhờn, nghiêm mà

không khắc, thầy làm cho chú Lý muốn ở gần thầy, và ngay chính những lúc thầy mắng như tát nước vào mặt, chú Lý cũng không dám giận. Lòng thương em thật là rõ rệt ở từng lời nói từng cử chỉ. Thầy chỉ thương chú Lý vì lúc nhỏ, nhà sa sút không được đi học đến đầu đến đũa, nên phải phá ngang. Cái nghệ thuật mà chú bảo cần phải có nhiều đức tính mới thâm hái được ấy, không cần nhiều đức tính đâu, chỉ cần một tấm lòng thương em...

Đạt cãi ngay:

– Thế anh ngờ rằng tôi không thương nó ư?

– Chú cũng thương lắm, nhưng chú còn để cho lòng giận làm mù quáng thì lòng thương ấy chưa giàu lắm. Nó chưa đi được đến cái chỗ rộng hiểu, để chú biết những nguyên nhân đã đưa chú Ba đến chỗ lỗi lầm. Chú Ba còn trẻ lắm,

đâu đã biết nghĩ như tôi với chú. Thầy vẫn thường bảo: đạo làm anh, đại lượng chưa đủ, rộng lòng tha thứ cũng chưa đủ, phải có một tấm lòng rộng hiểu. Ngàn ấy đức tính, cứ dốc một lòng thương em rồi tự khắc có hết. Nhưng thương không phải là cứ để tự do cho nó muốn làm gì thì làm. Lắm lúc, phải cần đến hình phạt, nhưng chỉ khi nào không thể dùng được cách dẫn dụ ngọt ngào. Nó nóng, mình cũng nóng thì còn làm sao phân giải phải trái nữa! Tôi cũng biết sự nóng giận ấy do lòng thương em mà ra, nhưng mình cũng phải biết nén, vì em mình mà phải nén. Chú không biết, có một lần thầy gửi tiền về cho chú Lý chữa nhà bếp, chú ấy chẳng chữa gì cả, chú ấy đem đi chơi gà ráo. Chú có biết thầy làm thế nào không? Khi thầy về chơi, thầy bắt chú ấy gọi người nhà đem cái kiềng lên tận giữa nhà đun nước, khói cứ um

lên, rồi thầy cười bảo chú ấy: «Anh cũng phải tập cho quen đi chứ, nay mai bếp nhà chú đồ, chẳng đun ở đây, còn đun ở đâu. Chú phải cảm ơn anh đi». Chú Lý cứ chết cứng. Nhưng hai tháng sau thì nhà chú ấy có bếp. Thầy đối với chú Ba ban bao nhiêu ân huệ như thế, và chú Ba sợ thầy như thế, nhưng bất cứ thầy làm việc gì, thầy cũng hỏi ý kiến chú ấy. Sự cho anh ra học Hà Nội, sự mua bán ruộng nương, bất cứ cái gì thầy cũng viết thư cho chú ấy và bác cả. Tôi nhớ những ngày nghỉ hè tôi về, thầy vẫn dạy tôi một câu: «Sương hải tằng ô, quốc quân nạp cầu». Thầy bảo cứ hiểu thấu câu ấy là đạt được cái đạo làm anh. Tiếc rằng chú ít chữ Nho quá, không...

– Thì anh cứ giảng cho em.

– Lòng kẻ làm anh phải làm sao rộng như bể. Chú xem bao nhiêu sông đem

bao nhiêu chất dơ ra bề ấy thế mà bề chứa được tất cả. Nhưng bề có vì thế mà dơ bản đâu? Kẻ làm bề trên phải như thế, anh phải nhường cho em hay, và phải biết... nhận cái không phải về phần mình. Cái đạo làm anh cũng như cái đạo làm vua, những điều tội lỗi trong dân gian, hay những sự áp bách gây ra bởi các quan, đều phải nhận là lỗi mình vì đức bạc mà không thiện chính. Xưa kia, thấy dân gian bị nạn hoàng trùng ăn lúa, một ông vua, anh không nhớ, có lẽ là vua Nghiêu bắt con hoàng trùng nuốt đi, tự trách mình đức bạc cho nên trời mới gieo tai họa cho trăm họ. Lấy theo khoa học bây giờ mà xét thì thế là lẩn thẩn, nhưng chú nên nhớ cái cử chỉ ấy hàm một ý nghĩa rất thiêng liêng và có một ảnh hưởng to lớn. Vua Nghiêu sở dĩ thế mới là vua Nghiêu để cái đức sáng tỏ lại muôn đời. Chữ Tây bây giờ theo lối

phân tách, cái gì cũng tỏ mĩ rõ ràng, chữ Nho theo lối tổng hợp, phải lấy lòng mà hiểu. Hiểu được rồi thì ta sẽ thấy trong đó nghĩa lý sâu xa lắm. Thầy giảng cho anh xong, rồi thầy kết luận:

– Đại phạm trong gia đình, lỗi của em con thì cha anh phải nhận lấy. Có cái can đảm nhận lấy như thế thì mới có cái lòng để dìu dắt con em. Mà nghĩ cho cùng điều gì hư hỏng mà không phải lỗi ở cha anh? Xã hội cũng như gia đình, người bề trên không có cái đức đầy đủ thì con em hẳn phải đi vào vòng lầm lạc. Cái tội ăn trộm, ăn cắp kia đã gieo mầm từ khi thằng kẻ trộm, kẻ cắp còn là một đứa bé, không được cha anh dạy dỗ cho biết điều liêm sỉ. Nó làm nên tội, nhưng chính cha anh đã gây ra cái tội của nó. Chú cứ nghĩ sâu xa như thế, thì chú sẽ thấy rằng cái bổn phận cha anh nặng nề lắm. Tôi tiếc rằng thầy ngày nay đã mất,

không còn để dạy dỗ chúng ta nữa, cho nên chúng ta mới có nhiều điều lầm lạc, chứ giá thầy mà còn sống thì chúng ta đã trở thành những con người hoàn toàn rồi.

Đặt nắm tay anh:

– Anh hoàn toàn lắm.

– Không, chú tưởng thế chứ anh chưa hoàn toàn đâu. Nếu anh mà hoàn toàn thì không khi nào lại xảy ra sự chú Ba dám cãi chú. Anh cũng phải nhận rằng, một phần lỗi ở anh vì anh nuông nó quá, nhưng không sao, cứ chịu khó dần dụ cho nó dần thì rồi nó cũng khá được, chứ họ nhà ta, có ai là người hỏng đâu? Chỉ có chóng mới chậm. Xem như chú Lý mê cờ bạc là thế mà bỏ được thì đủ rồi.

5

Mấy anh em vừa ăn cơm xong thì có tiếng gõ cửa, Thịnh vội vàng chạy ra mở. Một người đàn bà trạc ngoài ba mươi, nhưng vẫn còn ăn mặc một cách diêm dúa, hỏi chàng:

– Đây có phải nhà ông Vượng không?

– Thưa vâng, đây là nhà anh tôi, bà hỏi gì?

Người đàn bà không trả lời câu hỏi của Thịnh, tiến vào phòng khách:

– Ông mời ông ấy ra đây.

Cái cử chỉ suồng sã và ngang nhiên của người này làm cho Thịnh ngờ là nhân tình của anh mình. Thịnh đi vào buồng ăn với một bộ mặt bí mật:

– Có một người đàn bà hỏi anh.

Vượng bỗng thấy lo, chàng ngờ là Huệ. Chàng luống cuống tìm guốc. Trong mấy khắc ấy, chàng tìm cách để đối phó với Huệ và để giấu các em, nhưng chàng tìm chưa ra, vì thế, chàng lại luống cuống. Khi ra đến phòng khách, nhìn thấy bà phán Hữu, chàng mới hoàn hồn:

– À chị Phán lại chồng họ, tôi lại tưởng ai!

– Anh đã giật mình, có phải không? Chị ấy đâu?

Bà phán Hữu vừa cười, vừa hỏi ồm

ờ như thế, mặc dầu bà biết Vượng chưa vợ. Bà phán Hữu là người cho vay lãi ở trong sở, có một người em họ cùng làm với Vượng. Bà góa chồng đã bốn năm nay, mà Vượng quen bà từ hồi chồng bà còn sống, nghĩa là từ ngày chàng phải nhờ người em họ của bà đưa đến vay lãi ở nhà bà.

Bà góa chồng, nhưng không có đứa con nào, đẻ hai lần, đều không nuôi được cả. Bà đối với Vượng có rất nhiều cảm tình, bà thường tỏ cái thái độ ấy ra mặt. Mỗi cuối tháng, bà đến sở đòi nợ những người vay bà. Cái cử chỉ lả lơi ấy làm cho anh em thường nói đùa những người chưa có tiền trả bà:

– Thì việc quái gì mà lo. Nói với bà ấy một tiếng là xong.

Vượng chỉ tùm tùm cười:

- Các ông làm như tôi là chồng bà ấy.
- Nếu ông bằng lòng thì bà ấy cũng nhận ông là chồng tấp lự.
- Các ông tưởng tượng...
- Thì đây, chúng tôi ai hỏi vay, bà ấy cũng làm khó dễ, duy ông nói một tiếng là bà ấy đưa ngay.

Cũng đã nhiều lần, Vượng nể anh em, hỏi vay giúp, lần nào bà phán Hữu cũng nói một câu:

- Nể ông mà cho các ông ấy vay đây.

Mỗi khi Vượng lại nhà bà thì bà tìm hết cách để giữ Vượng lại thật lâu. Và đã có một lần, bà nửa mờ, nửa nạc gọi Vượng bằng cậu, trong khi ép Vượng ở lại ăn cơm.

Không phải bà có ý xấu gì, nhưng vốn tính đứng đắn, Vượng không chịu được

cái lỗi cột nhà của bà. Vả, sinh trong một gia đình đạo đức, Vượng sẵn có thành kiến không tốt với những người cho vay lãi.

Mới năm hôm trước đây, Vượng lại nhà bà mua họ, bà đã lôi kéo Vượng trước mặt mọi người, để giữ Vượng ở lại đánh tổ tôm. Vượng vì sợ để bà co kéo mãi thì người ta cười, nên buộc lòng phải ở lại. Anh em trong sở biết chuyện thường bảo Vượng:

– Thì người ta đã thành tâm yêu cầu ông, sao ông chả chấp đơn cho người ta. Mất gì? Ông xí cái mỏ ấy đi cho anh em nhờ.

Chính ra vì Vượng sợ mang tiếng là người đào mỏ nên hết sức tránh bà phán Hữu.

Bà phán Hữu không giàu lắm, nhưng cũng là hạng người được mát mặt ở cái đất Hà Nội. Có hai ngôi nhà và dăm nghìn đồng bạc vốn, bà cũng là một môi thơm cho nhiều người ngấp nghé. Bà riêng quý Vượng vì bà thấy Vượng tính nết cẩn thận sẽ không phá phách của bà, nếu bà lấy Vượng. Với lại bà cũng thấy bị lôi cuốn bởi cái duyên thầm của anh chàng vừa hiền lành, vừa đẹp trai nữa.

Lần này, bà mới đến nhà Vượng là lần đầu. Mỗi câu bà nói với Vượng là một câu khiêu khích:

– Nhà không có đàn bà, mà ngăn nắp thế này, giỏi đấy.

Một dịp để Vượng khoe em gái:

– Tôi có cô nó trông coi cho.

– Đâu, cô ấy đâu?

Vượng không muốn cho em gái mình tiếp xúc với những người không đứng đắn, vừa toan tìm có thoái thác thì Nhàn vì thấy có khách đàn bà đã bung khay nước ra.

Sự có mặt Nhàn ở đây cũng không làm cho bà phán Hữu đứng đắn thêm được chút nào.

– Chà anh em thật là giống nhau, cùng xinh cả. Thế nào đã có ai hỏi chưa, không để tôi làm mối cho.

Vượng phải nói xuôi:

– Vâng nhờ bà.

Rồi sợ ngượng với em, Vượng ngắt câu chuyện:

– Hôm nay hẵn bà chị đem tiền chồng họ cho tôi.

– Thì có thể tôi mới đến, chứ nhà ông chưa vợ ai đến làm gì.

Bà phán Hữu vừa nói, vừa ném cho Vượng một cái nhìn lẳng lơ. Thấy Vượng vẫn nghiêm trang, bà hình như thẹn:

– Tôi đã bảo ông có cần tiêu gì cứ lấy tiền của tôi mà tiêu, còn họ thì cứ để dõc ổng, ổng chẳng nghe. Như thế này, có phải thiệt mấy chục không.

– Chúng tôi chẳng dám phiền bà.

– Ông cứ khách tính thế, đã là chỗ bạn thân, sao lại còn có sự phiền.

Sau khi đã đếm đủ hai trăm sáu mươi tư đồng bảy hào đưa cho Vượng, và đã lấy giấy ký nhận rồi, bà phán Hữu cứ ngồi nói chuyện con cà con kê với Nhàn mãi, rồi lâu lâu, bà lại quay sang Vượng nói trêu một câu. Vượng chỉ mỉm cười không đáp. Chàng đã nóng ruột.

Chàng nghĩ đến những vẻ mặt vui sướng của các em chàng, khi biết có tiền để may quần áo. Chàng đang tính nhẩm xem dùng món tiền vào những việc gì. Đại để thì nhiều việc lắm, nhưng toàn là những việc làm vui lòng các em chàng. Chàng nghĩ đến bộ mặt hơn hờ của Thịnh và của Nhàn khi được mặc áo mới. Nhàn vẫn ao ước một cái nhẫn mặt đá, mà Thịnh thì thích một đôi giày da cam. Chàng đã hình dung thấy cái khuôn mặt nghiêm trọng của Thịnh khi dặn người thợ giày, chàng đã biết Thịnh sẽ nói những gì. Nghĩ cái điệu bộ của Thịnh, chàng mỉm cười. Bà phán Hữu lúc ấy đang nói chuyện với Nhàn quay lại thấy chàng cười lại tưởng chàng cười vì mình, nên cứ ngồi mãi.

Thần hồn của Vượng lúc ấy thì ở tận đâu đâu. Chàng nghĩ đến cái tính xuề xòa của Đạt. Đạt thì chẳng muốn may

gì, nhưng thế nào chàng cũng phải ép Đạt may một bộ áo mới và mua một cái mũ. Chàng lại nhớ đến lời Hồ nói với chàng. Chàng cũng cần may một bộ. Chàng sẽ chọn màu tím, cái màu lúc nào cũng mặc được, và là... cái màu mà Quỳ thích. Chàng nhớ đến cái hôm Quỳ mặc chiếc áo tím ngồi cạnh chàng, cầm bài hộ. Hôm ấy thì Quỳ đẹp lắm...

Đạt quần áo tề chỉnh ở trong nhà đi ra:

– Em đi đăng này một chút nhé.

Vượng vội vàng ngăn:

– Ấy, chú hãy ở nhà tôi bảo cái này đã. Có một việc cần, rất cần.

Chàng dần từng tiếng ở câu sau để cho bà phán Hữu hiểu ý mà đi, nhưng bà phán Hữu không hiểu. Bà ngồi mãi, ngồi mãi cho đến gần chín giờ, bà mới đứng

dậy. Trước khi đi, bà còn mời Vượng lại
đăng bà đánh tổ tôm, Vượng từ chối một
cách quyết liệt:

– Tôi có việc cần với chú nó.

Bà phán Hữu đi rồi, Vượng thở dài
một cách khoan khoái, Nhàn thì cười
bảo anh:

– Bà này coi bộ quý anh lắm.

– Úi dà, nói như mẹ môi, ai mà chịu
được. Cô lên gọi chú Ba xuống đây.

o

– Nào chú định may gì nào? Đóng
một đôi giày nhé.

Vượng vừa nói, vừa cầm bút biên.

– À may gì thì may, nhưng cũng phải
chừa ra năm chục để về quê tết này, và
năm chục mua các thức về biếu bác và

chú. Thế nghĩa là chỉ còn một trăm sáu thôi đấy.

Thịnh nhìn anh:

– Thế anh có may gì không?

– Chú cứ may đi, rồi anh liệu. Áo chú Hai cũ lắm rồi. Thôi để ra ba chục cho chú Hai.

Đạt chưa nói gì thì Thịnh đã nói:

– Dạ, bây giờ ba chục thì mặc không được, cũng phải ba mươi lăm đồng.

– Thế nghĩa là chú muốn may bộ áo ba mươi lăm đồng chứ gì? Đây cho chú bốn mươi hai đồng cả tiền giầy. Chú Hai cũng cầm lấy bốn chục muốn may gì thì may.

Thịnh cầm tiền soăn soe:

– Hay tôi không may áo nữa, tôi may pa-đờ-suy. Pa đờ suy của tôi cũ lắm rồi.

Vượng ngẫm nghĩ một lát, rồi đưa cho em hai chục nữa:

– Ủ nhỉ, tôi vẫn định bảo chú cần phải may pa-đờ-suy.

Thịnh hơn hở cầm lấy tờ giấy hai mươi đồng:

– Thế còn em Nhàn?

– Thì nó phải may “măng tô”. Và mua cho nó chiếc nhẫn. Đây cho cô năm chục, đủ chứ?

– Thừa.

– Còn thì để sắm vật.

Đạt nhìn ở trước mặt chỉ còn hơn chục bạc, liền hỏi:

– Thế anh không may gì ư?

– Tôi ấy à? Áo tôi hình như hãy còn mới.

– Anh may cùng với thằng Thịnh.

– Nhưng tôi giữ gìn, kể gì với chú ấy.

Đạt liền cầm chục bạc ném lại trả anh:

– Thôi tôi may bộ áo ba chục, cũng sang chán.

Vượng gạt đi:

– Bộ dạ phải may thứ tốt mới đẹp và bền lâu. Chứ may thứ rẻ thì mấy chốc mà bạc màu, rồi tro tãi ra.

– Nhưng thế thì anh không còn tiền để may. Vì phải để dành trăm bạc đến tết.

Nhàn cũng đưa trả hai chục:

– Hay em trả mua nhẫn nữa. Đeo một chiếc này cũng được rồi.

Vượng đùn số tiền lại trả em:

–Ồ ồ, con gái cần phải ăn mặc, chả nhẽ lại không có tí vàng nào ở trong người! Cô cứ sắm, thôi để tám chục đến tết thôi. Anh cũng may vậy. Mai chú Ba đi chợ may, xem có cái mẫu nào đem về đây cho anh coi. Rồi ngày kia, sáng chủ nhật, chúng ta cùng đi sắm một thể. Chú thì hẳn phải sành hơn tôi với chú Hai.

Nói xong, Vượng đưa tám chục cho Nhàn:

– Số tiền này cô cất đi, từ giờ đến tết, tôi sẽ xoay được hai chục điền vào đây, chứ một năm mình mới về quê một lần, không có quà cáp cho mọi người thì coi không tiện.

Anh em còn đang bàn soạn thì Quỳ đến với một vẻ mặt ngơ ngác:

– Mợ tôi mệt, mời anh lên ngay.

Vượng hoảng hốt, vì chàng coi bà Xuân Thái như mẹ:

– Mệt xoàng thôi đấy chứ?

– Cũng xoàng thôi. Nhưng nặng lắm.

Vượng kéo áo Đạt:

– Thế chú lên với tôi, nhớ có phải đi mời đốc tờ hay tiêm tiếc thì nó tiện. Thế nào có đánh giầy cho anh cả chưa?

– Mợ tôi mới mệt buổi chiều, mời anh lên xem sao, rồi sẽ liệu.

Hai anh em Vượng lên đến nơi thì thấy bà Xuân Thái đang nằm trên giường rên khừ khừ. Thấy cửa buồng đóng kín mít, Đạt vội vàng bảo:

– Ấy phải mở cửa ra cho khí trời vào, chứ u uất thế này, người khỏe cũng phải ốm.

Quỳ nhìn Đạt bằng một cái nhìn kính phục:

– Thế mà em lại cứ tưởng có gió vào độc lắm.

Vượng nghe thấy tiếng “em” nàng dùng để xưng hô với Đạt ngọt ngào hơn là tiếng em nàng xưng hô với mình.

Bà Xuân Thái thấy Vượng lên, liền giơ tay vẫy lại gần. Vượng ngồi sát ngay cạnh bà. Sau một cơn ho, bà bảo Vượng:

– Mẹ mệt lắm con ạ.

Sự xưng hô thân mật ấy làm cho Vượng rơm rớm nước mắt, nhưng làm cho Quỳ không bằng lòng. Quỳ đăm

đăm nhìn Đạt, lúc ấy đang đứng ở đằng sau anh.

Vượng đặt tay lên trán bà Xuân Thái:

– Chà nóng lắm. Bà để cho chú nó xem cho bà, rồi thế nào ta liệu gọi đốc tờ.

– Cậu hai cũng đến đây à?

Đạt không trả lời, tiến lại gần nắm lấy tay nghe mạch.

– Mạch chạy mau quá. Bà thấy trong người làm sao?

– Buổi chiều tôi tắm xong là thấy ngâ ngậy, rồi thì cơn sốt kéo đến.

– Sốt nhiều lắm. Phải đi gọi «đốc tờ» mới được.

Bà Xuân Thái chép môi, rồi rên:

– Không khéo lần này tôi chết mất. Thằng cả nhà tôi không biết có ăn ở với em được như anh em cậu không?

– Không sao. Cảm đây thôi. Đốc tò đến tiêm là có thể khỏi ngay, bà đừng ngại.

– Tôi tức ngực lắm, không thở được.

Vượng lấy tay vuốt ngực cho bà Xuân Thái rồi bảo em:

– Chú đi gọi thầy thuốc đi.

Đạt vừa toan đi thì Quỳ đã bảo:

– Anh làm ơn đánh hộ dây thép gọi anh cả tôi về với.

Vượng vội gạt đi:

– Hãy để xem «đốc tò» nói bệnh tình làm sao đã, chứ không làm cho anh ấy loạn lên, vô ích.

– Mợ em không thể này bao giờ.

– Cô cứ yên tâm. Đây với Thanh Hóa có ô-tô đi một nhóang là đến nơi.

Bà Xuân Thái rên rỉ:

– Anh nó nói phải đấy.

*

Thầy thuốc đến khám bệnh nói bà Xuân Thái bị lạnh phổi, cần phải đưa ngay lại phòng khám bệnh của ông ta để bơm dưỡng khí.

Quỳ nghe thấy nói thế sợ hãi cuống cuống. Đạt vội vàng nói cho nàng yên lòng:

– Bệnh thế là thường, bơm vào là đỡ ngay.

Vượng ghé lưng cõng bà Xuân Thái ra xe, Tý thấy thế khóc nức nở.

– Đừng khóc. Mợ tiêm xong, mợ lại về. Thôi cô Quỳ ở nhà với cậu ấy. Hai anh em tôi sẵn sóc cụ đủ rồi.

Quỳ không nghe, nhất định đòi đi theo. Vượng với Quỳ ngồi đỡ bà Xuân Thái ở sau xe, còn Đạt vì chật chỗ phải đi xe đạp theo.

Lúc xe sắp chạy, Vượng dặn với em:

– Chú ra đánh dây thép cho anh Hồ và về bảo chú Thịnh lại đây đem chăn gối và mọi thứ cần dùng đến nhà thương hộ.

Lúc thầy thuốc đã bơm dưỡng khí xong và bà Xuân Thái đã thiêm thiếp ngủ, Vượng bảo Quỳ:

– Thôi, bây giờ thì cô về nhà, để tôi trông cụ cho.

Quỳ không nghe:

– Em cứ ở đây cơ.

– Cô ở đây không tiện, lại cũng chẳng có ích gì. Không có chỗ ngủ, mà cần phải có người coi nhà. Tôi bảo phải nghe.

Vượng bảo Quỳ không nghe, nhưng Đạt bảo thì nàng nghe ngay:

– Cô ở đây vô dụng, chỉ thêm làm bận rộn cho người ta. Anh cả với chú Ba cũng về đi, để mình tôi ở đây.

– Hai chú còn cần phải học. Thôi hai chú đưa cô ấy về. Tôi bảo thì ai cũng phải nghe. Sáng mai cô đến. Bảo u già đến ngay đây.

– Thế anh giúp em nhé. Nhưng mai anh phải đi làm.

–Ồ, đối với tôi thức một đêm nghĩa gì. Cô cứ vững tâm đi về đi, bà không sao đâu.

Hai giờ đêm, theo lời thầy thuốc dặn, Vượng đang cho bà Xuân Thái uống thuốc thì vợ chồng Hồ ở Thanh Hóa ra đến nơi. Thấy bạn, Vượng vội nói ngay:

– Lúc này tưởng nguy, nhưng bây giờ thì chắc chắn là không việc gì.

Bà Xuân Thái thấy con về sẽ quay đầu lại. Hồ lại gần nắm tay mẹ:

– Mẹ có làm sao không?

Bà Xuân Thái lắc đầu:

– Không sao. Con đã về đây ư? Các cháu có về không?

Hồ nghe mẹ nói thế hoảng sợ:

– Mẹ mệt lắm ư? Để mai con cho chúng nó về.

– Ấy là mẹ hỏi thế thôi, chứ mẹ chưa việc gì. Không có anh cả, anh ấy mời

độc tờ thì không khéo khốn.

Hồ toan nói thì Vượng vội ngăn:

– Thôi anh đề cho cụ ngủ. Chị cũng về ngủ đi, tôi với anh ở đây là đủ rồi.

Vợ Hồ đi rồi, Hồ khép cửa, rồi kéo bạn ra ngoài hàng hiên:

– Độc tờ bảo bệnh tình mợ tôi thế nào?

– Bà tắm lạnh, bị cảm, đau màng phổi. Nhưng biết ngay, thành ra không việc gì.

Hồ nắm tay bạn:

– Cảm ơn anh. Không có anh thì các em tôi ở nhà lúng túng không khéo nguy.

– Ô, tại làm sao anh lại cảm ơn. Bà thường ngày vẫn coi tôi như con.

Hồ trầm ngâm một lát:

– Công việc của tôi ở dưới ấy bề bộn quá, nếu mai đóc tờ mà nói không việc gì thì tôi để nhà tôi lại đây, rồi ngày kia, tôi lại phải đi xuống dưới ấy, công việc cấp bách mà “sếp” mới gắt lắm. Trên này mọi việc nhờ anh.

– Được rồi, nếu có cần anh cứ đi, đã có tôi và các chú ấy. Anh đừng ngại, nói đại, có thế nào, tôi sẽ đánh dây thép cho anh.

– Mỗi ngày, anh đánh dây thép cho tôi một lần.

– Nhưng anh cũng phải chờ mai đóc tờ nói thế nào, rồi anh mới đi được chứ.

– Thì đã hẳn. Ấy là tôi dặn phòng thế thôi.

– Ban ngày anh để chị ấy và cô Quỳ

ở đây trông cụ, còn đêm thì đề tôi. Thôi bây giờ anh đi ô—tô mệt, có ngủ thì ngủ đi.

Hai người trải chiếc chiếu ra bao lơn, rồi cứ nguyên quần áo như thế mà nằm. Câu chuyện tâm sự bắt đầu:

– Tôi chỉ lo mợ tôi có mệnh hệ nào thì em Quỳ năm nay đã hai mươi mốt. Chờ ba năm nữa thì lỡ lúá mất.

– Anh đừng lo. Thời buổi này, hai mươi bốn, hai mươi năm mới lấy chồng là thường.

– Mợ tôi thương nó lắm. Vì thế mợ tôi cứ kén mãi, chứ nó cũng đã lắm người hỏi, mợ tôi chẳng bằng lòng ai cả.

Rồi chậm rãi:

– Mợ tôi chỉ muốn tìm một người có đức hạnh, chứ không cần đồ đạc.

Vượng lòng rạo rực, nhưng cố lờ đi:

– Không, bây giờ đối với đàn bà, cũng cần phải có địa vị thì hạnh phúc mới được lâu dài.

– Thế là họ ngu. Mợ tôi, nói đại, có thể nào mà thấy nó chưa lấy được người chồng vừa ý thì mợ tôi phẫn lắm.

– Thế để chờ bà khỏi, rồi anh liệu...

– Nhưng mợ tôi khó tính lắm cơ. Người vừa được ý mợ tôi rất ít.

Vượng lại đánh trống lảng:

– Vợ chồng là cái duyên số, kén cũng chẳng được.

Thấy Vượng cứ lảng mãi, Hồ sức nhớ đến những điều mà Vượng đã nói với mình cũng thôi, không gợi chuyện Quỳ nữa. Một lúc lâu, mới hỏi Vượng:

– À thế nào, còn anh, anh cứ nhất định chờ cho chú Đạt chú ấy thi ra, mới lấy vợ à?

– Thì cố nhiên. Bôn phận buộc tôi phải như thế.

Hồ thở dài:

– Bôn phận nhiều khi nặng nề cho người ta thật.

– Nhưng nó cũng đem đến cho mình nhiều an ủi. Bây giờ lấy một người vợ tốn lắm. Anh tưởng tượng một gia đình tôi bây giờ, nếu thêm một người nữa, thứ nhất người ấy lại là một người đàn bà cần phải trang điểm, cần phải tiêu nhiều thứ tốn tiền...

– Thì anh cũng có thể chọn một người khá giả.

– Ừ thì cho thế nữa tôi khỏi lo về đồng tiền, nhưng nó lại đem đến cho tôi nhiều cái lo khác ghê gớm hơn. Ví dụ con người khá giả ấy hợm của, trong gia đình xảy ra những xích mích giữa chị dâu và em chồng. Các em tôi thuần là những đứa giàu tình cảm, giàu danh dự. Chúng nó nể tôi quyết là không bao giờ chịu nói ra, nhưng anh thử tưởng tượng sự đau đớn âm thầm của chúng nó. Cái bổn phận của tôi chẳng những là phải gây dựng cho chúng nó, lại còn phải tìm cách tránh đi cho chúng nó những hận lòng. Tôi đã nghĩ chín, tôi chậm hưởng hạnh phúc yêu đương vài ba năm không sao, chứ lấy ngay vợ về mà lỡ xảy ra xích mích thì sẽ có ảnh hưởng không tốt cho cuộc đời của chúng nó về sau. Vả anh em đang hòa thuận như thế này...

Hồ thở dài:

– Làm người anh cả cần phải hy sinh nhiều thật.

– Thế cũng không gọi là hy sinh được, bởi chính mình tìm ngay thấy cái nghĩa của cuộc đời ở đấy. Và mình cũng đã được hưởng bao nhiêu vui thích. Anh đã biết thầy tôi đấy chứ?

– Có. Ông nhà ở với anh em thì lúc nào cũng như bát nước đầy.

– Nhiều người thấy thầy tôi bù đắp cho anh em nhiều quá cho là thầy tôi đại, nhưng họ có hiểu đâu, chính thầy tôi đã tìm thấy biết bao sướng thỏa về tinh thần ngay ở trong bù đắp ấy. Mỗi người có một quan niệm về cuộc đời khác nhau, tôi thì có một quan niệm về cuộc đời giống thầy tôi. Tôi cho trong gia đình, ai cũng có thể nghĩ đến mình, duy có người anh cả là không thể. Tôi càng không thể vì thầy mẹ tôi đã mất, không còn sống để

gây dựng cho các em tôi nữa.

– Nhưng tôi chỉ lo, một ngày kia những hy sinh ấy sẽ đưa anh đến hồi hận.

– Không, tôi cũng sẽ như thầy tôi, chẳng hối hận bao giờ.

o

Bà Xuân Thái nằm ở nhà thương hơn một tháng thì về nhà. Trong cái thời gian ấy, trưa nào Vượng cũng đến thăm bà, và tối nào cũng ngủ lại để trông coi bà. Từ ngày ấy thì bà Xuân Thái thuận gọi Vượng bằng con, và bà xưng với Vượng bằng mẹ. Các em Vượng đến thăm bà nghe bà xưng hô với anh mình như thế, đều yên trí rằng bà đã nhất định gả Quỳ cho Vượng, và đã có lần Thịnh gọi Quỳ bằng chị. Người vui sướng nhất trong ba em Vượng là Nhàn. Nhàn biết anh yêu Quỳ và nàng cũng mến Quỳ nữa. Nhưng

chỗ mà nàng không biết là Quỳ yêu mến Đạt, mà Đạt thì vô tình nên cứ làm ngo. Và nhiều khi lại còn xăng với Quỳ là khác. Điều ấy thì Vượng biết. Vì thế mỗi khi thấy bà Xuân Thái quyến luyến mình, chàng bần khoản không biết là nên buồn hay nên mừng.

Người khó chịu nhất khi nghe bà Xuân Thái xưng hô mẹ con với Vượng có lẽ là Quỳ. Quỳ kính trọng Vượng lắm, và thấy Vượng chăm chút mẹ mình, nàng cũng cảm động, nhưng ái tình là một thứ kỳ quái, có phải chỉ một lòng kính trọng là đủ kéo nó lại đâu.

Vốn tính người vui vẻ và bông bột, nàng bị ảnh hưởng bởi vẻ trầm mặc của Đạt. Tình yêu vốn có những sự cảm ứng trái ngược như thế. Và nói cho đúng ra, nàng cũng bị ảnh hưởng bởi trào lưu sùng bái những cái bề ngoài của thời đại.

Lấy Vượng thì nàng chỉ là một cô ký, mà lấy Đạt thì nàng sẽ trở nên một bà đốc. Trong tình yêu của cô gái ngây thơ cũng xen vào một sự tính toán, sự tính toán tự nhiên của bản năng tự tôn mà không một ai có thể trách nàng.

Đạt thì chẳng thấy gì hết. Một là chàng yên trí rằng một ngày nào kia thế nào nàng cũng lấy anh mình, lại nữa, chàng đã tìm cho đời chàng một lý tưởng cao siêu hơn người đàn bà. Cái làm cho chàng mê man không phải là những sách thuốc mà là vấn đề chính trị. Tuy bây giờ chàng còn ở trong thời kỳ nghỉ ngơi và hàm dưỡng, chàng chưa nói hở ra với ai, nhưng trong đầu chàng, trong tim chàng đã có nhiều cơn bão táp ghê gớm. Chính những cơn bão táp của tinh thần ấy đã đem đến cho diện mạo chàng một cái đẹp khắc khổ, nó cuốn hút lòng Quý về với chàng.

Từ ngày bà Xuân Thái ở nhà thương về thì bà coi Vượng như con rể bà rồi. Thôi thì nhà động có thứ gì ngon lành là bà bắt thằng bếp hay u già đem lại tận nhà Vượng. Và thường thường buổi chiều bà cho người nhà chờ ở cửa sổ để mời Vượng lại ăn cơm. Vượng vì thấy bà còn yếu cho nên buộc lòng phải chiều.

Những chủ nhật thì Vượng không đến từ sớm không được. Mới tám giờ đã có mấy tin lại mời. Nhiều lần bà bắt Quỳ đi. Cái ý định của bà thì cả nhà ai cũng biết. Quỳ thì không vui lòng, nhưng một khi mẹ đã ép thì nàng cũng phải vâng lời. Còn Hồ thì chỉ lo Vượng từ chối để cho mẹ mình phải buồn.

Vượng thấy Quỳ không yêu mình thì đau đớn lắm, nhưng chàng đã cân nhắc một cuộc nhân duyên của Quỳ đối với Đạt. Chàng thấy rằng cuộc nhân duyên

ấy lợi cho em mình nhiều lắm. Chàng chưa rõ những tư tưởng của Đạt, cho nên chàng định ninh rằng nếu chàng bảo thì thế nào Đạt cũng nghe.

o

Một buổi chiều thứ bảy, nhân cả vợ chồng Hồ cũng về thăm mẹ, bà Xuân Thái bảo làm cơm rồi mời Vượng đến. Sau bữa cơm, bà cho gọi Vượng và Hồ lên gác. Lúc bà vẫy Vượng lại gần giường, nắm tay chàng, rồi bảo Hồ:

– Mẹ định gả em Quỳ cho cậu cả, con nghĩ thế nào.

Vượng ghen thờ chưa biết nói sao thì Hồ đã nhìn Vượng bằng một ánh mắt cầu khẩn rồi bảo:

– Nếu anh Vượng bằng lòng thì con cho không còn gì tốt hơn.

Thấy Vượng cứ ngồi lặng im, Hồ lo ngại:

– Nhưng con chỉ sợ anh ấy không bằng lòng thôi.

Bà Xuân Thái vuốt cổ tay Vượng:

– Tại sao con lại không bằng lòng? Nó hiếu thảo lắm. Nó cũng hiền hậu như con ấy. Có phải con chưa muốn cưới ngay, con chờ đến khi Đạt thi ra thì mẹ cũng bằng lòng cơ mà! Con cứ ừ đi một tiếng thì mẹ không gả nó cho ai nữa để nó chờ con. Con ừ đi cho mẹ bằng lòng.

Trời rét như cắt mà mồ hôi Vượng vã ra như tắm. Trong tâm hồn chàng nổi lên một cuộc phấn đấu ghê gớm. Chàng nghĩ đến một cuộc nhân duyên mà vợ chỉ đem về một lòng kính trọng, chàng nghĩ đến cái phần hạnh phúc mà chàng bị mất, chàng nghĩ đến nỗi tủi lạnh của

đời chàng sau này, chàng nghĩ đến Đạt, nghĩ đến tấm lòng Quỳ yêu Đạt, nghĩ đến cuộc hôn nhân bắt đầu bằng một tình ái của Đạt với Quỳ, chàng nghĩ đến cái tính vung quăng bỏ vãi không cần tiền của Đạt, chàng nghĩ đến cái địa vị của Đạt sau này phải cần nhiều tiền để khuếch trương, chàng nghĩ miên man, chàng nghĩ đến tất cả. Rồi chàng vuốt những giọt mồ hôi lả tả trên trán:

– Bà và anh có lòng...

Chàng vừa nói đến đây thì Hồ nhìn sắc diện của chàng biết trước rằng chàng sẽ từ chối, liền ngắt lời:

– Anh phải nghĩ kỹ... anh phải đắn đo suy nghĩ những cái mà anh sẽ mất. Anh nói anh cần chờ cho đến khi chú Đạt thi ra, thì mẹ tôi cũng đã bằng lòng rồi đấy... Anh phải nghĩ kỹ, anh phải nghĩ chín.

Mắt Vượng sáng quắc một cách đành lòng:

– Tôi đã nghĩ chín, tôi đã nghĩ kỹ. Nếu có phải bà và anh đã thương tôi thì tôi xin cô ấy cho chú Đạt, chứ tôi thì nhiều tuổi lắm và tôi không có địa vị gì, sợ không xứng đáng.

Hồ đứng phắt dậy:

– Không, anh xứng đáng hơn chú Đạt nhiều. Ai mà có thể ví với anh được.

Bà Xuân Thái cũng vội vun vào:

– Mẹ thương là thương con, mẹ bằng lòng là bằng lòng con. Mẹ muốn cho nó lấy được một người hiếu thảo như con, chứ người sang trọng giàu có thì thiếu gì.

Vượng liếm hai mép lúc ấy đã khô như ngói:

– Bà đã thương con thì chú nó cũng thế.

Hồ phát gắt:

– Tại sao cũng thế được. Như thế là anh bỏ cái lòng mợ tôi và tôi quý mến anh.

Trước cái tình bạn tha thiết ấy, Vượng thấy mình cần phải thú thật. Chàng nói với Hồ bằng tiếng Pháp:

– Je crois qu'elle aime mon frère elle ne m'aime pas. (Tôi nghĩ là nàng yêu em tôi, chứ không yêu tôi.)

Hồ kinh ngạc:

– Elle a... (Nàng đã...)

Vượng vội ngắt lời:

– C'est en amour platonique. Rien n'est encore réel. Je crois distinguer dans ses

regardes, ses facons d'agir... (Đây là một thứ tình yêu thuần lý tưởng, chưa có gì thực tế cả. Tôi cảm thấy, qua những cái nhìn, qua cách xử sự của nàng...)

– De ma soeur? (Của em gái tôi?)

– Oui, de ta soeur. (Vâng, của em gái anh.)

– Mais ton frère... (Nhưng mà, em trai anh...)

– Je n'en sais pas encore. Mais il ne demande pas mieux... (Tôi chưa rõ lắm. Nhưng mà em tôi, nó chẳng mong gì hơn.)

– En ce cas, c'est autre chose... (Trong trường hợp đó, lại là chuyện khác.)

Bà Xuân Thái thấy hai người bàn soạn bằng tiếng Tây có vẻ không bằng lòng:

– Thì các con muốn nói gì cứ nói, hà tất phải nói tiếng Tây để giấu mẹ.

Hồ bèn đỡ lời hộ Vương:

– Anh ấy bảo hình như em Quỳnh nó muốn lấy chú Đạt hơn.

– Sao lại hình như? Sao lại như thế được?

– Thì mẹ còn lạ gì con gái bây giờ, nó vẫn thích những người có thể có địa vị và trẻ trung, chứ những người như anh Vương...

– Thế thì chúng nó đại.

– Nhưng mẹ bảo biết làm thế nào. Một khi đã không thích nhau mà lấy nhau thì gia đình làm sao mà êm đẹp được?

Bà Xuân Thái phải vuốt bụng trước sự thật. Bà chép miệng:

– Ngu đến thế thì thôi.

Vượng vội vàng an ủi bà:

– Thì trong hai anh em con, bà thương ai cũng thế.

Quay sang Hồ:

– Có một cách dễ biết lắm, và nó sẽ làm cho anh hết nghi ngờ là anh cho gọi cô ấy lên hỏi rằng bà muốn gả cô ấy cho một trong hai anh em tôi, anh sẽ thấy cô ấy bằng lòng ai.

Bà Xuân Thái buông tay Vượng, nhưng bà vẫn xưng hô mẹ con:

– Thôi mợ hiểu rồi. Mợ vẫn định ninh dành nó cho con, nên đã có nhiều đám đến xin nhưng mợ đều từ chối. Nó đã không biết vàng thau...

– Thừa bà, chú Hai nó lại còn nhiều đức tính hơn con. Học hành giỏi hơn là

khác. Con cho rằng chú ấy mới xứng đôi hơn. Thôi thì đảng nào cũng là... bà thương.

Bà Xuân Thái vẫn chưa được hả lắm:

– Không, chú Hai thì cũng ngoan nhưng không thể ví như con được. Thôi thì con đã nói thế thì mẹ cũng bằng lòng. Mẹ năm nay già lắm rồi, sống chết ngày nào chưa biết. Con liệu mà thu xếp cho chúng nó thành gia thất đi để mẹ sống mẹ trông thấy, cho mẹ vui mừng. Mẹ chỉ tiếc mẹ không có ba con gái để gả cho cả ba anh em thôi. Thế mai con bảo chú Hai đến đây chơi nhé. Thôi thì hai nhà đã như một, ta tiếp diệp thế nào xong thôi, chẳng bày vẽ ra nữa. Sao cho chong chóng, mẹ sẽ cho chúng nó bốn nếp nhà ở Hàng Bông. Thôi thì mẹ chẳng lấy gì cả. Hoa hột của nó cũng đủ cả rồi nên chẳng cần phải sắm gì. Con chỉ lo cho

chúng nó cái lễ tồ là xong. Và nếu có phí tồ gì mợ sẽ cho hết. Nhà nhờ trời cũng có bát ăn, chẳng cho các con thì cho ai.

6

Vượng ở nhà bà Xuân Thái đi ra được mấy bước thì trời đổ mưa, một cái mưa đông không nặng hột, nhưng gió rét căm căm. Cả hai, Vượng đều không nhận thấy chàng không nhận thấy cả những giọt nước mưa quất vào mắt, vào cổ, cả rét thấu xương nó lùa qua ống tà áo.

Trong người chàng nóng ra. Chàng tưởng chừng như mình sốt rét. Những người đi đường đã bắt đầu tránh vào các

hiên nhà mà chàng cứ đi, chẳng biết rằng mình đi đâu. Trong cơ thể, chàng cảm thấy như có một cái gì nó sai khớp, rồi nó làm các bộ phận nẻ ra, nứt ra. Chân tay bỗng nặng như chì, chàng cho rằng mình đi được như thế này là khó khăn lắm, là chậm chạp lắm, chàng đi như một thằng người máy, do bản năng đưa dắt, chứ mắt thì không trông thấy gì hết, hay chỉ trông thấy ở trước mắt những cái gì lao xao lộn xộn, chẳng thành hình gì cả. Lúc ấy, chàng như điên vì thất vọng, điên vì đau đớn. Cái mà chàng tha thiết ao ước trong bao năm trời nay không bao giờ đến với chàng nữa! Phần đẹp đẽ và tươi trẻ của đời chàng hết rồi. Bây giờ chàng chỉ còn như con trâu già mãi kiếp bị buộc vào lưỡi cày của nghĩa vụ.

Chàng muốn khóc, chàng muốn kêu, chàng muốn lăn ra đất, chàng muốn đập đầu vào tường. Đầu chàng như bốc lửa,

mắt chàng như bốc lửa, nhưng trong ngực thì một cái gì nặng không thể tả làm cho rời rã cả chân tay.

Đến Hàng Bò thì chàng vấp phải một bà cụ già mà chàng thoáng nhìn thấy một bộ mặt hung ác. Bà cụ già mắng chàng ngay:

– Mắt mù đấy à? Đi với đứng!

Chàng cũng chẳng nghĩ đến sự xin lỗi, chàng cứ đi, đi mau. Nhưng vì việc ấy, tư tưởng chạy lộn trở lại, trở về với thực tế. Chàng bước chậm lại. Chàng thấy phải cần hút thuốc lá, thứ mà chàng đã nhịn mấy tháng nay.

Chàng vào một hiệu tạp hóa, cô bán hàng với một nét mặt tươi cười đưa cho chàng một bao thuốc lá rồi tới khi chàng đưa ra đồng bạc lại tươi cười mà bảo với chàng:

– Tôi tiếc rằng tôi không có tiền lẻ để trả lại ông.

Chàng lục các túi, rồi chàng thoáng nhìn thấy nét mặt xanh nhợt của chàng ở chiếc gương phía sau cô thiếu nữ chiếu lại, chàng giật mình. Lúc ấy, chàng mới nhận ra rằng chàng vừa qua những phút khủng khiếp.

Thuộc lá chàng hút không mấy ngon, nhưng nó đem lại cho chàng sự bình tĩnh. Chàng thấy rằng mình không thể về báo một cái tin, tin mừng như thế cho em bằng một bộ mặt đưa ma như thế này. Cái tin ấy phải được báo bằng một nụ cười, những nụ cười. Rồi chàng cười, chàng cố cười, nhưng sự cố gắng ấy chỉ đem đến cho mặt chàng những cái nhăn xấu xa và nhạt phèo.

Lúc ấy lòng kẻ làm anh đã lại hồi phục được cái bản thể của nó, chàng tự

trách những đau đớn của mình. Những đau đớn ấy sẽ làm giảm cái hạnh phúc của Đạt, của Quỳ. Mà chàng thì không có quyền đau đớn bởi cái hạnh phúc của các em chàng.

Cái ý nghĩa ấy làm cho chàng tỉnh táo.

*

Chàng mở cửa bước vào nhà trong lúc Đạt đang dạy Thịnh những miếng võ Nhật dưới con mắt kính phục của Nhàn. Hai người thấy chàng hút thuốc lá đều reo:

– À anh cả hôm nay lại hút thuốc lá.

Chàng nắm ngay lấy cơ hội ấy. Chàng cười, chàng cố cười, rồi chàng nói một hơi như người muốn mau mau trút một gánh nặng:

– À, hôm nay là ngày vui mừng phải khác chứ! Chú Hai, anh có một cái tin mừng báo cho chú biết.

Đạt tiến lên, đi một đường quyền, rồi lại sát ngay trước mặt Vượng vỗ tay:

– Em biết cái tin mừng ấy rồi. Vì thế mà bà Xuân Thái cho mời anh lại.

Nhàn cũng sấn đến nắm cánh tay Vượng:

– Em cũng biết rồi.

Thịnh vốn tính người sôi nổi, ồn ào hơn:

– Em biết đã từ lâu lắm rồi.

Thịnh nhảy lên với cái bóng đèn rồi quay tròn một vòng:

– Chúng em không cầu mong gì hơn.

Vượng bỗng như thấy mình nhút nhát trước những con người tiên tri ấy. Chàng cố hết sức giơ tay lên vỗ vào vai Đạt rồi chàng tưởng chừng như mê đi sau câu nói:

– Hôm nay, bà Xuân Thái ngỏ ý muốn gả cô Quỳ cho chú, tôi đã bằng lòng.

Một tiếng “ồ” bật ra liền một lúc ở miệng ba người. Họ đều có cảm tưởng như ai vừa hát một chầu nước trúng mặt họ.

Đạt trở mặt nhìn anh:

– Tôi? Tôi? Tôi?

Nếu không có cử chỉ của các em, có lẽ Vượng đã ngất đi. Nhưng may, những cử chỉ ấy khiến cho chàng có đủ nghị lực đi tới cùng con đường của sự hy sinh. Chàng trả lời cái nhìn kinh ngạc của em bằng một cái nhìn hân hoan:

– Ủ chú, chú. Bây giờ chú để cho anh bắt tay mừng chú.

Đạt không giơ tay ra. Đạt nhìn anh bằng một cái nhìn dò xét, rồi hình như Đạt thấy biết sự thật:

– Anh nói lạ. Nếu bà Xuân Thái mà có gọi gả thì phải gọi gả chị Quỳ – Đạt đã gọi bằng chị – cho anh bởi anh là một ông thần trước con mắt bà ấy.

Vượng vụt cảm thấy phút ấy nghiêm trọng. Tan vỡ hay thành tựu là ở phút này đây. Chàng cố điềm tĩnh:

– Nhưng chú là ông thần trước con mắt cô ấy, là một người mẹ thì phải vì con mà kén chồng, chứ không thể vì mình mà kén rể.

Đạt khoanh tay lên trước ngực rồi lại duỗi tay ra lắc cánh tay anh:

– Không thể thế được. Chúng tôi đã được nhận ở anh nhiều sự hy sinh, nhưng chúng tôi không thể nhận ở anh sự hy sinh này. Đời anh sẽ ra sao nếu anh không lấy cô ấy.

Vượng tưởng chừng như nghe chính lòng đau thương của mình đang lên tiếng. Đạt lại nói:

– Anh tưởng rằng chúng tôi không biết anh yêu cô ấy đấy à? Chúng tôi mới biết ít lâu đây, chứ em Nhân nó biết đã từ lâu. Chúng tôi đang bàn nhau...

Vượng ngắt lời em:

– Cô nhầm, chú nhầm, tôi coi cô Quỳnh cũng như cô chú thôi. Bà Xuân Thái bạn với mẹ coi tôi như con, thì tôi cũng coi cô Quỳnh như em. Bây giờ bà Xuân Thái đã có lòng tốt như thế thì chú lấy đi, nhà sẽ thêm vui vẻ...

– Nhưng tôi không yêu, tôi không thể lấy được thì anh bảo sao?

– Nhưng tôi đã trót nhận lời với bà ấy thì làm thế nào. Tôi không... tôi thề... chú bằng lòng đi, cô ấy yêu chú lắm.

Sắc mặt của Đạt bỗng trở nên lạnh như dao. Vượng biết rằng sắp có những lời quyết liệt thốt ra ở miệng em, mà xưa nay chàng đã nhận thấy một khí phách ngang tàng. Khi nào mà Đạt đã dùng đến cái sắc mặt ấy thì không có gì có thể lay được sự quyết định của nó:

– Xưa nay, tôi vẫn vâng lời anh như vâng lời thầy. Mà thật ra thì chúng tôi coi anh cũng như thầy. Những ơn huệ anh ban cho chúng tôi là ơn huệ của một người cha. Nhưng lần này tôi xin phép anh cho tôi không phải vâng lời anh, bởi vì tôi không thể vâng lời.

– Nhưng tôi đã bảo với chú rằng tôi không... tôi chỉ coi cô ấy như một người em thôi mà.

– Cho dù anh không yêu cô ấy nữa thì tôi vẫn không thể lấy vợ, cô Quỳ hay người khác. Tôi không thể lấy vợ vì nhiều lẽ. Vả tôi xin phép anh cho tôi nói thẳng, bởi vì chỉ có sự nói thẳng ấy mới xứng đáng những hy sinh của anh đối với chúng tôi. Anh cũng phải để cho chúng tôi làm người chứ. Anh đã có công ăn việc làm rồi, anh lại hơn tuổi, thế mà chỉ vì chúng tôi anh không lấy vợ, thế tại làm sao tôi đang còn đi học, chưa có một kế mưu sinh, anh lại muốn cho tôi lấy vợ? Tôi có thể nhờ anh, bởi vì anh thay thầy, nhưng tôi không thể nhờ vợ. Không phải là tôi trách anh, tôi biết vì anh thương tôi mà mưu tính việc ấy, nhưng anh cũng phải cho quyền chúng tôi được chọn con đường đẹp để ở đời mà đi chứ? Anh trau

dồi cái nghề thuật làm anh thì anh cũng phải để cho chúng tôi trau dồi cái nghề thuật làm người chứ. Có thể thì chúng tôi mới xứng đáng là em của anh, là con của thầy, mới xứng đáng với sự dạy dỗ của anh trong bao lâu. Anh yêu tôi như một đứa em, nhưng anh nên nhìn tôi là một người. Khi nào nguyện vọng của tuổi trẻ chưa thành đạt, cái lý tưởng của đời người tôi chưa tìm thấy, anh muốn tôi lấy vợ tức là anh muốn cho đời tôi nhỏ hẹp lại, anh không muốn cho tôi được sống một cuộc đời đẹp đẽ và to rộng hay sao?

Vượng nắm tay em:

– Thôi anh xin lỗi chú. Nhưng chú có thể chờ đến khi chú đỡ rồi lấy...

– Mục đích của cuộc đời đâu phải ở sự đỗ đạt, nguyện vọng của tuổi trẻ đâu phải ở mảnh bằng.

– Thôi nếu chú không bằng lòng thì thôi. Lỗi tại anh không hỏi chú trước. Lỗi ở anh thật.

– Cũng bởi là lòng anh thương tôi, muốn mưu hạnh phúc cho tôi, nhưng là em của anh tôi không chịu thứ hạnh phúc nó không làm danh dự cho đời người như thế. Ít nhất tôi cũng phải tìm cho đời tôi một con đường đẹp đẽ như của anh.

– Tôi hiểu, tôi hiểu, lỗi tại tôi.

– Việc gì anh phải trách mình. Việc ấy cũng không có hại kia mà. Bây giờ tôi không lấy cô ta thì thôi, có sao?

– Có sao đâu, có sao đâu.

Miệng tuy nói thế, nhưng Vượng nghĩ ngay đến sự bà Xuân Thái có thể giận mình, Hồ có thể giận mình, Quỳ có thể ghét mình.

Đạt như hiểu ý nghĩ ấy:

– Nếu anh hỏi tôi trước thì anh sẽ biết rõ ý kiến tôi. Anh sẽ không để cho bà Xuân Thái giận anh. Nhưng giận thì làm gì.

– Bà ấy là bạn thân của mẹ.

– Thì cô Quỳnh đẹp, nhà bà ấy giàu. Thiếu gì người lấy. Có vì việc này mà cô ấy ế chồng đâu! Bà ấy có giận thì cũng không lâu. Anh không nên bận chí về việc ấy.

– Không, nếu bà ấy không hiểu, giận thì cũng đành.

Vượng ngồi xuống ghế. Nhàn lại ngồi cạnh:

– Thế tại sao anh không lấy cô ấy? Em biết bà Xuân Thái quý anh lắm và muốn gả cô Quỳnh cho anh hơn anh Hai.

– Nhưng anh biết chắc rằng cô Quỳ yêu chú Đạt.

Nhàn thở dài:

– Thôi thế là không bao giờ chị ấy đến đây nữa.

Câu ấy rung lên như một tiếng vang, chạm vào một sợi dây lòng bí mật mà Vượng cố nén đi:

– Thôi còn đến gì nữa!

Đạt nhìn anh, nhìn cái vẻ mặt buồn rầu của anh hỏi:

– Tôi chắc rằng hôm nay bà Xuân Thái đã ngỏ ý muốn gả cô ấy cho anh. Và lại, có lẽ anh xét lắm đấy thôi, cô ấy không thể có cảm tình với tôi được.

– Không, anh biết chắc.

– Nhưng anh nên nói thật: có phải bà Xuân Thái...

Vượng lắc đầu:

– Không, không.

– Chúng tôi thì tin chắc như thế. Chú Thịnh, cô Nhàn có tin như thế không?

Thịnh gật đầu:

– Chắc chắn là như thế. Trong hơn tháng nay, thì bà ấy coi anh cả như là con rể của bà ấy rồi.

Nhàn chen vào:

– Giá anh cả lấy chị ấy có phải vui vẻ biết bao nhiêu không. Em cứ định ninh là như thế đấy.

Vượng cười:

– Anh chỉ coi cô ấy như một người em.

Suốt đêm hôm nay và cả ngày hôm sau, đầu Vương bị giày vò bởi một câu hỏi:

“Trả lời thế nào cho bà Xuân Thái đây?”.

Chàng đã xếp bao nhiêu câu trả lời, nhưng chàng nhận thấy chẳng câu nào là thỏa đáng có thể làm cho bà Xuân Thái không giận mình. Chàng nghĩ đến Hồ là người bạn thân, hiểu mình. Chàng sẽ nhờ Hồ giải cứu cho mình. Chàng định viết thư mời Hồ đến chơi, nhưng chàng lại sợ các em chàng có đấy, cuộc nói chuyện không được tự do. Chàng lại định hẹn Hồ đến một chỗ nào, nhưng chàng lại cũng cho là không tiện.

Sau cùng, chàng nghĩ rằng người ta đã quý mến mình thì âu bằng nói thật với người ta.

Cơm xong, chàng lại nhà bà Xuân Thái. Từ nhà ra Hàng Bạc mà chàng đi mất nửa giờ. Chân mới nặng nề làm sao!

Dẫu trước kia chàng không tin rằng Quỳ yêu Đạt thì lần này lúc chàng bước chân vào nhà bà Xuân Thái chàng cũng phải tin, Quỳ mặt mũi hớn hờ, đang thấp thỏm chờ chàng. Thấy chàng, Quỳ chào lớn một tiếng “lạy anh” giòn tan rồi ù té chạy. Điều đó chứng tỏ sự vui sướng của một tình yêu đã được thỏa mãn.

Hồ thấy chàng vội vàng nói ngay:

– Anh đoán đúng. Mọi tôi hỏi nó thì nó bằng lòng ngay. Đấy anh trông bộ diện của nó... kìa anh làm sao thế...?

– Không, không. Anh... Bà... à... sự không thành mất rồi!

– Tại sao?

Vượng ứa nước mắt, đặt tay lên đùi bạn:

– Anh tha lỗi cho tôi, anh nói với bà hộ tôi, chú Đạt chú ấy không bằng lòng.

– Không bằng lòng?

Hồ nói xong nắm bàn tay bạn:

– Có lẽ chú ấy không bằng lòng vì biết anh yêu. Mà anh thì yêu nó thật. Tôi biết rồi, anh đừng giấu.

Lúc ấy Vượng đã bị bao nhiêu phần đau làm cho yếu ớt, và chàng xét không cần phải giấu người bạn chí thân của mình:

– Vì thế cũng có, mà vì nhiều lẽ khác cũng có.

Rồi chàng thuật lại cho bạn những việc đã xảy ra ở nhà.

Hồ nghe xong, nhìn bạn bằng một con mắt ái ngại:

– Thế bây giờ làm thế nào? Tôi đã nói cho nó biết rồi. Mà nó thì yêu chú Đạt lắm. Được tin này thì nó cũng khổ lắm. Biết làm thế nào. Hôm qua, tôi đã bảo anh.

– Anh đừng nghĩ đến tôi nữa. Anh chỉ nói khéo làm sao với bà cho bà đừng giận tôi thôi.

– Không, để tôi dỗ nó. Biết đâu... Con bé cũng như chú Đạt, cương quyết lắm. Và thế này thì nó cũng đã bị xấu hổ rồi, nó có thể giận anh. Ngày hôm sau, chuyện chưa vỡ lở, nó có thể bằng lòng, vì không phạm đến lòng tự ái của nó. Tôi tin rằng nó...

– Tôi đã bảo anh đừng nghĩ đến tôi, dù cô ấy có bằng lòng tôi cũng không thể

bằng lòng được. Lấy một người không yêu mình mà mình lại biết... thì còn gì là hạnh phúc. Như thế, thì trong anh em có nhiều điều không tiện, sẽ xảy ra bao nhiêu điều e lệ ngượng nghịu. Không, tôi chỉ cần anh nói thế nào cho bà đừng giận tôi thôi.

Hồ kéo tay Vượng lên gác:

– Mẹ tôi đã thương anh như con thì mẹ tôi sẽ tìm cách giải quyết cho anh. Và dù thế nào tôi chắc mẹ tôi không giận anh đâu.

Vượng theo Hồ đến cầu thang thì vùng bỏ chạy:

– Thôi anh nói giúp với bà hộ tôi. Tôi không dám gặp mặt bà nữa đâu.

*

Vượng ở nhà Hồ đi ra, không biết rằng mình đi đâu. Chàng đi lang thang khắp các phố Hà Nội, lòng bị gặm nhấm bởi một cái buồn ghê gớm.

Khi thấy đã mỏi chân lắm, chàng mới dừng lại thì thấy mình đứng ở trước cửa ga.

Vừa lúc ấy, một cái xe đi vụt qua, rồi có tiếng người trên xe gọi chàng.

Chàng ngừng đầu lên thì ra bà phán Hữu. Bà phán Hữu thấy chàng thì cho xe đỗ lại rồi bà bước xuống.

– Ông làm gì mà thơ thẩn ở đây thế?

Vượng nói xuôi:

– Tôi chơi mát.

– Rét chết người thế này mà đi chơi mát, mát cái gì, có muốn ấm thì lại tôi đánh tổ tôm.

Câu ấy mới làm cho Vượng biết rằng mình đang ở ngoài trời giữa một mùa đông sương mù. Chàng chưa kịp trả lời thì bà phán Hữu lại nói:

– Tôi định tháng chạp gọi bát họ năm trăm, ông chơi với tôi một bát nhé.

– Vâng.

– Bây giờ ông đi đâu đấy! Thôi lại tôi, tôi cho gọi ba tay nữa đánh tổ tôm. Trời rét thế này, tội gì đi ở ngoài đường cho khổ thân.

Vượng không ưa gì bà phán Hữu, nhưng chàng rất sợ phải về nhà với những ý nghĩ đen tối nên chàng bằng lòng.

Đến nhà, bà phán Hữu vồn vã một cách lạ lùng. Bà trùng trình pha nước, bà trùng trình đứng cạnh Vượng, thủ thủ nói với Vượng những chuyện đầu đầu. Vượng thấy thế ngượng, cứ giục:

– Kia bà cho đi gọi người đi.

Bà phán Hữu phát lên vai Vượng:

– Nóng thế cơ à? Hãy uống nước đã. Không có chân thì ta ngồi nói chuyện suông.

Vượng uể oải:

– Ai lại chuyện suông.

Vượng đòi về, bà phán Hữu nhất định giữ lại:

– Rét mướt thế này, mình về tôi thương mình lắm. Tôi không bằng lòng đâu.

Lúc ấy Vượng đã như người say mới tỉnh:

– Nhưng cũng phải về, chứ chả nhẽ ở đây được mãi à?

– Thì ở đây mãi cũng được chứ làm sao? Mình với tôi bây giờ đều tự do, ai cảm đoán được chúng mình.

Vượng đã nảo cả lòng, thứ nảo lòng của kẻ đã tư tưởng một bà tiên, nay phải nằm với một người đàn bà hạ cấp, nghe nói thế phát cáu:

– Bà tưởng thế?

Rồi bà nói đến cuộc trăm năm:

– Lương mình thì cũng chả khá, mà tôi thì cũng có ít vốn. Mình lại không chơi bời, tôi thì hàn gấm. Chúng mình lấy nhau thì rồi chồng làm vợ kiếm, có cơ phát đạt. Thôi thì mình đã thương tôi thì chủ nhật này mình về Bắc nói với thầy tôi một tiếng cho phải đạo rồi chúng ta liệu gọi là mấy cái lễ cho anh em họ hàng biết, rồi mình dọn xuống đây đỡ phải tiền thuê nhà.

– Nhưng tôi còn các em tôi.

– Thì mình cho cả các cô chú ấy xuống đây ở với tôi. Em mình cũng như em tôi.

Vượng tưởng tượng tới khi các em chàng phải có một người chị dâu như thế, bỗng cau mày:

– Gớm, mình nói lấy nhau dễ thế.

– Ô thế chỉ thế này thôi à?

Rồi làm mặt giận:

– Như thế thì biết nhau để làm gì? Mình nên nhớ có lắm người lại xin lấy tôi mà tôi không thèm lấy. Tôi quý mình vì mình đứng đắn và tử tế.

Vượng miễn cưỡng phải dỗ bà phán Hữu, vì dù sao bà cũng có bụng mền mình:

– Ủ thì để tôi xem, rồi liệu thu xếp.
Tôi còn có bác tôi, chú tôi, các em tôi.
Tôi còn phải bàn với họ.

– Nhưng nếu họ không bằng lòng thì
sao?

– Sao lại không bằng lòng? Nhưng
nhớ đừng có đến tôi nhé, mình đến thì
các em tôi nghi, rồi sau này có chỗ không
tiện.

– Nhưng mình phải xuống đây luôn
cơ.

– Được rồi. Thế bây giờ mình để cho
tôi về.

– Không.

Vượng lòng bất nhẫn, lại nằm xuống
cố ngủ. Nhưng chàng không tài nào
ngủ được. Luôn luôn chàng bị cái hình
ảnh của Quỳ đến ám ảnh. Chàng băng

khuâng nghĩ đến cái thiên đường mà từ đây không bao giờ chàng có thể bước tới. Rồi rút cục phải cầu hợp với những con người mình không ưa như bà phán Hữu này.

Bất giác, chàng thở dài. Bà phán Hữu lúc ấy cũng chưa ngủ liền hỏi:

– Mình muốn gì thế, sao mình không nói với tôi. Đã là chỗ... thân tình rồi.

Vượng giả vờ ngủ không trả lời.

*

Sáu giờ sáng, Vượng lảo đảo về nhà thì thấy Nhàn đã thức dậy đang lau bàn ghế. Nhàn thấy anh thì hỏi ngay:

– Tôi qua anh đi đâu thế? Anh Hồ đến tìm anh Hai lượt, sáng hôm nay anh ấy lại đến. Không thấy anh, anh ấy viết thư đề lại cho anh đây này.

Vượng run run tay mở bức thư:

Anh Vượng,

Hôm qua, tôi nói chuyện với mẹ tôi thì mẹ tôi buồn lắm. Nhưng tâm lòng mẹ tôi thương anh vẫn là mạnh hơn. Mẹ tôi hết sức cầu khẩn với nó thì nó vì thương mẹ tôi cũng đã bằng lòng. Vậy anh đến ngay. Tôi phải đi Thanh, thứ năm tôi về.

Bạn anh

HỒ

T.B. – À mẹ tôi yêu cầu anh phải cưới ngay. Cụ chỉ lo chết. Sự yêu cầu của mẹ tôi cũng chánh đáng, tưởng anh nên vui lòng.

Vượng mân mê bức thư, lòng rạo rực những tình cảm trái ngược. Cái hạnh phúc mà chàng tưởng rằng không bao giờ với tới thì nay đã đến với chàng.

Chàng đứng ngây người ra vì cái bất ngờ ấy đã làm cho chàng rối loạn.

Nhàn thấy anh đăm đăm nghĩ ngợi, liền hỏi:

– Anh Hồ viết gì cho anh đấy?

– Không... anh ấy hẹn đến thứ năm này anh ấy về.

– Thế bà Xuân Thái không giận anh chứ?

– Không.

– Ủ, em đoán đúng ngay, anh Hồ đến đây với một bộ mặt vui vẻ lắm.

– Thế anh ấy có nói gì không?

– Không, anh ấy lên gác hỏi chuyện về sự học hành của anh Đạt và anh Thịnh rồi anh ấy rủ hai anh đi chơi, nhưng hai anh không đi. Mười hai giờ em đã đi

ngủ, anh ấy còn đến gọi cửa, anh ấy băn khoăn không biết anh đi đâu. Anh ấy dặn anh Đạt hễ anh về thì phải bảo anh đến ngay.

Vượng đang hỏi chuyện Nhàn thì cầu thang có tiếng chân người thình thình rồi Đạt và Thịnh mỗi người chỉ mặc một cái quần cộc tươi cười chạy xuống. Xuống đến chân thang, Thịnh nhảy lên lưng Đạt, Đạt ngồi phắt ngay xuống làm cho lưng Thịnh nện đánh bịch một cái xuống sàn:

– Mà đã biết chưa? Ấy là tao còn tha cho, chứ lộn lại thì còn đau nữa và còn có khi gãy cổ là khác.

Vượng đứng ngây nhìn cái cảnh tượng vui vẻ của các em rồi cười bảo Đạt:

– Chú to như thế kia, chú đè nó thì nó còn thở làm sao được.

Lúc ấy, Đạt với Thịnh mới biết rằng anh đã về.

Đạt đứng phắt ngay dậy:

– Thế nào, anh có tập không? À tôi qua anh đi đâu đấy? Anh Hồ đến đây tìm anh Ba lần. Sáng nay, anh ấy lại đến. Hình như anh ấy cần hỏi anh việc gì cần.

– Có, anh ấy có viết giấy cho anh.

Thịnh rình lúc bất ngờ, lại xô đến ôm chân Đạt, Đạt xoạc chân ra lấy thế rồi cúi xuống khóa chặt cánh tay Thịnh làm cho Thịnh đau quá kêu ai ái.

– Thằng này nó học chưa giỏi mà đã định phản thầy. Thôi đứng lên, tao dạy cho miếng ấy. Đây này... xoạc chân thế này, võ Nhật chú trọng ở chỗ bẻ cái khớp chân tay, lấy sức người mà đánh người...

Vượng đứng nhìn những bắp thịt rắn

chắc vờn nhau như nhìn cuộn phim vui diễn ở trước mặt mình, chàng thấy chàng có cái bồn phận phải giữ nguyên vẹn sự yên vui ấy cho các em.

Trong khi hai người quần nhau thì Nhàn cứ lấy phát trần cù vào nách Thịnh khiến Thịnh la:

– Ồ, cái con ranh này mà không biết tao có lông buồn hay sao?

Nhàn cứ cù khỏe. Vừa cù, nàng vừa cười bảo Vượng:

– Cứ huỳnh huych như thế này com nào mà lại được. Những bắp tay kia mà đụng phải ai thì chết đi được.

Vượng búng vào tai Thịnh lúc ấy đã bị Đạt dùng thế đội lên:

– Thôi, ra sau tập cho em nó quết.

Vượng lên gác, đi lại phía bàn giấy.

Trên bàn bừa bọn những sách vở. Chàng nhìn chồng sách, nhìn hai cái giường nhỏ kê liền nhau, nhìn bức ảnh của cha mẹ treo ở giữa tường rồi chàng ngồi xuống với một cái quyết. Chàng mở ngăn kéo lấy giấy viết một bức thư cho Hồ.

Anh Hồ,

Trước hết, tôi phải cảm ơn bà, cảm ơn anh đã thương tôi một tình thương không bờ bến. Nhưng một khi đã xảy ra câu chuyện như thế, tôi không thể vâng lời. Tôi đau đớn không thể vâng lời, tôi cũng sung sướng vì không thể vâng lời.

Nếu tôi vâng lời, thì trong anh em tôi sẽ xảy ra nhiều điều e lệ, mà chắc chắn là chú Đạt nó sẽ không ở đây với tôi nữa. Tính chú tôi biết. Và dù chú nó miễn cưỡng mà ở lại, thì trong chị dâu em chồng cũng có nhiều chỗ không đẹp. Trong khi cô Quỳnh đem hạnh phúc đến cho

tôi thì cô ấy cũng sẽ đem luôn chia rẽ đến. Với lại anh thử nghĩ coi, trong một cuộc hôn nhân mà không có tình ái thì khổ cô ấy biết mấy. Tôi không có quyền làm khổ cô ấy cũng như tôi có cái bổn phận phải giữ sự yên vui cho các em tôi.

Thôi, việc đời đã không thể hoàn toàn theo ý muốn của mình, thì tôi đành phải chọn con đường của nghĩa vụ. Anh là người bạn tâm tình, xin hiểu cho tôi.

Bạn anh

VƯỢNG

o

Nghỉ hè năm ấy, Đạt không được lên lớp.

Vượng cũng không mắng em, chỉ bảo:

– Thôi năm nay thì chú phải cố nhé.

Đạt trả lời bằng một giọng bí mật:

– Có lẽ tôi không có được.

Đã ba tháng nay, Vượng nhận thấy Đạt cứ đi vắng nhà luôn, có khi đi cả đêm. Vẻ mặt luôn tư lự, chứ không vui tươi thanh thoi như trước. Chàng bỏ cả tập võ, bỏ cả đàn địch. Vượng hỏi Thịnh thì Thịnh chỉ bảo:

– Không hiểu anh ấy làm sao, tôi cũng không thấy anh ấy học bài như trước nữa.

– Hay nó chơi bời phải lòng ai?

– Không, điều ấy thì không, anh có thể chắc.

Đã có một lần, Vượng trách Đạt về sự lười biếng thì chàng tủm tỉm cười trả lời anh:

– Tôi đã đến cái tuổi biết nghĩ ngợi. Tôi lo cho tôi nhiều chứ. Anh không phải quan tâm về sự... lập thân của tôi.

Thấy em nói thế, Vượng cũng bỏ qua. Nay bỗng thấy em nói không thể có được, Vượng sững sốt:

– Chú ốm hay sao?

– Không, tôi không ốm, tôi khỏe mạnh lắm.

Vượng cau mặt:

– Nếu đi học mà chú không chịu cố học thì còn đi học làm gì. Thế là nghĩa lý gì?

Đạt ngần ngừ:

– Tôi không thể nói cho anh hiểu được.

Vượng đang băn khoăn vì em thì một hôm trước ngày vào lớp, sau bữa cơm tối, Đạt đi mất, rồi bốn ngày hôm sau, các nhà chức trách đến khám nhà.

Vượng đã hiểu cái điều bí mật mà Đạt không thể nói với mình. Gia đình đang yên vui, từ đấy bỗng trở nên buồn tẻ. Nhàn lâu lâu lại sụt sùi khóc.

Mỗi lần thấy Nhàn khóc như thế, Vượng lại gắt:

– Ô tại làm sao lại khóc? Khóc thì mọi việc cũng không thay đổi được. Thôi nín đi.

Đã ít nói, từ đấy Vượng lại ít nói hơn. Không bao giờ chàng tỏ một ý kiến gì về việc Đạt đã làm, nên chẳng ai biết ý kiến của chàng ra sao.

Bà Xuân Thái và Hồ từ ngày chàng từ chối không lấy Quỳ, không bao giờ

xuống chơi nhà chàng nữa, mà chàng thì cũng không lên. Đến hôm nay, Hồ được đổi về Hà Nội nghe tin ấy mới xuống hỏi thăm.

Hôm ấy là buổi tối thứ sáu. Từ ngày vì Đạt làm Cách mệnh phải bỏ trốn, Vượng không ở dưới nhà nữa, chàng lên gác ở chung với Thịnh. Lúc ấy, chàng đang làm sổ mà Thịnh thì đang học bài. Nghe thằng xe lên nói có Hồ đến, Vượng vội vàng xuống.

Hồ trông thấy chàng nắm lấy hai tay:

– Thế nào, đầu đuôi thế nào? Tôi nghe tin vội vàng đến hỏi thăm anh.

– Cám ơn anh.

– Mẹ tôi nghe tin cũng toan xuống, nhưng vì mệt không đi được.

– Bà mệt làm sao?

– Cảm xoàng thôi, bệnh già ấy mà. Mẹ tôi bảo mời anh lên chơi. Nay mai con Quỳnh nó sắp đi lấy chồng rồi, nhà lại hiu quạnh, anh năng lên chơi cho mẹ tôi vui.

– Vâng.

– Tại sao chú Đạt lại thế nhỉ? Thế có phải là uống bao nhiêu công trình anh lo toan không?

Vượng lặng im không trả lời. Hồ vừa khơi mào toan nhắc đến các việc trước thì Vượng vội gạt đi.

– Thôi những việc ấy đã là quá khứ, ta cũng chẳng nên nhắc nhở đến nữa, thứ nhất là trong lúc này.

– Nhưng thế nào anh cũng phải lên nhé. Và đến hôm ngày cưới em Quỳnh, anh phải... chứ không thì tôi có cảm tưởng rằng anh giận chúng tôi.

– Sao lại có thể thế? Bà với anh không giận tôi thì thôi chứ. Nhưng cô Quỳ lấy ai đây?

– Lấy Hải làm tham tá ở phủ Toàn quyền.

– À, Hải thì tôi có biết. Học sau tôi hai năm, hình như cùng một lớp với anh thì phải. Thôi thế thì còn gì bằng. Vâng, khi nào cưới, tôi sẽ lên. Thế cũng may. Anh ta nay mai có thể được bổ tri huyện.

– Cũng đã rục rịch.

o

Hồ vừa ra được một lúc thì bà phán Hữu đến. Lúc ấy, Vượng đang nói chuyện với Thịnh về việc Quỳ. Thấy bà phán Hữu vào, Vượng khó chịu.

Trước kia, lúc Đạt chưa trốn đi thì thỉnh thoảng Vượng buồn, vẫn xuống

nhà bà phán Hữu, nhưng đã hơn một tháng nay, từ lúc Đạt bỏ nhà ra đi, Vượng không đi đâu nữa. Bà phán Hữu vì không thấy chàng xuống mới lên tìm.

Trước mặt Nhàn, hai người vẫn làm ra như không có tình ý gì với nhau. Đã mấy lần, bà phán Hữu nháy bảo đuổi Nhàn vào nhà trong, nhưng Vượng cứ lơ đi như không biết. Sau cùng, bà phán Hữu sốt ruột phải bảo:

– Hôm nay, ông có rồi xuống tôi đánh tổ tôm?

Vượng nhận thấy nếu cứ để bà phán Hữu ở đây thì rồi thế nào Nhàn cũng biết chuyện, vội nói xuôi:

– Vâng, bà cứ về đi rồi tôi xuống.

Bà phán Hữu hớn hờ đứng dậy:

– Chắc nhé. Ông đừng nói dối để

người ta phải chờ.

Rồi khi Vượng tiễn bà ra cửa, bà thừa lúc Nhàn không để ý vội rí tai:

– Xuống ngay nhé. Mình tệ quá. Mình để cho tôi nhớ khổ, nhớ sở.

Vượng cũng chỉ định tâm hẹn cuối thế để cho bà phán Hữu đi đi, nhưng khi bà đi rồi, Vượng lại nghĩ khác. Vượng xét rằng nói dối bà được lần này, nhưng lần sau bà lại đến. Mà trong khi các em chàng đã buồn vì thương Đạt, chàng có cái bồn phận không được làm một việc gì để cho các em chàng có thể buồn thêm.

Chàng mặc áo, định bụng xuống chuyến này nói rõ cho bà phán Hữu biết rằng từ nay chàng không thể xuống nữa, và yêu cầu bà đừng có lên nhà mình nữa.

Chàng đang thất "ca vát" thì Nhàn cầm mười đồng lên đưa cho chàng:

– Phải đấy, anh đi đánh tổ tôm đi để tiêu khiển một tí.

Vượng cầm tiền để cho Nhân khỏi nghi, rồi sẽ tát yêu vào má nàng:

– Anh buồn, để các em không buồn hay sao, mà riêng mình anh đi tiêu khiển? Anh nể quá, không nỡ từ chối. Nhưng chỉ đánh ba hội, rồi anh về. Chắc lúc ấy chú Ba cũng còn chưa ngủ.

Quay sang Thịnh:

– Anh đi nhé. Chú cứ để mở cửa buồng để khi anh về nhớ chú có ngủ thì không phải gọi.

Chàng đến phố Hàng Lọng thì thấy bà phán Hữu đang khắc khoải chờ chàng. Thấy chàng bà chạy ngay ra nắm lấy tay:

– Mình tệ bạc thì không ai bằng. Ai đời dằng dẳng một tháng...

– Nhà tôi vừa có việc...

– Việc gì? À việc cậu Đạt làm Cách mệnh ấy à? Cái nhà cậu rõ đại. Học ra làm quan Đốc không muốn thật là điên!

– Tôi từ nay không thể xuống chơi đây được nữa. Tôi không còn bụng dạ nào đâu.

– Ô hay, chú ấy thì mặc chú ấy chứ. Thế mình không... mình chỉ xuống... tôi không ngờ mình cũng lại sở Khanh?

Bà phán Hữu nói xong ôm mặt khóc hu hu.

Vượng thương hại ngồi xuống cạnh:

– Tôi vẫn bảo tôi còn phải nuôi em chưa thể lấy vợ được. Nay xảy ra việc như thế này, tôi còn xuống đây vui thú thì sao phải? Các em tôi còn coi tôi ra thế nào? Thôi mình bằng lòng vậy.

Trước kia, Vượng đã nói thật với bà phán Hữu rằng không thể lấy được nhau, nhưng bà phán Hữu vẫn hy vọng rằng nếu mình khéo chiều chuộng thì một ngày kia Vượng sẽ xiêu lòng. Nay thấy Vượng nói bằng một giọng cả quyết như thế, bà thất vọng.

Ở những con người tầm thường, sự thất vọng đưa đến tức giận, bà đứng phắt dậy tóm lấy ngực Vượng:

– À, mình là đồ đều, đồ sở Khanh, chơi no rồi mình bỏ. Cái miệng trước kia thì xoen xoét.

Bà vừa nhấc vừa toan xé. Vượng bẻ hai tay bà gỡ ra, du bà xuống phía giường.

– Nay mình, đừng nên làm cho tôi khinh. Trước kia là tự mình, chứ có phải

tôi quyền dỗ mình đâu? Mà tôi đã nói thật cho mình biết cả rồi cơ mà.

Bà phán Hữu lại toan xông đến thì Vượng đã bế bổng bà đặt lên giường, rồi lấy chăn quấn lại:

– Mình đừng nên làm cho tôi khinh. Cái gia cảnh nhà tôi như thế. Một người có lòng, ai có thể đi chơi trong lúc này. Mình phải nể tình cho tôi.

– À thế ra mình đến đây chỉ để chơi đấy thôi?

Vượng vẫn ôn tồn:

– Thôi nói nhau làm gì lúc này vô ích. Tôi chỉ biết rằng, tôi không thể đến đây được nữa.

– Mình chẳng đến thì thôi. Mình tưởng tôi đây ế đấy à? Chán vạn đũa

cầu lấy tôi, mình đừng thấy tôi quý mình mà mình làm bộ. Rồi tôi lấy người bằng mười mình cho mình xem.

– Đó là điều tôi cầu phúc cho mình.

Vượng nói xong, xuống thang.

7

Vượng về đến nhà thì mới có hơn chín giờ. Hai em chàng còn thức. Thịnh lúc ấy đã học bài xong, đang ngồi đợi cho Nhàn rửa móng tay.

Cả hai người thấy Vượng về đều đồng thanh:

– Anh không đánh tổ tôm à? Sao về sớm thế?

Vượng lại ngồi cạnh hai em:

– Không, thiếu chân. Chú học xong rồi à?

– Xong rồi.

– Hôm nay nóng, hay anh em ta đi uống cái gì cho mát. Em Nhàn có đi thì đi.

Nhàn từ chối:

– Em sắp sửa lâu lắm. Để các anh phải chờ lâu.

– Chờ thì chờ chứ sao. Chúng ta đi đến mười một giờ thì về mà.

Nhàn vui vẻ:

– Ừ, thế chờ em nhé. Nhưng anh Thịnh đừng nóng ruột đấy nhé.

– Được rồi.

Tuy đã hứa thế, Thịnh vẫn nóng ruột.

Thịnh mặc quần áo xong đã tám trống canh rồi mà Nhàn vẫn trang điểm chưa xong. Chàng nóng ruột đi đi lại lại. Vượng thấy thế kéo em ra bao lơn:

– Phải chiều nó một tí. Nó bé nhất nhà. Chú không bắt chước cái tính...

Vượng nói đến đấy bồng im, nhưng Thịnh đã hiểu.

Thịnh đứng ở ngoài bao lơn hét vào:

– Cô trang điểm cẩn thận đi nhé.

Nhàn đã chạy ra:

– Xong rồi!

Nhưng nào đã xong đâu. Xuống đến dưới nhà, nàng mới nhận thấy rằng nàng quên đeo chuỗi ngọc.

– Để anh lên lấy cho em.

Thịnh chạy vội lên lấy xuống đeo vào cổ cho Nhàn tử tế.

– Thôi thế bây giờ thì thật là xong rồi nhé.

– Ô, em lại quên đem hào đi xe.

Vượng vỗ túi:

– Đây, anh có tiền rồi.

Ba anh em đi qua chợ Hàng Da rồi lần theo lối Hàng Bông, Hàng Gai ra Bờ Hồ.

Trong phố tuy nóng, nhưng ở Bờ Hồ gió thổi hây hây. Người đến đây hóng mát đông như kiến. Nhàn nói líu ta líu tú, sung sướng được đi giữa hai anh. Nàng càng sung sướng, mỗi khi nhận thấy chúng bạn của Thịnh đều nhìn nàng bằng một con mắt tôn thờ sắc đẹp của nàng.

Ba anh em kéo nhau vào một tiệm bán đồ giải khát. Tiệm lúc ấy đông người, ba anh em phải lớn vồn mãi ngoài cửa để chờ chỗ ngồi.

Nhàn bước vào thì cái sắc đẹp của nàng liền làm cho mọi người đang ngồi phải chú mục vào nàng. Thấy mọi người nhìn mình, nàng luống cuống, Thịnh vội vàng tiến lên dắt em lại một cái bàn không.

Trời đã nóng, lại cuộc đi bộ làm cho nóng thêm, ba anh em mỗi người ăn liền hai cốc kem. Vượng còn muốn ngồi nán lại, nhưng Nhàn đã đề nghị:

– Hai anh đưa em đi một vòng Bờ Hồ rồi về ngủ cũng còn vừa cơ mà.

Đi đến trước cửa chùa Ngọc Sơn, Vượng đưa hai em lên cầu Thê Húc. Nhàn đang riu rít bỗng im bật, rồi một lát sau nàng thốt ra:

– Không biết anh Đạt bây giờ ở đâu và đang làm gì nhỉ?

Câu hỏi ấy ném vào tâm hồn Vượng như một cốc kem. Chàng thấy ngực lạnh buốt. Chàng lặng thinh không biết trả lời ra sao, thì Thịnh đã nói:

– Nào ai biết được. Nhưng chắc là anh ấy ở xa đây lắm.

– Sao anh biết?

– Anh đoán thế.

– Ủ thế vẫn hơn, chứ ở gần đây lỡ bị bắt thì khổ lắm. Em thấy có nhiều người cứ lờn vờn ở trước cửa nhà ta.

Cuộc đi chơi từ đấy mất vui. Ba anh em đi hết nửa vòng Hồ Hồ mà chẳng nói với nhau một câu. Cái hình ảnh của Đạt bị khở sở, có lẽ đang bị nã tróc nữa, đã hiện ra ám ảnh họ.

Đến trước cửa nhà Khai Trí, Vượng thấy hai em buồn thiu, bỗng xét thấy mình không thể buồn được. Chàng chẳng là cái cột trụ để chống đỡ cho họ ư? Chàng dừng lại rồi bảo Thịnh:

– Chú đừng nên nghĩ đến những điều mà mình không có thể nghĩ được. Tôi tin rằng lúc này chú Hai sẽ khó chịu nếu chú ấy biết được chúng ta buồn như thế này.

Rồi chàng hỏi chuyện hai người huyền thuyên, hỏi Thịnh về những việc ở trường, hỏi Nhàn về những bạn bè. Chàng cố làm cho hai em khuây khỏa, nhưng sự cố gắng ấy chỉ độc có một cái đức là làm cho mọi người não ruột ra.

*

Đêm ấy, chàng trần trọc không sao ngủ được. Bao nhiêu những buồn rầu

của chàng, chàng đều quên hết. Chàng chỉ nghĩ thương em lúc này không biết sống chết ra sao.

Nghĩ đến người đi, chàng lại nghĩ đến người ở. Chàng thấy rằng trong nhà hơn một tháng nay buồn tẻ như một cái nhà mồ. Chàng phải tìm cách gì để cho các em chàng có thể khuây khỏa.

Chàng thấy rằng cái nhà này nó nhắc nhở nhiều kỷ niệm về Đạt quá. Chàng bèn nghĩ đến sự đổi nhà, chọn nhà ở một phố thật vui.

Chàng hy vọng sự thay đổi ấy sẽ đem đến những bận rộn làm cho hai em chàng khuây khỏa đi được trong ít lâu.

Sáng hôm sau dậy, chàng bắt đầu than phiền với Nhàn về sự nhà không được sạch sẽ, cao ráo. Rồi chàng bảo Nhàn:

– Chúng ta phải tìm thuê một cái nhà khác. Nhà này nóng lắm. Cô đi tìm về phía chợ Hôm ấy.

Ba ngày sau thì Nhàn tìm được căn nhà ở phố Lê Lợi, nhà cũng bốn buồng, lại có cổng riêng, nhưng giá những mười tám đồng.

– Hơn mấy đồng không sao! Miễn là sạch và mát.

Hôm dọn nhà, bao nhiêu kỷ niệm của Đạt kéo đến làm cho lòng Vượng như xé, những quần áo, những đồ tập võ, những tranh ảnh, tất cả đều nhắc nhở cho Vượng nhớ đến người em đi biệt tích.

Chàng buồn, chàng khổ, nhưng thấy Nhàn và Thịnh lúi túi thu dọn, rồi cười đùa, chàng thấy rằng mục đích của mình đã đạt.

Ở nhà mới cũng như ở nhà cũ, gian

buồng đẹp nhất là để cho Nhàn. Hôm dọn nhà xong, chàng cho mời mấy người anh em ở sở đến ăn cơm rồi đánh tổ tôm.

Thịnh và Nhàn vì thế phải bận rộn suốt ngày, không còn thì giờ đâu để nghỉ nữa.

Đêm hôm ấy, vì phải thức khuya và phải tiếp khách cả ngày, Vượng ngủ được một giấc rất ngon.

Sáng hôm sau, lúc chàng đi làm về thì gặp Hải. Chàng đã toan tránh, nhưng Hải nhìn thấy gọi. Chàng buộc lòng phải dừng lại.

Tuy lúc ấy, chàng không ngậm ngùi về cái hạnh phúc mà mình đã mất, nhưng Hải cũng gọi ra ở trong trí nhớ chàng cái hình ảnh kiều diễm của Quỳ.

Hải gặp chàng, tay bắt mặt mừng:

– Trời ơi! Lâu lắm mới gặp anh. Người ta nói độ này anh khá lắm cơ mà.

– Làm nhà buôn có gì mà khá. Anh ở đâu?

– Tôi ở Lê Lợi số nhà 82. Hôm nào rồi mời anh lại chơi.

Vượng nghe Hải nói xong bỗng tái mặt. Thì ra Hải ở xế cửa nhà chàng. Chàng tưởng tượng ít lâu nữa, Quý sẽ về ở đây. Chàng luôn luôn phải nhìn thấy cái hạnh phúc của mình chuyển sang tay người khác.

Nhưng chàng xét chàng không thể đổi nhà được. Vì đổi nhà như thế, tức là mình đã hối hận những việc mình đã làm, mình còn tiếc rẻ cái hạnh phúc của mình. Trong lúc này, chàng thấy như thế tức là phạm đến cái kỷ niệm của người em yêu quý.

Ông Lý Quyết lên thăm các cháu giữa cái hôm mà Vượng nhận được thiệp của Hồ mời đi ăn cưới Quỳ.

Nếu không xảy ra việc Đạt thì có lẽ chàng không đi. Nhưng bây giờ chàng thấy mình cần phải giữ nguyên vẹn cái kỷ niệm thiêng liêng của người em yêu quý thì những sự hy sinh xưa kia mới có nghĩa.

Chàng thấy rằng lòng kẻ làm anh sẽ bị thương tổn nếu trốn tránh không dám nhìn đến sự tan vỡ những mộng tưởng của mình. Chàng phải đến, đến với một bộ mặt bình tĩnh.

Ông Lý Quyết nhìn thấy các cháu là khóc ngay. Khóc chán, ông mắng Vượng:

– Tại làm sao mãi đến bây giờ, anh mới cho tôi biết tin? Tôi biết anh là người

hiếu thảo, chứ không thì tôi có thể ngờ rằng thầy anh mất đi, bây giờ anh không cần đến chúng tôi nữa. Bác cả ồm, chứ không thì hôm nay cũng ra.

Vượng lẳng lẳng ngồi nghe chú mắng, đến khi ông Lý mắng đã chán, chàng mới cung kính đáp:

– Con đâu dám có lòng bất kính đối với chú bác, nhưng con nghĩ có báo tin cho chú bác biết thì chú bác cũng chỉ biết buồn, chứ không làm gì được. Chi bằng báo cái tin buồn chậm ngày nào hay ngày ấy.

– Tôi đành hiểu thế, nhưng đã là máu mủ thì trong khi hoạn nạn, bất cứ rằng có giúp được hay không, cũng nên ở cạnh nhau để tỏ cái tình liên lạc.

– Thừa chú, cái tình liên lạc sẵn có ở trong lòng hà tất phải tỏ ra ngoài mới

là thương yêu nhau. Chú là người rộng nghĩ, chú hiểu tình thế và việc đời không nói làm gì, nhưng bác cả được tin thì bác ấy khổ lắm. Vì nghĩ thế nên cháu cứ trùng trình. Thôi thì chú hãy xem cái phần số, cái mệnh trời đã buộc chú ấy phải thế, bây giờ chú có buồn thì cũng chẳng lấy lại được.

– Chú hiểu, chú hiểu lắm, nhưng chú vẫn trách cháu là sơ tình. Chú nói ví dụ, nếu thầy cháu còn sống thì khi việc này xảy ra, cháu có phải báo tin cho thầy cháu biết ngay không nào?

Vượng chưa kịp trả lời thì ông Lý Quyết đã lại nói:

– Tất là cháu phải báo ngay. Ấy đấy, chú trách cháu sơ tình là ở chỗ ấy.

– Điều đó thì cháu xin chịu lỗi. Nhưng thật cái chủ tâm của cháu là muốn tránh

cho chú và bác những cái buồn vô ích.

– Thôi không nói đến chuyện đó nữa, bây giờ đầu đuôi thế nào, cháu thuật kỹ cho chú rõ. Vì chú yêu cầu cháu đến hôm giỗ thầy cháu thì phải về quê làm giỗ vì bác cả có lẽ mệt không lên đây được. Như thế thì bác ấy buồn khổ lắm. Đành rằng nhiều cái hoạn nạn người ta không giúp được nhau, nhưng đứng xen vào nhau thì nó cũng được ấm lòng, mình cũng đỡ tủi.

– Vâng cháu xin hiểu, còn sự làm giỗ thầy cháu ở quê thì cháu xin vâng chú. Cháu có thể xin nghỉ được.

– Thế tôi cứ về thu xếp, rồi hôm ấy anh đưa các em về, không phải sắm sửa cái gì cả. Tôi khắc lo liệu hết.

– Chú hãy ở chơi đây với cháu ít ngày.

– Không, bác cả mệt, chứ không những lúc này chú có thể ở đây hàng tháng với các cháu cũng được.

*

Nhàn và Thịnh thấy chú lên thì mừng tíu tíu. Thịnh vốn hợp tâm tính với ông Lý Quyết nên ông yêu Thịnh hơn cả.

Thường thường, ông vẫn bảo với mọi người:

– Nó giống cái tính hoang tàng của tao, sau này thế nào cũng lại như tao bị các anh đánh khốn.

Rồi ông rầu rầu nét mặt:

– Tao chỉ biết thôi hoang tàng khi nào không còn anh đây để mà đánh nữa thôi. Xưa kia, tao thấy các anh là cứ như chuột thấy mèo. Ấy sợ thế mà tao còn

hư thế. Giá không, thì có lẽ tao đã bán cả đời rồi.

Bữa cơm hôm ấy thật là vui vẻ. Ông Lý Quyết từ khi anh mất đã thôi không uống rượu, nhưng bị các cháu nài ép, cũng uống vài chén. Nhưng đến khi Nhàn bảo:

– Chú ở đây rồi tối, anh cả cho gọi người đánh tổ tôm.

Ông vội vàng xua tay:

– Tao đã thề trước linh cữu thầy và các cháu rằng từ đây tao không đánh bạc nữa, bất cứ một thứ gì rồi. Trước kia thì các cháu chả phải mời. Tao nhớ có một lần giỗ bà, tao mải đánh bạc quên phăng đi, không về, thầy cháu vác gậy sang làng bên, đuổi tao mấy bờ ruộng, đánh nhừ tử. Ấy thế mà hôm giỗ xong, thầy các cháu ra tỉnh rồi, chú lại đánh bạc như

thường. Gớm, hồi ấy sao chú mê bạc thế! Bây giờ chú mới rõ nếu trong nhà phụ huynh không nghiêm thì con em hỏng cả. Chú mà không nhờ thầy cháu thì giờ sao được thế này. Chú chỉ hận một điều là khi thầy cháu chết đi rồi chú mới biết hối hận.

Bà Xuân Thái sau khi Nhàn đem lễ vật lên mừng, biết tin ông Lý Quyết ra, liền cho ô-tô xuống đón lên.

Ông Lý Quyết không biết một chút gì về việc xảy ra giữa bà Xuân Thái và Vượng, nên giữ một thái độ thản nhiên lắm.

Còn Vượng thì dù cố làm ra thản nhiên cũng không sao mà thản nhiên được. Bà Xuân Thái đã không gọi chàng bằng con nữa, nhưng thấy mặt chàng, bà cũng trách ngay bằng một giọng thân mật:

– Đáng lẽ những ngày vui mừng như ngày hôm nay của em, anh phải ở đây trông coi và tiếp khách giùm tôi mới là phải.

Vượng vẫn xưng hô với bà bằng con. Dù thế nào, Vượng vẫn coi bà như mẹ:

– Nếu con không phải đi làm thì thế nào con cũng đến.

– Thế mai đưa dâu, anh phải cho cô Nhân đi phù dâu nhé?

– Con chỉ sợ cô Quỳnh không bằng lòng, chứ con thì xin vâng ngay.

Hồ ngồi cạnh nói ngay:

– Thôi, đừng bắt tội cô ấy nữa, bây giờ nhà ở xa chứ có gần gũi như trước đâu.

Hồ muốn tránh cho em gái những kỷ niệm đau đớn, Vượng và Hồ đang nói

chuyện thì Quỳ đi qua. Bà Xuân Thái gọi Quỳ lại:

– Kia, con không chào cụ Lý. Đây, cháu cụ đây.

Câu nói vô tình ấy làm gọi ở lòng Vượng bao nhiêu khổ não. Thật ra thì lúc ấy chàng quên Đạt. Quỳ hôm ấy đẹp quá. Lại thêm sự cảm động về chỗ sắp về nhà chồng tô cho nàng một nét băn khoăn làm cho nàng càng thêm tình tứ. Nàng mặc một chiếc áo nhung màu cánh chả, cổ đeo một chuỗi ngọc rất to, tai và tay chói lòa những kim cương sáng trong. Nhưng Vượng nhận thấy mắt nàng còn trong sáng hơn. Nàng thấy Vượng thì hình như có vẻ bẽn lễn, nhưng nàng cũng chào, cũng trách:

– Gớm, mãi hôm nay mới thấy anh đến.

Vượng không biết trả lời làm sao, chỉ cúi đầu.

Bữa tiệc hôm ấy, thật là đủ các sơn hào hải vị, nhưng Vượng ăn chẳng thấy ngon chút nào. Luôn luôn, chàng thấy hiện ra ở các món ăn cái hình ảnh của một con người mặc áo nhung tuyết mịn, cổ trắng ngần với những tua kim cương lóng lánh.

Lúc ấy thì chàng tiếc lắm, tiếc vô ngần. Chàng tự nhủ, nếu chàng muốn thì con người ngọc ấy đã về chàng và chàng đã được hưởng bao nhiêu sự giàu sang, chứ không đến nỗi phải dè dặt từng hào tiền chợ như bây giờ.

Ở một tâm hồn như chàng, lòng tiếc không đưa đến sự oán em, nhưng chàng cũng thâm trách số phận sao lại sinh cho chàng làm con cả, để chỉ thấy những bồn

phận mà chẳng được hưởng một chút sướng thỏa nào.

Vẻ mặt rầu rầu của chàng làm cho vợ Hồ ái ngại. Sau khi tan tiệc, vợ Hồ vẫy chàng vào nhà trong. Lúc ấy Quỳ cũng có mặt ở đây. Quỳ thấy chàng thì vội lảng đi. Vợ Hồ hỏi thăm chàng về Đạt, rồi lúc chàng sắp ra liền bảo:

– Việc này là tại anh, chứ không bữa tiệc hôm nay là để cho anh.

– Thì tôi biết lắm.

– Nhưng sao anh buồn thế?

Vượng ngậm ngùi:

– Thì chị bảo không buồn làm sao được? Nhất là trong những lúc này! Nhưng thôi, chị nhắc làm gì nữa. Chẳng qua cái số kiếp của tôi nó thế.

Bà Xuân Thái giữ hai chú cháu ở lại đánh tổ tôm. Ông Lý Quyết từ chối ngay:

– Quả tình là tôi không biết đánh.

Bà Xuân Thái sững sốt:

– Ô hay, tôi thường nghe bà Phán nói ông cao lắm và hay đánh lắm cơ mà?

Ông Lý Quyết buộc lòng phải nói thật:

– Chẳng nói giấu gì bà chị, trước kia em cũng hay đánh lắm. Nhưng từ ngày bác Phán mất đi, em thề không đánh nữa.

Rồi ông kể mọi chuyện cho bà Xuân Thái nghe. Bà Xuân Thái nghe xong nhìn Vượng:

– Tôi thấy nhà cụ, anh em ở với nhau thế là một.

Ông Lý Quyết đã không đánh thì

Vượng được thoát hình phạt phải ngồi đấy. Lúc ở nhà bà Xuân Thái đi ra, chàng mới thấy trong người nhẹ nhõm.

Chàng dắt chú đi rong phố. Đến đầu Hàng Đào, ông Lý Quyết hỏi chàng:

– Sao chú nghe người ta nói bà ấy định gả cô Quỳ cho cháu cơ mà?

Vượng chưa kịp trả lời thì ông Lý Quyết đã nói:

– Hay bây giờ bà ấy thấy cháu không đồ đạc gì...

– Thừa chú không phải thế. Bà ấy cũng đã gọi gả cho cháu. Nhưng cháu không thể nhận lời được.

Ông Lý Quyết đang đi, bỗng dừng lại:

– Ô hay, tại sao thế?

Vượng không dám nói đến chuyện Quỳ đã đem lòng yêu Đạt:

– Chú bảo cháu lương ít, vừa đủ cho các em cháu sống, lấy vợ rồi thì làm thế nào?

– Trời sinh voi thì trời sinh cỏ. Với lại bà Xuân Thái nhà giàu.

– Nhưng cháu chỉ lo có sự xích mích giữa chị dâu em chồng.

– Nếu sợ thế thì không bao giờ cháu lấy vợ cả ư?

– Cháu định sau khi...

Đến đây, Vượng lú lười. Xưa kia, lúc Đạt còn ở nhà, chàng đinh ninh chờ Đạt thi rồi sẽ nghĩ đến hạnh phúc riêng mình. Nay Đạt đã đi mà Thịnh thì còn những bốn năm rưỡi nữa. Ấy là nói sự học của Thịnh trôi chảy.

– Sau khi thằng Thịnh thi ra ấy à? Biết đến đời nào. Cháu cũng phải liệu tìm xem có đám nào thì hỏi đi. Nếu có thiếu tiền cưới thì bác và chú giúp, chú bây giờ cũng đã khá rồi, chứ không đến nỗi như trước nữa. Năm nay cháu đã hai mươi chín rồi, cũng cần phải lập gia đình, chứ để lâu rồi sau này cha già con mọn, khổ lắm đấy. Con Nhàn xem có ai tử tế hỏi cũng gả nó đi.

– Vâng... vâng.

Vượng miệng nói nhưng lòng thì thấy nát ra.

– Vâng, để cháu liệu.

o

Khi giỗ xong, Vượng và Thịnh ra trước để Nhàn ở lại, vì ông cả Quý mệt. Nhàn không muốn ở lại, nhưng vì sợ anh buộc lòng phải ở.

Vượng ra đến nhà thì thẳng xe trao cho anh một phong thư của nhà dây thép mới mang lại ngày hôm qua. Bức thư gửi cho Nhàn. Vượng đã không để ý, cất lên mặt búp phê để khi Nhàn ra thì đưa cho Nhàn, nhưng đến chiều, sau khi cơm xong ra búp phê lấy tăm xỉa răng, chàng lại nhìn vào bức thư. Cũng vô tình, chàng nhìn đến những dấu đóng. Hai con dấu là dấu của nhà dây thép Hà Nội cả. Chàng sinh nghi: “Quái, bạn nào mà đã ở Hà Nội, còn phải gửi thư?” Rồi một ý tưởng rùng rợn đang chạy qua óc chàng. Chàng xem chữ viết. Tuy địa chỉ người gửi đề là mademoiselle Tâm, nhưng nét chữ cứng cáp của nét chữ đàn ông.

Chờ cho Thịnh lên gác học bài rồi, Vượng mới xé bức thư ra xem. Bức thư do nhân tình Nhàn gửi cho Nhàn.

Em Nhàn yêu quý,

Anh vừa nhận được thư nhà, nói cho biết thầy anh ốm nặng, nên anh phải về ngay. Anh phải vội vàng viết thư cho em để khi em ở quê ra, không thấy anh, em khỏi nóng ruột. Anh cần phải nói để em biết nếu chẳng may, thầy anh có mệnh hệ nào thì anh không thể theo học được nữa, vì hiện nhà anh rất nghèo, chạy được tiền gửi ra cho anh ăn học cũng đã chật vật lắm rồi.

Nhưng anh rất mong rằng việc ấy không bao giờ xảy ra để anh có thể đạt được ước nguyện mà gây một địa vị cho nó xứng đáng với sắc đẹp của em và tấm lòng em yêu anh.

Hôn em một nghìn cái

TÂM

T.B. Khi nào anh ra, anh sẽ bảo chị Nguyên đến nói với em biết để em lại.

Vượng đọc bức thư xong bỗng thấy đồ đạc trong phòng như quay tít. Thứ nhất mấy câu ở chỗ tái bút càng làm cho chàng rối loạn. Nhàn đã nhiều lần đến nhà Tâm rồi! Chàng lo giữa hai người đã xảy những việc không đẹp đẽ. Tuy chàng vẫn tin ở nét na của em chàng, nhưng xác thịt vốn yếu, mà điều đó, chàng đã có kinh nghiệm, chàng thấy lo cho tương lai của em mình.

Chàng cầm thư lên cho Thịnh xem.

Thịnh đọc xong, đập tay xuống bàn:

– Không ngờ con bé này lại hư đến thế?

Vượng vội can em:

– Chú đừng nóng nảy. Dầu sao thì sự đã rồi. Bây giờ, phải tìm cách thu xếp cho nó êm đẹp. Chú có biết Tâm là người thế nào không?

– Thì y ở đầu phố nhà ta trước. Y có quen với anh Hai. Lâu lâu có đến chơi nhà. Y học năm thứ hai trường Luật.

– Nhưng tính nết người thế nào chứ?

– Em không chơi với y, em không biết, nhưng xem cách thức anh Hai đối xử với y thì y cũng là người tử tế.

– Nếu chắc được như thế thì may ra việc này cũng không đến nỗi... Nhưng thật cũng tại anh... không biết bảo ban nó. Ấy may mà mình sớm biết. Chú nhớ hôm nào nó ra đừng có mắng mỗ gì nó cả nhé. Cứ thản nhiên như không. Chứ không thì nó xấu hổ và đau đớn mà cũng chẳng có ích gì.

Bốn hôm sau thì Nhàn ra. Vượng đối với Nhàn như không có một việc gì xảy ra. Chàng hỏi thăm bệnh tình bác, rồi giục Nhàn đi nghỉ ngơi:

– Thôi chiều em không phải đi chợ, cứ để thằng xe nó làm cơm. Chúng anh ăn gì cũng được. Em đi tàu mệt nên nghỉ cho nó lại sức.

Buổi chiều về, nét mặt bần khoản của em, chàng biết em đã không nghe lời mình, cứ đi chợ để lại Nguyên hỏi thăm tin tức của Tâm. Chàng độ chừng hai người đã gặp nhau, đã biết có một phong thư gửi cho mình, mà hiện nay Nhàn đang áy náy về số phận bức thư ấy, nhưng Nhàn chưa dám hỏi.

Lúc ấy, Vượng vừa thương em, vừa giận. Cơm xong sau khi Thịnh đã lên gác, Nhàn thừa một lúc anh vui vẻ:

– À thằng xe nói có một bức thư của một người chị em bạn gửi cho em, anh để của em đâu?

Vượng nhìn em bằng một cái nhìn nghiêm khắc, rồi đứng dậy đóng cửa. Lúc chàng quay vào thì thấy mặt Nhàn xanh nhợt và người run như cây sậy.

Thấy thế, chàng không nỡ nặng lời, chàng móc túi ném bức thư lại trước mặt Nhàn. Nhàn vò lấy bức thư, nhưng không xem, chỉ òa khóc.

Vượng để cho em khóc một lúc lâu rồi mắng:

– Mày hư thế thôi. Mày xử sự như con nhà vô giáo dục. Mày đã đem cái thanh danh của nhà ta...

Nhàn, hai tay vịn chặt lấy nhau, nước mắt nói:

– Em trót yêu người ta, nhưng em không làm điều gì phạm đến danh dự. Lạy anh tha cho em.

– Tha mày, nhưng dư luận quyết là không tha tao. Người ta sẽ nhieć tao, sau khi thầy mẹ chết đi, tao không biết dạy mày.

– Lạy anh tha cho em, em trót dại.

– Mày có biết như thế là mày tự làm hại cái đời mày không? Một khi người ta không lấy mày...

Nhàn vội vàng cãi:

– Không, người ta yêu em lắm, thế nào người ta cũng lấy em. Chờ khi thi ra, thế nào người ta cũng đến hỏi em để lấy em.

Nghe những lời nói cả quyết của em, Vượng thấy mừng mừng:

– Mày có chắc như thế không?

– Em chắc lắm. Em chắc người ta là người tử tế và trung thành với em lắm.

– Biết bao nhiêu người đàn bà chỉ vì đại đột chắc như thế mà thành ra điêu đứng cả một đời.

– Không, anh có thể tin Tâm không phải thế.

Vượng lặng im một lát:

– Thế người ta đã ở quê ra chưa?

Nhàn se sẽ nói:

– Ra rồi.

– Mà gặp y chiều hôm nay có phải không?

Nhàn lặng im. Vượng trầm ngâm một lát:

– Có một cách rất thần diệu để xét người ta có thật tử tế với mày không.

–????

– Mà y viết cho y một bức thư nói rằng tao đã biết rồi. Và bảo y lại đây.

Một nét mừng vụt hiện trong đôi mắt còn đẫm lệ:

– Em vì sợ anh, nên không dám... Em viết thư bảo lại thì lại ngay. Tâm chơi với anh Hai, Tâm biết anh, Tâm vẫn kính trọng anh lắm.

– Nếu thế viết đi, mai gửi.

– Chẳng cần mai, em viết thư cho thằng xe đem lại thì Tâm lại ngay. Chính Tâm nhiều lần khuyên em nên thú thật với anh, và xin anh thành toàn cho đôi lứa của chúng em, nhưng vì em sợ anh, nên em không dám nói vì độ này, em thấy anh buồn.

– Mà y nên biết vì mà y mà tao thành ra buồn thêm. Ừ thôi, có phải thế thì viết thư đi.

Nhàn lên gác viết một phong thư đem xuống đưa cho Vượng xem.

Anh Tâm yêu quý,

Anh cả em đã biết cả mọi chuyện rồi. Nếu có phải anh yêu em bằng một mối tình đẹp đẽ và thiêng liêng như em yêu anh thì anh lại ngay mà nói với anh cả em. Anh cả em thương em không bờ bến, quyết thế nào cũng ưng thuận cuộc nhân duyên của chúng ta.

Anh theo thẳng xe lại ngay dừng để cho anh em phải chờ.

Người vợ chưa cưới của anh

NHÀN

Vượng dán bức thư, gọi thẳng xe, dặn số nhà:

– Mày đem xe đi đưa thư cho ông ấy, rồi chờ kéo ông ấy xuống đây.

Khi thẳng xe đi rồi, Vượng bảo em:

– Dù thế nào, tao cũng cấm mày từ nay không được... gặp người ta nữa, hay chỉ gặp ở nhà này. Mày có hứa với tao như thế thì tao mới có thể tha cho mày được.

– Em xin hứa.

– Nhưng mày phải giữ lời hứa.

– Em xin thề.

– Mày nên nhớ, con nhà tử tế mà hện hò như thế thì mang tiếng cha anh, và lại rất hại cho mày nữa. Người đàn ông họ có thể thấy mình dễ dãi mà coi thường, coi khinh...

Nhàn cãi:

– Không, Tâm quyết không nghĩ thế.

– Thế mày biết y từ bao giờ?

– Từ năm ngoái.

Vượng lắc đầu:

– Thế thì khá thật. Lên gọi anh Ba xuống đây.

Thấy Thịnh, Vượng bảo ngay:

– Bây giờ sự đã lỡ như thế, anh tính chỉ còn một cách là gả nó cho người ta, chú nghĩ thế nào?

Thịnh nhìn Nhàn:

– Anh tính như thế thì phải lắm rồi. Nhưng chỉ sợ người ta không thèm lấy nó nữa thôi.

Nhàn phản đối ngay:

– Đâu có sự như thế. Hai anh xem, Tâm đến ngay bây giờ. Và hai anh bảo thế nào Tâm cũng nghe.

Vượng quay sang Thịnh:

– Nếu thật như lời nó nói thì người ta đến. Và nếu người ta bằng lòng, anh sẽ cho cưới ngay.

– Nhưng thưa anh, nhà Tâm nghèo lắm, Tâm không có tiền cưới ngay đâu.

– Cô đừng lo, miễn là người ta thật thương yêu cô thì sẽ có tiền. Chốc nữa, nếu người ta đến đây, cô chú cứ ở trong này, bao giờ tôi cho gọi hãy ra.

o

Tám giờ hai mươi thì Tâm đến. Tâm còn rụt rè chưa dám vào thì Vượng đã chạy ra, bắt tay. Rồi bảo thẳng xe pha nước. Tâm rụt rè mãi mới nói:

– Tôi biết ông cho gọi, tôi lại ngay... tôi... nhưng xin ông... chúng tôi... trót... chúng tôi thật là... không phải xin tha...

– Tuổi trẻ thường mắc vào những tội lỗi mà người ta có thể tha thứ. Tôi đã tha thứ cho cậu rồi.

Mặt Tâm đang lo lắng bỗng tươi lên:

– Thế thì tôi được đội ơn ông nhiều quá.

– Nhưng cũng có chỗ tôi không hiểu tại sao cậu đã yêu nó, mà lại không nói với tôi?

– Tôi chưa dám.

Nhìn diện mạo của Tâm, Vượng đã bằng lòng. Nghe lời nói của Tâm, Vượng biết Tâm thành thực yêu em mình. Bao nhiêu điều lo lắng của chàng biến đi để nhường chỗ cho một nguồn vui. Vượng cười:

– Khi người ta đã thật yêu, người ta cần phải đủ nghị lực để tránh cho người

mình yêu những điều có thể dị hại, thế mới là người phải chắng. Cậu phải về bảo với cụ ông lên đây. Rồi liệu mà thu xếp, như thế mới là cậu thương em tôi và chuộc lại những điều không phải đối với chúng tôi.

Tâm vội vàng nói ngay:

– Thầy tôi hiện nay mới mệt khỏi, không thể lên được. Nhưng mẹ tôi có thể lên.

– Trong hai người, một người lên cũng được. Sự hôn nhân phải có cha mẹ...

– Vâng, tôi đã hiểu. Và ông có thể tin tôi yêu bằng một môi tình chân chính. Việc này, tôi cũng đã nói chuyện với thầy mẹ tôi, thầy tôi bảo tùy tôi. Ông không tin ông hỏi Nhân xem chính tôi đã nói với Nhân cần phải thưa với ông, nhưng

có lẽ vì Nhân sợ ông nên cứ dửng dăng mãi.

– Không, nó đã có nói với tôi, vì thế tôi mới cho mời cậu lại. Hể ông bà một người lên đây hỏi thì tôi cho cậu lo ngay.

Tâm ngập ngừng một lát:

– Ông đã có lòng thương tôi như thế, thì tôi cũng đã như là em ông rồi. Tôi tưởng rằng chẳng xấu hổ gì mà nói thật với ông. Nhà tôi nghèo lắm. Xin ông hoãn cho đến khi tôi thi ra.

– Nếu đăng thẳng ra thì chờ, khi thi ra cũng được. Nhưng cậu với nó đã biết nhau... ngoài vòng lễ nghĩa...

Tâm gơ tay:

– Tôi thề với ông chúng tôi không làm điều gì...

– Tôi hiểu thế cho nên tôi mới quý cậu, nhưng dù sao cũng đã có nhiều người biết, cậu cần chuộc cái tiếng cho chúng tôi và nhất là cho nó. Tôi không lấy gì đâu mà.

– Ông thương tôi nghèo, không lấy gì, nhưng cũng phải lo sở phí mời họ, mời làng. Tôi thú thật với ông thầy tôi lương hưu trí, một tháng có hơn ba chục, đã phải gửi ra cho tôi mười tám đồng. Nhà tôi túng lắm.

Vượng xích ghé lại gần:

– Bây giờ, chúng ta coi như anh em, và cậu đừng nên có những sự ty hiềm. Nếu có phải tiền sở phí cậu không lo được thì tôi sẽ giúp cậu. Tôi giúp cậu cũng như giúp em tôi.

Tâm chưa kịp từ chối thì Vượng đã lại nói tiếp:

– Đã gọi là tình thân thì cậu đừng nên tự ái, nó chỉ làm cho giảm sự thân mật mà thôi. Cậu nên bằng lòng đi. Như thế mới là cậu yêu em tôi và quý tôi. Tôi lấy danh dự mà thề rằng nếu cậu không ưng thuận thì tôi rất buồn, và tôi có thể ngờ rằng cậu yêu nó không đến một cái độ quá mạnh như lòng tôi tưởng.

– Vâng, ông đã nói như thế thì tôi xin vâng. Tôi được đội ơn không biết chừng nào.

Vượng vỗ lên vai Tâm:

– Đã là anh em một nhà, sao lại nói đến ơn với huệ. Thế bao giờ cậu định viết thư về nhà?

– Không cần phải viết, đến chiều thứ bảy này, tôi về đón mẹ tôi lên. Quê tôi ở Văn Điển, gần đây.

– Thế thì hay lắm. À cụ ông mệt thế nào?

– Thầy tôi bệnh già. Bị cảm, tưởng nguy, nhưng bây giờ đã khỏi rồi, chỉ còn yếu thôi.

– Đây là nguyên nhân giục chúng ta phải thu xếp cho mau. Các cụ nhiều tuổi, trở trời trái nắng. Bây giờ cậu tính bao giờ thì cưới?

– Tất cả là do em. – Tâm mừng rỡ – Em muốn bao giờ là nên bấy giờ. Thầy mẹ em chiều em lắm.

– Một người như chú chiều là phải, nhưng tôi hỏi thực chú điều này nhé. Ông bà có thể chiều chú đến cái độ để cho nó ở ngoài này với chú không?

– Có thể lắm, bởi vì em là con thứ hai. Ở nhà mọi việc đã có chị cả em trông nom. Nhưng ở ngoài này thì...

– Chú đừng lo, chú ở đây với tôi. Nếu như thế thì chúng tôi đây là người được chịu ơn chú, vì chú nên biết, chúng tôi mà bị xa nó chúng tôi khổ sở lắm nhé.

Vượng vừa nói, vừa lên tiếng gọi Nhàn. Nhàn bước ra, Vượng tùm tùm cười kháo lên đầu em:

– Và tuy rằng nó yêu chú lắm, nhưng nó xa chúng tôi thì nó cũng nhớ lắm nhé. Hạnh phúc của nó chỉ hoàn toàn khi nào được ở gần cả anh và chồng. Chắc chú cũng muốn cho nó được sung sướng?

Tâm đưa mắt liếc Nhàn:

– Thì em còn cầu mong gì hơn.

– À, nhưng còn điều này. Chủ nhật này cụ bà ra, đến chủ nhật sau thì chú phải về quê tôi, tôi còn ông chú và ông bác.

– Vâng, em xin về. Chính phép phải như thế.

*

Vượng tiếp bà Ký như một người mẹ hiền, giữ cả hai mẹ con lại ăn cơm. Thấy bà Ký Viêm hiền lành, Vượng mừng thầm cho em gặp được người mẹ chồng phúc hậu.

Sau những câu chuyện mà tình thế bắt buộc phải có, bà Ký bảo với Vượng:

– Cháu đã về nói hết các chuyện với tôi. Thôi thì ông đã thương cháu thì ông bằng lòng thế nào, vợ chồng tôi cũng xin theo. Cưới xong cho ra cả ở ngoài này cũng được.

– Đáng lý ra thì cô nó phải ở nhà hầu hạ hai cụ, nhưng tôi nghe chú ấy nói nhà đã có bà cả. Gia dĩ chẳng dám nói giấu cụ, anh em chúng tôi mồ côi, tôi lại chưa

vợ, mọi việc trong nhà vẫn nó trông coi. Nếu cô nó không có đây thì thật chúng tôi không còn biết xoay xở ra sao. Thôi thì cụ thương chúng tôi và thương cô nó. Cụ về thưa với cụ ông thế cho.

– Được mà, ông nhà tôi còn yếu, khi nào mạnh xin ra đây. Ông nó cũng như tôi thôi, ông có thể chắc rằng không có điều gì trở ngại. Có một điều chúng tôi cần phải thưa với ông là nhà của tôi thì nghèo, xin ông cứ tiếp diệp đi cho...

– Vâng, vâng, điều đó tôi cũng đã nói với chú ấy. Thôi thì miễn cho thành vợ thành chồng, thế là vui vẻ rồi. Cụ có thể tin rằng chúng tôi quý chú ấy thì mọi điều chúng tôi sẽ thu xếp cho êm đẹp. Người ta miễn là có lòng ở với nhau. Tháng sau thì thế nào chúng tôi cũng xin về thăm cụ ông.

– Thôi để ông cháu khỏi rồi ông cháu sẽ ra. Ông cháu cũng sắp khỏi. Để rồi ông cháu ra đây mọi việc ông bàn với ông cháu. Nhà chúng tôi chỉ mong có dâu hiền. Và sao cho con được vui vẻ, thế thôi. Vợ chồng tôi không như người ta, chỉ kiếm điều mà hoạnh hộc con cái đâu.

*

Từ chiều hôm trước, Vượng đã sai Nhàn đi mua quà bánh để cho Tâm đem về quê. Mọi cái chàng đã chu liệu cả. Vì biết nhà Tâm nghèo lắm, chàng không để cho Tâm phải tốn phí một chút nào.

Trước Tâm vì yêu Nhàn mà quý chàng, nhưng sau gần chàng, Tâm lại vì tính nết của chàng mà quý chàng. Tâm đối với chàng như Thịnh đối với chàng, kính mến như một người anh. Mà bây giờ thì chàng tự coi là một bốn phận phải

trông nom cho Tâm.

Chàng đã viết thư cho chú và bác biết trước, vì thế khi hai người đến nơi thì mọi người đã chờ ở đây. Ông Lý Quyết trông thấy Tâm mặt mũi khôi ngô và nghe nói học ở trường luật thì bằng lòng ngay.

– Thôi bây giờ thầy anh mất đi thì mọi việc ở anh cả. Giá như người anh khác thì chú còn có chỗ phải nói nhưng anh đối với các em như thế thì chú chả còn phải nói gì nữa. Hôm nào cưới, viết giấy về thì tất cả mọi người ở đây kéo ra giúp anh, thế thôi.

Sau khi những sự thù tạc mà lễ phép bắt buộc phải có đã xong rồi, Vượng mời chú, bác xuống nhà ngang kể cái tình cảnh của Tâm cho mọi người, rồi kết luận:

– Thôi thì bác và chú thương cháu. Nay nó nghèo, con phải đùm bọc lấy nó. Thầy con có để cho chúng con mấy mẫu ruộng, cái kỷ phần của chú Ba thì để lại cho chú ấy, còn thì nhờ bác và chú bán giùm đi cho để lấy tiền cho chúng nó. Chú Hai nếu chú ấy mà có ở nhà thì quyết chú ấy cũng bằng lòng như thế. Miễn sao cho êm ấm trong lúc này, rồi sau nhờ trời chúng con khá thì chúng con lại tậu.

Ông Lý Quyết nói ngay:

– Ruộng này là ruộng của anh, anh có quyền bán, hưởng hồ anh lại bán để cho em thì còn ai nói gì được nữa. Được rồi, để chú bán, rồi năm mười bữa, chú sẽ mang tiền ra cho. Anh ở như thế thì còn gì bằng. Thầy anh ở dưới âm tât cũng rất vui lòng về sự anh bán ruộng này. Bán rồi lại tậu, mà chẳng tậu được nữa cũng

thôi, miễn sao cho trong nhà anh em vui vẻ cả. Người này chú coi bộ cũng khá, quyết là họ không phụ cái ơn của anh đâu.

— Đó là vì lòng thương em nó xui giục, chứ cháu có cần gì đến chỗ họ phải trả ân, trả nghĩa cháu đâu.

8

Một tháng sau thì cưới. Vượng làm rất trọng thể, mời tất cả bè bạn. Hôm ấy, vợ chồng Hồ cũng về, và vợ chồng Hải cũng đến.

Vượng đã đành lòng với sự hy sinh của mình khi thấy Quỳ cũng đã không đau đớn mấy nữa. Quỳ trang sức thuần kim cương, át tất cả mọi người vì sự sang trọng và sắc đẹp. Bà Xuân Thái cũng xuống. Tuy bà đối với Vượng rất là sốt sắng, nhưng Vượng cũng nhận thấy

trong sự sốt sắng ấy là cả một cố gắng và Vượng có cái cảm tưởng rằng bà vui thích về chỗ đã chọn được một người rể sang trọng. Chồng Quỳ đã sắp được bổ tri huyện, mọi người đã bắt đầu gọi Hải bằng quan lớn, và gọi Quỳ bằng bà lớn.

Cái khổ tâm nhất của Vượng là nhận thấy tấm lòng yêu của người đàn bà không được bền bỉ. Ừ thì nàng không yêu chàng đã đành, nhưng nàng đã yêu Đạt. Chàng không nhận thấy ở trên mặt nàng một dấu vết gì tỏ rằng nàng còn nhớ đến người thuở trước. Trong ngôn ngữ, không có một câu nào để nhắc nhở đến người cũ. Chàng tự nhủ: «Thì ra ở đời chỉ có cái tình máu mủ là có thể chắc thoi».

Trước hôm cưới mười ngày, chàng đưa cho Tâm bốn trăm đồng:

– Chú cầm lấy mà lo liệu. Chú cứ coi anh là anh ruột lo cưới vợ cho chú, chứ chú đừng có nghĩ chú là em rể nữa.

– Nhưng nhiều quá. Chỉ hai trăm là đủ thôi.

– Không, chú cứ cầm cả lấy. Để cho rộng rãi. Chú cần phải mời họ hàng làng nước và bè bạn. Đời người chỉ có một lần.

Số tiền bán ruộng được nghìn sáu. Vượng không giữ một xu. Còn một nghìn hai, Vượng cho cả em. Nhàn không nhận.

– Anh cho hết em, sau này anh lấy gì...

– Cô đừng nói thế. Nếu cô không cầm thì anh sẽ giận cô. Sau này, anh nhờ trời còn làm ăn được, lo gì không có tiền. Mai đây, chú Ba đổ đát, thì rồi thiếu gì. Cô nhà chồng nghèo, cần phải lo liệu,

cô cứ cầm lấy. Dù nhà chồng cô tử tế không quý cô vì đồng tiền của cô, nhưng khi mình mới về, đối với họ hàng, mình rộng rãi một chút thì họ dễ yêu và dễ quý mình hơn. Vả lại, cô bây giờ đã có chồng, cần phải có đồng ra, đồng vào, chứ anh thì cần gì đến tiền. Thầy mẹ mất đi, như thế này là cô cũng đã thiệt thòi lắm rồi, giá thầy mẹ còn sống...

– Thì thầy mẹ cũng đến làm cho em những điều mà anh đã làm cho em thôi.

Nhàn nói xong cảm động khóc rung rức. Vượng cũng ướm nước mắt, nhưng chàng cố khôì hài:

– Thôi, gần đến ngày cưới rồi, đừng có khóc, nín đi, khóc xấu đi, chú ấy lại chê đấy.

Cưới xong bốn hôm thì vợ chồng Tâm ở nhà quê cùng lên. Vượng không bằng lòng:

– Anh đã bảo cô ở nhà một tháng cơ mà.

Tâm đỡ lời cho vợ:

– Nhà em định ở nhà một tháng, nhưng thầy mẹ em cứ nhất định bắt phải lên hôm nay, vì thầy mẹ em biết anh ở ngoài này không có ai trông coi cơm nước.

– À nếu thế thì lại khác.

– Thầy mẹ em chỉ ngại một điều chúng em cùng ở đây thì làm tốn phí và phiền cho anh.

Vượng cười:

– Chú học những câu nói sáo từ bao giờ đấy? Hay chú mới học được từ khi

lấy vợ? Nếu thế thì không là một điềm lành. Chú phải biết thế này là anh được thêm một người em, nhà cửa vẫn như thế, chẳng có gì thay đổi cả. Mà anh lại có cái khoan khoái rằng anh đã làm cho một người em gái được sung sướng.

Vượng đưa hai vợ chồng mới lên gian phòng của Nhàn khi trước:

– Đây vẫn y nguyên, thêm cái hạnh phúc yêu đương ở trong này. Và chú làm thế nào sang năm, có một cái giường nhỏ tí tẹo kê cạnh cái giường lớn kia thì ấy là chú làm phiền anh một chách... lăm lăm đấy.

Quay lại nhìn Thịnh đứng sau:

– Phải thế không chú Ba?

– Chính thế.

– Và nếu lại là đứa con trai nữa thì chà chà, anh sẽ là người sung sướng nhất ở trên đời.

Trong nhà không có gì thay đổi, Vượng đi làm cuối tháng lương vẫn đưa cả cho em gái. Có một điều là trước kia, cứ tuần lễ Vượng lại nhìn đến quyển sổ chi tiêu, nhưng từ đây thì Vượng không nhìn đến nữa.

Vượng thường thường dặn nhỏ em gái:

– Chú ấy cần gì, cô cứ lấy tiền mà sắm cho chú ấy. Cô cứ coi như là đối với chú Ba vậy. Tiền nhà vẫn gửi ra cho chú ấy thì bảo thôi đi, anh xem gia đình chú ấy cũng túng lắm đấy.

Vượng chỉ e một điều Thịnh nóng tính, trong anh em có điều gì xích mích, cho nên Vượng thường dặn em:

– Nó nghèo nó đến ở với mình, mình cần phải nhường nhịn, không tủi nó. Nó tủi tức là em mình tủi. Mình có thương nó thì nó mới thương em mình, chú nghe chưa?

Thấy anh cứ đưa đón dặn mình, một hôm Thịnh phát gắt:

– Em biết rồi, anh cứ phải dặn mãi, anh coi em là một thằng anh không biết thương em hay sao?

Vượng cười:

– Những sự cẩn thận không bao giờ thừa khi người ta cần phải có để bảo vệ hạnh phúc của một người em út, là khi người em út ấy lại là một người em gái. Chú không nhớ hồi còn mồ ma thầy, thầy thường bảo: «Những sự xích mích xảy ra trong kẻ thân thích nó như những vết rạn của cái chai, cứ một ngày một rộng,

một to thêm. Muốn cho không có những vết rạn ấy thì phải cố tránh làm sao cho không có những sự xích mích». Lời thầy nói đúng lắm, vì thế cho nên, anh mới cần phải dặn chú kỹ như thế.

Vượng xét thấy cảnh vợ chồng trẻ không thể sống một cuộc đời như mình, phải cần có những cuộc vui, cho nên chủ nhật nào, chàng cũng đến đánh tổ tôm ở nhà một người bạn. Trước khi đi, chàng thường bảo các em:

– Một khi người ta đã làm việc chăm chỉ trong sáu ngày thì ngày chủ nhật người ta có quyền được tiêu khiển và cũng cần phải tiêu khiển nữa. Sự giải trí cần cho đời người cũng như sự làm việc. Các cô chú có muốn đi ciné hay đi đâu thì cứ đi, nghe không.

Người đàn bà dù thương yêu anh đến đâu thì lòng thương yêu ấy cũng không

bằng lòng thương yêu chồng, lẽ trời sinh như thế. Phải có một tấm lòng rộng hiểu thì mới biết tha thứ cho người đàn bà về chỗ đó.

Nhàn dù sao cũng chỉ là một người đàn bà, vì thế nàng có nhiều cử chỉ làm cho Thịnh không bằng lòng. Nhiều khi Thịnh về chậm, Nhàn chỉ để phần cơm, chứ không chờ để sẵn sóc như đối với chồng. Tuy đối với các anh, nàng vẫn chăm chút, nhưng cái quần cái áo của chồng thì vẫn được chăm chút hơn.

Tuy Thịnh không bao giờ nói ra, nhưng Vượng thoáng nhìn mặt em thì cũng biết rõ tư tưởng của em. Một hôm có việc bận, tám giờ khuya Thịnh mới về. Chỉ có mâm cơm để ở bàn, chứ Nhàn không có đây. Không biết Nhàn có biết anh về không, nhưng Nhàn không thấy xuống nữa. Thịnh cau mày khi thấy bát

canh nguội. Thịnh quát thẳng xe bắt nó đi hâm, cố ý là để cho Nhân nghe tiếng.

Vượng biết thế, chàng bèn thừa dịp ấy tìm cách để chỉ dẫn cái đạo làm anh cho Thịnh. Chàng chờ Thịnh ăn xong, rồi sai thẳng bếp đi gọi hàng chè sen. Thịnh tuy tức, nhưng theo thói quen, Thịnh bảo thẳng xe:

– Ấy, lên gác gọi cô chú xuống ăn chè.

Vượng vội gạt đi:

– Thôi cứ mua để phần cho cô chú ấy thôi. Lúc này là lúc vợ chồng nó đang hủ hí với nhau. Vì bát chè sen mà làm rộn chúng nó không nên. Tôi cứ tưởng tượng ai làm rối hạnh phúc của chúng nó thì tôi thấy như người ta làm rối sự hạnh phúc của tôi, tôi thấy khổ lắm.

Thịnh nhìn anh, hiểu ý. Từ đây Thịnh không gắt gỏng một khi Nhàn vì quán quýt với chồng không thể sẵn sóc đến mình nữa.

o

Chàng không muốn, nhưng nước mắt cứ ứa ra, chảy xuống hai gò má. Chàng đã bỏ lỡ bao nhiêu cơ hội. Năm nay, chàng đã ngoài ba mươi rồi, mà tương lai vẫn còn cứ tối đen như mực.

Về đến nhà, các em đã đứng chờ chàng ở trước cửa. Nhàn thoáng thấy chàng, vội vã chạy ra:

– Đồ cả rồi anh ơi!

Bao nhiêu đau đớn, buồn bực của chàng bỗng trút sạch đi như được ảnh hưởng một phép màu của một nàng tiên. Chàng bế con Nga:

– Thế à?

Rồi chàng hôn nó chùn chụt. Hôn chán, chàng giơ tay bắt tay hai em:

– Mes félicitation! (Những lời khen ngợi của chúng tôi.)

À, hôm nay thì phải nghỉ, chúng ta đi chơi. A, tôi chán cái cảnh đi làm nhà buôn rồi.

Nhàn đỡ lấy con:

– Bác chán thì sau này bác lên ở với Nga, Nga sẽ nuôi bác, bác chẳng phải đi làm gì nữa.

Vượng cười tí:

– Có lẽ thế. Bác Nga sợ đi làm rồi.

Vượng bảo Nhàn đưa tiền cho thằng xe đi mua rượu bia, và thuốc lá. Hôm ấy, chàng uống rượu, hút thuốc lá sung

sướng như một người điên. Chàng hôn Nga, hôn Thịnh, hôn Nhân, hôn cả Tâm nữa.

Luôn luôn, chàng bảo Nhân:

– Tiếc rằng thầy mẹ không còn sống, chứ còn thầy thì phải biết. Hôm nay, thầy sẽ uống rượu say túy lúy. À, bà Huyện, bà nhớ sắm sửa cái gì để chủ nhật này, chúng ta về quê lễ nhà thờ, và cáo với gia tiên. Ha ha, ngồi đây, anh đã trông thấy cái nét mặt dương oai của chú Lý. Bây giờ mà người làng ai lão cái gì, chú Lý quát thì phải biết.

*

Hai tháng sau thì Tâm và Thịnh có giấy được bổ.

Trong nhà không bao giờ có thừa tiền mà hai người thì phải có hành trang và quần áo cho nó xứng với địa vị của mình.

Một quan huyện không thể ăn mặc lôi thôi và đến ở trọ nhà bạn như một cậu học trò.

Vượng nghĩ đến điều đó đã từ lâu, từ ngày hai người đỗ. Chàng thấy cần phải xoay một món tiền cho hai người.

Có một chỗ mà chàng chắc chắn, có thể vay trong trường hợp này là bà Xuân Thái thì chàng đã không thể đến, chàng không còn mặt mũi nào mà đến nữa. Nhưng không đến đây thì đến đâu?

Chàng băng khuâng nghĩ đến bà phán Hữu. Giá trước kia, chàng lấy bà phán Hữu, có phải những lúc này...

Bà phán Hữu bây giờ đã lấy một ông Hàn góa vợ. Ông Hàn làm thầu khoán mà bà Hàn thì vẫn cho vay mượn ở sở như trước kia. Từ ngày Vượng làm cho bà phạt ý, bà vẫn nhìn Vượng bằng con mắt

khó chịu, Vượng nhớ rằng hôm đi lấy chồng, bà có mời cả sở đến, duy Vượng là không đến.

Bây giờ lại hỏi vay bà thì ngưng ngừng biết bao! Nhưng biết làm thế nào?

Buổi chiều hôm ấy, sau khi thấy Nhân bán khoản về chỗ không có tiền đâu để sắm sửa cho Thịnh, và sau khi nghe Tâm đề nghị đem bán vòng hột của vợ, Vượng bảo:

– Bây giờ cô ấy cần phải sang trọng hơn trước, không thể bán được. Thôi để tôi liệu xoay, rồi các chú gửi về trả người ta sau.

Thịnh mừng rỡ:

– Ô, nếu thế thì may lắm. Em cũng phải cần vài ba trăm để sắm sửa, chứ bây giờ không thể lôi thôi thế này được, sợ người ta khinh.

Tám giờ hôm ấy, Vượng đến nhà bà phán Hữu. Ngày nay, bà đã ở một tòa nhà tây lộng lẫy trên đường Quan Thánh.

Vượng đưa danh thiếp và ngồi chờ tám trống canh mới thấy bà xuống. Bà xuống, lê đôi dép Nhật Bản lẹp kẹp. Nhìn thấy Vượng, bà hỏi ngay bằng một giọng xỏ xiên:

– Ông ký đến có việc gì đây?

Vượng chưa kịp trả lời thì bà đã lại nói:

– Tiếc quá, hôm nay ông Hàn nhà tôi lại đi vắng.

Rồi bà gọi pha nước, gọi lấy rượu, gọi mở quạt như muốn đem sự giàu sang để trả thù sự lạnh nhạt của Vượng xưa kia.

Vượng cũng biết thế, và chính Vượng

đến đây cũng là đề cho bà trả thù. Vượng ngồi yên đề cho bà khoe khoang, rồi sau khi thấy bà đã hả, Vượng mới bảo:

– Tôi đến đây nhờ bà chị một việc, nhưng nếu bà chị thấy có... lòng muốn giúp tôi thì tôi mới nói.

Bà Hàn đắc chí, toét miệng cười:

– Tôi thì bao giờ chả có bụng, chỉ có ông... Nhưng ông cũng phải cho tôi biết việc gì đã chứ?

Sau khi nói câu ấy, bà hình như thấy rằng mình đã dễ dãi và chóng quên thù xưa đối với Vượng, bà lại nói:

– Nhưng ông nên nhớ: bây giờ tôi không có quyền như xưa, mọi việc bây giờ đều ở nhà tôi.

Vượng tuy thương em, nhưng lúc ấy chàng đã thấy bức lắm rồi:

– Vâng, nếu bà nói thế thì thôi, tôi chả cần nói nữa.

Chàng nói xong toan đứng dậy thì bà Hàn đã đổi giọng nói ngay:

– Thì ông hãy cứ nói đi. Tôi nói thế thôi, chứ quyền thì cũng tùy từng cái.

– Chẳng nói giấu gì bà chị, tôi có hai chú nó mới đỗ tri huyện, nay vừa được giấy gọi bổ, tôi cần năm trăm bạc để các chú ấy sắm sửa. Nếu bà chị bằng lòng cho tôi vay thì bà chị lấy lãi bao nhiêu tôi cũng xin trả. Và làm giấy cho bà chị cẩn thận.

Tuy tức với Vượng, nhưng bà vẫn không thể không quý Vượng:

– Tưởng việc gì, chứ việc ấy thì được, chả phải làm giấy. Dù thế nào, tôi cũng vẫn tin ông là người đứng đắn.

Các em đi rồi, Vượng thuê một căn nhà nhỏ ở phố Chùa Vua, một tháng chỉ có bảy đồng. Xe nhà chàng cũng cho em gái, các đồ đạc sang trọng, chàng cho Thịnh. Chàng thuê một thằng nhỏ, và tậu một cái xe đạp xoàng.

Sự ăn tiêu của chàng không mấy tốn, chỉ hơn ba chục đủ rồi, chàng đã thấy không cần phải chịu những sự nhục nhằn gây ra bởi một ông chủ bất công nữa. Chàng chỉ chờ một cơ hội là nói trắng cùng kẻ áp bách mình những tư tưởng của mình đối với y, rồi mở cửa đi ra. Nhưng cơ hội ấy chưa đến, vì ông chủ có việc phải đi vắng xa ba tháng.

Chàng tự nhủ:

– Thôi, hãy chờ khi y về.

Mấy ngày đầu, không có các em thì Vượng buồn lắm. Lúc tiễn các em ra ga, chàng đã căn dặn phải viết thư về luôn. Trong ba tuần lễ đầu, Thịnh và Nhân đều giữ lời hứa, cứ cách một ngày lại viết cho chàng một bức thư. Cuộc đời của Vượng bây giờ cơ hồ như chỉ thấy vui khi nào được đọc những bức thư ấy thôi.

Chàng đã quen đem đặt lễ sống vào các em, nay các em đã không cần chàng nữa, chàng thấy như thiếu thốn làm sao. Những bức thư ấy, chàng đọc rất kỹ, như người ta đọc một đoạn văn hay, rồi xếp thành thứ tự cất đi tử tế. Chàng cũng viết thư cho các em. Những bức thư đầu cũng dài như thư của các em chàng viết cho chàng, nhưng nó cứ ngắn dần, vì chàng thấy lâu dần chẳng có gì để nói nữa. Các em chàng cũng thế. Sự sống cũng như lửa nó sẽ tắt đi khi nào không còn gì để cháy. Nó luôn luôn cần đến những lễ

sống mới đề họa thành những điệu nhạc mới.

Thư của các em chàng thừa dần, vì cảnh đời mới của họ đã cuốn hút mất nhiều thì giờ của họ.

Những ngày đầu, Vượng khổ lắm; chàng viết thư trách, nhưng trách mãi cũng đến thế, lâu dần chàng cũng đã quen đi.

Xưa kia, những buổi tối, chàng sống với các em, sao thấy nó chóng thế, mà bây giờ thì sao dài thế! Xưa kia, mỗi khi về nhà, chàng thấy bao nhiêu công việc phải làm, bây giờ thì bới mãi, chẳng thấy công việc gì.

Những buổi tối và những ngày chủ nhật, chàng thấy dài đằng đằng. Hết quay ra, lại quay vào, chẳng biết làm gì.

Đồng tiền bây giờ dư dật, nhưng chàng cảm thấy tiếc những ngày túng thiếu thuở xưa. Thuốc lá bây giờ chàng hút hết điều này đến điều khác, khiến cho anh em trong sở đều phải bảo: «Ông không bao giờ ngót khói ở trong mồm». Tuy thế, thuốc lá cũng không đem lại thỏa thích cho chàng như ngày trước.

Mà những hội tổ tôm đánh không lo thuê cũng không làm cho chàng hồi hộp nữa. Lại quái một điều, chàng đã không sợ thua thì lại cứ được luôn, được nhiều canh to lắm. Giá trước kia mà chàng được như thế này thì sung sướng biết mấy!

Đã nhiều lần, Thịnh và Nhân viết thư mời chàng xuống chơi, nhưng chàng cứ nghĩ: «Chà, chúng nó chưa thu xếp nhà cửa xong, đến chơi thì chỉ làm chúng nó mất thì giờ», nên chàng cứ hẹn lần.

Hôm nay là vì nhớ quá, chàng viết thư cho Nhàn, hẹn tuần này xuống chơi, và tuần sau thì xuống Thịnh. Trong thư, chàng căn dặn hai người cần dùng mua gì thì chàng sẽ mua đem xuống cho. Hai người đều viết thư về dặn mua nhiều thứ lắm.

*

Vượng lóc sộc mấy cái bồ và một đồng gói ở xe lửa bước xuống, thì đã thấy vợ chồng Nhàn đứng đón ở ga. Không thấy Nga, chàng hỏi ngay:

– Cháu đâu?

– Cháu mệt, nên không dám cho cháu đi máy.

– Ô, thế thì có lẽ tôi chọn làm ngày hôm nay để xuống cô chú...

Nhàn tươi cười:

– Anh cứ nghĩ lần thân. Ngày nào anh xuống chơi với chúng em đều cũng là những ngày đẹp đẽ cả.

Bữa cơm hôm ấy, Tâm có mời mấy người bạn đồng sự của mình đến ăn cơm.

Trước họ còn sốt sắng đối với Vượng, nhưng sau hỏi ra thấy Vượng chỉ là một thư ký nhà buôn, họ đều lãnh đạm. Về lãnh đạm ấy, Vượng cảm thấy. Chàng cảm thấy cái tính nét hiền lành và thực thà của chàng không thích hợp...

... Người ta làm khó chịu cho chàng, và chàng cũng làm khó chịu cho người ta nữa. Vì thế, cho nên Tâm đề nghị đánh tổ tôm, chàng nhất định từ chối, lấy cớ rằng buổi chiều đã phải đi tàu, không còn bao nhiêu thì giờ.

Tuy nói rằng xuống chơi với em để chuyện trò cho hả, nhưng vì Nhàn có

nhieu bạn đến thăm, thành thử cứ tíu tít chẳng nói được chuyện gì với anh.

Cơm xong, Tâm đưa chàng đi tỉnh. Đến lúc quay về, thì Nhàn đã không có nhà. Đây tớ nói cho biết bà Tuần mời nàng đến chơi.

Buổi tối hôm ấy, Vượng bước lên tàu với một nỗi buồn khôn tả. Sự đi chơi đã không đem lại những vui thú và thỏa thích như chàng tưởng. Chàng cảm thấy thấm thía rằng bây giờ đối với em, chàng chỉ là một người thừa trong công việc cũng như trong các cuộc vui. Chẳng những thế, chàng còn làm phiền các em là khác. Nhưng vốn thương em, chàng lại tự nhủ: «Địa vị của chúng nó bắt chúng nó thế, biết làm thế nào?».

Tàu Hải Dương mười một giờ đêm thì đến ga Hà Nội, chàng uể oải bước xuống tàu, uể oải bước ra xe, uể oải về

nhà, không còn đâu cái vẻ hăm hờ của lúc ra đi nữa.

Chàng về nhà, thấy gian nhà lạnh lẽo. Quái, thằng nhỏ gái ngủ ra mở cửa với một vẻ mặt cũng uể oải và khó chịu lạ lùng.

Chàng thay quần áo đi nằm, nhưng lại trằn trọc không sao ngủ được. Chàng nghĩ miên man đến những chuyện không đâu, những chuyện tỉ mỉ của thường ngày, chúng là những mắt xích kết thành cuộc đời của ta. Rồi chàng bỗng cảm thấy đời mình vô vị, chứ không còn một ý nghĩa như trước nữa. Trong khi săn sóc cho các em, chàng đã không nghĩ đến đời mình, chàng cứ tưởng rằng nó cứ âm cúng như trước kia mãi.

Ngày nay, các em chàng đã có đủ lông cánh bay đi, đem theo cả sự âm cúng đi. Chàng băng khuâng nghĩ đến

Đạt mà đã lâu lắm chàng không được tin tức, và cũng chẳng biết sống chết thế nào. Cái kỷ niệm của người em quả cảm lại làm cho lòng chàng sôi nổi lên một lúc. Chàng nghĩ đến những nguy hiểm mà Đạt đã trải qua và những cực khổ mà có lẽ Đạt đang phải chịu. Chàng thở dài quay mình ra ngoài cửa: trời đã sáng lúc nào mà chàng không hay!

Chàng mệt mỏi, đứng dậy. Trong người như có một cái gì ở xác thịt và cả ở tinh thần nữa nó lỏng lẻo và tan gãy. Chàng vươn vai:

– Ô, thế ra cả đêm hôm qua mình không ngủ!

*

Vượng hy vọng sự đi thăm Thịnh sẽ đem lại bình tĩnh cho tâm hồn mình, nhưng nó chỉ đem đến cho chàng một lo sợ.

Đành rằng Thịnh tiếp đón chàng cách sốt sắng hơn, nhưng Vượng cũng cảm thấy rằng ở đây, cũng như ở Hải Dương, cái không khí này không thích hợp cho chàng; và chàng thì chẳng tô điểm gì thêm cho cuộc đời của em cả.

Nhà Thịnh khác hẳn nhà Tâm, sang trọng lắm. Cứ nhìn những cách thức, Vượng cũng đoán ngay rằng Thịnh sống một cuộc đời rất đắt tiền. Chàng lo sợ nghĩ đến số lương trăm bạc của em.

– Như thế này thì làm sao mà đủ được, hờ chú?

Thịnh nói một cách tự đắc:

– Thì cũng phải xoay cho nó đủ. Tôi không thể sống kém thế này.

– Thôi, thế thì chú không cần phải gửi số tiền về trả nợ nữa, để anh góp cho chú.

Thịnh không nghe:

– Ai lại thế. Xưa kia, em chưa kiếm tiền thì chẳng kể.

Sau những câu chuyện hàn huyên và sau khi đã đưa anh đi xem khắp tỉnh Ninh Bình, Thịnh bảo:

– Ông nghị Quý nghe tin anh lên có khẩn khoản mời anh đến ăn cơm, em đã nhận lời. Ông ta là người giàu có lớn ở đất này, và có quen nhiều người thế lực ở Hà Nội, mình có thể nhờ cậy được nhiều, cho nên cần phải giao thiệp với họ. Thôi, ta về nhà thay quần áo rồi lại thì vừa, bây giờ gần mười một giờ rồi.

– Quần áo thế này, được rồi, cần gì.

– Không được, hôm nay ở đây sẽ có nhiều người, mình phải ăn mặc cho trang trọng.

Thịnh thay áo gấm, phủ áo đoan, rồi đeo bài ngà. Mặc quần áo xong Thịnh ngắm nghía mãi bóng mình trong gương rồi hỏi anh:

– Anh trông tôi có bệ vệ không?

Vượng cười:

– Chú thật giống chú Lý.

Đi đường, Thịnh đã dặn Vượng:

– Đến đây, anh không cần phải nhũn nhặn và khiêm tốn quá, chẳng gì em cũng là một ông quan ở đất này.

Vượng không bằng lòng, nhưng không nói.

Nhà ông nghị Quý thật là giàu, giàu một thứ giàu có chộc ngay vào con mắt người ta. Toàn những đồ cổ và những đồ Tầu. Tuy thế, nhưng Vượng cũng nhận thấy trong cái viện bảo tàng ấy, có một

cái gì nó không làm vinh dự cho chủ nhân.

Đến khi nói ông Nghị ba câu chuyện, cái cảm tưởng của chàng lúc nãy bỗng biến ra sự thực: người này chỉ là một người giàu lỗi.

Tuy ông nghị Quý chưa hẳn là một người ăn tục nói khoác, nhưng trong ngôn ngữ cử chỉ của ông, chẳng có một tí gì là sang trọng cả.

Nhà sang, tiệc sang, quần áo sang, duy chủ nhân chẳng sang một tí nào. Bà Nghị là một người hợm hĩnh, ngu dốt, không có một câu nói nào là bà không khoe đến cái giàu của bà. Chuyện của bà và chuyện của ông thật là xúng nhau. Ông khoe hết bạn trai toàn quan nọ, quan kia, mà bà thì khoe bạn gái, toàn bà nọ, bà kia. Luôn luôn, cả hai ông bà nhắc

đến... chuyện người ta bầu bà làm hội trưởng một hội thiện.

Lúc tiệc tan, quan khách đã ra về, Vượng và Thịnh còn ngồi lại thì thấy một người con gái trang sức rất lòe loẹt, vàng ngọc đeo đầy mình ở nhà trong đi ra.

Bà nghị toe toét nói với Vượng:

– Cô Tư nhà tôi đây, đã học ba năm ở Hà Nội, nếu học nữa thì cũng đã đỗ rồi, nhưng tôi nghĩ đỗ cũng chẳng làm cái quái gì, nên tôi lại gọi về.

Vượng nhận thấy cô Tư có những cái nhìn và những cái cười ý nhị đối với Thịnh.

Sau một hồi khoe con gái, bà Nghị vừa cười, vừa bảo Vượng:

– Cháu nó chưa có ai thềm vời đến,

ông xem ở Hà Nội có ai ông đánh mối cho cháu.

Vượng chưa kịp trả lời thì bà Nghi sợ câu ấy làm giảm giá con mình, lại vội nói ngay:

– Ấy nói thế chứ chán vạn người cầu cạnh ra rồi đấy, nhưng chẳng ai ra gì, được cái nợ thì hỏng cái kia, nên tôi với ông nhà tôi còn chờ để kén cho được đủ mọi phương diện... «hoàn toàn». Với lại cháu nó cũng khó tính lắm, ai cũng chê.

Vượng nói đưa đây:

– Vâng, vợ chồng là việc hệ trọng. Các cô ấy bây giờ không như những bà mẹ cô, cứ cha mẹ đặt đâu là ngồi đấy.

– Thì các cô ấy kén, nhưng các cô ấy cũng kén vừa vừa thôi chứ.

Cô Tư ném cho Thịnh một cái nhìn

đầy tình tứ, rồi cãi:

– Có ai ra hôn người đâu mà bảo con kén. Mẹ nói thế, ông ký không biết lại bảo con quá khó tính.

Bà Nghị cong môi bắt chước con gái:

– Thôi cô, thế mà cô bảo cô chưa kén. Nếu cô mà kén nữa thì không biết còn đến thế nào.

Vượng thấy khó chịu, toan đứng dậy, nhưng liếc thấy em hình như còn thích nói chuyện, chàng lại phải cố ngồi.

o

Ở nhà ông Nghị Quý ra, Thịnh hỏi ngay anh:

– Thế nào, anh xét nhà ấy thế nào?

Vượng chưa kịp trả lời thì Thịnh đã nói luôn:

– Ông bà ấy muốn gả cô Tư cho tôi, nhưng tôi còn chờ hỏi ý kiến anh. Lấy người này thì có nhiều cái lợi. Ông bà ấy nói khi cưới, sẽ cho một cái đồn điền và hai tòa nhà. Với lại cô Tư cũng ngoan.

Vượng lặng thinh không nói.

– Ở đây cũng đã có nhiều người đến, nhưng ông bà ấy không bằng lòng. Nếu anh bằng lòng thì hôm nào anh với em về quê cho chú hay bác lên hỏi cho em.

Vượng biết em đã bằng lòng lấy nàng, còn mình chẳng qua chỉ là đứng ngoài vòng song cửa thôi.

– Tuy là quyền huynh thế phụ, nhưng việc định đoạt là ở chú, chú có bằng lòng hôn nhân thì mới được chứ.

– Em thì em cho là được, còn anh lại không thích lắm. Theo em nghĩ cuộc sống của em cần phải ăn tiêu nhiều... Cái

gì bằng lấy được vợ giàu, mọi thứ đều sẵn cả.

Vượng không ưa cả ông Nghị, cả bà Nghị, cả cô Tư, nhưng chàng không phản đối thẳng ngay em:

– Đành là như thế, nhưng đức hạnh của người vợ cũng cần lắm.

– Không, cô Tư này em biết, tính nết tốt lắm, có thể là một người vợ hoàn toàn.

– Mà cha mẹ cũng là một sự cần. Nhà ta đã không phải là một nhà quan tư to tát, mà toàn những người lương thiện, thuần phất.

– Em thấy ông Nghị, bà Nghị đây thì tử tế và phúc hậu, làng xóm ai cũng khen.

Nghe nói, không biết làm sao, Vượng đành phải viện lẽ:

– Việc hôn nhân hệ trọng, nhưng thầy mẹ mất, nhà ta còn có bác và chú. Để hôm nào anh em ta trở về thừa lại với bác và chú. Hễ bác và chú bằng lòng thì anh cũng bằng lòng.

Rồi tùm tùm cười, sợ phật ý em:

– Anh cũng như chú, mọi việc đều phải bằm mệnh với bác cả và chú Lý. Mình là con cháu, thế mới phải đạo.

– Nhưng bác và chú nể anh, anh nói một tiếng thì bác và chú bằng lòng ngay.

– Ừ để hôm nào, anh nói.

*

Vượng nể em cũng đã nói, nhưng ông Lý Quyết không nghe. Là người phôi bò, ông không thối lợ. Sau khi ở nhà ông Nghị Quý ra, ông nói ngay:

– Ai mà có thể dâu gia với cái giống

người thô lỗ ấy. Dù nó giàu có trăm vạn cũng thềm vào.

Lúc thấy em không bằng lòng, Vượng bảo chú:

– Không, bây giờ theo cuộc đời mới, người tỉnh thì phần nhiều ngôn ngữ cử chỉ như thế cả đấy chú ạ. Con xem ra thì ông bà ấy cũng không...

Vượng chưa nói dứt câu thì ông Lý Quyết đã quắc mắt:

– Anh nói thế nào? Anh cho tôi là người ở trong lỗ nẻ bò ra hay sao? Không, không thể lấy những con cái nhà như thế được. Thiếu gì người.

Thịnh sợ chú không dám phản đối, nhưng khổ sở lắm. Vượng biết em chỉ muốn chóng giàu nên sau khi về đến nhà liền máy em lên gác rồi bảo:

– Anh biết chú Lý nói thế, em không bằng lòng, nhưng em nên nhớ rằng những lời ấy là những lời khôn ngoan. Giá còn mồ ma thầy thì thầy cũng đến nói và nghĩ như thế.

– Nhưng xưa khác và nay khác.

– Thời nào cũng phải lấy điều lễ nghĩa và đạo đức làm trọng. Sự yên vui của gia đình do đó mà ra. Đồng tiền cần thật, nhưng em nên nhớ cũng có nhiều thứ cần hơn đồng tiền. Vàng bạc trọng thật, nhưng nếu muốn có cuộc đời đẹp đẽ và ý nghĩa, phải biết trọng nhiều thứ khác hơn vàng bạc.

Thịnh cổ cãi:

– Thì ông bà ấy có gì là không lễ nghĩa và đạo đức.

Vượng ngồi xích lại gần em, đặt một tay lên vai em:

– Chú nên nhớ rằng anh chỉ muốn những sự tốt lành cho chú. Hạnh phúc của chú là một điều anh mong ước hơn ai hết. Anh nói thật với chú, chính anh, anh cũng không thích cho chú lấy đám ấy, vì anh cũng xét như chú Lý, ông bà Nghị có nhiều chỗ... kém. Nhưng nếu có phải chú... đã... yêu cô Tư, và chú tin chắc rằng hạnh phúc của chú ở đấy thì để anh sẽ nói cho chú Lý xiêu lòng.

– Vâng, hạnh phúc của đời em ở đây. Nếu em không lấy đám này thì em không lấy đám nào cả. Và em xét cô Tư có nhiều điều đáng yêu. Mỗi người chúng ta có những cảm giác và những điều nghĩ khác nhau.

Vượng ngẫm nghĩ một lát:

– Em đã suy nghĩ kỹ càng rồi chứ?

– Vâng, em đã suy nghĩ kỹ càng lắm rồi.

– Nếu thế thì được. Cái bồn phận làm anh buộc anh phải nói với em những điều nghĩ thành thật của mình. Em hẳn đã biết bụng anh. Anh không cầu mong gì hơn là em được sung sướng. Nhưng anh chỉ lo cuộc hôn nhân ấy không đem lại hạnh phúc cho em thôi. Hạnh phúc phải cần đến nhiều điều kiện khác nữa chứ tiền tài cũng không đủ.

– Em thì em nghĩ khác. Em tin rằng em tìm thấy hạnh phúc ở trong cuộc hôn nhân ấy. Vả lại, nhà mình nghèo, lấy đám khác thì cứ chạy một cái tiền cưới cũng đã vất vả, đằng này thì ông bà ấy cho ngay hai nghìn để cưới.

Vượng biết rằng ý em đã quyết, dẫu nói lắm cũng không ích gì, mà chỉ gây ra những sự bất hòa. Chàng nhìn em một cách ngao ngán rồi bảo:

– Nếu chú đã nhất định thì chú cứ nên coi như là anh chưa nói gì. Để rồi anh sẽ nói với chú Lý cho.

*

Vượng sung sướng thấy em giàu và sang, nhưng chàng không sung sướng khi nhận thấy em đã bị thế lực của đồng tiền đàn áp.

Thịnh nóng muốn cho họ hàng làng nước biết cái giàu sang của mình, nên sau khi cưới vợ được một tháng. Thịnh xin nghỉ một tuần lễ để về thăm quê và luôn thể đưa mọi người đi xem đôn điền của mình.

Vượng lúc ấy đã cự nhau với chủ xin thôi. Chàng vui lòng nhận lời mời của em. “Chúng em sẽ đem ô-tô lên Hà Nội đón anh”, bức thư của Thịnh nói thế.

Vượng đã sẵn sàng tha thứ hết cho

em, chỉ cầu mong hạnh phúc của em, nên cũng sẵn sàng mọi sự nhượng bộ đối với em dâu. Nhưng cô Tư hóm hỉnh và kiêu điệu quá khiến Vượng không khỏi không đau đớn.

Chiếc xe hòm lộng lẫy đỗ trước cửa nhà Vượng một buổi chiều làm cho những người trong cái phố vắng ấy đều phải chú mục nhìn.

Vượng biết hai em về, nên đã bảo thằng nhỏ làm cơm sẵn để chờ. Vợ Thịnh bước vào thấy nhà cửa sơ sài thì coi bộ không được đậm lắm.

Sau khi uống nước xong, nàng giục chồng:

– Ta mời bác đi chơi chứ.

Thịnh biết ý anh muốn lưu lại ăn cơm nên còn dửng dăng thì Vượng đã nói:

– Ấy, chú thím hãy ở đây xoi cơm đã, rồi muốn đi chơi đâu hãy đi.

Vợ Thịnh vừa xoa lại mặt phấn, vừa nói:

– Về Hà Nội mà ăn cơm ở nhà thì chán chết, thôi mời anh đi chơi với chúng em. Em nghe bà chánh án nói có một hiệu cao lâu mới mở ở Hàng Bông, sang lắm và hầu hạ khéo lắm. Chúng ta lên đấy. Rồi xong đi ciné. Em ở Ninh Bình đã lâu lắm chưa được đi xem.

Thịnh nhìn anh cầu khẩn:

– Thôi anh chiều chúng em một tí.

Vượng phải miễn cưỡng đi mặc quần áo. Và muốn làm cho vui lòng em, chàng chọn một bộ quần áo mới thật một cái «ca vát» đẹp.

Lên xe, Thịnh nhìn đồng hồ, rồi bảo tài xế:

– Còn sớm lắm, chúng ta hãy đi một «tua» Hà Nội đã.

Rồi Thịnh kể với anh lai lịch chiếc ô-tô:

– Đáng lẽ thì chúng em chỉ dùng một chiếc Renault cũ thôi, nhưng vì nhà em thấy bà Phủ mua một cái xe mới, nên nhà em không chịu kém người, bắt nhà phải mua cho cái xe Ford mới này.

Vợ Thịnh nói một cách tự đắc:

– Chứ lại kém người ta thế nào được. Bác tính ở tỉnh nhỏ mà kém ai một cái gì là họ bình phẩm khó chịu lắm cơ. Huống hồ thầy mẹ em lại là người có danh tiếng ở trong hàng tỉnh.

Rồi nàng chìa bàn tay cho Vượng nhìn:

– Các bà ấy thấy em có chiếc nhẫn kim cương này là khỏ sở lắm. Những thứ này, mẹ em mua từ trước, bây giờ đắt lắm, các bà ấy không lấy đâu tiền mà mua được. Hôm nọ, bà chánh án mua một chiếc hai nghìn rưỡi nhưng bé hơn thế này, và nước kém nhiều.

Vượng cũng nói cho xuôi:

– Cửa đắt tiền có khác, trông đẹp thật.

Trong khi ở hiệu cao lâu, từ sự sai bảo bồi cho đến lúc đứng trả tiền, vợ Thịnh có những kiểu cách làm cho Vượng khó chịu. Nhưng chàng liền nghĩ lại: «miễn là em mình thích là được rồi, em mình không lấy làm chướng cơ mà». Sau khi đi xem ciné, Vượng cứ đinh ninh rằng vợ chồng em sẽ về nhà ngủ, nên sau khi về

tới nhà, thấy Thịnh bắt tay mình, chàng không khỏi kinh ngạc:

– Thế chú thím không ngủ à, còn muốn đi đâu nữa?

Thịnh muốn tìm cách để nói dối anh, nhưng vợ Thịnh đã nói trước:

– Chúng em không muốn làm phiền bác. Để chúng em đi Hôtel ngủ thì tiện hơn.

Vượng nghẹn ngào:

– Vâng, thế cũng được.

Thịnh lại gần anh:

– Sáng mai, em cho đánh xe lại sớm để đón anh về đồn điền chơi nhé.

Vượng lưỡng lự:

– Tôi tưởng giá chúng ta về quê trước

thì hơn. Từ khi cưới, chú thím chưa về quê lễ tổ. Sợ chú và bác giận chằng?

Thịnh quay lại hỏi ý kiến vợ. Vợ Thịnh vừa ngáp vừa trả lời:

– Ủ, thế cũng được.

Vượng vì muốn có cơ hội để sống lại với em một mẫu đời vui sướng của thuở xưa, nên khi sắp quay vào, còn cố mời:

– Nhà cũng có giường nệm tử tế, chú thím đi đâu cho nó tốn tiền vô ích.

Thịnh hiểu ý anh, bảo vợ:

– Hay ta ngủ chơi với bác.

Vợ Thịnh gạt phắt:

– Cần gì tiền. Ở đây, mình làm phiên bác.

Vượng biết em dâu cho nhà mình

«tang thương», nên không mời nữa. Nhưng thấy vẻ mặt Thịnh hơi buồn, chàng lại vội vàng tươi cười:

– Thế sáng mai, cô chú đến sớm nhé...

Vợ Thịnh lúc ấy đang trèo lên ô-tô quay lại:

– Em không quen dậy sớm, thôi để chín giờ. Chín giờ đối với em cũng là sớm lắm rồi.

9

Vượng biết hai em không để ý đến những sự thờ cúng nhưng chàng là con cả, chàng phải nghĩ đến để cho chú bác và mọi người khỏi nói. Chàng dậy sớm đi mua vàng hương, hoa quả xếp vào cái bồ.

Thoạt trông thấy cái bồ ấy ở trong nhà đem ra, Thịnh rụng rời, bảo người tài xế:

– Này, khéo lại sát sơn xe đấy? Anh mua gì mà nhiều thế?

– Ấy cũng phải mua cái gì về lễ chứ?

Vợ Thịnh tùm tùm cười:

– Sao bác không bảo em để em sai thằng tài nó đi mua.

– Thôi, tôi mua cũng thế.

Rồi Vượng bảo em:

– Ở nhà quê, không như Hà Nội, hơi tí là người ta dị nghị. Vả mình là con, mình phải có cái bốn phận thành kính đối với tổ tiên.

Vì Vượng muốn cho mọi việc êm thấm, nên nói ý thế để cho vợ Thịnh liệu mà ăn ở, nhưng vợ Thịnh chẳng hiểu gì cả.

Gặp mặt chú bác, Vượng nói ngay:

– Hôm nay, chú thím nó về để lễ gia tiên và hầu bác và chú... Đáng lý ra thì

sau khi cưới, phải về ngay, nhưng vì chú nó còn bận việc quan, nên không thể về được. Vậy xin chú bác tha thứ cho.

Rồi Vượng vừa cười, vừa mở nắp bồ:

– Chú thím nó bảo gọi là có chút của mới đem về biếu hai bác. Gọi là chút ít, nhưng lòng thành thì nhiều.

Vượng lôi ra nào bánh cốm, nào cam, nào chè, đủ thứ.

Thịnh then đỏ mặt, nhưng vợ Thịnh thì cứ như không. Nàng sẽ bảo chồng:

– Để rồi tính tiền trả bác.

Ông Lý Quyết không có những cơ để nhượng bộ vợ Thịnh như Vượng, nghe nàng nói thế, liền cười gằn:

– À thế ra anh mua đem về biếu chúng tôi chứ có phải chị Huyện đâu?

Vượng cười khà khà:

– Thì thím ấy với con, với chú Huyện, nào có khác.

Những cử chỉ hờn hỉnh và vô lễ của vợ Thịnh làm cho chú và bác không bằng lòng. Vì thế nên khi Thịnh mời hai người lên chơi đồn điền, cả hai đều từ chối.

Vượng thấy em buồn, cố mời, thì ông Lý Quyết nói ngay:

– Chú bây giờ sống ở chốn quê mùa quen rồi, nên đi đâu ngại lắm. Thôi để khi khác. Với lại bây giờ đang mùa gặt, không có đi đâu được.

Sau khi lễ vào ăn cơm xong, vợ Thịnh muốn đi ngay, nàng kêu ở nhà quê buồn. Vượng thấy thế sợ mọi người không bằng lòng vội nói:

– Thím ở quen tỉnh thành thì về nhà

quê cũng có điều buồn thực, những người ở nhà quê quen thì đi ra tỉnh lại khó chịu. Cái gì cũng là thói quen cả.

Lúc sắp ra về, ông Lý Quyết gọi chàng xuống nhà ngang trách:

– Tôi đã bảo anh, nó là con nhà vô giáo dục, anh cứ nói mãi, nên tôi mới bằng lòng. Đây bây giờ anh xem.

Vượng chấp tay vái chú:

– Thôi con lạy chú, chú thương con, thương em con là đủ. Nó bằng lòng thì làm thế nào! Không lấy cho nó thì nó sàu khổ. Thôi chứ cứ để con bảo nó dần.

Ông Lý Quyết lắc đầu:

– Chú chỉ sợ không bảo được thôi. Nhà ta từ trước đến giờ không có nàng dâu nào kịch cỡm và hợm như thế.

– Chú đừng lo. Ở nhà người ta khác, ở nhà mình thì rồi thay đổi đi chứ, chú rộng lượng cho, không thì mất cả vui vẻ trong gia đình.

*

Ở đồn điền về, Vượng băng khuâng, nghĩ đến cuộc đời từ nay không có sinh thú và ý nghĩa của mình. Các em chàng thành đạt, đã đem nguồn vui và lẽ sống của đời chàng đi.

Ngày nay thì họ không cần đến chàng nữa, nhưng chàng thì vẫn phải cần họ. Thiếu họ, chàng thấy cuộc đời vô vị quá. Chàng sống những ngày và những đêm buồn rời rợi.

Cách mấy hôm, chàng bắt được một bức thư của em gái, phàn nàn rằng vợ chồng Thịnh một hôm đi qua tỉnh mà không vào nhà nàng.

Vượng vội vàng viết thư an ủi em. Trong thư có những đoạn cảm động, khiến cho người bức mình đến đâu, cũng phải hết bức ngay. Chàng dùng cả lý thuyết và tình cảm. “Anh không ngờ em gái anh mà cũng để ý đến những điều nhỏ nhặt như thế. Biết đâu hôm ấy thím Huyện chẳng vì có một việc cần mà không vào em được? Và cho dù có thể nào đi chẳng nữa – anh nói ví dụ thế thôi – thì chúng ta cũng chỉ nên nghĩ đến chú Huyện là ruột thịt của chúng ta, mà bỏ đi hết mọi điều chênh lệch. Ta thương người thân của chúng ta tự khắc sẽ tìm thấy ở trong sự tha thứ và nhượng bộ là cả một nguồn vui...

Viết thư cho em gái xong, Vượng lại viết thư cho em trai dặn phải viết thư cho Nhàn giảng giải cái điều tại sao đi qua mà lại không vào.

Vượng thì muốn cho trong anh em bao giờ cũng hòa thuận, nên chàng thường quên mình, chỉ nghĩ đến anh em thôi.

*

Đã hơn một tháng nay, chàng đầu đơn đi các sở mà không một sở nào trả lương cao như trước, nên buộc lòng chàng phải nhận một chỗ làm tháng sáu chục, vì chàng thấy ở nhà mãi thì buồn lắm.

Trong sở này cũng như sở trước, bọn anh em thường góp mỗi người một tháng ít tiền để đi chơi. Vượng thấy bây giờ mình không còn có gì từ chối những tiêu khiển, để gây mối bất hòa trong anh em cùng sở nên chàng cũng vào phần. Sự tình cò khiến tối đầu tiên bọn anh em lại đưa chàng đến hát ở nhà Huệ. Huệ thấy chàng thì trách ngay:

– Tôi không ngờ anh thế này mà lại sở Khanh, anh bỏ rơi tôi một cách tàn nhẫn không thể nói.

Vượng hết sức giải thích:

– Em không biết nỗi khổ tâm của anh. Hồi ấy anh bị bó buộc bởi gia đình không thể tự do chơi bời được.

Huệ muốn cho chàng nói rõ thì chàng chỉ bảo:

– Nếu em còn có bụng quý anh thì em nên tin như thế, nếu em không còn quý anh thì thôi. Chứ anh không phải là người đểu giả.

Suốt buổi hát hôm ấy vì Vượng xét thấy mình có lỗi với Huệ, nên chàng đối với nàng rất là tử tế.

Sáng hôm sau, khi từ giã Huệ hỏi:

– Thế tôi nay anh có xuống nữa không nào? Hay là anh lại nói dối em?

Vượng vỗ vào vai nàng:

– Chắc chắn là tôi anh xuống.

– Thế em cứ việc đóng cửa nhà hát nhé!

– Được rồi.

*

Đêm ấy và đêm sau, Vượng đều xuống. Vượng sợ cái hiu quạnh của nhà mình cũng có, Vượng cảm cái tình của Huệ đối xử với mình cũng có.

Vượng thường đi hát luôn. Số tiền chàng dành dụm đã gần hết, thì một hôm Huệ bảo chàng:

– Anh cứ đi hát như thế này mãi lấy tiền đâu ra? Thôi, từ giờ anh đừng xuống

hát đây nữa, vô ích. Chỉ lợi cho bà chủ mà thành ra túng anh. Thôi anh cứ ở nhà hôm nào nhớ anh, em sẽ đến nhà anh chơi.

Vượng không thể xuống vì hết tiền, và lại tính Vượng không muốn có sự phiền lụy. Vượng ở nhà, định nín lời nói của Huệ chỉ là một lời nói đả bôi. Nhưng không, một buổi sáng chủ nhật, sau khi cơm xong không biết làm gì, Huệ đến.

Rồi những chủ nhật sau, Huệ cũng lại đến, đến ở lâu hơn những lần trước. Những sự đi lại ấy gây cho Vượng một thói quen, rồi một buổi chiều đông lạnh lẽo, Vượng băng khuâng nghĩ đến một gia đình ấm cúng trong đó có một người đàn bà.

Những ký ức hồi xưa xô đến óc. Vượng thở dài. Những cơ hội tốt từ nay

không đến với chàng nữa! Tuổi nhiều rồi!

Nghĩ đến một cuộc đời sau này khi tuổi già chỉ có một mình với bóng. Vượng rùng mình.

Trong lòng kẻ làm anh, những mối hận cứ thi nhau mà đến. Những mối hận ấy càng thêm ảo não một khi Vượng cảm thấy không còn một may mắn nào chờ mình ở đời nữa. Chàng bỗng cảm thấy một cách chua chát rằng bao nhiêu hy sinh chỉ để đưa mình đến con đường cùng đen tối của ngày nay.

Chàng đi đi, lại lại trong buồng, lòng gặm nhấm bởi một u hoài, rồi chàng vụt nhớ đến Huệ. Lúc ấy đã hơn mười giờ, ngoài trời mưa dầm, nhưng Vượng cũng cần phải đi chơi. Không đi chơi thì bốn bức tường sẽ đè chết chàng. Chàng mặc áo, gọi xe xuống Khâm Thiên.

Nhà Huệ lúc ấy đã có hát, Vượng đã thất vọng thì may Huệ chạy ra.

– Mưa dầm, anh nhớ em quá... nhưng mà có hát rồi biết làm thế nào?

Huệ ngẫm nghĩ một lát, rồi nắm hai tay Vượng:

– Nhà còn gian gác trong... Anh đã thương em...

Vượng gật đầu:

– Không sao, miễn là anh có chỗ để nói chuyện với em.

Huệ mua một hộp thuốc phiện, cho Vượng hút. Vì buồn, Vượng hút nhiều lắm. Chàng thấy rằng thuốc phiện cất đi cho người ta nhiều sâu khổ. Và đem đến cho người ta được nhiều nguồn vui. Sau điều thứ mười, Vượng đặt tàu, thả dài bảo Huệ:

– Xưa nay, anh ghét thuốc phiện lắm...
Có lẽ vì anh chưa bị buồn... Nhưng thế
này rồi, không khéo anh đến rước một
cái bàn đèn về nhà.

Huệ ngồi lại cạnh Vượng, xoắn xuýt
hỏi:

– Anh buồn gì?

Vượng như nói với chính mình:

– Không biết anh buồn gì.

Huệ ngẫm nghĩ một lát:

– Thế sao anh không lấy vợ đi?

Vượng nhìn Huệ:

– Bây giờ thì ai lấy anh? Một thằng
ký khổ... lại già.

– Anh nói thế, thiếu gì người. Anh
người tử tế, thiếu gì người mến anh.

Vượng cười nhạt:

– Tử tế ở đời này không dùng gì được... cũng phải có tiền... và có địa vị.

Vượng nói xong, bỗng trào nước mắt.

Huệ ôm chầm lấy chàng:

– Anh khổ đến thế cơ à? Anh khổ cái gì? Anh khổ gì? Anh không thể nói với em được à?

Vượng lặng im thì Huệ lại gắng hỏi:

– Hay là anh coi em không đáng?

Vượng đặt một cái hôn lên trán Huệ:

– Không phải thế. Chính anh cũng không biết tại sao anh khổ, tại sao anh buồn. Anh chỉ thấy khổ và buồn lắm mà thôi.

Huệ đánh cho Vượng hết lượt sái nhất.

Không hút thuốc phiện quen, Vượng thấy nôn nao khó chịu và đến hai giờ thì bắt đầu mửa.

Bảy giờ sáng hôm sau, lúc chàng nhớ đến giờ đi làm, bừng tỉnh dậy thì đã thấy mấy củ khoai nướng và một bát cháo nóng để cạnh. Huệ vừa bóc vỏ khoai, vừa bảo chàng:

– Anh ăn hết ngần này củ khoai thì già thuốc phiện ngay. Em phải bảo nó đi lòng mãi mới có đấy.

Vượng lẳng lặng ăn khoai, húp cháo. Lúc Vượng đứng dậy, thì Huệ bảo:

– Tôi hôm nay nếu không mệt anh xuống nhé? Tôi hôm qua anh say thuốc phiện cả đêm thành ra...

Vượng ngập ngừng:

– Anh muốn xuống lắm, nhưng anh thú thật là anh hết tiền rồi.

Huệ vội vàng chạy mở tủ lấy ra mấy đồng bạc đưa cho Vượng:

– Đây tiền đây.

Vượng hất ra:

– Ô, ai lại thế? Anh không cho em thì thôi chứ.

Huệ khần khoản:

– Thì anh cứ cất lấy, bao giờ anh có anh lại trả em.

Vượng cười:

– Nhỡ anh không có thì làm thế nào?

– Thì thôi.

– Sao lại thôi được? Anh không cầm đâu, tính anh không thích thế. Thôi để

khi khác. Lúc nào, anh có tiền, anh sẽ xuống.

Huệ khản khoản mãi. Vượng vẫn từ chối.

Huệ đâm giận:

– Nếu thế thì anh đổi với em...

Vượng cảm động, nhưng chàng vẫn cương quyết:

– Không phải thế đâu. Nhưng tính anh không thích những sự như thế thì em bảo sao? Thôi để anh đi làm không chậm.

Huệ tiễn Vượng ra đến tận ngoài xe.

Trong khi bắt tay, nàng bảo:

– Nếu tôi nay anh không xuống đây, thì em sẽ lên anh.

Vượng mỉm cười không trả lời.

*

Vượng cũng chỉ đồ là Huệ nói lấy lòng mình như thế, nên khi về nhà chàng cũng không nghĩ đến nữa.

Buổi chiều hôm ấy vì mệt và buồn ngủ, nên sau khi đi làm về, chàng không ăn cơm đi ngủ ngay.

Mười giờ đêm, lúc chàng đang thiêm thiếp thì chàng thấy một cái gì âm âm đụng vào mặt chàng. Chàng mở mắt thì thấy Huệ ngồi đầu giường.

– Em đã bảo mà, anh không xuống em thì em lên anh. Gớm anh ngủ gì mà ngủ say quá. Thằng nhỏ nói anh ngủ từ lúc bảy giờ.

– Thế em đến đây từ mấy giờ?

– Em đến từ bảy giờ hơn, nhưng thấy

anh ngủ ngon quá, thành ra không dám đánh thức.

Huệ lừa tay vào cổ đỡ Vượng dậy:

– Thôi anh dậy ăn cơm, không nguội cả rồi.

Trong khi thằng nhỏ đi hâm canh. Huệ pha nước nóng cho Vượng rửa mặt. Nàng lấy khăn mặt, lấy xà phòng hầu hạ Vượng từng ly từng tí. Xưa nay, Vượng chưa được một người đàn bà nào săn sóc cho như thế bao giờ, nên chàng bồi hồi cảm động. Rửa mặt xong, chàng kéo Huệ ra nhà ngoài:

– Em đi thế này không sợ bà chủ mắng à?

– Không sao. Trả tiền cho họ châu hát thì thôi.

– Ô thế có phí tiền không?

Huệ nhìn Vượng bằng con mắt trách móc:

– Ô tại làm sao lại phí?

Vượng lặng yên không nói gì.

Cái giao tình của hai người bắt đầu từ ngày ấy càng thêm thân mật.

Cứ thứ bảy là Vượng theo anh em xuống nhà Huệ, còn những ngày thường thì trưa nào Huệ cũng lên nhà Vượng.

Rồi một hôm, Huệ đến nhà Vượng với một vẻ mặt hốt hoảng:

– Em có mang rồi, anh ạ!

Vượng không nhận cái tin ấy như những người đàn ông gần người đàn bà chỉ muốn tìm sự sướng thỏa mà không muốn chịu một trách nhiệm. Vượng kéo ghế cho Huệ ngồi, rồi ôn tồn hỏi:

– Em có chắc không?

– Tháng trước em đã ngộ. Nhưng bây giờ thì chắc lắm rồi, bụng em đã to, có lẽ được đến ba tháng.

– Thế thì ta chỉ có một cách lấy nhau.

Huệ vừa mừng, vừa lo:

– Anh không thể thế được. Em là người thế nào... anh còn gia đình anh...

Vượng lặng thinh một lúc, nghĩ ngợi. Chàng nghĩ đến những sự lôi thôi, những lời phiến trách của các em, một khi biết mình lấy một người như Huệ.

Nhưng ở trong con người ấy, tiếng gọi của danh dự và bốn phận bao giờ cũng vẫn mạnh hơn. Chàng ôm lấy Huệ và sẽ bảo:

– Em đôi với anh tốt lắm. Vả đứa con ở trong bụng này là con anh. Chúng ta

phải lấy nhau, mn xảy ra sự gì thì xảy.

Huệ còn từ chối:

– Vì em mà gây ra những ngang ngửa trong gia đình anh thì em không muốn. Vì em mà để phiền cho anh, em cũng không muốn. Hay bây giờ em tính thế này nhé.

– Thế nào?

– Bây giờ bụng em còn nhỏ, em còn có thể hát được. Quan viên và bà chủ không biết đâu. Chờ khi nào bụng to không thể hát được nữa, em sẽ về quê... đẻ rồi... khi nào em mạnh em lại ra hát, còn con thì để trả anh, anh nuôi. Chỉ xin phép anh lâu lâu cho em lại thăm nom nó.

Vượng không thể cầm lòng trước một sự hy sinh đến cùng cực như thế. Chàng nắm chặt tay Huệ:

– Không, không thể thế. Chúng ta sẽ là vợ chồng. Mẹ con em không thể xa nhau. Từ bây giờ, em sẽ là vợ anh. Thôi, em đừng có nói gì nữa. Anh ở một mình cũng buồn lắm... Vả lại chúng ta đã có con với nhau. Thôi em về nhà lấy quần áo lại đây.

Huệ bỗng khóc rung rức:

– Khổ quá, những lúc này... Chúng ta lại nghèo em không thể theo lời anh được.

Vượng quắc mắt:

– Tại sao?

Huệ nhìn Vượng ngập ngừng:

– Em còn nợ bà chủ hai trăm bạc, phải trả họ thì đi đâu mới được. Chứ không họ thừa sở mật thám bắt.

– Em đừng lo. Anh sẽ chạy món tiền đó cho em để em trả nợ.

*

Món tiền ấy, Vượng chạy đã hai ngày hôm nay mà không được. Vượng đã phải đến nhà bà Hàn, nhưng rủi cho Vượng, ông Hàn lại ở nhà. Thành ra bà Hàn sợ ông Hàn nghi không dám cho vay. Đã có lúc, Vượng toan đến nhà bà Xuân Thái, nhưng lại không dám đến, Vượng chỉ lo gặp Hải và Quỳ ở đây.

Vượng đã nghĩ đến sự bán chác, nhưng nhìn trong nhà chẳng còn cái gì để bán nữa rồi. Bao nhiêu cái đáng giá, Vượng đã cho các em cả rồi. Mãi bốn ngày hôm sau, Vượng mới nhờ anh em đánh mối với một người cho vay nặng lãi. Hai trăm phải trả làm ba trăm, góp mười lăm tháng, mỗi tháng hai mươi đồng. Không làm sao được, Vượng phải

buộc lòng hạ bút ký văn tự.

Sau khi đã đưa Huệ về nhà, chàng đem sự tình mình nói hết cho nàng:

– Chúng ta tuy gặp nhau trong chốn giang hồ, nhưng cũng là vợ chồng. Lương anh một tháng có sáu chục mà đã phải trả nợ góp một tháng hai mươi đồng, đây còn thừa bốn chục, em liệu ăn tiêu làm sao cho đủ.

Huệ ôm Vượng:

– Thôi thì miễn là rau cháo, em được biết rằng anh thương em như thế này là em sung sướng lắm rồi. Em ở nhà hát khổ sở đã quen, anh đừng lo, em chỉ sợ vì em mà anh khổ lây thôi.

o

Những đêm của Vượng đã không thấy hiu quạnh nữa, nhưng số tiền bốn

chục đủ làm sao cho một gia đình thành ra Vượng lại bị vướng vào những gay go của sinh kế. Chàng nghĩ cách đi làm sở khác, nhưng chẳng sở nào chịu trả cho chàng lương cao hơn.

Từ ngày các em chàng xa chàng, thì sự may mắn cũng xa chàng nốt. Chàng muốn có việc làm thêm để kiếm thêm mười lăm đồng, nhưng tìm đâu cũng không thấy. Chàng bồi hồi lo đến ngày Huệ đẻ. Chàng bồi hồi lo các em chàng, ngày nay đã là người sang cả, được cái tin chàng lấy vợ cô đầu sẽ rầy rà chàng.

Huệ thấy chàng lo thì cố khuyên nhủ:

– Thôi mà cực khổ thế nào em cũng chịu được, trời sinh voi, sinh cỏ, mình đừng quá nghĩ như thế mà tổn sức khỏe. Sau này, trả hết nợ thì vợ chồng lại ung dung ngay.

Không một phút nào, Vượng nghĩ đến sự cầu cứu các em. Chàng không muốn như thế, không muốn để cho chồng em, bên vợ em có ý nghĩ không tốt về mình.

Huệ tuy đã hết sức tận tiện nhưng một ngày kia Vượng cũng thấy nhà không có tiền tiêu.

Chàng viết một bức thư về cầu cứu chú. Thì năm ngày hôm sau, chàng nhận được một cái ngân phiếu một trăm và một bức thư.

Cháu Vượng,

Chú rất mừng có cơ hội để trả lại cho cháu những ân huệ mà thầy cháu đã ban cho chú.

Nhận được thư cháu, vừa may trong lúc chú bán thóc; có được trăm bạc chú gửi cả ra đây cho cháu. Cháu cứ giữ lấy mà tiêu, không cần nghĩ đến sự trả. Chú

độ này cũng không đến nỗi nào. Có một điều chú lấy làm lạ, sao bây giờ các em cháu thành đạt, cháu lại phải túng như thế? Thế ra chúng nó không gửi tiền về cho cháu à? Nếu có phải thì chúng nó tệ thật.

Ở nhà mạnh khỏe cả, chú nói để cháu biết lần sau, nếu cháu có cần tiền cứ viết thư về cho chú, chú sẽ cố xoay gửi ra cho cháu.

Chúc cháu mạnh khỏe.

Vượng viết thư về cảm ở chú, và nói là không muốn phiền các em, chứ các em đâu lãnh đạm với mình.

Trong bức thư trước, chàng chỉ nói mượn năm chục để trả nợ chứ tuyệt nhiên chàng không dám nói đến chuyện lấy vợ, vì biết bác và chú sẽ không bằng lòng có cháu dâu con hát, cũng như các

em chàng sẽ không bằng lòng làm chị em với một người cô đầu.

Có món tiền ấy, trong nhà đỡ túng thiếu, nhưng từ đây Vượng lại phải hội họp chờ cái ngày các em mình biết tin mình lấy vợ.

Chàng linh cảm thấy rằng vì việc này trong anh em sẽ có những mối bất hòa, chú chàng sẽ xa dần chàng, chàng đau khổ lắm nhưng chàng không thể bỏ một người đàn bà đã yêu chàng và đã có với chàng một đứa con thì làm thế nào?

o

Xe đạp vừa quạch vào đầu phố, Vượng trông ngay thấy chiếc ô-tô của em trai đỗ ở trước cửa nhà! Nếu là có một mình Thịnh, Vượng còn có đủ tự do để nói cho em trai hiểu. Nếu có cả em dâu ở đấy thì chàng biết nói thế nào?

Chàng hồi hộp đỗ xe đạp, cầu mong Thịnh chỉ lên có một mình. Vượng không dám gõ cửa vội. Chàng dòm vào khe cửa, thấy Thịnh đang ngồi cắt móng tay, mà Huệ thì đang pha nước, chàng đã mừng. Chàng đẩy cửa vào nhìn thấy Thịnh, thấy luôn cả cái vẻ mặt không bằng lòng của Thịnh.

– Chú về bao giờ đây?

Thịnh lạnh lùng:

– Tôi vừa mới về.

– Chú về một mình thôi đấy chứ?

– Không, cả nhà tôi nữa.

– Thế thím đâu?

– Nhà tôi còn bạn đi chơi với thầy tôi, nhà tôi với thầy tôi cũng sắp xuống ngay bây giờ để đón anh đi ăn cơm.

Vượng bắn khoăn chưa biết nói với em thế nào, mà Thịnh cũng bắn khoăn chưa biết nói với anh thế nào. Thịnh không muốn cho vợ mình và bố vợ mình lát nữa đây phải gặp Huệ. Thịnh sợ vợ sẽ khinh anh mình, và có thể khinh lây đến mình. Thịnh biết rằng không khi nào vợ mình lại chịu gọi một người cô đầu bằng chị.

Mười lăm phút trước đây, Thịnh hỏi Huệ, Huệ đã thật thà nói hết chuyện cho Thịnh biết rồi.

Huệ nhìn nét mặt bắn khoăn của hai anh em đã hiểu ngay, nàng vội lui vào nhà trong. Thịnh thừa lúc ấy, nói ngay một cách hốt hoảng:

– Chết chữa, thầy tôi và nhà tôi lát nữa cũng đến đây thì làm thế nào? Anh có thể bảo chị ấy tránh mặt đi một tí không? Thầy tôi và nhà tôi biết thì còn

ra thế nào?

Vượng thấy đau chói ruột, chàng chưa biết trả lời ra sao thì Thịnh đã lại nói luôn:

– Chả lẽ chóc nữa thầy tôi mời anh đi ăn cơm, mà có chị ấy đây lại không mời. Tại làm sao anh lại lấy liếc như thế? Thiên hạ hết đàn bà rồi hay sao?

Vượng lặng thinh. Thịnh chạy ra mở cửa, nhìn ra đường rồi quay lại quay vào:

– Có lẽ thầy tôi và nhà tôi cũng sắp đến bây giờ. Tại sao anh lại lấy vợ như thế?

Vượng thở dài, nói như đề xin lỗi em:

– Người ta trót có mang với anh rồi. Anh biết thế là anh làm... phiền lòng cho chú thím, nhưng hạt máu của mình, chả lẽ...

– Biết có phải con anh không? Cô đầu thì... biết thế nào mà tin được! Chính tôi cũng nghĩ đến anh, có bảo nhà tôi đánh mối cho anh người chị họ. Thầy tôi lên đây cũng chỉ vì việc ấy. Thầy tôi nói giúp anh một tiếng là thành. Cô ấy trông cũng khá và có vốn. Ít nhất ở cái địa vị anh cũng phải lấy được một người như thế. Bây giờ làm thế nào? Kia thầy tôi và nhà tôi đến!

Rồi mặt Thịnh nhăn lên vì lo sợ:

– Anh bảo chị ấy đừng có ra nhé. Đi, anh bảo chị ấy đi.

Thịnh vừa nói, vừa du anh vào nhà trong.

Vượng vừa vào đến cửa buồng thì đã thấy mặt Huệ đầm đìa những nước mắt. Chàng chưa kịp nói gì thì nàng đã nói ngay:

– Em không ra đâu. Em biết em làm khổ cho mình mà!

Nàng nói xong, ù té chạy xuống bếp.

Ông Nghị Quý trông thấy Vượng đã nói ngay bằng một giọng che chở:

– Trời ơi, trời nực thế này, ông ở một cái nhà thế này có nóng chết không? Tôi có cái nhà trên Hàng Dẫy, ông dọn lên đấy mà ở. Nhà mát như động.

Vượng chưa nói gì thì vợ Thịnh đã nói thêm:

– Thầy tôi nói thật đấy, bác lên trên ấy mà ở. Nhà bốn buồng có điện, có nước, vẫn cho Tây thuê. Bác lên thì tôi bảo thầy tôi đuổi người ta đi. Như thế thì những lúc chúng tôi đi về khỏi phải ở hô ten cũng tiện.

Thịnh nhìn vợ, rồi nhìn anh:

– Hay anh dọn lên trên ấy?

Vượng vẫn lặng thinh, vợ Thịnh lại nói:

– Thầy tôi không lấy tiền thuê nhà của bác đâu.

Rồi nhìn chồng một cách hóm hỉnh:

– Mà đến hôm nay có việc, cũng lại tiện nữa. Ít nữa cũng phải có cái nhà cho xứng đáng. Thế nào bác bằng lòng chứ?

– Cám ơn cụ và chú thím. Tôi chịu nóng đã quen, ở nhà nào cũng thế. Tôi sợ nhất những sự dọn nhà.

Thịnh thấy câu trả lời của anh có vẻ... hèn hèn, bèn nói đỡ:

– Đời thuở nào ai quen được với nóng. Có anh không muốn phiền thầy tôi. Nhưng anh đừng ngại. Thầy tôi đối với tôi tốt lắm.

Rồi nhìn đến bộ áo gai của Vượng đã nhàu và có vẻ không sang, liền bảo:

– Anh đi thay áo rồi đi xoi cơm với thầy tôi.

Vượng không ưa ông Nghị Quý, muốn từ chối lắm nhưng nể em phải miễn cưỡng đứng dậy vào nhà trong. Thịnh theo vào:

– Anh mặc bộ tropical ấy nhé.

Ông Nghị Quý uống cạn một hơi cốc vang. Chép miệng, rồi vuốt râu:

– Rượu này cũng ngon, nhưng chả thấm với thứ rượu ở nhà tôi mua lại của quán sũ. Tôi quyết ông cả không bao giờ được uống những thứ rượu như thế.

Sự hạch sách “hầu sáng”, sự ông Nghị nói choang choang như ở nhà, sự phách lác cùng sự ăn uống thô tục của

ông Nghị Quý đã làm cho Vượng khó chịu, nhưng vì nể em, chàng cố nén.

– Tính tôi không hay uống rượu. Ấy hôm nay có cụ thì vui chén uống một ít chứ xưa nay, tôi không quen uống.

Ông Nghị nói một cách tự kiêu:

– Không, rượu gì, chứ rượu của nước Đại Pháp thì bổ lắm. Ông gầy có lẽ vì ông không biết uống rượu.

Vừa nói, ông Nghị vừa phưỡn ngực đề khoe với Vượng rằng mình nhờ biết uống rượu nho mà cũng mập mập.

Vượng buộc lòng phải khen:

– Vâng, kể ít người được tốt da tốt thịt như cụ.

– Không, tôi vì theo đúng phép vệ sinh... Sáng nào tôi cũng làm chục quả trứng “la cóc” và thường tôi ăn những

bít tết trông còn đỏ nguyên. Quan phó sứ nói ăn những miếng bít tết như thế bổ hơn một thang thuốc bổ. Ông ăn thử như thế mà coi, chỉ trong vòng hai tháng, khác người ngay.

Vượng mỉm cười chua chát, không trả lời. Chàng nghĩ đến những cơ hội để ăn những bít tết bổ béo đã trôi đi trong đời chàng, chàng không thấy tiếc. Thì cái cơ hội ấy bây giờ ông Nghị Quý đã lại đem đến cho chàng. Sau khi quét một chút “mù tạc” lên thành đĩa bằng cái cử chỉ của một người... mà trong đời đã được dùng nhiều bữa cơm Tây, ông Nghị Quý nhìn Vượng bằng một cái nhìn bề trên:

– Anh Huyện anh ấy có khản thiết nói với tôi về ông, nên tôi cũng đã bảo với bác nó. Chỗ họ hàng giúp nhau còn gì bằng. Vả lại, cũng là anh em con cháu trong nhà cả. Bác nó có đứa con gái cả,

năm nay cũng ngoài hai mươi...

Vợ Thịnh nhìn Vượng tùm tùm cười:

– Năm nay chị ấy hai mươi sáu, nhưng trông trẻ chỉ độ hai mươi. Còn “don” chán.

Ông Nghị Quý vẻ mặt vẫn nghiêm trang:

– Cái tuổi thì có kể gì, như cái cảnh ông cả bây giờ, miễn tìm được người buôn bán có thể gây dựng cơ đồ. Cháu thì nó buôn bán bảo đảm lắm. Dấn vốn thì thế nào tôi cũng lại cho cháu thêm ít nhiều. Tính tôi đối với gia đình bao giờ cũng rộng rãi, không bao giờ so kè đồng tiền nông. Hôm nào, ông xuống chơi cho nhà gái xem mặt. Tôi đứng lên làm mối cho thì thế nào sự cũng thành. Bác nó thì tôi bảo thế nào cũng phải nghe.

Ông Nghị Quý, chỉ nói đến chỗ nhà gái bằng lòng mà không thềm nói đến chỗ bằng lòng của Vượng.

Giá không phải là bố vợ Thịnh thì Vượng đã nói trắng ngay cho ông biết, những điều nghĩ của mình về sự lấy vợ, nhưng ném chuột lại sợ vỡ đồ. Chàng chưa biết nên lựa lời từ chối thế nào cho nó lịch sự thì vợ Thịnh đã nói:

– Mai chủ nhật bác xuống nhé.

Vượng lắc đầu:

– Mai thì tôi bận lắm.

– Thôi thế chủ nhật sau vậy. Bác cũng nên thu xếp cho mau mau đi, chứ chị ấy cũng nhiều người hỏi lắm. Ông Phán Tuân hôm nọ cũng đến lay lục nhờ để tôi nói giúp, nhưng để tôi thấy ông Phán Tuân là người hay cò bạc hát xướng nên để tôi không nhận lời.

Vượng cười nhạt. Thịnh thì cứ nhìn chăm chăm vào anh áng chừng Thịnh cũng biết anh khó chịu lắm, nên Thịnh bèn nói xen vào:

– Đó cũng là do cái lòng tốt của thầy tôi muốn cho cái tình thân lại càng thêm thân. Còn thì cũng tùy anh, chứ nhân duyên là một việc thiên định.

Thịnh vừa nói, vừa nhìn vợ. Vượng ngập ngừng một khắc:

– Tôi cũng rõ đó là do tấm lòng cụ thương chú nó mà nghĩ đến tôi, vậy xin cụ hãy để cho tôi nghĩ, rồi tôi xin viết thư trả lời cụ sau.

Ông Nghị Quý cứ đinh ninh rằng một khi mình ngỏ lời ra là Vượng phải sung sướng cảm ơn và bằng lòng ngay, nay thấy Vượng không sốt sắng tí nào, ông có vẻ... cụt hứng.

– Còn phải nghĩ ngợi gì. Đám ấy tốt lắm. Đối với cái địa vị ông thì thật là may mắn lắm rồi, không tính ngay thì rồi sau này lại tiếc.

Lại tiếc! Thì những đám gấp mười như thế, Vượng cũng còn chẳng tiếc. Tuy nể em, nhưng chàng thấy rằng ông Nghị Quý hợm của một cách quá đáng:

– Thầy tôi tuy đã mất, nhưng tôi còn có chú bác, việc này tôi còn phải bẩm mệnh với chú bác, chú bác tôi có bằng lòng thì mới được. Xin hãy cứ biết thế.

Rồi chàng đánh trống lảng sang chuyện khác. Vẻ không bằng lòng của ông Nghị hiện ra nét mặt. Từ đấy, ông cứ lặng im không nói một câu nào nữa. Thịnh thấy thế sợ hãi tìm hết mọi cách để làm cho vui lòng ông, nhưng ông chỉ trả lời bằng những tiếng một. Và Thịnh thì lâu lâu lại nhún vai, tỏ ý chê ngầm

Vượng là người ngu dại. Vượng cứ lờ đi, như không thấy gì cả.

Đến khi ăn cơm xong, vợ Thịnh rủ Vượng đi xem diễn kịch ở nhà hát Tây, Vượng từ chối:

– Tôi thấy trong người mệt lắm. Mai lại phải đi có việc sớm, cần phải ngủ. Thôi chú thím với cụ đi xem.

– Nếu bác có đi thì chúng tôi mới đi. Chứ chúng tôi thì chỉ thích đi nhảy đầm.

Rồi quay sang bố nói một cách ỡng ẹo:

– Ba ra Khai Trí đánh tổ tôm nhé. Chúng con đi nhảy đầm, rồi chúng con về đón ba. Ba phải đi cơ đấy.

*

Mười giờ. Vượng về đến nhà thì thấy Huệ đang ủ rũ, ngồi chờ mình. Thấy

Vượng, Huệ nói ngay:

– Hay là mình bỏ em đi, chứ vì em mà để mình phải xích mích với gia đình, em không muốn. Đây, em đã bảo với mình từ trước cơ mà.

Vượng đặt tay lên vai vợ:

– Thôi im đi, đừng có nói nhảm.

Vượng cảm thán thía rằng bây giờ Huệ là người cần mình, chứ các em mình thì không cần đến mình nữa.

Chẳng những thế, sự chàng lấy vợ cô đầu làm khó chịu cho các em chàng là khác, bởi đương ở cái địa vị này nay, các em chàng rất sợ những cái tiếng không tốt. Các em chàng không như chàng xưa kia, chỉ nghĩ đến người thân, mà không nghĩ đến mình.

Vượng ngẫm nghĩ một lát, rồi ngồi xuống cạnh vợ:

– Thôi, em đừng lôi thôi mà thương tổn đến cái thai. Em nên tin ở lòng anh thương em, thế là đủ rồi. Các em anh nói gì, làm gì em cứ yên, em chỉ nên biết có anh. Chúng ta dù thế nào cũng là có con với nhau rồi. Chờ lúc nào, em đẻ xong, anh sẽ liệu. Bây giờ, chúng ta hãy cứ nên nhẫn nại. Anh bảo gì em cứ nên nghe, em đừng làm điều gì để cho cô chú ấy có thể phật ý. Anh không muốn có những sự bất hòa trong anh em, cũng như anh không thể là một người bội bạc, em có thể tin chắc ở lòng anh.

Huệ dựa đầu vào vai chồng:

– Thì mình muốn bảo gì em cũng xin nghe. Miễn sao cho mình được yên vui. Nhục nhã, đau khổ em đã chịu quen rồi.

Sáng hôm sau, Vượng sắp ăn cơm thì Thịnh đến, đến với một vẻ mặt cau có. Huệ thoáng thấy Thịnh vội chạy vào nhà trong.

– Thím với cụ đâu?

– Ở cả trên hàng Đầy. Đáng lẽ thì nhà tôi cũng đến. Nhưng vì nghe tôi nói chuyện, nó không đến nữa vì nó sợ chạm trán với... chị ấy. Anh có làm thế nào không, chứ thế thì mang tiếng chúng tôi lắm. Thế nào, Nhàn nó đã biết chưa?

Vượng lắc đầu. Thịnh nhăn nhó, rồi nói một câu nói như xé ruột Vượng:

– Trước kia, bao nhiêu đám xứng đáng, anh không lấy, bây giờ đi lấy một người như thế là cái nghĩa lý gì?

Vượng nhún vai:

– Trước kia, trước kia...

Chàng đã toan nói trắng ra những lẽ trước kia nó buộc chàng không thể lấy vợ, nhưng không biết ngẫm nghĩ thế nào, chàng lại thôi. Chàng chỉ cười bảo Thịnh:

– Một khi người ta đã có con với anh thì không có gì thay đổi được ý định của anh cả. Nếu thím ấy sợ đến đây mang tiếng cho thím ấy, thì thím ấy có quyền không đến nữa.

Câu nói cương quyết của Vượng làm cho Thịnh phải đầu dụi:

– Em chỉ muốn anh phải nghĩ thương đến các em.

Câu ấy làm cho Vượng mềm lòng:

– Anh tưởng điều ấy chú chẳng cần phải nhắc. Anh xử với chú thế nào, chắc

chú đã rõ. Công việc ngày nay là vì người ta trót có con với anh, nên anh không thể chiều chú được.

– Nhưng anh cứ lấy vợ, rồi cho làm lễ thì sao?

Vượng cười, lặng im.

– Nếu anh cứ nhất quyết như thế, sẽ có lắm sự lôi thôi, mà anh em rồi thì phải... có điều không đẹp đôi với nhau. Tôi chắc con Nhàn nó cũng nghĩ như tôi. Anh còn lạ gì cái dư luận của đời bây giờ. Anh thử tưởng tượng một ngày kia giỗ thầy, u chẳng hạn, vợ chồng cô Huyện về đây, nhà tôi về đây, có lẽ ông bà Ký và ông bà nhạc tôi cũng lên đây nữa. Xung hô thế nào? Bao nhiêu sự khó chịu! Ai thế nào, chứ tôi chắc chú với bác ở nhà quê là không bằng lòng rồi.

– Thì những ngày giỗ, tôi bảo nhà tôi tránh đi chỗ khác.

– Nhưng chả lẽ tránh được mãi? Và lại, anh cũng phải tính đến cách để gây một địa vị, chả lẽ cứ xơ xác thế này mãi. Lấy một người như thế, anh chỉ có lụn dần đi thôi.

Vượng nhếch mép:

– Tôi không quen nghĩ đến tôi, tôi chỉ nghĩ đến cái bổn phận mà tôi phải làm.

– Thì anh có cái bổn phận đối với chúng tôi.

Vượng cười gằn:

– Cái bổn phận ấy, tôi tưởng tôi đã làm đầy đủ lắm. Thôi, chú đừng nói nữa. Tôi chỉ mong chú thể tình cho tôi. Đòi người có nhiều trường hợp ngoắt ngoéo

mà một người may mắn như chú không tài nào hiểu được.

Thịnh coi bộ không bằng lòng:

— Giá anh nghe lời ông nhạc tôi có phải đẹp đẽ bao nhiêu không? Nhưng thôi anh nói thế thì cũng tùy anh, chúng tôi không có quyền dòm ngó vào công việc của anh.

10

Vượng biết rằng Thịnh thế nào cũng viết thư cho Nhàn. Mà nhận được thư, thế nào Nhàn cũng lên.

Quả đúng như chàng đoán, năm hôm sau Nhàn lên thật. Bây giờ, Nhàn cũng đã tậu được xe hơi. Thấy Vượng, Nhàn hỏi ngay:

– Chị ấy là cô đầu thật đấy à?

Vượng gật đầu.

– Đối với em, anh muốn lấy ai thì lấy, nhưng đối với nhà chồng em thì...

Vượng cười:

– Can hệ gì đến? Anh tưởng chú ấy đã hiểu anh lắm!

Vượng vốn cung em gái, không muốn nói với em gái những lời quyết liệt, nên cứ khôì hài:

– Cái chuyện con khỉ như thế, hà tất cô để tâm. Có chú Thịnh bây giờ chú ấy ăn phải đũa ông Nghị kiêu cách thì chú ấy lo tiếng tăm, chứ cô cũng lo như thế ư? Để rồi chú ấy lên đây, anh sẽ nói với chú ấy. Người ta ở đời, những sự lấy vợ như thế là thường, có nghĩa gì. Thế nào, chú ấy đã biết chuyện chưa?

– Em chưa dám nói với nhà em.

– Ô cái việc con con ấy, có nghĩa quái

gì. Có phải chú Thịnh, chú ấy viết thư cho cô đề cô lên khuyên anh bỏ người ta đi phải không? Anh bỏ làm sao được người ta đã có con với anh rồi. Thôi, thế cô và chú Thịnh đừng nhận chị dâu. Mà người ta cũng không dám làm chị dâu một bà Huyện và một quan Huyện đâu.

Vượng nói xong cười ngất. Nhàn cũng cười, Vượng lại nói:

– Người ta cũng biết thân chỉ đáng là một cô ký khở mà thôi. Đây cô xem, cô đến mà có dám thò ra đâu? Thôi, cô bằng lòng vậy. Anh cũng biết lòng cô chú mong cho anh thế kia thế khác, nhưng cái số anh nó xoàng thì dù cô chú mong mấy cũng chẳng được.

– Thế nhưng tại làm sao anh lại lấy? Anh...

– Ô thì cô tính, cô chú đã rõ khi anh

buồn, anh đi chơi nhăng. Ai ngờ có con. Thôi đành. Có lẽ số trời định như thế.

– Chúng em thì chả sao, nhưng chỉ sợ trong khi giao thiệp chung đụng với người ngoài, người ta coi thường, coi khinh, thế thôi.

– Cô cứ nói thế, một bà Huyện, ai dám coi thường.

– Nhưng anh cơ chứ?

– Anh chả cần. Anh có địa vị gì mà bảo cần tiếng với tằm. À thế nào, cháu Nga có chơi không?

– Có. Cháu độ này ngoan lắm.

Nhàn muốn nói nhiều, nhưng Vượng cứ khôì hài và đánh trống lảng, thành ra Nhàn không nói gì được. Nhàn hậm hực ra về.

Vượng tiễn em gái ra tận xe:

– Thôi, cô đừng có nghĩ lôi thôi, người ta ở đời mỗi người một phận số. Anh biết cô muốn cho anh khá, nhưng trời không cho anh khá thì cô cũng đến chịu.

Nói xong, Vượng lại cười tí.

*

Cái ngày mà Vượng lo sợ nhất đã đến: ngày giỗ mẹ. Chàng lo nhiều nỗi, chàng lo các em chàng về, rồi có những sự phiền lụy giữa Huệ và các em chàng. Huệ thì chàng biết, không dám nói gì rồi, nhưng các em chàng, thứ nhất là vợ Thịnh. Chàng lại lo ông bà Nghị có thể lên, và ông bà Ký có thể ở quê ra. Chàng lo chú bác chàng sẽ hạch sách chàng. Đó là những điều lo về tinh thần. Còn vật chất? Thì bây giờ chàng nghèo lắm, mà cái giỗ này xoàng lắm thì cũng mất hai chục. Chàng đã dành dụm từ tháng

trước, nhưng cũng chỉ mới được có hơn một chục. Chàng phải giật của hai người anh em mới được đủ số tiền.

Sau khi Huệ đã đi mua bán mọi thứ xong rồi, chàng liền bảo:

– Không phải anh thấy các em sang trọng mà anh sợ đâu, nhưng thật là lòng anh không muốn làm phiền lòng chúng nó, vậy em nên thể tình cho anh. Cô Huyện và thím Huyện thì thể nào trưa mai cũng về, vậy sáng mai em nên đến nhà chị em nào ở cho hết ngày kia hãy về.

Huệ buồn rầu nhưng bằng lòng ngay:

– Miễn sao cho anh vui lòng thì thể nào em cũng chịu được. Nhưng em đi rồi thì mai ai làm.

– Được, em đừng lo. Cô và thím ấy về thì rồi có khối người làm.

– Nhưng em không quen ai, biết ở đâu được? Hay anh cho em về quê em vài hôm.

– Về quê thì phải có tiền. Tiền đâu. Đây anh chỉ còn có hai đồng, lỡ còn phải tiêu những cái vật.

– Thôi thế anh cho em một đồng. Đây về Thanh Oai, một đồng đủ chán.

Sáng hôm sau, Huệ ứa nước mắt mà đi. Vượng cũng ứa nước mắt tiễn nàng.

Vừa may, Huệ đi, lúc tám giờ thì vợ Thịnh và Nhân về. Hai người chỉ cách nhau chừng nửa giờ. Cả hai không thấy Huệ ở đây, đều mừng rỡ hiện ra nét mặt. Mỗi người đều đem theo đầy tớ.

Vượng thấy các em cười ngay:

– Gớm anh lo quá. Anh sợ các em mai mới lên thì không ai làm?

Nhàn hỏi ngay:

– Thế... gì đâu?

–Ồ, đi rồi.

– Nếu thế thì may quá. Thầy em đang ở chơi dưới em, trưa mai cũng lên với nhà em.

Vợ Thịnh nói ngay:

– Tôi thì tôi không biết làm, nhưng thằng bếp tôi đem theo thì khéo hết chỗ nói, bác cứ yên tâm.

Vượng nhìn Nhàn:

– Tôi chỉ lo nhà chật quá. Chú Lý vừa viết giấy cho tôi, trưa nay thì thế nào chú cũng đến đây.

Nhàn thừa một lúc vợ Thịnh không có đây, liền sẽ hỏi anh:

– Đâu rồi, anh đuổi đi thật rồi à? Như thế là phải lắm.

Vượng cau mày, không bằng lòng:

– Anh đã bảo với cô, người ta có con với anh, anh không thể đuổi người ta đi được. Đuổi người ta đi tức là đuổi con anh đi. Mà anh thì không phải sở Khanh. Có cái anh nể các cô chú, nên anh bảo tránh mặt đi. Từ giờ cô đừng hỏi anh về việc ấy nữa. Cô và chú Thịnh chỉ biết độc có một sự ích kỷ mà thôi.

Xưa này, Vượng không nói với em bằng một giọng gay gắt như thế bao giờ, nay vì chàng đau đớn quá, không nén nổi lòng, mới bật ra những lời phẫn uất như thế. Nhưng vừa nói xong thì chàng đã lại hỏi, chàng cố cười và nói bông:

– Ví dụ nếu chú ấy phụ cô thì cô có thích không mà cô lại xúi anh phụ người ta.

Nhàn bồng đỏ ửng mặt:

– Anh lại đem em ví với người ta thế nào được?

Vượng biết em giận vội vàng xin lỗi:

– Thì người ta cũng là người, nhưng...

– Nhưng năm bảy hạng người.

Vượng gật đầu:

– Phải rồi, phải rồi. Nói đùa cô thế thôi.

o

Ông Lý Quyết đến với đôi gà trống thiêng. Thấy các cháu sang cả, ông mừng rỡ:

– Thế này thì mẹ các cháu cùng được vui vẻ ở dưới âm. Lúc thầy các cháu mất đi, chú chỉ lo xảy đàn tan ghé. Anh cả,

bây giờ còn anh lấy vợ đi nữa thế là trong nhà đẹp đẽ cả.

Vượng lặng thinh không nói.

Trưa hôm sau, bà Xuân Thái cũng đến. Cũng như ông Lý Quyết, cũng như mọi người, bà khuyên Vượng lấy vợ. Vượng chỉ ừ hử cho qua. Trông thấy bà Xuân Thái, bao nhiêu kỷ niệm của thuở xưa như sống cả lại ở trong đầu Vượng. Vượng thấy một nỗi chua cay đến với lòng mình. Vượng nhìn mọi người thì thấy mọi người đều vui vẻ, không có một mảy may những khổ cực của lòng mình. Sự nhận xét ấy làm cho Vượng càng ngao ngán, tai chàng như ù, nên chàng không nghe tiếng bà Xuân Thái hỏi mình:

– Thế nào, anh cả, bây giờ anh đã lo liệu cho các cô chú ấy thành đạt cả rồi, anh cũng phải nghĩ đến anh thôi chứ?

Thấy Vượng ngờ ngác không trả lời,
Thịnh vội đỡ lời hộ:

– Vâng, anh con cũng chỉ nay mai
thôi.

– Hễ hôm nào cưới, phải cho tôi biết
để tôi xuống uống rượu mừng đây.

Cho biết? Vượng không thể cho bà
Xuân Thái biết. Biết ra chắc bà cũng
không thèm xuống uống rượu.

Ở ai, Vượng cũng nhận thấy một
thỏa mãn vì địa vị của mình, người ta có
săn sóc đến Vượng, chẳng qua là chiếu
lệ. Chàng hy vọng ở ông Lý Quyết một
hiều biết hơn thì ông Lý Quyết càng làm
cho chàng thất vọng và đau đớn thêm.

Sau khi khách khứa về rồi, chàng
đem chuyện mình nói với ông Lý Quyết
để mong ông định đoạt thì ông liền chua
chát:

– Ô, tôi không ngờ anh lại lần quần đến thế? Thảo nào, trong các anh em, duy có mình anh lết đệt, chẳng làm nên được cái gì to tát cả. Xưa kia, bao nhiêu người thế nọ thế kia cầu anh, anh không lấy, bây giờ anh định rước một con đi về nhà. Thầy mẹ anh giá còn sống thì chắc là phải khổ sở lắm. Sao anh lại có thể thế được? Nếu anh nhất quyết như thế thì từ giờ tôi không bao giờ bước chân ra đây nữa.

Vượng phàn vì sợ chú, phàn bị ức quá, nên không cãi nữa, mà từ đây chàng cũng không nói gì nữa.

Thịnh thấy thế liền thưa:

– Con cũng đã bảo anh con, nhưng anh con không nghe.

– Nếu thế thì là anh bêu giếu cả gia đình. Tôi không dè anh lại giở chứng đốn đến như thế.

Bị ông Lý Quyết mắng một cách tàn nhẫn và vô lý trước mặt các em, Vượng không cãi, nhưng chàng cảm thấy thấm thía rằng, cái dây liên lạc giữa chàng và các em chàng sẽ rời rạc. Mọi người không ai hiểu chàng cả, họ hiểu độc có cái bề ngoài của cuộc đời.

Nhàn và Thịnh không ai bênh chàng lấy một tiếng. Chẳng những thế, họ còn lấy làm sung sướng nữa. Vợ Thịnh thì cầm cái giũa móng tay chăm chú giũa, như không thềm để ý nghe những câu chuyện ấy.

Tâm thấy thế bèn nói:

– Chú dạy thế con cho là rất phải, nhưng nó chỉ mới phải theo những ước thúc của xã hội thôi. Biết đâu anh cả con không có những lý do khác của lòng?

Vượng nhìn Tâm bằng một cái nhìn

cảm ơn, nhưng chàng cũng không chịu phân trần nữa. Phân trần để làm gì, một khi đã sống với nhau ngàn ấy ngày mà không hiểu nhau.

Lúc ấy, Vượng thấy thương Huệ một cách sôi nổi. Duy có Huệ là hiểu chàng, thương chàng thôi.

Ông Lý Quyết nghe Tâm nói thế liền nói to:

– Anh Huyện nói như thế là sai. Tôi không biết bây giờ các anh nghĩ thế nào, tôi chỉ biết không gia đình đứng đắn nào có thể chứa chấp được gái giang hồ, thứ nhất anh Vượng lại là con trưởng. Người vợ phải chọn ở những nơi tử tế, chứ một khi đã cắn bậy như thế thì sau này còn hòng gì. À, ra bây giờ tôi mới hiểu. Anh viết giấy về lấy tiền của tôi ra để nuôi đi.

Thịnh nghe chú nói thế liền bảo anh:

– Tại sao anh không hỏi em?

Vượng nhếch mép không trả lời. Không muốn phân trần với mọi người, chàng chỉ lặng thinh.

Ông Lý Quyết không thấy chàng nói gì, lại gặng hỏi:

– Tôi cứ theo lẽ phải mà nói như thế, bây giờ anh định thế nào? Anh còn muốn cho tôi ra đây nữa hay thôi? Tôi thì tôi nói trước cho anh biết tôi không thể có người cháu dâu làm dĩ được đâu. Vả lại, anh cũng phải nên nghĩ đến cái địa vị hiện tại của các em anh chứ.

Nhàn và Thịnh đồng thanh:

– Vâng, chúng cháu cũng đã nói mãi với anh chúng cháu như thế.

– Anh phải sợ người ta chê cười các em anh chứ.

Lúc này, Vượng bức lắm rồi, không tài nào nén được nữa, nhưng chàng vẫn cung kính:

– Cháu biết những lời chú vừa nói đều do cái chủ tâm muốn cho cháu hay. Ngày nay, thầy cháu mất đi, thì chú thay thầy cháu dạy bảo các cháu. Nhưng cháu thiên nghĩ thói thường thiên hạ chẳng qua thấy đỏ lửa thì sà vào, mà áo xám thì lảng ra. Vì thế cho nên cái dư luận của họ, cháu cũng không quan tâm cho lắm. Từ trước đến nay, bao giờ cháu cũng chỉ theo lương tâm, không bao giờ suy tính đến sự lợi hại cho riêng mình. Thì bây giờ cũng vẫn cứ theo lương tâm cháu mà cháu làm. Cháu chỉ lo lương tâm cháu trách móc, chứ cháu không tính đến chỗ tiếng tăm với thiên hạ. Người ta đã có con với cháu thì cháu lấy. Được tiếng với thiên hạ mà để cho mình phải khinh mình thì cháu chịu.

– Thế nghĩa là nhất định anh không nghe lời tôi?

– Thế chú bảo cháu bỏ con cháu ư?

– Ai bảo anh bỏ? Anh có thể cho người ta một món tiền, rồi bắt lấy con. Con thì đằng nào chẳng là con anh.

Vượng lặng thinh không nói. Ông Lý Quyết thấy mặt Vượng đầy tức bực, liền đầu dụi:

– Không, chú nói thế, anh nghe chú hay không thì tùy. Anh bây giờ lớn rồi, chú không có quyền đối với anh nữa.

– Sao chú lại nói thế, bao giờ chú cũng có quyền. Chú xem trong mười mấy năm nay, từ ngày thầy cháu mất đi, cháu có làm điều gì cho chú phải trách mắng đâu. Sở dĩ ngày hôm nay, cháu phải để cho chú trách mắng, cháu cũng lấy làm khổ tâm lắm, nhưng tình thế gặp phải cái

bước khó xử, cháu nghĩ chỉ có một cách là nghe theo lòng mình.

– Lòng những người mê gái có thể lắm lắm.

Vượng bỗng hoa cả mắt. Chàng thấy muốn khóc, nhưng nước mắt không trào ra mà lại chạy trở vào trong. Chàng ghen ngào bảo:

– Cháu thì không bao giờ dám cãi chú, nhưng vừa rồi, chú cho cháu là mê gái thì oan cho cháu. Cháu phải nghĩ đến giọt máu của cháu chứ thật ra thì người này không làm cho cháu say mê bằng những người trước kia. Nhưng thôi nói làm gì nữa, chỉ xin chú rộng lượng xét thì chú sẽ thấy rằng trong cái cử chỉ của cháu có nhiều chỗ khả thủ.

Ông Lý Quyết gật gù cái đầu:

– Phải, tôi biết cái chỗ khả thủ ấy.

Chẳng qua là bởi anh già kén kẹn hom
đấy thôi.

*

Sau ngày giỗ ấy, Vượng thấy buồn
một cái buồn ghê gớm. Rồi một hôm đi
làm về, chàng thấy chân tay bải hoải,
không tài nào đứng vững được. Chàng
không ăn cơm, lên giường nằm ngay.
Đêm ấy chàng sốt cả đêm. Nhưng sáng
hôm sau, mặc dầu đầu nhức như búa bổ,
chàng cũng gượng dậy mặc áo để đi làm.

Huê thấy thế vội cản:

– Trời ơi, mình nóng lắm, đi làm lỡ
trúng gió một cái thì làm thế nào.

Vượng sờ lên trán:

– Ủ, nóng thật!

Chàng ngần ngừ:

– Nhưng không đi thì bị trừ lương, lấy gì mà góp cho người ta? Lại còn mười đồng bạc anh vay hôm giỗ. Thôi không sao. Đi ra ngoài, chắc là nó xong đi.

Chàng lão đảo dắt xe đạp ra cửa. Huệ chạy theo giữ lại:

– Thôi, có thể nào cũng đành, anh cứ ở nhà, viết giấy cho thằng nhỏ đi xin phép. Hai mẹ con em chỉ trông cậy vào anh.

Đầu gối Vượng đã run, nhưng chàng cố làm ra bộ mạnh khỏe:

– Không sao đâu, anh thấy trong người nhẹ nhõm lắm rồi.

Vượng ra sờ chỉ gượng được đến mười giờ. Rồi cơn sốt rét kéo đến dữ dội quá khiến chàng cầm bút không nổi, mắt cứ hoa lên chẳng trông thấy gì cả. Chàng

phải buộc lòng vào buồng chủ xin phép nghỉ.

Chủ thấy thế không bằng lòng:

– Công việc bề bộn thế này mà anh nghỉ thì ai làm?

Nhưng trông thấy mặt Vượng đỏ gay, ông lại vội nói:

– Thôi anh nghỉ hôm nay, mai đỡ thì cố mà đi làm nhé.

Ngày mai cũng không đỡ, ngày kia cũng không đỡ, Vượng bị sốt li bì trong nửa tháng trời. Lúc tiền trong nhà đã hết sạch, và có cái gì đáng giá, Huệ đã cầm bán hết rồi thì Vượng tỉnh dậy. Vượng tỉnh dậy trong một buổi sáng mùa xuân cảnh vật đẹp như vẽ.

Huệ thấy Vượng tỉnh, mừng rỡ ôm chầm lấy, Vượng giơ bàn tay gầy trơ

xương, vuốt má nàng:

– Anh sốt ghê lắm phải không?

– Anh sốt khiếp lắm, em tưởng là anh nguy. Bây giờ anh thấy trong người thế nào?

– Thấy đỡ. À từ hôm anh sốt, không có ai đến chứ?

– Không. Chỉ có người tùy phái ở sở, ông chủ sai đến hỏi xem anh khỏi chưa.

Vượng toan ngồi dậy, nhưng vì sức yếu quá, chàng lại phải nằm xuống:

– Mình không viết thư cho cô, chú đấy chứ?

– Không. Em định nếu mai kia mà mình không bớt thì em đánh dây thép cho.... chú Huyện.

Vượng xua tay:

– Đứng, đứng! Mình có gì cho anh ăn, anh thấy đói cào ruột.

– Em bảo nấu cháo nhé.

– Cháo thì lâu. Có sữa pha cho anh uống.

Thấy vợ lặng thinh, Vượng chợt nhớ ra rằng hôm mình ốm, nhà chỉ còn có năm hào.

– Em hết tiền rồi phải không?

Huệ ứa nước mắt, gật đầu. Vượng không bằng lòng:

– Ô, tại làm sao em khóc? Em khóc vì chúng ta nghèo phải không?

Huệ úp mặt vào ngực Vượng khóc to:

– Không phải thế. Em khóc vì bây giờ không lấy tiền đâu mà lấy thuốc cho anh nữa.

– Ô, thế mà anh vẫn chẳng chết cơ mà. Thôi nín đi, anh không thích những sự khóc lóc. À thế nào, em làm thế nào mà sống từ hôm nọ đến nay?

– Nhà còn gạo đông từ đầu tháng. Em chỉ phải lấy thuốc cho anh thôi. Quần áo em cầm hết cả rồi, giá bây giờ có chục bạc lấy cho anh mười thang thuốc nữa thì... Bây giờ, anh lại cần tắm bồ.

Huệ nói xong lại khóc. Vượng cau mày:

– Kìa, anh đã bảo đừng khóc. Anh không bằng lòng mà. Hôm nay, bao nhiêu rồi nhỉ?

– Hai mươi lăm tây.

– Trời ơi, ra anh ốm trong hai tuần lễ cơ à? Không biết từ nay đến cuối tháng, anh có thể dậy đi làm để lĩnh lương không?

– Khó lòng. Dù thế nào em cũng không cho anh đi đâu. Nhưng từ nay đến hôm ấy.... lấy gì...

Vượng giơ tay:

– Im, im.

Chàng ngẫm nghĩ một lát:

– Mình gọi thằng nhỏ lên đây tôi bảo. Bảo nó đi gọi anh loong toong ở sở, rồi nhờ y đi bán cái xe đạp.

– Bán đi thì rồi hôm nào anh lấy gì mà đi làm?

– Ồ đến đâu hay đây. Chờ lúc ấy sẽ hay. Anh đi bộ có sao.

*

Chiếc xe đạp bán tổng bán tháo chỉ được có hai mươi đồng. Người tùy phái nhăn nhó mang đến:

– Giá ông để thư thư con tìm người mua thì cũng được ba bốn chục...

Vượng ngắt lời:

– Thôi không cần, miễn là cho qua lúc này. À ông chủ có hỏi gì tôi không?

– Ông chủ cho con lại xem ông đã khỏi chưa tất cả mấy bận. Công việc không có ông ùn cả lên. Ông chủ nói nếu cuối tháng này, ông không khỏi thì sẽ mượn người khác.

– May ra thì khỏi, bây giờ tôi hết sốt rồi.

– Nhưng ông gầy lắm, đã đi lại thế nào được.

Vượng chép miệng:

– Không đi lại được cũng phải cố mà đi.

Người tùy phái đi rồi, Vương đưa tiền cho vợ:

– Mình cầm những gì, đem chuộc lại.

Huệ không nghe:

– Ồ cần gì mặc, em có đi đến đâu, chỉ đi lấy thuốc cho mình và để mình tâm bỗ, là mình mạnh khỏe. Mình nằm nhà để em mua sữa và gọi ông lang nhé.

Ba hôm sau, Vương đã ngồi dậy được ăn trả bữa, nhưng chỉ đi được mấy bước chàng đã thở dốc. Chàng nhìn lên tập lịch lo lắng:

– Thế này thì không biết bao nhiêu ngày nữa mới đi làm được?

– Ít nhất thì cũng nửa tháng nữa.

– Nhưng thế thì bị đuổi. Việc làm độ rày kiếm khó lắm.

– Mặc, cứ chờ mình mạnh khỏe đã, còn người là còn của.

– Đành thế, nhưng tiền nhà, tiền nợ và tiền ăn, lấy vào đâu?

Huệ không muốn cho Vượng đi làm, nhưng nghe Vượng nói thế, nàng cũng không biết tính làm sao. Nàng ngần ngừ một lát:

– Hay mình viết thư xuống hỏi vay cô Huyện, hay chú Huyện ít tiền.

Vượng lườm vợ:

– Đàn bà là chúa tham, từ giờ mình nên bỏ những ý tưởng ấy đi. Người ta chỉ ba lần nghĩ bậy như thế là hết đời. Mình còn bao nhiêu đây?

– Em còn sáu đồng. Chiều nay ông lang đến còn phải trả ông ấy hai đồng.

– Được rồi, đủ đến hôm ấy. Anh chỉ cần uống mấy thang nữa thôi.

*

Hai vợ chồng đang bàn soạn thì có tiếng xe ô-tô ở cửa. Vượng vội vàng gượng gạo đi ra. Thịnh đẩy cửa bước vào. Trông thấy Vượng xanh và gầy, Thịnh hỏi ngay:

– Anh làm sao đấy?

Vượng vịn tay vào ghế cho khỏi run chân:

– Không. Một xoàng. Chú về có việc gì?

Thịnh nghe Vượng nói thế không để ý đến sự gầy yếu của Vượng nữa:

– Tôi về có tí việc. Tôi định... thay sang Tri huyện hành chính và nhân thể về lấy nhẫn vòng cho nhà tôi.

Vừa nói, Thịnh vừa móc túi lấy ra một cái hộp. Rồi mở hộp đưa cho Vượng xem:

– Anh nhìn: chữa có một cái cuống như thế này mà họ tính những chục bạc. Đắt quá nhưng vì là bạch kim, chỉ duy có mình hiệu tây là có máy chữa! Thứ này rắn không thể làm bằng tay được.

Chiều lòng em, Vượng cầm lấy xem, rồi đưa trả lại:

– Ừ khó chữa thật, hôm nay chú ở chơi đây chứ?

– Không, tôi lại thăm anh một tí rồi tôi phải đi ngay. Tôi còn phải đem vòng nhẫn về cho nhà tôi để tôi nó đi dự dạ hội. À thế nào, mai dưới ấy có chợ phiên, anh có xuống xem không?

Vượng cảm thấy như có một làn sương nó bao phủ lấy mắt, chàng cố

gắng lắm mới mỉm cười được:

- Cám ơn chú, tôi không có thì giờ.
- Mai chủ nhật, anh được nghỉ cơ mà.
- Đành thế, nhưng tôi phải đi làm buổi sáng.

Thịnh nhìn anh:

- Anh làm vừa chứ, không tôi trông thấy anh xanh lắm đây.

Vượng làm ra bộ ngạc nhiên:

- Thế à? Nhưng tôi không thấy trong người làm sao cả.

– À quên, tôi nhờ anh một việc, anh nhớ giùm cho nhé. Đến mùng ba tây này, nếu tôi và nhà tôi mà không lên được thì anh làm ơn mua hộ một ít cam và một ít nho tươi gửi xuống cho tôi nhé. Anh nhớ gửi chuyến tàu trưa mới kịp vì

mồng năm, tôi phải đãi tiệc...

– Được rồi, nhưng mua độ bao nhiêu?

– Mỗi thứ độ dăm cân. Thôi tôi đi nhé.

Thịnh nói xong đứng dậy ra xe, quên không đưa tiền cho anh.

Thịnh đi rồi, Huệ ở trong nhà đi ra:

– Trời ơi các em mình đối với mình tệ quá. Mình như thế này, mà em mình không biết rằng mình ốm. Em mình lại không biết rằng mình nghèo phải bán cả xe đạp để lấy tiền ăn và uống thuốc nữa. Sao em nghe người ta nói trước kia mình ở với em mình tốt lắm cơ mà?

Vượng quắc mắt:

– Ô hay, mình hư quá nhỉ? Tại sao mình lại ăn nói như thế. Một trăm gia đình, anh em bất hòa đều vì người đàn

bà. Đúng quá. Tôi nói thật cho mình từ giờ còn ở với tôi, mình đừng ăn nói như thế.

Huệ tức không chịu được:

– Nhưng em thấy thế, bức quá thì em phải nói. Mình xưa kia đối với các cô chú ấy như thế nào mà nay các cô chú ấy đối với mình như thế. Hôm nay lấy đâu ra hơn chục bạc để mua cam và nho mà gửi xuống.

Vượng nghiêng răng. Rồi chàng hăm hăm cầm chiếc chén ở trên bàn đập tan xuống sàn:

– Tôi không bao giờ bằng lòng để cho gà mái gáy ở trong nhà nhé.

Huệ thấy thế hoảng sợ, vội vàng đi nhặt những mảnh chén. Vượng lặng lẽ ngồi nhìn nàng. Sau khi nhặt xong, Huệ vừa toan lại gần Vượng để xin lỗi thì

Vượng đã du ngay ra:

– Cút đi. Với những người đàn bà thiếu tâm đức như mình thì anh em dễ giết nhau lắm. Mình nên nhớ, đã là kẻ bề trên thì chỉ biết có sự trông xuống, mà chẳng cần đến sự kẻ dưới trông lên. Tôi là anh chúng nó, chứ tôi có phải là bạn chúng nó đâu mà bảo tôi đi so kè về sự chúng nó đối với tôi tốt hay không tốt.

Vượng nói xong, thấy mệt, dựa đầu vào thành ghế. Huệ không dám lại gần và không dám nói gì, chỉ đứng xa ngó.

Thằng nhỏ bung cơm lên, Vượng ngồi vào ăn, cũng chẳng nói với Huệ một lời. Huệ càng sợ. Sau khi cơm xong, Huệ rót chén nước rồi rón rén lại gần Vượng. Thấy cái điệu bộ ấy, Vượng thương hại:

– Đàn bà các em bụng dạ hẹp hòi lắm. Các em chỉ có một lòng yêu, nhưng lòng

yêu ấy lại dựa vào lòng ích kỷ. Việc đời nếu xử theo lòng các em và xét theo con mắt các em thì không còn cái gì là đẹp đẽ nữa. Các em không biết tìm ngay thấy ở trong sự nghèo nàn và nguồn đau đớn những lẽ sống nó làm cho mình quên ngay cái nghèo nàn và đau đớn ấy đi.

Huệ ngồi xuống cạnh Vượng:

– Thôi em xin lỗi mình. Từ giờ em xin nhắm mắt theo mình mà không dám thế nữa.

– Nếu mình còn thể thì mình làm buồn cho anh lắm đó.

*

Hôm cuối tháng, Vượng còn mệt lắm, nhưng cũng vẫn phải gượng đi làm. Vẫn đề y thực cấp bách bắt buộc chàng.

Ra đến sở, ông chủ trông thấy chàng còn mệt, liền bảo:

– Tôi trông anh còn mệt lắm, liệu anh có thể làm được không? Nếu còn mệt thì anh hãy nghỉ mấy hôm nữa đã.

– Tôi làm được.

Ông chủ trở đồng sở sách bừa bộn:

– Thôi anh cố đi, hôm nào xong, tôi sẽ cho anh nghỉ ba ngày.

Không muốn, nhưng tự nhiên một ý nghĩ chua chát đến với Vượng. Đến người chủ mướn mình chỉ cốt để mình làm mà thấy mình, còn nhận ra mình ốm. Còn người em ruột thịt của mình lại không nhận thấy! Tuy thế nhưng điều nghĩ ấy cũng không làm cho Vượng giận Thịnh mà nó chỉ làm cho chàng bồi hồi nghĩ đến Đạt. Chàng không trách Thịnh, bởi vì chàng biết tính tình Thịnh nông

nổi chỉ ham vui. Chàng thở dài lắm lắm:
“Giá chú Đạt không đi!...”

Vì còn yếu, lại phải làm nhiều, nên buổi trưa hôm ấy, Vượng chóng cả mặt, về đến nhà là nằm. Huệ thấy thế lo lắng:

– Em đã bảo mình đừng đi làm vội mà.

– Không sao. Đã lâu không làm. Bây giờ mới bắt vào làm nó như thế.

Thì cũng vừa may, người chủ nợ đã đến.

Vượng lấy mười lăm đồng đưa cho y, còn bốn mươi lăm đồng đưa cho vợ.

– Số tiền mười đồng hôm giỗ, tôi chịu lại được. Mình trả tiền nhà đi và đến mồng ba nhớ lên Hàng Buồm mua năm cân cam và năm cân nho. Mua thứ tốt ấy, rồi để tôi đóng hòm gửi đi cho chú

Huyện. Đừng có quên mà nhớ cả công việc của chú ấy. Bây giờ mọi sự chi tiêu phải hết sức hà tiện lại. Còn phải để dành tiền cho đến khi mình sinh đẻ.

Vượng nghĩ một phút rồi thở dài:

– Trước kia, các cô chú ấy còn ở với tôi, tôi chẳng ốm bao giờ. Và đi làm vừa được lương cao, lại gặp chủ tốt. Mà khi các cô chú ấy đi ở riêng rồi thì tôi gặp bao nhiêu là cái xui xẻo. Ngày nay tôi mới biết xưa kia được thế là nhờ về cái thần tài của các cô chú ấy.

Tuy mệt, nhưng đến mười hai giờ, Vượng cũng phải cố gượng dậy để ăn cơm.

Huệ muốn cân thêm thuốc bổ cho chàng uống, chàng vội gạt đi:

– Tặng tôi mạnh, mấy hôm nữa thì tôi khỏi, không cần. Uống thuốc hết thì

từ giờ đến cuối tháng lấy gì mà tiêu.

Huệ ứa nước mắt:

– Thì lại chay. Tháng trước lúc mình ốm, nhà không có một xu cũng chả sao. Đến đâu hay đó, miễn cho mình mạnh.

– Còn có hai chục bạc, thuốc với thang thì còn gì nữa.

Mặc Vượng không bằng lòng, Huệ cũng cứ đi cắt năm thang. Đến chiều về trông thấy, Vượng gắt:

– Tôi đã bảo mình mà. Đời tôi khổ nhất là sự phải đi vay mượn. Trước kia còn có cái thần tài của cô chú còn dễ vay, chứ bây giờ thì khó vay lắm.

*

Đã thiếu một tháng thì phải thiếu mãi. Đó là một trạng thái đau xót trong đời những người làm công lương ít, chỉ vừa

đủ cho sự chi tiêu trong ba mươi ngày. Mặc dầu Huệ đã hết sức dè xẻn, Vượng cũng thấy rằng tháng nào cũng bị thiếu hụt. Tháng nào, Vượng cũng phải chạy, chứ đừng nói để dư ra chờ ngày Huệ đẻ nữa. Trong sự chi tiêu, số tiền thuốc lá của Vượng chiếm một phần lớn: sáu bảy đồng. Lắm lúc chàng muốn chừa nhưng không tài nào chừa được. Đời chàng bây giờ không như trước, nó buồn lắm rồi. Chàng không có một nguồn vui ở bên trong để chống đỡ với sự nghiện ngập.

Lại khổ một nỗi, Nhàn và Thịnh vẫn cứ tưởng anh khá, lâu lâu gửi thư về nhờ mua thứ nọ, thứ kia mà không lần nào hoàn lại số tiền cho Vượng cả. Vượng thà chết đói, chứ không đời nào để cho các em biết cái nghèo của mình.

Chàng nhìn một cách lo sợ cái bụng của Huệ càng ngày càng to. Chàng dự

tính thì ít lắm cũng phải mất năm chục, tiền quần áo con, tiền thuốc thang và tiền nhà thương. Số tiền ấy, Vượng không biết xoay vào đâu.

Huệ thấy thế, cứ an ủi:

– Mình đừng lo. Nếu không có thì em về nhà quê để, chỉ tốn chục bạc thôi.

Vượng không thể phó thác con mình cho tay một bà mụ, nên gần đến ngày Huệ đẻ, Vượng liền chịu lại tiền nhà và tiền góp.

Chủ nhà và chủ nợ thi nhau đến làm rắc rối, chàng cứ bầm bụng chịu. Nhưng không may cho chàng, một hôm chàng đi vắng thì Nhàn lên, lên giữa lúc chủ nhà đến đòi.

Nhàn sạn mặt liền trả cho anh, nhưng khi Vượng về thì Nhàn cự ngay:

– Tiền nhà có tám đồng bạc, sao anh để lòi thoi cho nó đến rẻo như thế, có phải mang tiếng không.

Vượng buộc lòng phải nói dối:

– Mẹ chủ ấy nó nặc nô lắm. Tháng này anh lãnh lương chậm.

Nhàn không tin:

– Tôi đã biết mà. Lấy những ngữ như thế là nó rút hết ruột hết gan mà.

Vượng tuy nể em, nhưng chàng không bao giờ chịu được những sự bất công:

– Cô đừng nói thế, cô ta không ăn hoang mặc rộng, phá hoại gì tôi cả.

Nói xong, Vượng móc ví lấy ra tập bạc:

– Hôm nay, anh mới lãnh lương mà.

Rồi Vượng cầm tám đồng bạc đưa giả em, Nhàn từ chối:

– Thôi, anh có túng thì cầm lấy mà tiêu.

– Không, không anh không túng.

Nhàn cầm lấy món tiền:

– Hể bao giờ anh có cần tiền anh viết giấy xuống cho tôi nhé.

– Cám ơn cô. Được rồi, hể bao giờ anh túng, anh sẽ hỏi cô. Nhưng cô chắc cũng chả có thừa mấy.

– Không, độ này nhà tôi bỗng lênh cũng khá.

Nhàn đi rồi, Vượng ngồi phân vân nghĩ ngợi. Chẳng những sự chàng lấy vợ cô đầu đã làm phiền lụy cho các em chàng, mà chính cái cảnh nghèo nàn

của chàng cũng làm bề mặt cho các em chàng nữa.

Chàng muốn dọn biệt đi một chỗ không cho các em chàng biết địa chỉ, nhưng suy đi xét lại, chàng thấy mình không có quyền như thế. Như thế tức là không phải với các em, tức là khai chiến công khai. Vả lại còn ngày giỗ, ngày tết? Ngày tết thì không cần rồi, nhưng còn ngày giỗ?

Một điều làm chàng khổ sở hơn nữa là Nhàn và Thịnh không chịu chào hỏi và nói năng gì với Huệ. Ừ ngày nay, Huệ chưa đẻ con thì không nói làm gì. Nhưng một ngày kia Huệ đẻ con rồi. Dù sao thì Huệ cũng là mẹ đẻ con của chàng, vợ của chàng.

Trong nhà có những sự như thế thì bao giờ đời người còn vui vẻ được nữa. Chàng lại khổ một điều là chú, bác chàng

ở nhà quê bây giờ lại thường xuống chơi với Nhàn và Thịnh, chứ không bao giờ lên chơi với chàng nữa.

Vì có những ý nghĩ ấy, nên buổi chiều chàng đi làm với bộ mặt đờ ma. Ra đến trước cửa nhà Gô đa thì chàng chạm trán với vợ chồng Quỳ. Quỳ thấy chàng hỏi ngay:

– Độ này anh làm sao mà gầy thế?

Rồi trách ngay:

– Anh Hồ tôi nói anh đã lấy vợ rồi phải không?

Vượng gật đầu.

– Thế mà anh không mời chúng tôi, anh tệ thật.

– Anh chị đôi đi ở tỉnh nào, có ở đây đâu mà bảo mời.

Vượng nói xong liền xin lỗi:

– Thôi anh chị đi chơi nhé. Tôi cần phải đi làm. Đến giờ rồi.

Vượng bước đi, lòng nặng trĩu những buồn khổ. Chàng có cái cảm tưởng rằng mình bị đuổi theo bởi cái nhìn thương hại của Quỳ và của Hải.

*

Sau mấy tháng khổ sở đủ mọi cách, một hôm Vượng vui vẻ đẩy cửa bước vào nhà. Thấy Huệ đang ngồi cho con bú, chàng cúi xuống hôn con, rồi bảo vợ:

– Thôi, chúng ta sắp hết nghèo rồi. Hôm nay, ông chủ cũ đến tìm tôi. Ông ấy mới mở một hãng buôn trong Saigon, ông ấy đến gọi tôi về làm. Chúng ta đi Saigon, chúng ta đi xa đất này.

Huê nghe chồng nói thế, cũng mừng tíu tíu:

– Ừ chúng ta đi xa đất này. Em khổ lắm rồi. Đấy mình coi dù sao thì em cũng là vợ của mình, các cô chú về hỏi con mà chẳng hỏi em lấy một câu. Em vì sợ mình mà không dám rí rãng.

Vượng lắc đầu:

– Mình lại làm cho tôi mất vui bây giờ. Nếu mình yêu tôi thì mình cứ im đi, có phải càng quý hơn không.

– Thì khổ quá, mình cũng cho em nói một câu chứ.

– Mình nhầm. Khổ mà im đi thì cái khổ ấy mới có ý nghĩa. Thế nào, không biết con đi tàu bè có được không?

– Con mới được có hai tháng, em thấy lo lắm. Đi tàu chen chúc.

– À, không phải chen. Ông chủ này đối với anh tốt lắm. Chúng ta đi tàu bẻ và tàu hỏa đều được đi hạng ba cả.

Vượng cúi xuống hôn con:

– Con trai cậu đi tàu rồi nhìn bẻ nghe không?

Vượng hôn mạnh làm cho thằng bé không bằng lòng khóc thét lên. Huệ phải cho nó bú nó mới nín.

– Nhưng mình còn nợ đĩa ra thế này, đi thì họ kéo đến đòi, làm thế nào?

– Thì trả. Anh đã hỏi vay trước ông chủ độ bốn trăm, ông ấy hẹn anh đến sáng mai thì lên lấy. Chúng ta lại cũng còn tháng lương nữa. Tiền tàu đã có sở trả, mình sắm sửa lấy ít quần áo và may cho con cho đủ, chứ anh nghe nói vào trong ấy đắt lắm.

– Nhưng bao giờ đi. Đi ngay à?

– Không, phải làm hết cuối tháng cho người ta chứ. Nghĩa là bảy hôm nữa.

– Thế mình có cho chú Huyện và cô Huyện biết không?

Vượng lắc đầu:

– Không. Cho cô chú ấy biết làm gì, vô ích. Để hôm nào đi, anh sẽ viết thư cho cô chú ấy. Anh chỉ mong từ nay cho đến hôm đi, cô chú ấy không biết, chứ cô chú ấy biết, lại kéo lên thì lòi thôi lắm. Chắc là cô chú ngăn không cho đi.

Huệ nhìn chồng:

– Mình tưởng thế?

Vượng ngược mắt nhìn vợ toan mắng, nhưng đến khi nhìn sự đau đớn nó rành rành trên mặt vợ, chàng lại cúi đầu. Chàng cúi đầu bởi vì chàng cũng

cảm thấy rằng các em bây giờ coi mình là một người thừa, chẳng những là một người thừa mà lại còn là một người làm vướng bận cho hạnh phúc của người ta nữa. Chàng có cái cảm tưởng mình như một bà già, suốt đời hy sinh cho gia đình, nhưng đến khi già quá chỉ làm phiền lụy, thì con cháu mong cho chóng chết đi.

Chàng quay đi để giấu những giọt nước mắt nó từ nổi lên trên mí, rồi ràn rụa xuống hai gò má.

*

Thịnh nhận được bức thư từ giã của anh khi cầm vợt sắp sửa ra sân quần. Thịnh xin phép người bạn đến rủ:

– Xin chờ cho một phút.

Thịnh bóc phong thư:

Chú Thịnh,

Tôi có chủ cũ về gọi vào Saigon làm việc. Vì cấp bách quá, nên tôi không kịp xuống chào chú thím và hai cụ, vậy chú nói với hai cụ và thím tha lỗi cho tôi. Chủ giao cho tôi trông coi cả hãng trong ấy, tôi đi chuyến này không biết bao giờ về...

Thịnh chỉ xem đến đấy; rồi liền nhét phong thư vào túi.

– Anh moa đi Saigon, hôm qua, vì vội quá nên không cho moa biết sớm để moa đi tiễn.

– Anh nào? À ông anh lấy vợ cô đầu ấy à? Thôi ông ấy đi thế cũng là phải. Chứ không, một khi vợ toa gặp mặt cô đầu thì biết xưng hô thế nào? Vợ toa lại rất... coi trọng chỗ danh dự lắm. Giả dụ ông anh toa một hôm cao hứng hay là bị bà cô đầu bắt buộc, xuống đây chơi rồi lại gặp những bạn trước kia đã hát ở nhà

cô ta thì thật là vỡ lọ cổ.

– Ủ vỡ lọ cổ. Nhưng cũng chẳng sao?

– Ô, sao lại chẳng sao? Ví dụ bà ấy đến trong khi vợ toa đang tiếp khách, trong khi có bà chánh án, bà tuần ở nhà toa chẳng hạn thì...

– Biền thật!

Quan Huyện nói xong thở dài. Người ta không biết cái thở dài ấy là thở dài nhớ anh, hay là thở dài vì khoan khoái.

*

Người đàn bà thật thà hơn. Sau khi đọc xong bức thư từ giã của Vượng, Nhàn bảo chồng:

– Thôi cho bác ấy đi như thế cũng phải. Ở đây thì khó chịu lắm cơ. Mỗi một lần tôi lên, gặp cô ả, mình không còn biết nói thế nào. Anh Huyện là anh

ấy khổ lắm, nhất là chị Huyền, chị ấy ghét cay ghét đắng cô ả. Hôm nọ, chị ấy lên thăm cháu, chị ấy chỉ bế cháu, chứ không hỏi cô ả một lời. Tôi lại còn hỏi một câu «bác có mạnh khỏe không?». May cô ả không gọi mình bằng em mà lại gọi mình bằng bà.

Nhàn nói xong thở dài. Cũng không hiểu duyên cớ sự thở dài này, nhưng có lẽ vì thương anh:

– Kể anh ấy đi xa cũng tội nghiệp. Anh ấy đối với chúng mình cũng tốt.

Tâm gắng hỏi vợ:

– Cũng tốt thôi à? Tôi tưởng quá cái sự tốt. Có lẽ mình với anh Huyền không tốt với anh ấy thì có. Tôi chắc vì mình với chị Huyền có những thái độ khó chịu với vợ anh ấy, nên anh ấy mới bực mình mà đi. Tôi chắc là anh ấy khổ tâm lắm, vì

anh ấy thương mình và anh Huyện lắm.

Con Nga lúc ấy vác một con búp bê ở trong buồng chạy ra, Nhàn ôm con:

– Bác đi Saigon rồi con ạ.

Con Nga òa khóc:

– Thế bác đi thì ai mua búp bê cho Nga nữa?

Nhàn bế con lên lòng:

– Đã có thầy con.

Tâm ném điều thuốc lá thở dài, rồi xoa đầu con:

– Thầy con bây giờ mới có tiền mua búp bê cho con, chứ trước kia...

Tâm cầm con búp bê ở tay con:

– Mà thầy cũng chưa mua. Con này cũng vẫn là của bác mua. Mình có nhớ

không, con này anh ấy mua hôm tết tây khi sở thưởng cho anh ấy một tháng lương. Hình như mười lăm đồng thì phải.

– Ừ mười lăm đồng. Hôm nào rồi mình cũng phải mua trả thứ gì cho con anh ấy.

Tâm nhếch mép không nói. Chàng cúi đầu lặng lẽ nghĩ ngợi một lúc lâu, rồi bảo vợ:

– Mình nhớ sáng mai có viết thư cho bác thì bảo bác thế nào tết cũng ra chơi nhé. Anh có nhiều điều muốn nói với bác. Và mình nhớ phải hỏi thăm chị ấy nữa.

